

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

71

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1299/26 od 30. juna 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoj 3. septembra 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA O UKLANJANJU NEZAKONITE TRGOVINE DUHANSKIM PROIZVODIMA

Član 1.

Ratifikuje se Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, usvojen konsenzusom 12. novembra 2012. godine na petoj sjednici Konferencije stranaka Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

Član 2.

Tekst Protokola u prijevodu glasi:

PROTOKOL

**O UKLANJANJU NEZAKONITE TRGOVINE
DUHANSKIM PROIZVODIMA**

CIP podaci biblioteke Svjetske zdravstvene organizacije:

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima.

1. Duhan. 2. Trgovina – zakonodavstvo i sudska praksa. 3. Duhanska industrija – zakonodavstvo. 4. Marketing. 5. Državni propisi. 6. Licenciranje. 7. Međunarodna saradnja I. Svjetska zdravstvena organizacija. II. Okvirna konvencija Svjetske zdravstvene organizacije za kontrolu duhana.

ISBN 978 92 4 150524 6

(NLM klasifikacija: HD 9130.6)

- Svjetska zdravstvena organizacija 2013.

Sva prava zadržana. Publikacije Svjetske zdravstvene organizacije dostupne su na web-stranici SZO (www.who.int) ili se mogu kupiti od WHO Press, Svjetska zdravstvena organizacija, 20 Avenue Appia, 1211 Ženeva 27, Švicarska (tel.: +41 22 791 3264; faks: +41 22 791 4857; e-mail: bookorders@who.int).

Zahjevi za dozvolu za umnožavanje ili prevođenje publikacija SZO-a - bilo za prodaju ili za nekomercijalnu distribuciju - trebaju se slati na WHO Press putem web-stranice

SZO-a

(www.who.int/about/licensing/copyright_form/en/index.html).

Oznake koje se koriste i prezentacija materijala u ovoj publikaciji ne podrazumijevaju izražavanje bilo kakvog mišljenja Svjetske zdravstvene organizacije o pravnom statusu bilo koje zemlje, teritorije, grada ili područja ili njihovih vlasti ili u vezi s razgraničenjem njegovih granica ili pograničnih oblasti. Tačkaste linije na kartama predstavljaju približne granične linije za koje možda još ne postoji potpuna saglasnost.

Spominjanje određenih kompanija ili proizvoda određenih proizvođača ne znači da ih Svjetska zdravstvena organizacija podržava ili preporučuje u odnosu na druge slične proizvode koji se ne spominju. Izuzimajući greške i propuste, nazivi vlasničkih proizvoda razlikuju se po početnim velikim slovima.

Svjetska zdravstvena organizacija poduzela je sve razumne mjere opreza kako bi provjerila informacije sadržane u ovoj publikaciji. Međutim, objavljeni materijal distribuira se bez bilo kakve garancije, bilo izričite ili podrazumijevane. Odgovornost za tumačenje i korištenje materijala snosi čitatelj. Svjetska zdravstvena organizacija ni u kojem slučaju neće biti odgovorna za štetu nastalu njegovom upotrebom.

Sadržaj

Predgovor

Tekst Protokola o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima
Preambula
DIO I UVOD
Član 1. Korištenje pojmova
Član 2. Odnos između ovog protokola i drugih sporazuma i pravnih instrumenata
Član 3. Cilj
DIO II OPĆE OBAVEZE
Član 4. Opće obaveze
Član 5. Zaštita ličnih podataka
DIO III KONTROLA LANCA SNABDIJEVANJA
Član 6. Licenca, ekvivalentno odobrenje ili kontrolni sistem
Član 7. Dubinska analiza
Član 8. Praćenje i pronalaženje
Član 9. Vođenje evidencije
Član 10. Sigurnosne i preventivne mjere
Član 11. Prodaja putem interneta, telekomunikacija ili bilo koje druge tehnologije u razvoju
Član 12. Slobodne zone i međunarodni tranzit
Član 13. Bescarinska prodaja
DIO IV KRIVIČNA DJELA
Član 14. Protivpravno ponašanje uključujući krivična djela
Član 15. Odgovornost pravnih lica
Član 16. Procesuiranje i sankcije
Član 17. Plaćanja pri zapljeni
Član 18. Odlaganje ili uništavanje
Član 19. Posebne istraživačke tehnike
DIO V MEĐUNARODNA SARADNJA
Član 20. Razmjena općih informacija
Član 21. Razmjena informacija o provedbi zakonodavstva
Član 22. Razmjena informacija: povjerljivost i zaštita informacija
Član 23. Pomoć i saradnja: obuka, tehnička pomoć i saradnja u naučnim, tehničkim i tehnološkim pitanjima
Član 24. Pomoć i saradnja: istraga i procesuiranje krivičnih djela
Član 25. Zaštita suvereniteta
Član 26. Nadležnost
Član 27. Saradnja u provedbi zakonodavstva
Član 28. Uzajamna administrativna pomoć
Član 29. Uzajamna pravna pomoć
Član 30. Izručenje
Član 31. Mjere za osiguravanje izručenja
DIO VI IZVJEŠTAVANJE
Član 32. Izvještavanje i razmjena informacija
DIO VII INSTITUCIONALNI ARANŽMANI I FINANSIJSKA SREDSTVA
Član 33. Skupština strana
Član 34. Sekretarijat
Član 35. Odnosi između Skupštine strana i međuvladinih organizacija
Član 36. Finansijska sredstva
DIO VIII RJEŠAVANJE SPOROVA
Član 37. Rješavanje sporova
DIO IX IZRADA PROTOKOLA
Član 38. Izmjene ovog protokola
Član 39. Donošenje i izmjena priloga ovom protokolu
DIO X ZAVRŠNE ODREDBE
Član 40. Rezerve
Član 41. Povlačenje
Član 42. Pravo glasa
Član 43. Potpis
Član 44. Ratifikacija, prihvatanje, odobrenje, službena potvrda ili pristupanje
Član 45. Stupanje na snagu
Član 46. Depozitar

Član 47. Vjerodostojni tekstovi
Prilog 1 Odluka FCTC/COP5(1) – Protokol za uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima
Prilog 2 Historijat pregovora o Protokolu o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima
Prilog 3 Član 15. Okvirne konvencije SZO-a o kontroli duhana (Nezakonita trgovina duhanskim proizvodima)
Prilog 4 Član 33. Okvirne konvencije SZO-a o kontroli duhana (Protokoli)

PREDGOVOR

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima prvi je protokol uz Okvirnu konvenciju Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana (WHO FCTC) i novi međunarodni ugovor sam po sebi. Usvojen je konsenzusom 12. novembra 2012. godine na petoj sjednici Konferencije strana (COP) FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije (Seul, Republika Koreja, 12 - 17. novembra 2012.). Protokol se nadovezuje na i dopunjava član 15. FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije, koji se bavi načinima suzbijanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, ključnim aspektom sveobuhvatne politike kontrole duhana.

Protokol je izrađen kao odgovor na rastuću međunarodnu nezakonitu trgovinu duhanskim proizvodima, koja predstavlja ozbiljnu prijetnju javnom zdravlju. Nezakonita trgovina povećava dostupnost i pristupačnost duhanskih proizvoda, podstičući time duhansku epidemiju i podrivajući politike kontrole duhana. Također uzrokuje značajne gubitke u državnim prihodima, a istovremeno doprinosi finansiranju transnacionalnih kriminalnih aktivnosti.

Cilj Protokola je uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, u skladu s odredbama člana 15. FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije.

Protokol posebno ima za cilj osigurati lanac snabdijevanja duhanskim proizvodima – mjere koje mnogi smatraju "srcem" Protokola. To zahtijeva uspostavljanje globalnog režima praćenja i pronalaženja u roku od pet godina od stupanja na snagu Protokola, koji obuhvata nacionalne i/ili regionalne sisteme praćenja i pronalaženja i globalnu tačku za razmjenu informacija smještenu u Sekretarijatu Konvencije. Ostale odredbe za osiguranje kontrole lanca snabdijevanja obuhvataju licenciranje, dubinsku analizu, vođenje evidencija te sigurnosne i preventivne mjere, kao i mjere u vezi s prodajom putem interneta i telekomunikacija, bescarinsku prodaju i slobodne zone te međunarodni tranzit.

Protokol obuhvata i važna pitanja koja se odnose na krivična djela, s odredbama o odgovornosti, procesuiranju i sankcijama, plaćanjima za oduzimanje i posebnim istražnim tehnikama, kao i zbrinjavanju i uništavanju oduzetih proizvoda. Druga ključna grupa materijalnih članova bavi se pitanjem međunarodne saradnje, kao što su mjere o razmjeni informacija, tehničkoj saradnji i saradnji u provedbi zakonodavstva, zaštiti suvereniteta, nadležnosti, međusobnoj pravnoj i administrativnoj pomoći te izručenju.

Protokolom se utvrđuju obaveze izvještavanja Strana, povezane sa sistemom izvještavanja FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije, kao i finansijski i institucionalni aranžmani potrebni za njegovu provedbu. Protokol određuje da će Skupština strana biti upravljačko tijelo Protokola, a Sekretarijat Konvencije također će biti Sekretarijat Protokola.

Protokol je otvoren za potpisivanje 10. januara 2013. u sjedištu SZO-a u Ženevi. Više od 50 strana učestvovalo je u tom događaju, tokom kojeg je 12 strana, predstavljajući svih šest regija, potpisalo Protokol. Protokol je zatim ostao otvoren za potpisivanje u sjedištu Ujedinjenih nacija u New Yorku do 9.

januara 2014. Generalni sekretar Ujedinjenih nacija je Depozitar Protokola (član 46.).

Svaka Strana FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije može postati Strana Protokola. Protokol stupa na snagu 90. dana nakon polaganja 40. instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja, službene potvrde ili pristupanja kod Depozitara.

Izrada i usvajanje Protokola rezultat su bliske saradnje između Strana i više vladinih sektora, pokazujući kako jedinstven stav o pitanju javnog zdravlja može koristiti važnim ciljevima vlade u oblasti zdravlja i šire. Kontinuirana međusektorska i međunarodna saradnja, uključujući saradnju s relevantnim međunarodnim organizacijama, na koje poziva Protokol, bit će ključna za njegovu uspješnu provedbu.

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima predstavlja prekretnicu u jačanju globalnog djelovanja protiv duhana i novi pravni instrument u javnom zdravstvu. Nadopunjava FCTC Svjetske zdravstvene organizacije sveobuhvatnim alatom za suzbijanje i konačno uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i za jačanje pravnih dimenzija za međunarodnu saradnju u oblasti zdravstva.

Dr. Haik Nikogosian

Šef Sekretarijata Konvencije

Protokol

o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

PREAMBULA

Strane ovog protokola,

Uzimajući u obzir da je 21. maja 2003. pedeset i šesta Svjetska zdravstvena skupština konsenzusom donijela Okvirnu konvenciju Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, koja je stupila na snagu 27. februara 2005.;

Prepoznajući da je Okvirna konvencija SZO-a o kontroli duhana jedan od najbrže ratificiranih ugovora Ujedinjenih nacija i temeljni alat za postizanje ciljeva Svjetske zdravstvene organizacije;

Podsjećajući na Preambulu Ustava Svjetske zdravstvene organizacije, koja navodi da je pravo na uživanje najvišeg mogućeg standarda zdravlja temeljno pravo svakog ljudskog bića bez obzira na rasu, vjeroispovijest, politička uvjerenja, ekonomski ili socijalni status;

Odlučne također dati prednost svom pravu na zaštitu javnog zdravlja;

Duboko zabrinute zbog nezakonite trgovine duhanskim proizvodima koja doprinosi širenju duhanske epidemije, što je globalni problem s ozbiljnim posljedicama po javno zdravlje koje zahtijeva efikasne, adekvatne i sveobuhvatne domaće i međunarodne odgovore;

Prepoznajući nadalje da nezakonita trgovina duhanskim proizvodima podriva cjenovne i porezne mjere osmišljene radi jačanja kontrole duhana i time povećava dostupnost i pristupačnost duhanskih proizvoda;

Ozbiljno zabrinute zbog štetnih učinaka koje povećana dostupnost i pristupačnost duhanskih proizvoda kojim se nezakonito trguje ima na javno zdravlje i dobrobit, posebno mladih, siromašnih i drugih ugroženih grupa;

Ozbiljno zabrinute zbog neproporcionalnih ekonomskih i društvenih implikacija nezakonite trgovine duhanskim proizvodima na zemlje u razvoju i zemlje s privredama u tranziciji;

Svjesne potrebe za razvojem naučnih, tehničkih i institucionalnih kapaciteta za planiranje i provedbu odgovarajućih nacionalnih, regionalnih i međunarodnih mjera za uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima;

Potvrđujući da je pristup resursima i relevantnim tehnologijama od velike važnosti za jačanje sposobnosti Strana, posebno u zemljama u razvoju i zemljama s privredama u tranziciji, za uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima;

Priznajući također da se slobodne zone, iako uspostavljene da bi se olakšala zakonita trgovina, ipak koriste za olakšavanje globalizacije nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, kako u vezi s nezakonitim tranzitom krijumčarenih proizvoda, tako i za proizvodnju nezakonitih duhanskih proizvoda;

Prepoznajući također da nezakonita trgovina duhanskim proizvodima potkopava privredu Strana i negativno utiče na njihovu stabilnost i sigurnost;

Također svjesne da nezakonita trgovina duhanskim proizvodima stvara finansijsku dobit koja se koristi za finansiranje transnacionalnih kriminalnih aktivnosti, koje ometaju ciljeve vlada;

Prepoznajući da nezakonita trgovina duhanskim proizvodima podriva ciljeve zdravstva, stavlja dodatni pritisak na zdravstvene sisteme i uzrokuje gubitke prihoda za privredu Strana;

Imajući na umu član 5.3. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana u kojem su se Strane dogovorile da će, u utvrđivanju i provedbi svojih javnozdravstvenih politika u vezi s kontrolom duhana, djelovati kako bi zaštitile te politike od komercijalnih i drugih vlastitih interesa duhanske industrije u skladu s nacionalnim pravom;

Naglašavajući potrebu za oprezom prema bilo kakvim naporima duhanske industrije da potkopa ili naruši strategije borbe protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i potrebu za informiranošću o aktivnostima duhanske industrije koje imaju negativan uticaj na strategije za borbu protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima;

Imajući na umu član 6.2. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, kojim se Strane podstiču da zabrane ili ograniče, prema potrebi, prodaju međunarodnim putnicima i/ili uvoz koji obavljaju međunarodni putnici neoporezivih i bescarinskih duhanskih proizvoda;

Prepoznajući uz to da duhan i duhanski proizvodi u međunarodnom tranzitu i prekrcaju pronalaze kanal za nezakonitu trgovinu;

Uzimajući u obzir da efikasno djelovanje radi sprečavanja i suzbijanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima zahtijeva sveobuhvatan međunarodni pristup i blisku saradnju u svim aspektima nezakonite trgovine, uključujući, prema potrebi, nezakonitu trgovinu duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom;

Podsjećajući na i naglašavajući važnost ostalih relevantnih međunarodnih sporazuma kao što su Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije i Konvencija Ujedinjenih nacija protiv nezakonite trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima te obavezu strana tih konvencija da primjenjuju, prema potrebi, relevantne odredbe tih konvencija na nezakonitu trgovinu duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom i podstičući one Strane koje još nisu postale strane tih sporazuma da razmotre da to postanu;

Prepoznajući potrebu za izgradnjom pojačane saradnje između Sekretarijata Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana i Ureda Ujedinjenih nacija za droge i kriminal, Svjetske carinske organizacije i drugih tijela, prema potrebi;

Podsjećajući na član 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, u kojem strane prepoznaju, između ostalog, da je uklanjanje svih oblika

nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, uključujući krijumčarenje i nezakonitu proizvodnju, bitna komponenta kontrole duhana;

Uzimajući u obzir da se ovim protokolom ne nastoje riješiti pitanja prava intelektualnog vlasništva; i

Uvjerene da će nadopunjavanje Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana sveobuhvatnim protokolom biti snažno i efikasno sredstvo za suzbijanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i njenih teških posljedica,

Sporazumjele su se kako slijedi:

DIO I UVOD

Član 1.

Korištenje pojmova

1. "Posredovanje" znači djelovanje kao posrednik za druge, npr. u pregovaranju o ugovorima, kupovini ili prodaji uz naknadu ili proviziju.

2. "Cigareta" znači smotak rezanog duhana za pušenje, omotan u cigaretni papir. To isključuje specifične regionalne proizvode kao što su bidi, ang hoon ili drugi slični proizvodi koji se mogu zamotati u papir ili lišće. Za potrebe člana 8. "cigareta" uključuje i sitno rezani duhan za "motanje" cigareta.

3. "Zapljena", što uključuje pljenidbu gdje je to primjenjivo, znači trajno oduzimanje imovine po nalogu suda ili drugog nadležnog tijela.

4. "Kontrolirana isporuka" znači tehnika dopuštanja prolaska nezakonitih ili sumnjivih pošiljaka s teritorije jedne ili više država, kroz njega ili na teritoriju jedne ili više država, uz znanje i pod nadzorom njihovih nadležnih tijela, s ciljem istrage krivičnog djela i identifikacije osoba uključenih u počinjenje krivičnog djela.

5. "Slobodna zona" znači dio teritorije Strane na kojem se za svu unesenu robu općenito smatra da je, što se tiče uvoznih carina i poreza, izvan carinskog područja.

6. "Nezakonita trgovina" znači svaka praksa ili ponašanje zabranjeno zakonom i koje je povezano s proizvodnjom, otpremom, prijemom, posjedovanjem, distribucijom, prodajom ili kupovinom, uključujući svaku praksu ili ponašanje usmjereno na olakšavanje takve aktivnosti.

7. "Licenca" znači dozvola nadležnog tijela nakon podnošenja potrebnog zahtjeva ili druge dokumentacije nadležnom tijelu.

8. (a) "Proizvodna oprema" znači mašine koje su dizajnirane ili prilagođene za upotrebu isključivo za proizvodnju duhanskih proizvoda i sastavni su dio proizvodnog procesa¹.

(b) "Svaki njen dio" u kontekstu proizvodne opreme znači bilo koji prepoznatljivi dio koji je jedinstven za proizvodnu opremu koja se koristi u proizvodnji duhanskih proizvoda.

9. "Strana" znači, osim ako kontekst ne ukazuje na nešto drugo, Strana ovog protokola.

10. "Lični podaci" znači sve informacije koje se odnose na identificiranu ili prepoznatljivo fizičko lice.

11. "Organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju" znači organizacija koja se sastoji od nekoliko suverenih država i na koju su njene države članice prenijele nadležnost za niz pitanja, uključujući ovlaštenje za donošenje odluka koje su obavezujuće za njene države članice u vezi s tim pitanjima².

12. "Lanac snabdijevanja" obuhvata proizvodnju duhanskih proizvoda i proizvodne opreme; te uvoz ili izvoz duhanskih

proizvoda i proizvodne opreme; i može se proširiti, gdje je to relevantno, na jednu ili više sljedećih aktivnosti ako Strana tako odluči:

(a) maloprodaja duhanskih proizvoda;

(b) uzgoj duhana, osim tradicionalnih malih uzgajivača, poljoprivrednika i proizvođača;

(c) prijevoz komercijalnih količina duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme; i

(d) veleprodaja, posredovanje, skladištenje ili distribucija duhana i duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme.

13. "Duhanski proizvodi" znači proizvodi u cijelosti ili djelimično izrađeni od lista duhana kao sirovine, koji su proizvedeni za pušenje, sisanje, žvakanje ili ušmrkavanje.

14. "Praćenje i pronalaženje" znači sistematsko praćenje i reprodukcija rute ili kretanja predmeta kroz lanac snabdijevanja koje provode nadležna tijela ili bilo koje druge osobe koje djeluju u njihovo ime, kako je opisano u članu 8.

Član 2.

Odnos između ovog protokola i drugih sporazuma i pravnih akata

1. Na ovaj protokol primjenjuju se odredbe Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana koje se primjenjuju na njene protokole.

2. Strane koje su sklopile vrste sporazuma navedene u članu 2. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana dostavljaju takve sporazume Skupštini strana putem Sekretarijata Konvencije.

3. Ništa sadržano u ovom protokolu ne utiče na prava i obaveze bilo koje Strane na osnovu bilo koje druge međunarodne konvencije, ugovora ili međunarodnog sporazuma koji su snazi za tu Stranu i za koji ona smatra da više pogoduje postizanju uklanjanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima.

4. Ništa sadržano u ovom protokolu ne utiče na ostala prava, obaveze i odgovornosti Strana na osnovu međunarodnog prava, uključujući Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organiziranog kriminala.

Član 3.

Cilj

Cilj ovog protokola je uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, u skladu s odredbama člana 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

DIO II OPĆE OBAVEZE

Član 4.

Opće obaveze

1. Uz odredbe člana 5. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, Strane:

(a) donose i provode efikasne mjere za kontrolu ili reguliranje lanca snabdijevanja robom obuhvaćenom ovim protokolom kako bi se spriječila, odvratila, otkrila, istražila i procesuirala nezakonita trgovina tom robom i međusobno sarađuju u tom cilju;

(b) poduzimaju sve potrebne mjere u skladu sa svojim nacionalnim pravom kako bi povećale efikasnost svojih nadležnih tijela i službi, uključujući carinu i policiju, odgovornih za sprečavanje, odvratanje, otkrivanje, istragu, procesuiranje i uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine robom obuhvaćenom ovim protokolom;

(c) donose efikasne mjere za olakšavanje ili dobijanje tehničke pomoći i finansijske podrške, izgradnju kapaciteta i međunarodnu saradnju kako bi se postigli ciljevi ovog protokola i osigurala dostupnost nadležnim tijelima informacija koje se razmjenjuju u skladu s ovim protokolom i sigurna razmjena tih informacija s nadležnim tijelima;

¹ Strane mogu u tu svrhu uključiti upućivanje na Harmonizirani sistem terminologije i brojčanog označavanja robe Svjetske carinske organizacije, gdje je to primjenjivo.

² Prema potrebi, nacionalni ili domaći, odnosi se jednako na organizacije za regionalnu ekonomsku integraciju.

(d) međusobno blisko sarađuju, u skladu sa svojim domaćim pravnim i administrativnim sistemima, kako bi povećale efikasnost djelovanja u području provedbe zakonodavstva s ciljem borbe protiv protivpravnog ponašanja, uključujući krivična djela utvrđena u skladu s članom 14. ovog protokola;

(e) sarađuju i komuniciraju, prema potrebi, s relevantnim regionalnim i međunarodnim međuvladinim organizacijama u sigurnoj¹ razmjeni informacija obuhvaćenoj ovim protokolom kako bi se unaprijedila efikasna provedba ovog protokola; i

(f) u okviru sredstava i resursa kojima raspolažu, sarađuju na prikupljanju finansijskih sredstava za efikasnu provedbu ovog protokola putem bilateralnih i multilateralnih mehanizama finansiranja.

2. U provedbi svojih obaveza prema ovom protokolu Strane osiguravaju najveću moguću transparentnost u odnosu na bilo kakvu eventualnu interakciju s duhanskom industrijom.

Član 5.

Zaštita ličnih podataka

Prilikom provedbe ovog protokola, Strane štite lične podatke pojedinaca bez obzira na državljanstvo ili prebivalište, u skladu s nacionalnim pravom, uzimajući u obzir međunarodne standarde o zaštiti ličnih podataka.

DIO III KONTROLA LANCA SNABDIJEVANJA

Član 6.

Licenca, ekvivalentno odobrenje ili kontrolni sistem

1. Kako bi se postigli ciljevi Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana i s ciljem uklanjanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom, svaka Strana zabranjuje svim fizičkim ili pravnim licima, osim na osnovu licence ili ekvivalentnog odobrenja (u daljnjem tekstu: "licenca") koje je dodijelilo nadležno tijelo ili sistema kontrole koji provodi nadležno tijelo u skladu s nacionalnim pravom, obavljanje bilo koje od sljedećih aktivnosti:

(a) proizvodnje duhanskih proizvoda i proizvodne opreme; i

(b) uvoza ili izvoza duhanskih proizvoda i proizvodne opreme.

2. Svaka Strana nastoji dodijeliti licencu, u mjeri u kojoj to smatra prikladnim, svakom fizičkom ili pravnom licu koje se bavi sljedećim djelatnostima, ako one nisu zabranjene nacionalnim pravom:

(a) maloprodaja duhanskih proizvoda;

(b) uzgoj duhana, osim tradicionalnih malih uzgajivača, poljoprivrednika i proizvođača;

(c) prijevoz komercijalnih količina duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme; i

(d) veleprodaja, posredovanje, skladištenje ili distribucija duhana i duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme.

3. S ciljem osiguranja efikasnog sistema licenciranja, svaka Strana:

(a) osniva ili određuje nadležno tijelo ili tijela za izdavanje, obnavljanje, suspenziju, opoziv i/ili poništenje licenci za obavljanje djelatnosti navedenih u stavu 1., u skladu s odredbama ovog protokola i u skladu sa svojim nacionalnim pravom;

(b) zahtijeva da svaki zahtjev za licencu sadrži sve potrebne informacije o podnosiocu zahtjeva, koje uključuju, gdje je to primjenjivo:

(i) ako je podnositelj zahtjeva fizičko lice, informacije o njihovom identitetu, uključujući puno ime i prezime, trgovački naziv, matični broj poslovnog subjekta (ako postoji), primjenjivi

porezni identifikacioni broj (ako postoji) i sve ostale informacije da bi se omogućila identifikacija;

(ii) ako je podnositelj zahtjeva pravno lice, informacije o identitetu, uključujući puno pravno ime, trgovački naziv, matični broj poslovnog subjekta, datum i mjesto osnivanja, mjesto sjedišta i mjesto glavne poslovne jedinice, primjenjive porezne identifikacione brojeve, kopije osnivačkog akta ili ekvivalentnih dokumenata, njene korporativne podružnice, imena direktora i imenovanih pravnih zastupnika, uključujući sve ostale informacije da bi se omogućila identifikacija;

(iii) tačnu poslovnu lokaciju proizvodne jedinice ili jedinica, lokaciju skladišta i proizvodni kapacitet poslovnog subjekta kojim upravlja podnositelj zahtjeva;

(iv) pojedinosti o duhanskim proizvodima i proizvodnoj opremi koji su predmet zahtjeva, kao što su opis proizvoda, naziv, registrirani žig, ako postoji, dizajn, trgovačka marka, model ili marka i serijski broj proizvodne opreme;

(v) opis mjesta na kojem će se proizvodna oprema instalirati i koristiti;

(vi) dokumentaciju ili izjavu o postojanju krivične evidencije;

(vii) potpune informacije o bankovnim računima namijenjenim za korištenje u relevantnim transakcijama i ostale relevantne informacije o plaćanju; i

(viii) opis predviđene upotrebe i predviđenog tržišta za prodaju duhanskih proizvoda, s posebnim naglaskom na osiguravanje da proizvodnja ili ponuda duhanskih proizvoda bude srazmjerna razumno očekivanoj potražnji;

(c) prati i prikuplja, gdje je to primjenjivo, sve naknade za licence koje se mogu naplatiti i razmatra njihovo korištenje u efikasnoj administraciji i provedbi sistema licenciranja ili za javno zdravstvo ili bilo koju drugu povezanu aktivnost u skladu s nacionalnim pravom;

(d) poduzima odgovarajuće mjere za sprečavanje, otkrivanje i istraživanje svih nepravilnih ili prevrnatih praksi u funkcioniranju sistema licenciranja;

(e) poduzima mjere kao što su periodični pregled, obnova, inspekcija ili revizija licenci, prema potrebi;

(f) uspostavlja, prema potrebi, vremenski okvir za istek licenci i naknadno potrebno podnošenje novog zahtjeva ili ažuriranje informacija iz zahtjeva;

(g) obavezuje sva licencirana fizička ili pravna lica da unaprijed obavijeste nadležno tijelo o svakoj promjeni svoje poslovne lokacije ili značajnoj promjeni informacija relevantnih za licencirane djelatnosti;

(h) obavezuje sva licencirana fizička ili pravna lica da obavijeste nadležno tijelo, radi odgovarajućeg postupanja, o svakoj nabavci ili odlaganju proizvodne opreme; i

(i) osigurava da se uništenje takve proizvodne opreme ili bilo kojeg njenog dijela provede pod nadzorom nadležnog tijela.

4. Svaka Strana osigurava da se nijedna licenca ne dodjeljuje i/ili ne prenosi bez prijema odgovarajućih informacija od predloženog sticatelja licence sadržanih u stavu 3. i bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela.

5. Pet godina nakon stupanja na snagu ovog protokola, Skupština strana na svojoj sljedećoj sjednici osigurava provođenje istraživanja utemeljenog na dokazima kako bi se utvrdilo postoje li ključni elementi bitni za proizvodnju duhanskih proizvoda koji se mogu identificirati i koji mogu biti predmet efikasnog kontrolnog mehanizma. Na osnovu takvog istraživanja, Skupština strana razmatra odgovarajuće djelovanje.

Član 7.

Dubinska analiza

1. Svaka Strana zahtijeva, u skladu sa svojim nacionalnim pravom i ciljevima Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene

¹ Sigurna razmjena informacija između dviju strana otporna je na presretanje i neovlašćeno mijenjanje (krivotvorenje). Drugim riječima, informacije razmijenjene između dviju strana ne može pročitati ili izmijeniti treća strana.

organizacije o kontroli duhana, da sva fizička i pravna lica uključena u lanac snabdijevanja duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom:

(a) provedu dubinsku analizu prije početka i tokom poslovnog odnosa;

(b) prate prodaju svojim kupcima kako bi se osiguralo da su količine srazmjerne potražnji za takvim proizvodima na predviđenom tržištu za prodaju ili upotrebu; i

(c) prijavljuju nadležnim tijelima svaki dokaz o uključenosti kupca u aktivnosti koje su u suprotnosti s njegovim obavezama koje proizlaze iz ovog protokola.

2. Dubinska analiza u skladu sa stavom 1., prema potrebi, u skladu s nacionalnim pravom i ciljevima Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, između ostalog, uključuje zahtjeve za identifikaciju kupaca, kao što su prikupljanje i ažuriranje informacija o sljedećem:

(a) utvrđivanju da fizičko ili pravno lice posjeduje licencu u skladu s članom 6.;

(b) ako je kupac fizičko lice, informacije o njegovom identitetu, uključujući puno ime i prezime, trgovački naziv, matični broj poslovnog subjekta (ako postoji), primjenjive porezne identifikacione brojeve (ako postoje) i provjeru njihovih službenih identifikacionih dokumenata;

(c) ako je kupac pravno lice, informacije o identitetu, uključujući puno pravno ime, trgovački naziv, matični broj poslovnog subjekta, datum i mjesto osnivanja, mjesto sjedišta i mjesto glavne poslovne jedinice, primjenjive porezne identifikacione brojeve, kopije osnivačkog akta ili ekvivalentnih dokumenata, njegove korporativne podružnice, imena direktora i imenovanih pravnih zastupnika, uključujući imena predstavnika i provjeru njihovih službenih identifikacionih dokumenata;

(d) opis predviđene upotrebe i predviđenog tržišta za prodaju duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme; i

(e) opis mjesta na kojem će se proizvodna oprema instalirati i koristiti.

3. Dubinska analiza u skladu sa stavom 1. može uključivati zahtjeve za identifikaciju kupca, kao što su prikupljanje i ažuriranje informacija o sljedećem:

(a) dokumentaciji ili izjavi o postojanju krivične evidencije; i

(b) informacijama o bankovnim računima namijenjenim za korištenje u transakcijama.

4. Svaka Strana, na osnovu informacija prijavljenih na osnovu stava 1. tačka (c), poduzima sve potrebne mjere kako bi osigurala usklađenost s obavezama koje proizlaze iz ovog protokola, što može uključivati označavanje kupca koji je u nadležnosti određene Strane kao blokirano kupca kako je utvrđeno nacionalnim pravom.

Član 8.

Praćenje i pronalaženje

1. U svrhu daljnjeg osiguranja lanca snabdijevanja i pomoći u istraživanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, Strane su se dogovorile da u roku od pet godina od stupanja na snagu ovog protokola uspostave globalni sistem praćenja i pronalaženja, koji obuhvata nacionalne i/ili regionalne sisteme praćenja i lociranja te globalnu centralnu tačku za razmjenu informacija koja je smještena u Sekretarijatu Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana i dostupna je svim Stranama, omogućavajući Stranama da postavljaju upite i primaju relevantne informacije.

2. Svaka Strana uspostavlja, u skladu s ovim članom, sistem praćenja i pronalaženja, koji kontrolira ta Strana za sve duhanske proizvode koji se proizvode na njenoj teritoriji ili uvoze na njenu teritoriju, uzimajući u obzir svoje nacionalne ili regionalne specifične potrebe i dostupnu najbolju praksu.

3. S ciljem omogućavanja efikasnog praćenja i pronalaženja, svaka Strana zahtijeva da se jedinstvene, sigurnosne i neuklonjive identifikacione oznake (u daljnjem tekstu: "jedinstvene identifikacione oznake"), kao što su kodovi ili markice, pričvrste na sve pojedinačne kutije i pakiranja te na sva vanjska pakiranja cigareta ili učine njihovim dijelom u roku od pet godina, a za ostale duhanske proizvode u roku od deset godina od stupanja na snagu ovog protokola za tu Stranu.

4.1 Kako bi se Stranama pomoglo u određivanju porijekla duhanskih proizvoda, tačke preusmjeravanja, gdje je to primjenjivo, te u praćenju i kontroli kretanja duhanskih proizvoda i njihovog pravnog statusa, svaka Strana, za potrebe stava 3., u okviru globalnog režima praćenja i pronalaženja, zahtijeva da sljedeće informacije budu dostupne, direktno ili putem poveznice:

(a) datum i mjesto proizvodnje;

(b) proizvodni pogon;

(c) mašina koja se koristi za proizvodnju duhanskih proizvoda;

(d) proizvodna smjena ili vrijeme proizvodnje;

(e) ime, račun, broj narudžbe i evidencija o plaćanju prvog kupca koji nije povezan s proizvođačem;

(f) predviđeno tržište za maloprodaju;

(g) opis proizvoda;

(h) skladištenje i otprema;

(i) identitet svakog poznatog daljnjeg kupca; i

(j) predviđena ruta otpreme, datum otpreme, odredište otpreme, mjesto polaska i primatelj.

4.2 Informacije iz podstavova (a), (b), (g) i, ako je dostupno (f), čine dio jedinstvenih identifikacionih oznaka.

4.3 Ako informacije iz podstava (f) nisu dostupne u trenutku označavanja, Strane zahtijevaju uključivanje takvih informacija u skladu s članom 15. stav 2. tačka (a) Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

5. Svaka Strana zahtijeva da se, u rokovima određenim u ovom članu, informacije navedene u stavu 4. zabilježe u trenutku proizvodnje ili u trenutku prve otpreme od strane bilo kojeg proizvođača ili u trenutku uvoza na teritoriju Strane.

6. Svaka Strana osigurava da su informacije zabilježene u skladu sa stavom 5. dostupne toj Strani putem poveznice s jedinstvenim identifikacionim oznakama koje se zahtijevaju u skladu sa stavovima 3. i 4.

7. Svaka Strana osigurava da informacije zabilježene u skladu sa stavom 5., kao i jedinstvene identifikacione oznake kojima se te informacije čine dostupnim u skladu sa stavom 6. budu uključene u formatu koji su utvrdili ili odobrili Strana i njena nadležna tijela.

8. Svaka Strana osigurava da su informacije zabilježene u skladu sa stavom 5. dostupne na zahtjev globalnoj kontaktnoj tački za razmjenu informacija, prema stavu 9., putem standardnog elektronskog sigurnog interfejsa s njenom nacionalnom i/ili regionalnom centralnom tačkom. Globalna kontaktna tačka za razmjenu informacija sastavlja listu nadležnih tijela Strana i čini listu dostupnom svim Stranama.

9. Svaka Strana ili nadležno tijelo:

(a) ima pravovremeni pristup informacijama navedenim u stavu 4. slanjem upita globalnoj kontaktnoj tački za razmjenu informacija;

(b) zahtijeva takve informacije samo ako su one potrebne u svrhu otkrivanja ili istraživanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima;

(c) ne smije neopravdano uskraćivati informacije;

(d) odgovara na zahtjeve za informacijama u vezi sa stavom 4. u skladu sa svojim nacionalnim pravom; i

(e) štiti i tretira kao povjerljive sve informacije koje se razmjenjuju, prema međusobnom dogovoru.

10. Svaka Strana zahtijeva daljnji razvoj i proširenje opsega sistema za praćenje i pronalaženje koji se primjenjuje sve dok sve carinske, relevantne porezne i, prema potrebi, ostale obaveze nisu izvršene na mjestu proizvodnje, uvoza ili otpuštanja iz carinske ili akcizne kontrole.

11. Strane sarađuju međusobno i s nadležnim međunarodnim organizacijama, prema međusobnom dogovoru, u razmjeni i razvoju najboljih praksi za sisteme za praćenje i pronalaženje, uključujući:

(a) olakšavanje razvoja, prijenosa i nabavke poboljšane tehnologije za praćenje i pronalaženje, uključujući znanje, vještine, kapacitete i stručnost;

(b) podršku programima za obuku i izgradnju kapaciteta za Strane koje izraze takvu potrebu; i

(c) daljnji razvoj tehnologije za označavanje i skeniranje pojedinačnih kutija i pakiranja duhanskih proizvoda kako bi se omogućila dostupnost informacija navedenih u stavu 4.

12. Obaveze dodijeljene Strani ne smije izvršavati duhanska industrija niti joj se one smiju delegirati.

13. Svaka Strana osigurava da njena nadležna tijela, u učestvovanju u režimu praćenja i pronalaženja, komuniciraju s duhanskom industrijom i onima koji zastupaju interese duhanske industrije samo u mjeri u kojoj je to neophodno za provedbu ovog člana.

14. Svaka Strana može zahtijevati da duhanska industrija snosi sve troškove povezane s obavezama te Strane na osnovu ovog člana.

Član 9.

Vođenje evidencije

1. Svaka Strana zahtijeva, prema potrebi, da sva fizička i pravna lica uključena u lanac snabdijevanja duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom vode potpunu i tačnu evidenciju o svim relevantnim transakcijama. Takva evidencija mora omogućiti potpuno podnošenje računa za materijale koji se koriste u proizvodnji njihovih duhanskih proizvoda.

2. Svaka Strana, prema potrebi, zahtijeva od osoba koje imaju licence u skladu s članom 6. da nadležnim tijelima na zahtjev dostave sljedeće informacije:

(a) opće informacije o tržišnim količinama, trendovima, prognozama i ostale relevantne informacije; i

(b) količine duhanskih proizvoda i proizvodne opreme koje na datum zahtjeva sticatelj licence posjeduje, čuva ili kontrolira na zalihama, u poreznim i carinskim skladištima u režimu tranzita ili prekrcaja ili odgode plaćanja.

3. U vezi s duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom koji se prodaju ili proizvode na teritoriji Strane za izvoz, ili koji podliježe odgodi plaćanja u tranzitu ili prekrcaju na teritoriji Strane, svaka Strana, prema potrebi, zahtijeva da osobe licencirane u skladu s članom 6. na zahtjev nadležnim tijelima u zemlji polaska (elektronskim putem, ako postoji infrastruktura) u trenutku polaska tih proizvoda ili proizvodne opreme iz mjesta pod njihovom kontrolom dostave sljedeće informacije:

(a) datum otpreme s posljednje tačke fizičke kontrole proizvoda;

(b) pojedinosti o otpremljenim proizvodima (uključujući trgovačku marku, količinu, skladište);

(c) predviđene rute slanja i odredište;

(d) identitet fizičkih ili pravnih lica kojima se proizvodi šalju;

(e) način prijevoza, uključujući identitet prijevoznika;

(f) očekivani datum dolaska pošiljke na predviđeno odredište; i

(g) predviđeno tržište za maloprodaju ili upotrebu.

4. Ako je izvedivo, svaka Strana zahtijeva da trgovci na malo i uzgajivači duhana, osim tradicionalnih uzgajivača koji rade na nekomercijalnoj osnovi, vode potpunu i tačnu evidenciju o svim relevantnim transakcijama u kojima učestvuju, u skladu sa svojim nacionalnim pravom.

5. Za potrebe provedbe stava 1. svaka Strana donosi efikasne zakonodavne, izvršne, administrativne ili druge mjere kojima se zahtijeva da se sva evidencija:

(a) čuva tokom perioda od najmanje četiri godine;

(b) učini dostupnom nadležnim tijelima; i

(c) vodi u formatu koji zahtijevaju nadležna tijela.

6. Svaka Strana, prema potrebi i u skladu s nacionalnim pravom, uspostavlja sistem za razmjenu detaljnih informacija sadržanih u svim evidencijama koje se vode u skladu s ovim članom s drugim Stranama.

7. Strane nastoje sarađivati međusobno i s nadležnim međunarodnim organizacijama sve intenzivnijom razmjenom i razvojem poboljšanih sistema za vođenje evidencije.

Član 10.

Sigurnosne i preventivne mjere

1. Svaka Strana, prema potrebi, u skladu sa svojim nacionalnim pravom i ciljevima Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, zahtijeva da sva fizička i pravna lica koja podliježu članu 6. poduzmu potrebne mjere za sprečavanje preusmjerenja duhanskih proizvoda u nezakonite trgovinske kanale, uključujući, između ostalog:

(a) prijavljivanje nadležnim tijelima:

(i) prekograničnih prijenosa gotovine u iznosima propisanim nacionalnim pravom ili prekograničnih plaćanja u naturi; i

(ii) svih "sumnjivih transakcija"; i

(b) snabdijevanje duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom samo u količinama srazmjernim potražnji za takvim proizvodima na predviđenom tržištu za maloprodaju ili upotrebu.

2. Svaka Strana, prema potrebi, u skladu sa svojim nacionalnim pravom i ciljevima Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, zahtijeva da plaćanja za transakcije koje obavljaju fizička ili pravna lica koja podliježu članu 6. budu dopuštena samo u valuti i iznosu računa, i samo putem zakonitih načina plaćanja posredstvom finansijskih institucija koje se nalaze na teritoriji predviđenog tržišta i da se ne smiju obavljati putem bilo kojeg drugog alternativnog sistema doznaka.

3. Strana može zahtijevati da plaćanja koja izvršavaju fizička ili pravna lica koja podliježu članu 6. za materijale koji se koriste za proizvodnju duhanskih proizvoda u njenoj nadležnosti budu dopuštena samo u valuti i iznosu računa, i to samo putem zakonskih načina plaćanja posredstvom finansijskih institucija koje se nalaze na teritoriji predviđenog tržišta i da se ne smiju izvršavati putem bilo kojeg drugog alternativnog sistema doznaka.

4. Svaka Strana osigurava da svako kršenje zahtjeva ovog člana podliježe odgovarajućim krivičnim, građanskim ili upravnim postupcima i efikasnim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama, uključujući, prema potrebi, suspenziju ili poništenje licence.

Član 11.

Prodaja putem interneta, telekomunikacija ili bilo koje druge tehnologije u razvoju

1. Svaka Strana zahtijeva da sva pravna i fizička lica uključena u bilo kakvu transakciju u vezi s duhanskim proizvodima putem modaliteta prodaje na bazi interneta, telekomunikacija ili bilo koje druge tehnologije u razvoju poštuju sve relevantne obaveze obuhvaćene ovim protokolom.

2. Svaka Strana razmatra zabranu maloprodaje duhanskih proizvoda putem modaliteta prodaje na bazi interneta, telekomunikacija ili bilo koje druge tehnologije u razvoju.

Član 12.

Slobodne zone i međunarodni tranzit

1. Svaka Strana u roku od tri godine od stupanja na snagu ovog protokola za tu Stranu provodi efikasne kontrole cjelokupne proizvodnje duhana i duhanskih proizvoda i s tim povezanih transakcija u slobodnim zonama, koristeći pri tom sve relevantne mjere kako je predviđeno u ovom protokolu.

2. Osim toga, zabranjeno je miješanje duhanskih proizvoda s neduhanskim proizvodima u istom kontejneru ili bilo kojoj drugoj sličnoj prijevoznj jedinici u trenutku iznošenja iz slobodnih zona.

3. Svaka Strana, u skladu s nacionalnim pravom, donosi mjere kontrole i provjere te ih primjenjuje na međunarodni tranzit ili prekrcaj duhanskih proizvoda i proizvodne opreme, unutar svoje teritorije, u skladu s odredbama ovog protokola kako bi spriječila nezakonitu trgovinu tim proizvodima.

Član 13.

Bescarinska prodaja

1. Svaka Strana provodi efikasne mjere za podvrgavanje svih bescarinskih prodaja svim relevantnim odredbama ovog protokola, uzimajući u obzir član 6. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

2. Najkasnije pet godina nakon stupanja na snagu ovog protokola, Skupština strana na svojoj sljedećoj sjednici osigurava provođenje istraživanja utemeljenog na dokazima kako bi se utvrdio opseg nezakonite trgovine duhanskim proizvodima povezan s bescarinskom prodajom tih proizvoda. Na osnovu takvog istraživanja, Skupština strana razmatra odgovarajuće daljnje djelovanje.

DIO IV KRIVIČNA DJELA

Član 14.

Protivpravno ponašanje uključujući krivična djela

1. U skladu s osnovnim načelima svog domaćeg prava, svaka Strana donosi zakonodavne i druge mjere koje mogu biti potrebne za utvrđivanje svih sljedećih ponašanja kao protivpravnih prema svom domaćem pravu:

(a) proizvodnje, veleprodaje, posredovanja, prodaje, prijevoza, distribucije, skladištenja, otpreme, uvoza ili izvoza duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme protivno odredbama ovog protokola;

(b) (i) proizvodnje, veleprodaje, posredovanja, prodaje, prijevoza, distribucije, skladištenja, otpreme, uvoza ili izvoza duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme bez plaćanja važećih carina, poreza i ostalih davanja ili bez važećih fiskalnih markica, jedinstvenih identifikacionih oznaka ili bilo kojih drugih potrebnih oznaka ili deklaracija;

(ii) svih drugih djela krijumčarenja ili pokušaja krijumčarenja duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme koja nisu obuhvaćena stavom (b)(i);

(c) (i) svakog drugog oblika nezakonite proizvodnje duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme ili duhanskih pakiranja s lažnim fiskalnim markicama, jedinstvenim identifikacionim oznakama ili bilo kojim drugim potrebnim oznakama ili deklaracijama;

(ii) veleprodaje, posredovanja, prodaje, prijevoza, distribucije, skladištenja, otpreme, uvoza ili izvoza nezakonito proizvedenog duhana, nezakonitih duhanskih proizvoda, proizvoda s lažnim fiskalnim markicama i/ili drugim potrebnim oznakama ili deklaracijama ili nezakonite proizvodne opreme;

(d) miješanja duhanskih proizvoda s neduhanskim proizvodima tokom prolaska kroz lanac snabdijevanja, u svrhu sakrivanja ili prikrivanja duhanskih proizvoda;

(e) miješanja duhanskih proizvoda s neduhanskim proizvodima protivno članu 12.2. ovog protokola;

(f) korištenje modaliteta prodaje duhanskih proizvoda na bazi interneta, telekomunikacijskih ili bilo kojih drugih tehnologija u razvoju u suprotnosti s ovim protokolom;

(g) pribavljanje, od strane osobe licencirane u skladu s članom 6., duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme od osobe koja bi trebala imati, ali nema licencu u skladu s članom 6.;

(h) ometanja bilo kojeg javnog službenika ili ovlaštenog službenika u obavljanju dužnosti povezanih sa sprečavanjem, otkrivanjem, istraživanjem ili uklanjanjem nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom ili odvrćanjem od te nezakonite trgovine;

(i) (i) davanja bilo kakve materijalne izjave koja je lažna, obmanjujuća ili nepotpuna, ili nedavanja svih potrebnih informacija bilo kojem javnom službeniku ili ovlaštenom službeniku u obavljanju dužnosti povezanih sa sprečavanjem, otkrivanjem, istraživanjem ili uklanjanjem nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom ili odvrćanjem od te nezakonite trgovine i kada to nije u suprotnosti s pravom osobe da ne optužuje samu sebe;

(ii) davanja lažnih izjava na službenim obrascima u odnosu na opis, količinu ili vrijednost duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme ili bilo koje druge informacije navedene u Protokolu s ciljem:

(a) izbjegavanja plaćanja važećih carina, poreza i drugih davanja, ili

(b) ometanja kontrolnih mjera za sprečavanje, otkrivanje, istraživanje ili uklanjanje nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom ili odvrćanje od te nezakonite trgovine;

(iii) neizrade ili nevođenja evidencija obuhvaćenih ovim protokolom ili vođenja lažne evidencije; i

(j) pranja prihoda ostvarenih protivpravnim ponašanjem koje je utvrđeno kao krivično djelo u skladu sa stavom 2.

2. U skladu s osnovnim načelima svog domaćeg prava, svaka Strana utvrđuje koje od protivpravnih ponašanja navedenih u stavu 1. ili bilo koje drugo ponašanje povezano s nezakonitom trgovinom duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom koje je u suprotnosti s odredbama ovog protokola čini krivično djelo te donosi zakonodavne i druge mjere koje su eventualno potrebne za provedbu takvog utvrđivanja.

3. Svaka Strana obavještava Sekretarijat ovog protokola koje je od protivpravnih ponašanja navedenih u stavovima 1. i 2. utvrdila kao krivično djelo u skladu sa stavom 2. i dostavlja Sekretarijatu kopije svojih zakona kojima se provodi stav 2. ili njihov opis te sve kasnije promjene takvih zakona.

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

4. Kako bi se poboljšala međunarodna saradnja u borbi protiv krivičnih djela povezanih s nezakonitom trgovinom duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom, Strane se podstiču na preispitivanje svojih nacionalnih zakona o pranju novca, uzajamnoj pravnoj pomoći i izručenju, uzimajući u obzir relevantne međunarodne konvencije u kojima su one Strane, radi osiguranja njihove efikasnosti u izvršavanju odredaba ovog protokola.

Član 15.

Odgovornost pravnih lica

1. Svaka Strana donosi, u skladu sa svojim pravnim načelima, mjere koje su eventualno potrebne za utvrđivanje

odgovornosti pravnih lica za protivpravno ponašanje, uključujući krivična djela utvrđena u skladu s članom 14. ovog protokola.

2. U skladu s pravnim načelima svake Strane, odgovornost pravnih lica može biti krivična, građanska ili upravna.

3. Takva odgovornost ne dovodi u pitanje odgovornost fizičkih lica koja su učestvovala u protivpravnom ponašanju ili počinila krivična djela utvrđena u skladu s nacionalnim zakonima i propisima i članom 14. ovog protokola.

Član 16.

Procesuiranje i sankcije

1. Svaka Strana donosi, u skladu s nacionalnim pravom, mjere koje su eventualno potrebne za osiguravanje da fizička i pravna lica odgovorna za protivpravno ponašanje, uključujući krivična djela utvrđena u skladu s članom 14., podliježu efikasnim, proporcionalnim i odvraćajućim krivičnopravnim ili drugim sankcijama, uključujući novčane sankcije.

2. Svaka Strana nastoji osigurati da se izvrše sve diskrecijske pravne ovlasti prema njenom domaćem pravu povezane s procesuiranjem osoba zbog protivpravnog ponašanja, uključujući krivična djela utvrđena u skladu s članom 14., kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećala efikasnost mjera provedbe zakonodavstva u odnosu na takvo protivpravno ponašanje, uključujući krivična djela, te vodeći računa o potrebi odvratanja od počinjenja takvog protivpravnog ponašanja, uključujući krivična djela.

3. Ništa sadržano u ovom protokolu ne utiče na načelo prema kojem je domaćem pravu Strane pridržano opisivanje protivpravnog ponašanja, uključujući krivična djela utvrđena u skladu s ovim protokolom, kao i primjenjivih pravnih razloga ili drugih pravnih načela koja određuju zakonitost postupanja, te da se takvo protivpravno ponašanje, uključujući krivična djela, procesuiraju i sankcioniraju u skladu s tim pravom.

Član 17.

Plaćanja pri zapljeni

Strane bi, u skladu sa svojim domaćim pravom, trebale razmotriti donošenje zakonodavnih i drugih mjera koje su eventualno potrebne za ovlašćivanje nadležnih tijela da od proizvođača, izrađivača, distributera, uvoznika ili izvoznika zaplijenjenog duhana, duhanskih proizvoda i/ili proizvodne opreme naplate iznos proporcionalan izgubljenim porezima i carinama.

Član 18.

Odlaganje ili uništavanje

Sav zaplijenjeni duhan, duhanski proizvodi i proizvodna oprema uništavaju se koristeći ekološki prihvatljive metode u najvećoj mogućoj mjeri, ili se odlažu u skladu s nacionalnim pravom.

Član 19.

Posebne istražne tehnike

1. Ako to dopuštaju temeljna načela njenog domaćeg pravnog sistema, svaka Strana, u okviru svojih mogućnosti i pod uvjetima propisanim njenim domaćim pravom, poduzima potrebne mjere za omogućavanje svojim nadležnim tijelima da na njenoj teritoriji primjereno upotrebljavaju metode kontrolirane isporuke i, ako ona to smatra prikladnim, druge posebne istražne tehnike, kao što su elektronski ili drugi oblici nadzora i tajnih operacija, u svrhu efikasne borbe protiv nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom.

2. U svrhu istrage krivičnih djela utvrđenih u skladu s članom 14., Strane se podstiču na sklapanje, prema potrebi, odgovarajućih bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o upotrebi tehnika iz stava 1. u kontekstu saradnje na međunarodnom nivou.

3. U nedostatku sporazuma ili aranžmana, kako je navedeno u stavu 2., odluke o upotrebi takvih posebnih istražnih tehnika na međunarodnom nivou donose se na pojedinačnoj osnovi i mogu, prema potrebi, uzeti u obzir finansijske aranžmane i dogovore u pogledu izvršavanja nadležnosti dotičnih Strana.

4. Strane prepoznaju važnost međunarodne saradnje i pomoći u ovom području kao i potrebu za njima, te sarađuju međusobno i s međunarodnim organizacijama u razvijanju kapaciteta za postizanje ciljeva ovog člana.

DIO V MEĐUNARODNA SARADNJA

Član 20.

Opća razmjena informacija

1. U svrhu postizanja ciljeva ovog protokola, Strane izvještavaju, u okviru instrumenta za izvještavanje Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, o relevantnim informacijama, u skladu s domaćim pravom i, prema potrebi, između ostalog, o pitanjima kao što su:

(a) u zbirnom obliku, pojedinosti o zapljenama duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme, količini, vrijednosti zapljene, opisima proizvoda, datumima i mjestima proizvodnje; i utajenim porezima;

(b) uvoz, izvoz, tranzit, oporeziva i bescarinska prodaja i količina ili vrijednost proizvodnje duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme;

(c) trendovi, metode sakrivanja i načini rada koji se koriste u nezakonitoj trgovini duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom; i

(d) bilo koje druge relevantne informacije, prema dogovoru Strana.

2. Strane sarađuju međusobno i s nadležnim međunarodnim organizacijama radi izgradnje kapaciteta Strana za prikupljanje i razmjenu informacija.

3. Strane smatraju navedene informacije povjerljivim i dopuštenim za upotrebu samo Stranama, osim ako Strana koja ih daje ne navede drugačije.

Član 21.

Razmjena informacija o provedbi zakonodavstva

1. Prema potrebi, u skladu s domaćim pravom ili bilo kojim primjenjivim međunarodnim ugovorima, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev Strane koja propisno obrazloži da su takve informacije potrebne u svrhu otkrivanja ili istraživanja nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom, Strane razmjenjuju sljedeće informacije:

(a) evidenciju o izdavanju dozvola dotičnim fizičkim i pravnim licima;

(b) informacije za identifikaciju, praćenje i procesuiranje fizičkih ili pravnih lica uključenih u nezakonitu trgovinu duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom;

(c) evidenciju o istragama i procesuiranju;

(d) evidenciju plaćanja za uvoz, izvoz ili bescarinsku prodaju duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme; i

(e) pojedinosti o zapljenama duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme (uključujući, prema potrebi, informacije o broju predmeta, količinu, vrijednost zapljene, opis proizvoda, uključene subjekte, datum i mjesto proizvodnje) i načinima djelovanja (uključujući prijevozna sredstva, skrivanje, rute i otkrivanje).

2. Informacije koje se prime od Strana na osnovu ovog člana upotrebljavaju se isključivo za postizanje ciljeva ovog protokola. Strane mogu odrediti da se takve informacije ne smiju prosljeđivati bez saglasnosti Strane koja je dostavila informacije.

Član 22.

Razmjena informacija: povjerljivost i zaštita informacija

1. Svaka Strana određuje nadležna nacionalna tijela kojima se dostavljaju podaci iz članova 20, 21. i 24. i o tome obavještava Strane putem Sekretarijata Konvencije.

2. Razmjena informacija na osnovu ovog protokola podliježe domaćem pravu u pogledu povjerljivosti i privatnosti. Strane štite sve povjerljive informacije koje se razmjenjuju, prema međusobnom dogovoru.

Član 23.

Pomoć i saradnja: obuka, tehnička pomoć i saradnja u naučnim, tehničkim i tehnološkim pitanjima

1. Strane sarađuju međusobno i/ili putem nadležnih međunarodnih i regionalnih organizacija u pružanju obuke, tehničke pomoći i saradnje u naučnim, tehničkim i tehnološkim pitanjima, uzimajući u obzir potrebe Strana koje su zemlje u razvoju i Strana s privredama u tranziciji. Takva pomoć može uključivati prijenos stručnog znanja ili odgovarajuće tehnologije u područjima prikupljanja informacija, provedbe zakonodavstva, praćenja i pronalaženja, upravljanja informacijama, zaštite ličnih podataka, zabrana, elektronskog nadzora, forenzičke analize, uzajamne pravne pomoći i izručenja.

2. Strane mogu, prema potrebi, sklopiti bilateralne, multilateralne ili bilo koje druge sporazume ili dogovore u svrhu unapređenja obuke, tehničke pomoći i saradnje u naučnim, tehničkim i tehnološkim pitanjima, uzimajući u obzir potrebe Strana koje su zemlje u razvoju i Strana s privredama u tranziciji.

3. Strane sarađuju, prema potrebi, u razvoju i istraživanju mogućnosti utvrđivanja tačnog geografskog porijekla zaplijenjenog duhana i duhanskih proizvoda.

Član 24.

Pomoć i saradnja: istraga i procesuiranje krivičnih djela

1. U skladu sa svojim domaćim pravom, Strane poduzimaju sve potrebne mjere, prema potrebi, za jačanje saradnje multilateralnim, regionalnim ili bilateralnim aranžmanima za sprečavanje, otkrivanje, istraživanje, procesuiranje i kažnjavanje fizičkih ili pravnih lica koja se bave nezakonitom trgovinom duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom.

2. Svaka Strana osigurava da administrativna, regulatorna, tijela za provedbu zakonodavstva i druga tijela zadužena za borbu protiv nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom (uključujući, ako je to dopušteno domaćim pravom, pravosudna tijela) sarađuju i razmjenjuju relevantne informacije na nacionalnom i međunarodnom nivou u skladu s uvjetima propisanim njenim domaćim pravom.

Član 25.

Zaštita suvereniteta

1. Strane izvršavaju svoje obaveze na osnovu ovog protokola na način koji je u skladu s načelima suverene jednakosti i teritorijalne cjelovitosti država i nemiješanja u unutrašnje poslove drugih država.

2. Ništa u ovom protokolu ne daje jednoj Strani pravo da na teritoriji druge države izvršava nadležnost i obavlja funkcije koje su rezervisane isključivo za tijela te druge države njenim unutrašnjim pravom.

Član 26.

Nadležnost

1. Svaka Strana donosi mjere koje su eventualno potrebne za utvrđivanje njene nadležnosti nad krivičnim djelima utvrđenim u skladu s članom 14.:

(a) kada je krivično djelo počinjeno na teritoriji te Strane; ili

(b) kada je krivično djelo počinjeno na plovilu koje plovi pod zastavom te Strane ili u letjelici koja je registrirana u skladu sa zakonima te Strane u trenutku počinjenja krivičnog djela.

2. U skladu s članom 25. Strana također može uspostaviti svoju nadležnost nad bilo kojim takvim krivičnim djelom:

(a) kada je krivično djelo počinjeno na štetu te Strane;

(b) kada je krivično djelo počinio državljanin te Strane ili osoba bez državljanstva koja ima uobičajeno boravište na njenoj teritoriji; ili

(c) kada je krivično djelo jedno od onih utvrđenih u skladu s članom 14. i počinjeno je izvan njene teritorije s ciljem počinjenja nekog od krivičnih djela utvrđenih u skladu s članom 14. na njenoj teritoriji.

3. Za potrebe člana 30. svaka Strana donosi mjere potrebne za utvrđivanje svoje nadležnosti nad krivičnim djelima utvrđenim u skladu s članom 14. kada se navodni počinitelj nalazi na njenoj teritoriji i ne izruči takvu osobu isključivo zbog toga što je ta osoba njen državljanin.

4. Svaka Strana može donijeti i mjere koje su eventualno potrebne za utvrđivanje njene nadležnosti nad krivičnim djelima utvrđenim u skladu s članom 14. kada se navodni počinitelj nalazi na njenoj teritoriji i ne izruči ga.

5. Ako je Strana koja izvršava svoju nadležnost prema stavu 1. ili 2. obaviještena ili je na drugi način saznala da jedna ili više drugih Strana provode istragu, procesuiranje ili sudski postupak u vezi s istim ponašanjem, nadležna tijela tih Strana međusobno se savjetuju, prema potrebi, s ciljem koordinacije svojih djelovanja.

6. Ne dovodeći u pitanje norme općeg međunarodnog prava, ovaj protokol ne isključuje izvršavanje bilo kakve krivične nadležnosti koju je Strana utvrdila u skladu sa svojim domaćim pravom.

Član 27.

Saradnja u provedbi zakonodavstva

1. Svaka Strana donosi, u skladu sa svojim domaćim pravnim i administrativnim sistemima, efikasne mjere za:

(a) poboljšanje i, prema potrebi, uspostavljanje komunikacijskih kanala između nadležnih tijela, agencija i službi kako bi se olakšala sigurna i brza razmjena informacija o svim aspektima krivičnih djela utvrđenih u skladu s članom 14.;

(b) osiguravanje efikasne saradnje između nadležnih tijela, agencija, carina, policije i drugih agencija za provedbu zakonodavstva;

(c) saradnju s drugim Stranama u provođenju istraga u određenim slučajevima u vezi s krivičnim djelima utvrđenim u skladu s članom 14. koja se odnose na:

(i) identitet, mjesto boravka i aktivnosti osoba osumnjičenih za učestvovanje u takvim krivičnim djelima ili lokaciju drugih uključenih osoba;

(ii) kretanje dobiti ostvarene kriminalom ili imovine proizašle iz počinjenja takvih krivičnih djela; i

(iii) kretanje imovine, opreme ili drugih sredstava koja se koriste ili su namijenjena za korištenje pri počinjenju takvih krivičnih djela;

(d) pružanje, prema potrebi, potrebnih predmeta ili količina stvari za analitičke ili istražne svrhe;

(e) olakšavanje efikasne koordinacije između svojih nadležnih tijela, agencija i službi te promoviranje razmjene osoblja i drugih stručnjaka, uključujući, u skladu s bilateralnim sporazumima ili dogovorima između dotičnih Strana, određivanje oficira za vezu;

(f) razmjenu relevantnih informacija s drugim Stranama o specifičnim sredstvima i metodama koje koriste fizička ili pravna lica u počinjenju takvih krivičnih djela, uključujući, gdje je to primjenjivo, rute i načine prijevoza i korištenje lažnih identiteta, izmijenjenih ili lažnih dokumenata ili drugih sredstava za prikrivanje njihovih aktivnosti; i

(g) razmjenu relevantnih informacija i koordiniranje administrativnih i drugih mjera koje se poduzimaju, prema

potrebi, u svrhu ranog otkrivanja krivičnih djela utvrđenih u skladu s članom 14.

2. S ciljem provedbe ovog protokola, Strane razmatraju sklapanje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o direktnoj saradnji između svojih tijela za provedbu zakonodavstva te ih, ako takvi sporazumi ili dogovori već postoje, mijenjaju na odgovarajući način. U nedostatku takvih sporazuma ili dogovora između dotičnih Strana, Strane mogu smatrati ovaj protokol temeljem za uzajamnu saradnju u provedbi zakonodavstva u odnosu na krivična djela obuhvaćena ovim protokolom. Kad god je to prikladno, Strane u potpunosti koriste sporazume ili aranžmane, uključujući međunarodne ili regionalne organizacije, kako bi pojačale saradnju između svojih agencija za provedbu zakonodavstva.

3. Strane nastoje sarađivati u okviru svojih mogućnosti kako bi odgovorile na transnacionalnu nezakonitu trgovinu duhanskim proizvodima koja se provodi pomoću savremene tehnologije.

Član 28.

Uzajamna administrativna pomoć

U skladu sa svojim domaćim pravnim i administrativnim sistemima, Strane pružaju jedne drugima, na zahtjev ili na vlastitu inicijativu, informacije kako bi osigurale pravilnu primjenu carinskog i drugog relevantnog prava u sprečavanju, otkrivanju, istraživanju, procesuiranju i suzbijanju nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom. Strane smatraju navedene informacije povjerljivim i dopuštenim za ograničenu upotrebu, osim ako Strana koja ih daje ne navede drugačije. Takve informacije mogu uključivati:

(a) nove carinske i druge tehnike izvršavanja čija je efikasnost dokazana;

(b) nove trendove, sredstva ili metode bavljenja nezakonitom trgovinom duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom;

(c) robu za koju se zna da je predmet nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom, kao i pojedinosti o opisu, pakiranju, prijevozu i skladištenju te metodama koje se koriste u vezi s tom robom;

(d) fizička ili pravna lica za koja se zna da su počinila krivično djelo ili učestvovala u počinjenju krivičnog djela utvrđenog u skladu s članom 14.; i

(e) svi drugi podaci koji mogu pomoći određenim agencijama u procjeni rizika za potrebe kontrole i drugog izvršavanja.

Član 29.

Uzajamna pravna pomoć

1. Strane pružaju jedne drugim u najvećoj mogućoj mjeri uzajamnu pravnu pomoć u istragama, procesuiranju i sudskim postupcima u vezi s krivičnim djelima utvrđenim u skladu s članom 14. ovog protokola.

2. Uzajamna pravna pomoć pruža se u najvećoj mogućoj mjeri u skladu s relevantnim zakonima, ugovorima, sporazumima i dogovorima Strane kojoj je podnesen zahtjev u pogledu istraga, procesuiranja i sudskih postupaka u vezi s krivičnim djelima za koja se pravna lica mogu smatrati odgovornim u skladu s članom 15. ovog protokola u Strani koja je podnijela zahtjev.

3. Uzajamna pravna pomoć koja se pruža u skladu s ovim članom može se zatražiti u bilo koju od sljedećih svrha:

(a) prikupljanje dokaza ili izjava od osoba;

(b) dostava sudskih dokumenata;

(c) izvršavanje pretresa i zapljena te zamrzavanje imovine;

(d) pretraga objekata i lokacija;

(e) pružanje informacija, dokaznih predmeta i nalaza vještačenja;

(f) dostavljanje originalnih ili ovjerenih kopija relevantnih dokumenata i spisa, uključujući vladine, bankovne, finansijske, korporativne ili poslovne evidencije;

(g) identifikiranje ili praćenje prihoda ostvarenih krivičnim djelom, imovine, predmeta ili drugih stvari u dokazne svrhe;

(h) olakšavanje dobrovoljnog odazivanja osoba u Strani koja je podnijela zahtjev; i

(i) bilo koju drugu vrstu pomoći koja nije u suprotnosti s domaćim pravom Strane kojoj je zahtjev podnesen.

4. Ovaj član ne utiče na obaveze koje proizlaze iz bilo kojeg drugog ugovora, bilateralnog ili multilateralnog, kojim se uređuje ili kojim će se uređivati, u cijelosti ili djelimično, uzajamna pravna pomoć.

5. Stavovi od 6. do 24. primjenjuju se, na osnovu recipročnosti, na zahtjeve podnesene na osnovu ovog člana ako dotične Strane nisu obavezane ugovorom ili međuvladinim sporazumom o uzajamnoj pravnoj pomoći. Ako su Strane obavezane takvim ugovorom ili međuvladinim sporazumom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe tog ugovora ili međuvladinog sporazuma, osim ako se Strane dogovore da će umjesto njih primjenjivati stavove od 6. do 24. Strane se snažno podstiču na primjenu ovih stavova ako oni olakšavaju saradnju.

6. Strane određuju centralno tijelo koje je odgovorno i ovlašteno za primanje zahtjeva za uzajamnu pravnu pomoć i njihovo izvršenje ili prenošenje nadležnim tijelima radi izvršenja. Kada Strana ima posebnu regiju ili područje sa zasebnim sistemom uzajamne pravne pomoći, ona može odrediti posebno centralno tijelo koje ima istu funkciju za tu regiju ili područje. Centralna tijela osiguravaju brzo i pravilno izvršenje ili prenošenje zaprimljenih zahtjeva. Kada centralno tijelo prenese zahtjev nadležnom tijelu na izvršenje, ono podstiče to nadležno tijelo na brzo i pravilno izvršenje zahtjeva. Svaka Strana u trenutku pristupanja ovom protokolu, odnosno u trenutku prihvatanja, odobrenja, službene potvrde ili ratifikacije ovog protokola obavještava šefa Sekretarijata Konvencije o centralnom tijelu određenom u ovu svrhu. Prenošnje zahtjeva za uzajamnu pravnu pomoć i sva komunikacija u vezi s tim obavlja se između centralnih tijela koja su odredile Strane. Ovaj uvjet ne dovodi u pitanje pravo Strane da zatraži da joj se takvi zahtjevi i saopćenja dostave diplomatskim putem i, u hitnim okolnostima, ako su Strane saglasne i ako je to moguće, putem odgovarajućih međunarodnih organizacija.

7. Zahtjevi se podnose u pisanom obliku ili, ako je to moguće, bilo kojim sredstvom koje omogućava pisani zapis, na jeziku prihvatljivom za Stranu kojoj je zahtjev podnesen pod uvjetima koji toj Strani omogućavaju da utvrdi vjerodostojnost. O jeziku ili jezicima koje pojedina Strana prihvata obavještava se šef Sekretarijata Konvencije u trenutku pristupa ovom protokolu, odnosno u trenutku prihvatanja, odobrenja, službene potvrde ili ratifikacije ovog protokola. U hitnim okolnostima, i ako to Strane dogovore, zahtjevi se mogu podnijeti usmeno, ali se moraju odmah potvrditi u pisanom obliku.

8. Zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć sadržava:

(a) identitet tijela koje podnosi zahtjev;

(b) predmet i prirodu istrage, procesuiranja ili sudskog postupka na koji se zahtjev odnosi, te naziv i funkcije tijela koje provodi tu istragu, procesuiranje ili sudski postupak;

(c) sažetak relevantnih činjenica, osim u pogledu zahtjeva u svrhu dostave sudskih dokumenata;

(d) opis tražene pomoći i pojedinosti o svakom posebnom postupku čiju primjenu želi Strana koja je podnijela zahtjev;

(e) ako je to moguće, identitet, lokaciju i državljanstvo dotične osobe;

(f) svrhu za koju se traže dokazi, informacije ili djelovanje;

i

(g) odredbe domaćeg prava koje se odnose na krivično djelo i odgovarajuću kaznu.

9. Strana kojoj je zahtjev podnesen može zatražiti dodatne informacije kada se to čini potrebnim za izvršenje zahtjeva u skladu s njenim domaćim pravom ili kada se time može olakšati izvršenje zahtjeva.

10. Zahtjev se izvršava u skladu s domaćim pravom Strane kojoj je zahtjev podnesen i u mjeri u kojoj to nije protivno njenom domaćem pravu i, kada je to moguće, u skladu s postupcima navedenim u zahtjevu.

11. Strana koja je podnijela zahtjev ne prenosi i ne upotrebljava informacije ili dokaze koje je dobila od Strane kojoj je zahtjev podnesen za istrage, procesuiranje ili sudske postupke osim onih navedenih u zahtjevu bez prethodnog odobrenja Strane kojoj je zahtjev podnesen. Ništa u ovom stavu ne sprečava Stranu koja je podnijela zahtjev da u svom postupku otkrije informacije ili dokaze koji okrivljenog oslobađaju od krivnje. U tom slučaju, Strana koja je podnijela zahtjev obavještava Stranu kojoj je zahtjev podnesen prije otkrivanja informacija ili dokaza te se, ako je to zatraženo, savjetuje sa Stranom kojoj je zahtjev podnesen. Ako, u izuzetnom slučaju, prethodna obavijest nije moguća, Strana koja je podnijela zahtjev bez odgađanja obavještava Stranu kojoj je zahtjev podnesen o otkrivanju informacija ili dokaza.

12. Strana koja je podnijela zahtjev može zatražiti od Strane kojoj je zahtjev podnesen da sa zahtjevom i sadržajem zahtjeva postupka kao s povjerljivim osim do mjere koja je potrebna za izvršenje zahtjeva. Ako Strana kojoj je zahtjev podnesen ne može ispuniti zahtjev u pogledu povjerljivosti, ona bez odgađanja o tome obavještava Stranu koja je podnijela zahtjev.

13. Kad god je to moguće i u skladu s temeljnim načelima domaćeg prava, kada se pojedinac nalazi na teritoriji jedne Strane i mora biti saslušan kao svjedok ili vještak pred pravosuđnim tijelima druge Strane, prva Strana može, na zahtjev druge, dopustiti da se saslušanje održi putem videokonferencije ako za tog pojedinca nije moguće ili poželjno da se lično pojavi na teritoriji Strane koja je podnijela zahtjev. Strane se mogu dogovoriti da saslušanje provede pravosuđno tijelo Strane koja je podnijela zahtjev u prisustvu pravosuđnog tijela Strane kojoj je zahtjev podnesen.

14. Uzajamna pravna pomoć može se odbiti:

(a) ako zahtjev nije podnesen u skladu s ovim članom;

(b) ako Strana kojoj je zahtjev podnesen smatra da bi izvršenje zahtjeva moglo dovesti u pitanje njen suverenitet, javni poredak ili druge bitne interese;

(c) ako bi tijelima Strane kojoj je zahtjev podnesen domaćim pravom bilo zabranjeno provođenje tražene radnje u odnosu na bilo koje slično krivično djelo koje bi bilo predmet istrage, procesuiranja ili sudskog postupka u njihovoj vlastitoj nadležnosti;

(d) kada se zahtjev odnosi na krivično djelo za koje je maksimalna kazna u Strani kojoj je zahtjev podnesen manja od dvije godine zatvora ili drugog oblika lišavanja slobode ili, ako bi, prema mišljenju Strane kojoj je zahtjev podnesen, pružanje pomoći predstavljalo teret za njene resurse koji je nesrazmjeran težini krivičnog djela; ili

(e) ako bi odobrenje zahtjeva bilo protivno pravnom sistemu Strane kojoj je zahtjev podnesen, a koji se odnosi na uzajamnu pravnu pomoć.

15. Svako odbijanje uzajamne pravne pomoći mora se obrazložiti.

16. Strana ne smije odbiti pružanje uzajamne pravne pomoći iz ovog člana pozivajući se na bankovnu tajnu.

17. Strane ne smiju odbiti zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć samo zbog toga što se smatra da krivično djelo uključuje i fiskalna pitanja.

18. Strane mogu odbiti pružanje uzajamne pravne pomoći u skladu s ovim članom zbog razloga nepostojanja obostrane kažnjivosti. Međutim, Strana kojoj je zahtjev podnesen može, ako to smatra primjerenim, pružiti pomoć u mjeri koju odredi prema vlastitom nađenju bez obzira na to čini li predmetno ponašanje krivično djelo prema domaćem pravu Strane kojoj je zahtjev podnesen.

19. Strana kojoj je zahtjev podnesen izvršava zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć što je prije moguće i u najvećoj mogućoj mjeri vodi računa o svim rokovima koje je predložila Strana koja je podnijela zahtjev, a koji su obrazloženi po mogućnosti u samom zahtjevu. Strana kojoj je zahtjev podnesen odgovara na opravdane zahtjeve Strane koja je podnijela zahtjev u vezi s napretkom u ispunjavanju zahtjeva. Strana koja je podnijela zahtjev bez odgađanja obavještava Stranu kojoj je zahtjev podnesen ako zatražena pomoć više nije potrebna.

20. Strana kojoj je zahtjev podnesen može odgoditi uzajamnu pravnu pomoć ako ona ometa istragu, procesuiranje ili sudski postupak koji su u toku.

21. Prije odbijanja zahtjeva na osnovu stava 14. ili odgode njegovog izvršenja na osnovu stava 20. Strana kojoj je zahtjev podnesen savjetuje se sa Stranom koja je podnijela zahtjev kako bi se razmotrila mogućnost odobrenja pomoći pod uvjetima koje Strana kojoj je zahtjev podnesen smatra potrebnim. Ako Strana koja je podnijela zahtjev prihvati pomoć pod tim uvjetima, ona mora poštovati te uvjete.

22. Redovne troškove izvršenja zahtjeva snosi Strana kojoj je zahtjev podnesen, osim ako su se dotične Strane dogovorile drugačije. Ako su za ispunjenje zahtjeva potrebni ili će biti potrebni znatni ili vanredni troškovi, Strane se savjetuju kako bi utvrdile uvjete pod kojima će se zahtjev izvršiti kao i način snošenja troškova.

23. U slučaju prijema zahtjeva, Strana kojoj je zahtjev podnesen:

(a) dostavlja Strani koja je podnijela zahtjev kopije vladinih evidencija, dokumenata ili informacija koje posjeduje te koje su dostupne javnosti prema njenom domaćem pravu; i

(b) može, prema vlastitom nađenju, pružiti Strani koja je podnijela zahtjev u cijelosti, djelimično ili pod uvjetima koje smatra prikladnim, kopije svih vladinih evidencija, dokumenata ili informacija koje posjeduje te koje nisu dostupne javnosti prema njenom domaćem pravu.

24. Strane razmatraju, prema potrebi, mogućnost sklapanja bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana koji bi služili potrebama odredaba ovog člana, dali praktični učinak ili osnažili odredbe ovog člana.

Član 30.

Izručenje

1. Ovaj član primjenjuje se na krivična djela utvrđena u skladu s članom 14. ovog protokola:

(a) ako se osoba koja je predmet zahtjeva za izručenje nalazi na području Strane kojoj je zahtjev podnesen;

(b) ako je krivično djelo za koje se traži izručenje kažnjivo prema domaćem pravu i Strane koja je podnijela zahtjev i Strane kojoj je zahtjev podnesen; te

(c) ako je krivično djelo kažnjivo maksimalnom kaznom zatvora ili drugim oblikom lišavanja slobode od najmanje četiri godine ili težom kaznom ili kraćom kaznom kako su se Strane dogovorile u skladu s bilateralnim i multilateralnim ugovorima ili drugim međunarodnim sporazumima.

2. Smatra se da je svako od krivičnih djela na koje se primjenjuje ovaj član obuhvaćeno kao krivično djelo koje

podliježe izručenju u svakom ugovoru o izručenju koji postoji među Stranama. Strane se obavezuju da će uključiti takva krivična djela kao krivična djela koja podliježu izručenju u svaki ugovor o izručenju koji će međusobno sklopiti.

3. Ako Strana koja izručenje uvjetuje postojanjem ugovora primi zahtjev za izručenje od druge Strane s kojom nema ugovor o izručenju, ona može smatrati ovaj protokol pravnim osnovom za izručenje u vezi s bilo kojim krivičnim djelom na koje se primjenjuje ovaj član.

4. Strane koje izručenje ne uvjetuju postojanjem ugovora međusobno priznaju krivična djela na koja se primjenjuje ovaj član kao krivična djela koja podliježu izručenju.

5. Izručenje podliježe uvjetima predviđenim domaćim pravom Strane kojoj je zahtjev podnesen ili važećim ugovorima o izručenju, uključujući, između ostalog, uvjete u vezi sa zahtjevom u pogledu minimalne kazne za izručenje i razloge zbog kojih Strana kojoj je zahtjev podnesen može odbiti izručenje.

6. Strane, u skladu sa svojim domaćim pravom, nastoje ubrzati postupke izručenja i pojednostaviti zahtjeve u pogledu dokaza u vezi s izručenjem u odnosu na sva krivična djela na koja se primjenjuje ovaj član.

7. Ako Strana ne izruči navodnog počinitelja koji se nalazi na njenoj teritoriji zbog krivičnog djela na koje se primjenjuje ovaj član isključivo zbog toga što je ta osoba njen državljanin, na zahtjev Strane koja traži izručenje dužna je bez nepotrebnog odgađanja podnijeti predmet svojim nadležnim tijelima radi procesuiranja. Ta tijela donose svoju odluku i vode svoje postupke na isti način kao i u slučaju bilo kojeg drugog krivičnog djela slične prirode prema domaćem pravu te Strane. Dotične Strane međusobno sarađuju, posebno u proceduralnim i dokaznim aspektima, kako bi osigurale efikasnost takvog procesuiranja.

8. Kada je Strani prema njenom domaćem pravu dopušteno izručiti ili na drugi način predati svog državljanina samo pod uvjetom da će ta osoba biti vraćena toj Strani na služenje kazne izrečene kao rezultat suđenja ili postupka za koji je traženo izručenje ili predaja te osobe, a ta Strana i Strana koja je tražila izručenje slažu se s tom mogućnošću i ostalim uvjetima koje smatraju primjerenim, takvo uvjetno izručenje ili predaja dovoljni su za ispunjenje obaveze utvrđene u stavu 7.

9. Ako se izručenje koje je traženo u svrhu izvršenja kazne odbije zbog toga što je tražena osoba državljanin Strane kojoj je zahtjev podnesen, ta Strana, ako njeno domaće pravo to dopušta i ako je to u skladu sa zahtjevima tog prava, na zahtjev Strane koja je podnijela zahtjev razmatra izvršenje kazne koja je izrečena prema domaćem pravu Strane koja je podnijela zahtjev ili preostalog dijela kazne.

10. Svakoj osobi protiv koje se vodi postupak u vezi s bilo kojim od krivičnih djela na koja se primjenjuje ovaj član garantira se pravedno postupanje u svim fazama postupka, uključujući uživanje svih prava i garancija predviđenih domaćim pravom Strane na čijoj se teritoriji ta osoba nalazi.

11. Ništa u ovom protokolu ne tumači se kao nametanje obaveze izručenja ako Strana kojoj je zahtjev podnesen ima utemeljene razloge vjerovati da je zahtjev podnesen u svrhu procesuiranja ili kažnjavanja određene osobe zbog njenog spola, rase, vjeroispovijesti, nacionalnosti, etničkog porijekla ili političkih uvjerenja ili da bi se odobrenjem zahtjeva otežao položaj te osobe zbog bilo kojeg od navedenih razloga.

12. Strane ne smiju odbiti zahtjev za izručenje samo zbog toga što se smatra da krivično djelo uključuje i fiskalna pitanja.

13. Prije odbijanja izručenja, Strana kojoj je zahtjev podnesen savjetuje se, prema potrebi, sa Stranom koja je podnijela zahtjev kako bi joj pružila mogućnost za predstavljanje

njenih mišljenja i dostavljanje informacija relevantnih za njene tvrdnje.

14. Strane nastoje sklopiti bilateralne i multilateralne sporazume ili aranžmane za provedbu ili jačanje efikasnosti izručenja. Ako su Strane obavezane postojećim ugovorom ili međuvladinim aranžmanom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe tog ugovora ili međuvladinog aranžmana, osim ako se Strane dogovore da će umjesto toga primjenjivati stavove od 1. do 13.

Član 31.

Mjere za osiguravanje izručenja

1. U skladu sa svojim domaćim pravom i svojim međunarodnim ugovorima o izručenju, Strana kojoj je zahtjev podnesen može, nakon što se uvjerila da to opravdavaju okolnosti i da postoji hitnost te na zahtjev Strane koja je podnijela zahtjev, privesti osobu čije se izručenje traži i koja se nalazi na njenoj teritoriji, ili poduzeti druge odgovarajuće mjere kako bi osigurala prisutnost te osobe tokom postupka izručenja.

2. Strana koja je podnijela zahtjev obavještava se, prema potrebi i bez odgađanja, o mjerama poduzetim u skladu sa stavom 1., u skladu s nacionalnim pravom.

3. Svaka osoba u odnosu na koju se poduzimaju mjere u skladu sa stavom 1. ima pravo:

(a) bez odgađanja komunicirati s najbližim odgovarajućim predstavnikom države čiji je ta osoba državljanin ili, ako je ta osoba osoba bez državljanstva, države na čijoj teritoriji ta osoba ima uobičajeno boravište; i

(b) primiti posjetu predstavnika te države.

DIO VI IZVJEŠTAVANJE

Član 32.

Izveštavanje i razmjena informacija

1. Svaka Strana podnosi Skupštini strana, putem Sekretarijata Konvencije, periodične izvještaje o svojoj provedbi ovog protokola.

2. Format i sadržaj takvih izvještaja određuje Skupština strana. Ti izvještaji dio su redovnog instrumenta za izveštavanje Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

3. Sadržaj periodičnih izvještaja iz stava 1. određuje se, između ostalog, uzimajući u obzir sljedeće:

(a) informacije o zakonodavnim, izvršnim, administrativnim ili drugim mjerama poduzetim za provedbu ovog protokola;

(b) informacije, prema potrebi, o bilo kakvim ograničenjima ili preprekama na koje se nailazi pri provedbi ovog protokola i o mjerama poduzetim za prevladavanje tih prepreka;

(c) informacije, prema potrebi, o pruženoj, primljenoj ili zatraženoj finansijskoj i tehničkoj pomoći za aktivnosti povezane s uklanjanjem nezakonite trgovine duhanskim proizvodima; i

(d) informacije navedene u članu 20.

U onim slučajevima u kojima se relevantni podaci već prikupljaju u okviru mehanizma za izveštavanje Konferencije strana, podatke ne treba ponovno prikupljati Skupština strana.

4. Skupština strana, u skladu s članom 33. i 36., razmatra aranžmane za pomoć Stranama koje su zemlje u razvoju i Stranama koje su zemlje s privredama u tranziciji, na njihov zahtjev, u ispunjavanju obaveza iz ovog člana.

5. Izveštavanje o informacijama u skladu s tim članovima podliježe nacionalnom pravu u pogledu povjerljivosti i privatnosti. Strane štite, prema međusobnom dogovoru, sve povjerljive informacije o kojima je izviješteno ili koje su razmijenjene.

DIO VII INSTITUCIONALNI ARANŽMANI I FINANSIJSKA SREDSTVA

Član 33.

Skupština strana

1. Ovim se uspostavlja Skupština strana. Prvu sjednicu Skupštine strana saziva Sekretarijat Konvencije neposredno prije ili neposredno nakon sljedeće redovne sjednice Konferencije strana nakon stupanja na snagu ovog protokola.

2. Nakon toga, Sekretarijat Konvencije saziva redovne sjednice Skupštine strana, neposredno prije ili neposredno nakon redovnih sjednica Konferencije strana.

3. Vanredne sjednice Skupštine strana održavaju se kada to Skupština smatra potrebnim ili na pisani zahtjev bilo koje Strane, pod uvjetom da, u roku od šest mjeseci od dostavljanja takvog zahtjeva Stranama od strane Sekretarijata Konvencije, najmanje trećina Strana podrži taj zahtjev.

4. Poslovnik i Finansijska pravila Konferencije strana Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana primjenjuju se, mutatis mutandis, na Skupštinu strana, osim ako Skupština strana odluči drugačije.

5. Skupština strana redovno preispituje provedbu Protokola i donosi odluke potrebne za promoviranje njegove efikasne provedbe.

6. Skupština strana odlučuje o opsegu i mehanizmu procijenjenih dobrovoljnih doprinosa Strana Protokola za primjenu ovog protokola, kao i o drugim mogućim sredstvima za njegovu provedbu.

7. Na svakoj redovnoj sjednici, Skupština strana konsenzusom donosi budžet i plan rada za finansijski period do sljedeće redovne sjednice, koji se razlikuju od budžeta i plana rada Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

Član 34.

Sekretarijat

1. Sekretarijat Konvencije je Sekretarijat ovog protokola.

2. Funkcije Sekretarijata Konvencije s obzirom na njegovu ulogu kao Sekretarijata ovog protokola su:

(a) pripremati sjednice Skupštine strana i svih pomoćnih tijela, kao i radnih grupa i drugih tijela koja je uspostavila Skupština strana i pružati im potrebne usluge;

(b) primati, analizirati, prenositi i pružati povratne informacije dotičnim Stranama prema potrebi i Skupštini strana o izvještajima koje je zaprimio u skladu s ovim protokolom i olakšati razmjenu informacija među Stranama;

(c) na zahtjev pružati podršku Stranama, naročito Stranama koje su zemlje u razvoju i Stranama koje su zemlje s privredama u tranziciji, u prikupljanju, dostavljanju i razmjeni potrebnih informacija u skladu s odredbama ovog protokola te pomoć u identificiranju dostupnih resursa za olakšanje provedbe obaveza na osnovu ovog protokola;

(d) pripremati izvještaje o svojim aktivnostima na osnovu ovog protokola pod vodstvom Skupštine strana i za podnošenje Skupštini strana;

(e) osigurati, pod vodstvom Skupštine strana, potrebnu koordinaciju s nadležnim međunarodnim i regionalnim međuvladinim organizacijama i drugim tijelima;

(f) sklopiti, pod vodstvom Skupštine strana, administrativne ili ugovorne aranžmane koji bi mogli biti potrebni za efikasno obavljanje njegovih funkcija kao Sekretarijata ovog protokola;

(g) primati i pregledavati prijave međuvladinih i nevladinih organizacija koje žele biti akreditirane kao posmatrači na Skupštini strana, osiguravajući pritom da nisu povezane s duhanskom industrijom, te podnijeti pregledane prijave Skupštini strana na razmatranje; i

(h) obavljati ostale funkcije Sekretarijata određene ovim protokolom i takve druge funkcije koje mu može odrediti Skupština strana.

Član 35.

Odnosi između Skupštine strana i međuvladinih organizacija

Kako bi se osigurala tehnička i finansijska saradnja za postizanje cilja ovog protokola, Skupština strana može zatražiti saradnju nadležnih međunarodnih i regionalnih međuvladinih organizacija, uključujući finansijske i razvojne institucije.

Član 36.

Finansijska sredstva

1. Strane prepoznaju važnu ulogu koju finansijska sredstva imaju u postizanju cilja ovog protokola te priznaju važnost člana 26. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana u postizanju ciljeva Konvencije.

2. Svaka Strana pruža finansijsku podršku u odnosu na svoje nacionalne aktivnosti namijenjene za postizanje cilja ovog protokola, u skladu sa svojim nacionalnim planovima, prioritetima i programima.

3. Strane promoviraju, prema potrebi, upotrebu bilateralnih, regionalnih, subregionalnih i drugih multilateralnih kanala za osiguravanje sredstava za jačanje kapaciteta Strana koje su zemlje u razvoju i Strana koje su zemlje s privredama u tranziciji kako bi se postigli ciljevi ovog protokola.

4. Ne dovodeći u pitanje član 18., Strane se podstiču da, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i politikama te prema potrebi, upotrebljavaju sve zaplijenjene prihode ostvarene krivičnim djelima proizašle iz nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom za postizanje ciljeva utvrđenih u ovom protokolu.

5. Strane zastupljene u relevantnim regionalnim i međunarodnim međuvladinim organizacijama te finansijskim institucijama i razvojnim institucijama podstiču te subjekte na pružanje finansijske pomoći Stranama koje su zemlje u razvoju i Stranama koje su zemlje s privredama u tranziciji kako bi im se pomoglo u ispunjavanju njihovih obaveza na osnovu ovog protokola, bez ograničavanja prava na učestvovanje u okviru tih organizacija.

6. Strane su se dogovorile da:

(a) kako bi se Stranama pomoglo u ispunjavanju njihovih obaveza na osnovu ovog protokola, sva relevantna potencijalna i postojeća sredstva dostupna za aktivnosti povezane s ciljem ovog protokola treba mobilizirati i iskoristiti za dobrobit svih Strana, posebno Strana koje su zemlje u razvoju i Strana s privredama u tranziciji; i

(b) Sekretarijat Konvencije savjetuje Strane koje su zemlje u razvoju i Strane s privredama u tranziciji, na zahtjev, o dostupnim izvorima finansiranja kako bi se olakšala provedba njihovih obaveza na osnovu ovog protokola.

7. Strane mogu zatražiti da duhanska industrija snosi sve troškove povezane s obavezama određene Strane za postizanje ciljeva ovog protokola, u skladu s članom 5.3. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

8. Strane nastoje, u skladu sa svojim domaćim pravom, postići samofinansiranje provedbe Protokola, uključujući naplatom poreza i drugih oblika naknada na duhanske proizvode.

DIO VIII RJEŠAVANJE SPOROVA

Član 37.

Rješavanje sporova

Rješavanje sporova između Strana u vezi s tumačenjem ili primjenom ovog protokola uređeno je članom 27. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

DIO IX IZRADA PROTOKOLA

Član 38.

Izmjene Protokola

1. Svaka Strana može predložiti izmjene Protokola.
2. Izmjene Protokola razmatra i donosi Skupština strana. Sekretarijat Konvencije dostavlja Stranama tekst svake predložene izmjene ovog protokola najmanje šest mjeseci prije sjednice na kojoj će biti predloženo donošenje izmjene. Sekretarijat Konvencije također dostavlja predložene izmjene potpisnicima ovog protokola te Depozitaru u informativne svrhe.
3. Strane ulažu sve napore kako bi konsenzusom postigle dogovor o svakoj predloženoj izmjeni ovog protokola. Ako se iscrpe svi napori za postizanje konsenzusa a sporazum nije postignut, krajnje rješenje je donošenje izmjene tročetvrtinskom većinom glasova Strana koje su prisutne i glasaju na toj sjednici. Za potrebe ovog člana, "Strane koje su prisutne i glasaju" znači Strane koje su prisutne i daju pozitivan ili negativan glas. Svaku donesenu izmjenu Sekretarijat Konvencije dostavlja Depozitaru koji je prosljeđuje svim Stranama na prihvatanje.
4. Instrumenti o prihvatanju izmjena polažu se kod Depozitara. Svaka izmjena donesena u skladu sa stavom 3. za one Strane koje su je prihvatile stupa na snagu devedesetog dana od datuma kada je Depozitar primio instrument o prihvatanju najmanje dvije trećine Strana.
5. Za svaku drugu Stranu izmjena stupa na snagu devedesetog dana od datuma kada je ta Strana kod Depozitara položila svoj instrument o prihvatanju navedene izmjene.

Član 39.

Donošenje i izmjena priloga Protokolu

1. Svaka Strana može dati prijedloge za prilog Protokolu i može predložiti izmjene priloga Protokolu.
2. Prilozi su ograničeni na popise, obrasce i bilo koji drugi opisni materijal koji se odnosi na proceduralna, naučna, tehnička ili administrativna pitanja.
3. Prilozi Protokolu i njihove izmjene predlažu se, donose i stupaju na snagu u skladu s postupkom utvrđenim u članu 38.

DIO X ZAVRŠNE ODREDBE

Član 40.

Rezerve

Na ovaj protokol ne mogu se izraziti rezerve.

Član 41.

Povlačenje

1. U bilo kojem trenutku nakon dvije godine od datuma stupanja na snagu ovog Protokola za jednu Stranu, ta Strana može se povući iz Protokola dostavom pisane obavijesti Depozitaru.
2. Svako takvo povlačenje stupa na snagu istekom godine dana od datuma kada je Depozitar primio obavijest o povlačenju ili nekog kasnijeg datuma koji može biti naveden u obavijesti o povlačenju.
3. Smatra se da se svaka Strana koja se povlači iz Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana povukla iz ovog protokola s učinkom od istog datuma koji ima i njeno povlačenje iz Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

Član 42.

Pravo glasa

1. Svaka Strana ovog protokola ima jedan glas, osim kako je predviđeno u stavu 2.
2. Organizacije za regionalnu ekonomsku integraciju, u pitanjima koja su u njihovoj nadležnosti, svoje pravo glasa ostvaruju brojem glasova koji je jednak broju njihovih država članica koje su Strane ovog protokola. Takva organizacija ne

ostvaruje svoje pravo glasa ako bilo koja od njenih država članica ostvaruje svoje pravo i obrnuto.

Član 43.

Potpis

Protokol je otvoren za potpisivanje svim Stranama Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana u sjedištu Svjetske zdravstvene organizacije u Ženevi od 10. do 11. januara 2013. te nakon toga u sjedištu Ujedinjenih nacija u New Yorku do 9. januara 2014.

Član 44.

Ratifikacija, prihvatanje, odobrenje, službena potvrda ili pristupanje

1. Ovaj protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju država i službenoj potvrdi ili pristupanju organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju koje su Strane Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana. Otvoren je za pristupanje od dana nakon datuma na koji se Protokol zatvara za potpisivanje. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju, službenoj potvrdi ili pristupanju polažu se kod Depozitara.
2. Svaka organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju koja postane Strana, a da nijedna od njenih država članica nije Strana, obavezana je svim obavezama iz ovog protokola. U slučaju organizacija čija je jedna ili više država članica Strana, ta organizacija i njene države članice odlučuju o svojim odgovornostima za izvršavanje svojih obaveza na osnovu ovog protokola. U takvim slučajevima, ta organizacija i države članice nisu istovremeno ovlaštene za ostvarivanje prava na osnovu ovog protokola.
3. Organizacije za regionalnu ekonomsku integraciju navode opseg svojih nadležnosti u odnosu na pitanja uređena ovim protokolom u svojim instrumentima o službenoj potvrdi ili u svojim instrumentima o pristupanju. Te organizacije također obavještavaju Depozitara, koji će zauzvrat obavijestiti Strane, o svim značajnim izmjenama u opsegu njihove nadležnosti.

Član 45.

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu devedesetog dana koji slijedi nakon datuma polaganja četrdesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju, službenoj potvrdi ili pristupanju kod Depozitara.
2. Za svaku Stranu Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana koja ratificira, prihvati, odobri ili službeno potvrdi ovaj protokol ili mu pristupi nakon što su ispunjeni uvjeti za stupanje na snagu navedeni u stavu 1., ovaj protokol stupa na snagu devedesetog dana koji slijedi nakon datuma polaganja njenog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju, pristupanju ili službenoj potvrdi.
3. Za potrebe ovog člana, instrument koji položi organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju ne računa se kao dodatni uz one koje su položile države članice te organizacije.

Član 46.

Depozitar

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija je Depozitar ovog protokola.

Član 47.

Vjerodostojni tekstovi

Original ovog protokola, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku jednako vjerodostojni, polaže se kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

Prilog 1

Odluka FCTC/COP5(1) – Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

Konferencija strana,

Duboko zabrinuta zbog nezakonite trgovine duhanskim proizvodima koja doprinosi širenju duhanske epidemije, što je globalni problem s ozbiljnim posljedicama po javno zdravlje koje zahtijeva efikasne, adekvatne i sveobuhvatne domaće i međunarodne odgovore;

Uzimajući u obzir član 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, koji prepoznaje, između ostalog, da je uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima bitna komponenta kontrole duhana;

Pozivajući se na svoju odluku FCTC/COP2(12) kojom je osnovano Međuvladino pregovaračko tijelo, s ciljem izrade i pregovaranja o protokolu o nezakonitoj trgovini duhanskim proizvodima, koji bi nadogradio i dopunio odredbe člana 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, te daljnje odluke FCTC/COP3(6) i FCTC/COP4(11) koje su odražavale napredak postignut tokom pregovora;

Pozdravljajući rad koji je obavilo Međuvladino pregovaračko tijelo na Protokolu o nezakonitoj trgovini duhanskim proizvodima koji je rezultirao nacrtom protokola za uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, sadržanog u dokumentu FCTC/COP/5/6;

Uvjereni da će nadopunjavanje Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana sveobuhvatnim protokolom biti snažno i efikasno sredstvo za suzbijanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i njenih teških posljedica,

1. USVAJA u skladu s članom 33. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana priloženi Protokol za uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima; i

2. POZIVA sve Strane Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana da razmotre potpisivanje, ratifikaciju, prihvatanje, odobravanje, službenu potvrdu ili pristupanje Protokolu što je prije moguće, kako bi Protokol stupio na snagu što je prije moguće.

Prilog 2

Historijat pregovora o Protokolu o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

Već 2006. godine, na prvom sastanku Konferencije strana (COP) nakon stupanja na snagu FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije, Strane su raspravljale o mogućim protokolima uz Konvenciju. Jedno od područja u kojem su se složili da se može uspostaviti protokol bila je nezakonita trgovina duhanskim proizvodima, pa je stoga Konferencija strana osnovala stručnu grupu za pripremu predloška za mogući protokol u ovom području. Stručna grupa predstavila je svoj izvještaj Konferenciji strana na njenoj drugoj sjednici 2007. godine.

Prepoznajući da je potrebno zajedničko djelovanje kako bi se uklonila nezakonita trgovina, Konferencija strana je na svojoj drugoj sjednici uspostavila Međuvladino pregovaračko tijelo (INB), otvoreno za sve Strane, za izradu i pregovaranje o protokolu o nezakonitoj trgovini duhanskim proizvodima koji bi nadograđivao i nadopunjavao odredbe člana 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o duhanskim proizvodima (WHO FCTC).

Međuvladino pregovaračko tijelo je održalo pet sjednica, sve u Ženevi, Švicarska. Prva sjednica Međuvladinog pregovaračkog tijela održana je 11. - 15. februara 2008. Kao osnova za pregovore poslužio je predložak za protokol o nezakonitoj trgovini koji je predložila stručna grupa. G. Ian

Walton-George, predstavnik Evropske unije, izabran je za predsjednika Međuvladinog pregovaračkog tijela, a dr. J. Al-Lawati (Oman), dr. E. Jaramillo (Meksiko), g. P. Krishna (Indija), gđa L. Asiedu (Gana) i g. J. Martin (Savezne Države Mikronezije) za potpredsjednike. Nakon prve sjednice, g. Walton-George sastavio je "Tekst predsjedavajućeg", uzimajući u obzir komentare Strana tokom prve sjednice.

Druga sjednica Međuvladinog pregovaračkog tijela održana je 20. - 25. oktobra 2008. godine, pri čemu je Tekst predsjedavajućeg poslužio kao osnova za pregovore. Međuvladino pregovaračko tijelo je na trećoj sjednici Konferencije strana (17 - 22. novembra 2008., Durban, Južna Afrika) izvijestilo o napretku. Konferencija je zatražila od Međuvladinog pregovaračkog tijela da nastavi s radom i da podnese nacrt protokola na njenoj četvrtoj sjednici.

Kao što je također zatražila Konferencija strana, održane su regionalne konsultacije za svih šest regija između druge i treće sjednice Međuvladinog pregovaračkog tijela. Konsultacije su održane u Teheranu, Islamskoj Republici Iran (regija Istočnoj Mediterana), Ženevi (regije Afrike i Evrope), Meksiko Sitiју, Meksiko (regija Amerika), Pekingу, Kini (regija Zapadnog Pacifika) i Daki, Bangladeš (regija Jugoistočne Azije).

Sekretariјat je također pripremio stručne radove o nekoliko tehničkih pitanja kako bi poslužili kao dokumentacija za diskusije na trećoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela: izvedivost međunarodnog režima praćenja i pronalaženja; pravne posljedice moguće zabrane prodaje duhanskih proizvoda putem interneta kao i moguće zabrane bescarinske prodaje duhanskih proizvoda; pravni savjet o području primjene protokola; i procjena potencijalnih zahtjeva na nacionalnom nivou za međunarodni sistem pronalaženja.

Za treću sjednicu Međuvladinog pregovaračkog tijela (28. juni – 5. juli 2009.), predsjedavajući je pripremio revidirani tekst predsjedavajućeg, uzimajući u obzir rasprave tokom druge sjednice Međuvladinog pregovaračkog tijela, stručne radove i pravne savjete. Revidirani tekst predsjedavajućeg poslužio je kao osnova za diskusije na trećoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela. Međuvladino pregovaračko tijelo je ponovno izabralo g. Walton-Georgea za predsjedavajućeg. Kao potpredsjedavajuće, Međuvladino pregovaračko tijelo je izabralo dr. T. Vinita (Papua Nova Gvineја), g. H. Mohameda (Maldivi), gđu L. Asiedu (Gana) - koju je zamijenio dr. M. Anibueze (Nigerija) na četvrtoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela, dr. E. Al Mansoori (Uјedinjeni Arapski Emirati) i dr. J. Regalado Pineda (Meksiko).

Treća sjednica rezultirala je pregovaračkim tekstom, koji je Međuvladino pregovaračko tijelo prihvatilo kao osnovu za daljnje pregovore.

Dvije grupe za izradu nacрта koje je osnovalo Međuvladino pregovaračko tijelo radile su između njegove treće i četvrte sjednice i predložile tekst članova koji se odnose na kontrolu lanca snabdijevanja i pitanja krivičnog prava, međusobnu pravnu pomoć i izručenje, kako bi olakšale daljnje pregovore na četvrtoj sjednici. Grupama su predsjedavali dr. M. Anibueze (Nigerija) i gđa I. Demuni de Silva (Šri Lanka).

Na četvrtoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela (14 - 21. mart 2010.), delegacije su raspravljale o odredbama pregovaračkog teksta kao i prijedlozima koje su iznijele grupe za izradu nacрта. Na kraju sjednice, Međuvladino pregovaračko tijelo je odlučilo preporučiti da se nacrt protokola razmotri na četvrtoj sjednici Konferencije strana. Tekst nacрта protokola pokazao je napredak koji je Međuvladino pregovaračko tijelo postiglo do tog trenutka - postignut je konsenzus o 26 odredbi, dok su 23 ostale predmet rasprave. Konkretno, postignut je konsenzus o odredbama o praćenju i pronalaženju i velikoj većini

odredbi koje se odnose na licenciranje. Međutim, niz važnih i izazovnih pitanja ostao je neriješen. U vezi s nekoliko pitanja, Međuvladino pregovaračko tijelo je tražilo smjernice od Konferencije strana, uključujući način finansiranja protokola.

Konferencija strana je priznala napredak koji je postiglo Međuvladino pregovaračko tijelo i produžila mandat Međuvladinom pregovaračkom tijelu do završne sjednice početkom 2012. godine, tražeći od Međuvladinog pregovaračkog tijela da podnese tekst nacrtu protokola na njegovoj petoj sjednici radi razmatranja. Također je osnovala neformalnu radnu grupu za izradu prijedloga i izradu mogućeg teksta, kako bi se olakšali pregovori na petoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela.

Neformalna radna grupa, koju čine predstavnici 30 strana (pet Strana po regiji SZO-a), održala je dva sastanka (Ženeva, 4 - 8. juli i 19 - 23. septembar 2011.) i predsjedavao im je dr. Nuntavarn Vichit-Vadakan (Tajland). U skladu sa svojim mandatom, grupa je izradila moguće tekstove za članove u III. dijelu protokola, o kontroli lanca snabdijevanja, koji još nisu bili dogovoreni, i predložila druge stvari u svom mandatu, uključujući način finansiranja protokola i uključivanje uzajamne pravne pomoći i izručenja u nacrtu protokola.

Peta sjednica Međuvladinog pregovaračkog tijela održana je od 29. marta do 4. aprila 2012. Međuvladino pregovaračko je potvrdilo g. Walton-Georgea za predsjedavajućeg. G. A.T. Faireka (Cookovi Otoci) zamijenio je dr. T. Vinita (Papua Nova Gvineja), a dr. M. Kabir (Nigerija) zamijenio je dr. M. Anibuezea (Nigerija) na mjestu potpredsjednika.

Nakon četiri godine i pet sjednica pregovora, 4. aprila 2012. delegacije pete sjednice Međuvladinog pregovaračkog tijela složile su se oko konsenzualnog teksta koji će biti podnesen Konferenciji strana radi razmatranja na njenoj petoj sjednici. Tekst nacrtu protokola također je uzeo u obzir komentare koje su podnijele strane na prijevode engleskog teksta na arapski, kineski, francuski, ruski i španski, u skladu s odlukom Međuvladinog pregovaračkog tijela.

Protokol je usvojen konsenzusom 12. novembra 2012. godine, na petoj sjednici COP-a (Seul, Republika Koreja, 12 - 17. novembar 2012.). Time je postao prvi protokol FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije i novi međunarodni ugovor sam po sebi.

Protokol je otvoren za potpisivanje 10. januara 2013. u sjedištu SZO-a u Ženevi. Više od 50 strana učestvovalo je u tom događaju, tokom kojeg je 12 Strana, predstavljajući svih šest regija SZO-a, potpisalo Protokol; jedna Strana potpisala je narednog dana. Tih 13 Strana su: Kina, Francuska, Gabon, Libija, Mjanmar, Nikaragva, Panama, Republika Koreja, Južna Afrika, Sirijska Arapska Republika, Tunis, Turska i Urugvaj. Protokol je ostao otvoren za potpisivanje u sjedištu Ujedinjenih nacija u New Yorku do 9. januara 2014.

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima predstavlja prekretnicu u jačanju globalnog djelovanja protiv duhana i novi pravni instrument u javnom zdravstvu. Nadopunjava FCTC Svjetske zdravstvene organizacije sveobuhvatnim alatom za suzbijanje i konačno uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i za jačanje pravnih dimenzija za međunarodnu saradnju u oblasti zdravstva.

Prilog 3

Član 15. Okvirne konvencije SZO-a o kontroli duhana

Nezakonita trgovina duhanskim proizvodima

1. Strane priznaju da uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, uključujući krijumčarenje, nedozvoljenu proizvodnju i krivotvorenje, te izrada i provedba odgovarajućih nacionalnih zakona, uz subregionalne, regionalne i globalne ugovore, čini bitne komponente kontrole duhana.

2. Svaka Strana usvaja i provodi efikasne zakonodavne, izvršne, administrativne ili druge mjere kako bi osigurala

označavanje svih pojedinačnih kutija i pakiranja duhanskih proizvoda i bilo kojeg vanjskog pakiranja takvih proizvoda na način da olakša Stranama određivanje porijekla duhanskih proizvoda i da, u skladu s nacionalnim pravom i odgovarajućim bilateralnim ili multilateralnim ugovorima, olakša Stranama određivanje tačke preusmjeravanja te praćenje, dokumentiranje i kontrolu kretanja duhanskih proizvoda i njihov pravni status. Svaka Strana dodatno:

(a) zahtijeva da pojedinačne kutije i pakiranja duhanskih proizvoda za maloprodaju i veleprodaju na njenom domaćem tržištu nose otisnutu izjavu: "Samo za prodaju u (unesite ime države, subnacionalne, regionalne ili federalne jedinice)" ili da nose bilo koju drugu vidljivu oznaku koja ukazuje na konačno određite ili koja će pomoći nadležnim tijelima u utvrđivanju je li proizvod zakonito u prodaji na domaćem tržištu; i

(b) razmotriti, prema potrebi, razvijanje praktičnog režima praćenja i pronalaženja koji će dodatno osigurati distribucijski sistem i olakšati istraživanje nedozvoljene trgovine.

3. Svaka Strana zahtijeva da su podaci na pakiranju ili oznake navedene u stavu 2. ovog člana prikazani u čitljivoj obliku i/ili napisani na njenom službenom jeziku ili jezicima.

4. S ciljem uklanjanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, svaka Strana:

(a) prati i prikuplja podatke o prekograničnoj trgovini duhanskim proizvodima, uključujući nezakonitu trgovinu, i razmjenjuje informacije između carinskih, poreznih i drugih tijela, prema potrebi, i u skladu s nacionalnim pravom i relevantnim važećim bilateralnim ili multilateralnim ugovorima;

(b) donosi ili ojačava zakonodavstvo, uz odgovarajuće kazne i pravne lijekove, protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, uključujući krivotvorene i krijumčarene cigarete;

(c) poduzima odgovarajuće korake kako bi se osiguralo da sva zaplijenjena proizvodna oprema, krivotvorene i krijumčarene cigarete i drugi duhanski proizvodi budu uništeni, koristeći ekološki prihvatljive metode gdje je to izvedivo, ili da budu odloženi u skladu s nacionalnim pravom;

(d) usvaja i provodi mjere za praćenje, dokumentiranje i kontrolu skladištenja i distribucije duhanskih proizvoda koji se drže ili kreću pod suspenzijom poreza ili carina u okviru njene nadležnosti; i

(e) usvaja odgovarajuće mjere kako bi se omogućilo oduzimanje prihoda stečenih nezakonitom trgovinom duhanskim proizvodima.

5. Informacije prikupljene u skladu s podstavom 4. tačka (a) i podstavom 4. tačka (d) ovog člana Strane dostavljaju u cijelosti, prema potrebi, u svojim periodičnim izvještajima Konferenciji strana, u skladu s članom 21.

6. Strane, prema potrebi i u skladu s nacionalnim pravom, promoviraju saradnju između nacionalnih agencija, kao i relevantnih regionalnih i međunarodnih međuvladinih organizacija u vezi s istragama, procesuiranjem i postupcima, s ciljem uklanjanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima. Poseban naglasak stavljen je na saradnju na regionalnom i podregionalnom nivou u borbi protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima.

7. Svaka Strana nastoji usvojiti i provesti daljnje mjere, uključujući licenciranje, prema potrebi, za kontrolu ili reguliranje proizvodnje i distribucije duhanskih proizvoda kako bi se spriječila nezakonita trgovina.

Prilog 4

Član 33. Okvirne konvencije SZO-a o kontroli duhana

Protokoli

1. Svaka Strana može predlagati protokole. Takvi prijedlozi razmatrat će se na Konferenciji strana.

2. Konferencija strana može usvajati protokole uz ovu Konvenciju. Prilikom usvajanja ovih protokola nastojat će se postići konsenzus. Ako se iscrpe svi naponi za postizanje konsenzusa a sporazum nije postignut, krajnje rješenje je donošenje protokola tročetrtnom većinom glasova Strana koje su prisutne i glasaju na toj sjednici. Za potrebe ovog člana, Strane koje su prisutne i glasaju znači Strane koje su prisutne i daju pozitivan ili negativan glas.

3. Sekretarijat dostavlja Stranama tekst svakog predloženog protokola najmanje šest mjeseci prije sjednice na kojoj će biti predloženo usvajanje protokola.

4. Samo Strane ove Konvencije mogu biti Strane Protokola.

5. Svi protokoli ove Konvencije obavezujući su samo za Strane predmetnog protokola. Samo Strane protokola mogu donositi odluke o pitanjima koja se isključivo odnose na predmetni protokol.

6. Uvjeti za stupanje na snagu bilo kojeg protokola utvrđuju se samim protokolom.

Email: fctcsecretariat@who.int Web: www.who.int/fctc

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima je prvi protokol Okvirne konvencije SZO-a o kontroli duhana (WHO FCTC). Izrađen je kao odgovor na rastuću međunarodnu nezakonitu trgovinu duhanskim proizvodima, koja predstavlja ozbiljnu prijetnju javnom zdravlju povećanjem dostupnosti i pristupačnosti duhanskih proizvoda, podstičući na taj način epidemiju duhana i podrivajući politike kontrole duhana. Nezakonita trgovina također uzrokuje značajne gubitke u državnim prihodima, a istovremeno doprinosi finansiranju transnacionalnih kriminalnih aktivnosti. Cilj Protokola je uklanjanje svih oblika nedozvoljene trgovine duhanskim proizvodima, u skladu s odredbama člana 15. WHO FCTC, koji zahtijeva od Strana da poduzmu mjere za djelotvornu kontrolu lanca snabdijevanja duhanskim proizvodima i međunarodnu saradnju o širokom spektru pitanja.

Sekretarijat Konvencije
Okvirna konvencija SZO-a o kontroli duhana
Svjetska zdravstvena organizacija
Avenue Appia 20, 1211 Ženeva 27, Švicarska
Tel: +4122 791 5043 - Faks: +4122 791 5830

Član 3.

Daje se ovlaštenje ministru vanjskih poslova Bosne i Hercegovine da potpiše Instrument o ratifikaciji ovog Protokola.

Član 4.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Број 01-50-1-2342-32/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Predsjedavajući
Dr. Denis Bećirović, s. r.

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1299/26 od 30. lipnja 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoj 3. rujna 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PROTOKOLA O UKLANJANJU NEZAKONITE TRGOVINE DUHANSKIM PROIZVODIMA

Članak 1.

Ratificira se Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, usvojen konsenzusom 12. studenog 2012. godine na petoj sjednici Konferencije stranaka Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

Članak 2.

Tekst Protokola u prijevodu glasi:

PROTOKOL O UKLANJANJU NEZAKONITE TRGOVINE DUHANSKIM PROIZVODIMA

CIP podatci knjižnice Svjetske zdravstvene organizacije:

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima.

1. Duhan. 2. Trgovina – zakonodavstvo i sudska praksa. 3. Duhanska industrija – zakonodavstvo. 4. Marketing. 5. Državni propisi. 6. Licenciranje. 7. Međunarodna suradnja I. Svjetska zdravstvena organizacija. II. Okvirna konvencija Svjetske zdravstvene organizacije za kontrolu duhana.

ISBN 978 92 4 150524 6

(NLM klasifikacija: HD 9130.6)

© Svjetska zdravstvena organizacija 2013.

Sva prava zadržana. Publikacije Svjetske zdravstvene organizacije dostupne su na web-stranici SZO (www.who.int) ili se mogu kupiti od WHO Press, Svjetska zdravstvena organizacija, 20 Avenue Appia, 1211 Ženeva 27, Švicarska (tel.: +41 22 791 3264; faks: +41 22 791 4857; e-mail: bookorders@who.int).

Zahtjevi za dozvolu za umnožavanje ili prevođenje publikacija SZO-a - bilo za prodaju ili za nekomercijalnu

distribuciju - trebaju se slati na WHO Press putem web-stranice SZO-a (www.who.int/about/licensing/copyright_form/en/index.html).

Oznake koje se koriste i prezentacija materijala u ovoj publikaciji ne podrazumijevaju izražavanje bilo kakvog mišljenja Svjetske zdravstvene organizacije o pravnom statusu bilo koje zemlje, teritorija, grada ili područja ili njihovih vlasti ili u vezi s razgraničenjem njegovih granica ili pograničnih oblasti. Točkaste linije na kartama predstavljaju približne granične linije za koje možda još ne postoji potpuna suglasnost.

Spominjanje određenih kompanija ili proizvoda određenih proizvođača ne znači da ih Svjetska zdravstvena organizacija podržava ili preporučuje u odnosu na druge slične proizvode koji se ne spominju. Izuzimajući pogreške i propuste, nazivi vlasničkih proizvoda razlikuju se po početnim velikim slovima.

Svjetska zdravstvena organizacija poduzela je sve razumne mjere opreza kako bi provjerila informacije sadržane u ovoj publikaciji. Međutim, objavljeni materijal distribuira se bez bilo kakvog jamstva, bilo izričitog ili podrazumijevanog. Odgovornost za tumačenje i korištenje materijala snosi čitatelj. Svjetska zdravstvena organizacija ni u kojem slučaju neće biti odgovorna za štetu nastalu njegovom uporabom.

Tisak WHO Document Production Services, Ženeva, Švicarska.

Kazalo

Predgovor

Tekst Protokola o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

Preambula

DIO I. UVOD

Članak 1. Korištenje pojmova

Članak 2. Odnos između ovog protokola i drugih sporazuma i pravnih instrumenata

Članak 3. Cilj

DIO II. OPĆE OBVEZE

Članak 4. Opće obveze

Članak 5. Zaštita osobnih podataka

DIO III. KONTROLA LANCA OPSKRBE

Članak 6. Licencija, ekvivalentno odobrenje ili kontrolni sustav

Članak 7. Dubinska analiza

Članak 8. Praćenje i pronalaženje

Članak 9. Vođenje evidencije

Članak 10. Sigurnosne i preventivne mjere

Članak 11. Prodaja putem interneta, telekomunikacija ili bilo koje druge tehnologije u razvoju

Članak 12. Slobodne zone i međunarodni tranzit

Članak 13. Bescarinska prodaja

DIO IV. KAZNENA DJELA

Članak 14. Protupravno ponašanje uključujući kaznena djela

Članak 15. Odgovornost pravnih osoba

Članak 16. Procesuiranje i sankcije

Članak 17. Plaćanja pri zapljeni

Članak 18. Odlaganje ili uništavanje

Članak 19. Posebne istraživačke tehnike

DIO V. MEĐUNARODNA SURADNJA

Članak 20. Razmjena općih informacija

Članak 21. Razmjena informacija o provedbi zakonodavstva

Članak 22. Razmjena informacija: povjerljivost i zaštita informacija

Članak 23. Pomoć i suradnja: obuka, tehnička pomoć i suradnja u znanstvenim, tehničkim i tehnološkim pitanjima

Članak 24. Pomoć i suradnja: istraga i procesuiranje kaznenih djela

Članak 25. Zaštita suvereniteta

Članak 26. Nadležnost

Članak 27. Suradnja u provedbi zakonodavstva

Članak 28. Uzajamna administrativna pomoć

Članak 29. Uzajamna pravna pomoć

Članak 30. Izručenje

Članak 31. Mjere za osiguravanje izručenja

DIO VI. IZVJEŠTAVANJE

Članak 32. Izvještavanje i razmjena informacija

DIO VII. INSTITUCIONALNI ARANŽMANI I FINANCIJSKA SREDSTVA

Članak 33. Skupština strana

Članak 34. Tajništvo

Članak 35. Odnosi između Skupštine strana i međuvladinih organizacija

Članak 36. Financijska sredstva

DIO VIII. RJEŠAVANJE SPOROVA

Članak 37. Rješavanje sporova

DIO IX. IZRADA PROTOKOLA

Članak 38. Izmjene ovog protokola

Članak 39. Donošenje i izmjena priloga ovom protokolu

DIO X. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 40. Rezerve

Članak 41. Povlačenje

Članak 42. Pravo glasa

Članak 43. Potpis

Članak 44. Ratifikacija, prihvatanje, odobrenje, službena potvrda ili pristupanje

Članak 45. Stupanje na snagu

Članak 46. Depozitar

Članak 47. Vjerodostojni tekstovi

Prilog 1 Odluka FCTC/COP5(1) – Protokol za uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

Prilog 2 Povijest pregovora o Protokolu o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

Prilog 3 Članak 15. Okvirne konvencije SZO-a o kontroli duhana (Nezakonita trgovina duhanskim proizvodima)

Prilog 4 Članak 33. Okvirne konvencije SZO-a o kontroli duhana (Protokoli)

PREDGOVOR

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima prvi je protokol uz Okvirnu konvenciju Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana (WHO FCTC) i novi međunarodni ugovor sam po sebi. Usvojen je konsenzusom 12. studenog 2012. godine na petoj sjednici Konferencije strana (COP) FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije (Seul, Republika Koreja, 12 - 17. studenog 2012.). Protokol se nadovezuje na i dopunjava članak 15. FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije, koji se bavi načinima suzbijanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, ključnim aspektom sveobuhvatne politike kontrole duhana.

Protokol je izrađen kao odgovor na rastuću međunarodnu nezakonitu trgovinu duhanskim proizvodima, koja predstavlja ozbiljnu prijetnju javnom zdravlju. Nezakonita trgovina povećava dostupnost i pristupačnost duhanskih proizvoda, potičući time duhansku epidemiju i podrivajući politike kontrole duhana. Također uzrokuje značajne gubitke u državnim prihodima, a istodobno doprinosi financiranju transnacionalnih kriminalnih aktivnosti.

Cilj Protokola je uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, sukladno odredbama članka 15. FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije.

Protokol posebice ima za cilj osigurati lanac opskrbe duhanskim proizvodima – mjere koje mnogi smatraju "srcem" Protokola. To zahtijeva uspostavu globalnog režima praćenja i pronalaženja u roku od pet godina od stupanja na snagu Protokola, koji obuhvaća nacionalne i/ili regionalne sustave praćenja i pronalaženja i globalnu točku za razmjenu informacija smještenu u Tajništvu Konvencije. Ostale odredbe za osiguranje kontrole lanca opskrbe obuhvaćaju licenciranje, dubinsku analizu, vođenje evidencija te sigurnosne i preventivne mjere, kao i mjere u vezi s prodajom putem interneta i telekomunikacija, bescarinsku prodaju i slobodne zone te međunarodni tranzit.

Protokol obuhvaća i važna pitanja koja se odnose na kaznena djela, s odredbama o odgovornosti, procesuiranju i sankcijama, plaćanjima za oduzimanje i posebnim istražnim tehnikama, kao i zbrinjavanju i uništavanju oduzetih proizvoda. Druga ključna skupina materijalnih članova bavi se pitanjem međunarodne suradnje, kao što su mjere o razmjeni informacija, tehničkoj suradnji i suradnji u provedbi zakonodavstva, zaštiti suvereniteta, nadležnosti, međusobnoj pravnoj i administrativnoj pomoći te izručenju.

Protokolom se utvrđuju obveze izvještavanja Strana, povezane sa sustavom izvještavanja FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije, kao i financijski i institucionalni

aranžmani potrebni za njegovu provedbu. Protokol određuje da će Skupština strana biti upravljačko tijelo Protokola, a Tajništvo Konvencije također će biti Tajništvo Protokola.

Protokol je otvoren za potpisivanje 10. siječnja 2013. u sjedištu SZO-a u Ženevi. Više od 50 strana sudjelovalo je u tom događaju, tijekom kojeg je 12 strana, predstavljajući svih šest regija, potpisalo Protokol. Protokol je zatim ostao otvoren za potpisivanje u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku do 9. siječnja 2014. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda je Depozitar Protokola (članak 46.).

Svaka Strana FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije može postati Strana Protokola. Protokol stupa na snagu 90. dana nakon polaganja 40. instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja, službene potvrde ili pristupanja kod Depozitara.

Izrada i usvajanje Protokola rezultat su bliske suradnje između Strana i više vladinih sektora, pokazujući kako jedinstven stav o pitanju javnog zdravlja može koristiti važnim ciljevima vlade u oblasti zdravlja i šire. Kontinuirana međusektorska i međunarodna suradnja, uključujući suradnju s relevantnim međunarodnim organizacijama, na koje poziva Protokol, bit će ključna za njegovu uspješnu provedbu.

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima predstavlja prekretnicu u jačanju globalnog djelovanja protiv duhana i novi pravni instrument u javnom zdravstvu. Nadopunjava FCTC Svjetske zdravstvene organizacije sveobuhvatnim alatom za suzbijanje i konačno uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i za jačanje pravnih dimenzija za međunarodnu suradnju u oblasti zdravlja.

Dr. Haik Nikogosian

Šef Tajništva Konvencije

Protokol

o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

PREAMBULA

Strane ovog protokola,

Uzimajući u obzir da je 21. svibnja 2003. pedeset i šesta Svjetska zdravstvena skupština konsenzusom donijela Okvirnu konvenciju Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, koja je stupila na snagu 27. veljače 2005.;

Prepoznajući da je Okvirna konvencija SZO-a o kontroli duhana jedan od najbrže ratificiranih ugovora Ujedinjenih naroda i temeljni alat za postizanje ciljeva Svjetske zdravstvene organizacije;

Podsjećajući na Preambulu Ustava Svjetske zdravstvene organizacije, koja navodi da je pravo na uživanje najvišeg mogućeg standarda zdravlja temeljno pravo svakog ljudskog bića bez obzira na rasu, vjeroispovijest, politička uvjerenja, ekonomski ili socijalni status;

Odlučne također dati prednost svom pravu na zaštitu javnog zdravlja;

Duboko zabrinute zbog nezakonite trgovine duhanskim proizvodima koja doprinosi širenju duhanske epidemije, što je globalni problem s ozbiljnim posljedicama po javno zdravlje koje zahtijeva učinkovite, adekvatne i sveobuhvatne domaće i međunarodne odgovore;

Prepoznajući nadalje da nezakonita trgovina duhanskim proizvodima podriva cjenovne i porezne mjere osmišljene radi jačanja kontrole duhana i time povećava dostupnost i pristupačnost duhanskih proizvoda;

Ozbiljno zabrinute zbog štetnih učinaka koje povećana dostupnost i pristupačnost duhanskih proizvoda kojim se nezakonito trguje ima na javno zdravlje i dobrobit, posebice mladih, siromašnih i drugih ugroženih skupina;

Ozbiljno zabrinute zbog neproporcionalnih ekonomskih i društvenih implikacija nezakonite trgovine duhanskim

proizvodima na zemlje u razvoju i zemlje s gospodarstvima u tranziciji;

Svjesne potrebe za razvojem znanstvenih, tehničkih i institucionalnih kapaciteta za planiranje i provedbu odgovarajućih nacionalnih, regionalnih i međunarodnih mjera za uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima;

Potvrđujući da je pristup resursima i relevantnim tehnologijama od velike važnosti za jačanje sposobnosti Strana, posebice u zemljama u razvoju i zemljama s gospodarstvima u tranziciji, za uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima;

Priznajući također da se slobodne zone, iako uspostavljene kako bi se olakšala zakonita trgovina, ipak koriste za olakšavanje globalizacije nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, kako u vezi s nezakonitim tranzitom krijumčarenih proizvoda, tako i za proizvodnju nezakonitih duhanskih proizvoda;

Prepoznajući također da nezakonita trgovina duhanskim proizvodima potkopava gospodarstva Strana i negativno utječe na njihovu stabilnost i sigurnost;

Također svjesne da nezakonita trgovina duhanskim proizvodima stvara financijsku dobit koja se koristi za financiranje transnacionalnih kriminalnih aktivnosti, koje ometaju ciljeve vlada;

Prepoznajući da nezakonita trgovina duhanskim proizvodima podriva ciljeve zdravstva, stavlja dodatni pritisak na zdravstvene sustave i uzrokuje gubitke prihoda za gospodarstva Strana;

Imajući na umu članak 5.3. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana u kojem su se Strane dogovorile da će, u utvrđivanju i provedbi svojih javnozdravstvenih politika u vezi s kontrolom duhana, djelovati kako bi zaštitile te politike od komercijalnih i drugih vlastitih interesa duhanske industrije sukladno nacionalnom pravu;

Naglašavajući potrebu za oprezom prema bilo kakvim naporima duhanske industrije da potkopa ili naruši strategije borbe protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i potrebu za informiranošću o aktivnostima duhanske industrije koje imaju negativan utjecaj na strategije za borbu protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima;

Imajući na umu članak 6.2. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, kojim se Strane potiču da zabrane ili ograniče, prema potrebi, prodaju međunarodnim putnicima i/ili uvoz koji obavljaju međunarodni putnici neoporezivih i bescarinskih duhanskih proizvoda;

Prepoznajući uz to da duhan i duhanski proizvodi u međunarodnom tranzitu i prekrcaju pronalaze kanal za nezakonitu trgovinu;

Uzimajući u obzir da učinkovito djelovanje radi sprječavanja i suzbijanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima zahtijeva sveobuhvatan međunarodni pristup i blisku suradnju u svim aspektima nezakonite trgovine, uključujući, prema potrebi, nezakonitu trgovinu duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom;

Podsjećajući na i naglašavajući važnost ostalih relevantnih međunarodnih sporazuma kao što su Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala, Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije i Konvencija Ujedinjenih naroda protiv nezakonite trgovine opojnim drogama i psihotropnim tvarima te obvezu strana tih konvencija da primjenjuju, prema potrebi, relevantne odredbe tih konvencija na nezakonitu trgovinu duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom i potičući one Strane koje još nisu postale strane tih sporazuma da razmotre da to postanu;

Prepoznajući potrebu za izgradnjom pojačane suradnje između Tajništva Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana i Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal, Svjetske carinske organizacije i drugih tijela, prema potrebi;

Podsjećajući na članak 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, u kojem strane prepoznaju, između ostalog, da je uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, uključujući krijumčarenje i nezakonitu proizvodnju, bitna komponenta kontrole duhana;

Uzimajući u obzir da se ovim protokolom ne nastoje riješiti pitanja prava intelektualnog vlasništva; i

Uvjere da će nadopunjavanje Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana sveobuhvatnim protokolom biti snažno i učinkovito sredstvo za suzbijanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i njezinih teških posljedica,

Sporazumjele su se kako slijedi:

DIO I. UVOD

Članak 1.

Korištenje pojmova

1. "Posredovanje" znači djelovanje kao posrednik za druge, npr. u pregovaranju o ugovorima, kupovini ili prodaji uz naknadu ili proviziju.

2. "Cigareta" znači smotak rezanog duhana za pušenje, omotan u cigaretni papir. To isključuje specifične regionalne proizvode kao što su bidi, ang hoon ili drugi slični proizvodi koji se mogu zamotati u papir ili lišće. Za potrebe članka 8. "cigareta" uključuje i sitno rezani duhan za "motanje" cigareta.

3. "Zapljena", što uključuje pljenidbu gdje je to primjenjivo, znači trajno oduzimanje imovine po nalogu suda ili drugog nadležnog tijela.

4. "Kontrolirana isporuka" znači tehnika dopuštanja prolaska nezakonitih ili sumnjivih pošiljaka s teritorija jedne ili više država, kroz njega ili na teritorij jedne ili više država, uz znanje i pod nadzorom njihovih nadležnih tijela, s ciljem istrage kaznenog djela i identifikacije osoba uključenih u počinjenje kaznenog djela.

5. "Slobodna zona" znači dio teritorija Strane na kojem se za svu unesenu robu općenito smatra da je, što se tiče uvoznih carina i poreza, izvan carinskog područja.

6. "Nezakonita trgovina" znači svaka praksa ili ponašanje zabranjeno zakonom i koje je povezano s proizvodnjom, otpremom, prijemom, posjedovanjem, distribucijom, prodajom ili kupovinom, uključujući svaku praksu ili ponašanje usmjereno na olakšavanje takve aktivnosti.

7. "Licencija" znači dozvola nadležnog tijela nakon podnošenja potrebnog zahtjeva ili druge dokumentacije nadležnom tijelu.

8. (a) "Proizvodna oprema" znači strojevi koji su dizajnirani ili prilagođeni za uporabu isključivo za proizvodnju duhanskih proizvoda i sastavni su dio proizvodnog procesa.¹

(b) "Svaki njezin dio" u kontekstu proizvodne opreme znači bilo koji prepoznatljivi dio koji je jedinstven za proizvodnu opremu koja se koristi u proizvodnji duhanskih proizvoda.

9. "Strana" znači, osim ako kontekst ne ukazuje na nešto drugo, Strana ovog protokola.

10. "Osobni podatci" znači sve informacije koje se odnose na identificiranu ili prepoznatljivu fizičku osobu.

11. "Organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju" znači organizacija koja se sastoji od nekoliko suverenih država i na koju su njezine države članice prenijele nadležnost za niz pitanja, uključujući ovlast za donošenje odluka koje su obvezujuće za njezine države članice u vezi s tim pitanjima.²

12. "Lanac opskrbe" obuhvaća proizvodnju duhanskih proizvoda i proizvodne opreme; te uvoz ili izvoz duhanskih proizvoda i proizvodne opreme; i može se proširiti, gdje je to relevantno, na jednu ili više sljedećih aktivnosti ako Strana tako odluči:

(a) maloprodaja duhanskih proizvoda;

(b) uzgoj duhana, osim tradicionalnih malih uzgajivača, poljoprivrednika i proizvođača;

(c) prijevoz komercijalnih količina duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme; i

(d) veleprodaja, posredovanje, skladištenje ili distribucija duhana i duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme.

13. "Duhanski proizvodi" znači proizvodi u cijelosti ili djelimično izrađeni od lista duhana kao sirovine, koji su proizvedeni za pušenje, sisanje, žvakanje ili ušmrkavanje.

14. "Praćenje i pronalaženje" znači sustavno praćenje i reprodukcija rute ili kretanja predmeta kroz lanac opskrbe koje provode nadležna tijela ili bilo koje druge osobe koje djeluju u njihovo ime, kako je opisano u članku 8.

Članak 2.

Odnos između ovog protokola i drugih sporazuma i pravnih akata

1. Na ovaj protokol primjenjuju se odredbe Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana koje se primjenjuju na njezine protokole.

2. Strane koje su sklopile vrste sporazuma navedene u članku 2. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana dostavljaju takve sporazume Skupštini strana putem Tajništva Konvencije.

3. Ništa sadržano u ovom protokolu ne utječe na prava i obveze bilo koje Strane na temelju bilo koje druge međunarodne konvencije, ugovora ili međunarodnog sporazuma koji su snazi za tu Stranu i za koji ona smatra da više pogoduje postizanju uklanjanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima.

4. Ništa sadržano u ovom protokolu ne utječe na ostala prava, obveze i odgovornosti Strana na temelju međunarodnog prava, uključujući Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminala.

Članak 3.

Cilj

Cilj ovog protokola je uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, sukladno odredbama članka 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

DIO II. OPĆE OBVEZE

Članak 4.

Opće obveze

1. Uz odredbe članka 5. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, Strane:

(a) donose i provode učinkovite mjere za kontrolu ili reguliranje lanca opskrbe robom obuhvaćenom ovim protokolom kako bi se spriječila, odvratila, otkrila, istražila i procesuirala nezakonita trgovina tom robom i međusobno surađuju u tom cilju;

¹ Strane mogu u tu svrhu uključiti upućivanje na Harmonizirani sustav terminologije i brojčanog označavanja robe Svjetske carinske organizacije, gdje je to primjenjivo.

² Prema potrebi, nacionalni ili domaći, odnosi se jednako na organizacije za regionalnu ekonomsku integraciju.

(b) poduzimaju sve potrebne mjere sukladno svom nacionalnom pravu kako bi povećale učinkovitost svojih nadležnih tijela i službi, uključujući carinu i policiju, odgovornih za sprječavanje, odvracanje, otkrivanje, istragu, procesuiranje i uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine robom obuhvaćenom ovim protokolom;

(c) donose učinkovite mjere za olakšavanje ili dobijanje tehničke pomoći i financijske potpore, izgradnju kapaciteta i međunarodnu suradnju kako bi se postigli ciljevi ovog protokola i osigurala dostupnost nadležnim tijelima informacija koje se razmjenjuju sukladno ovom protokolu i sigurna razmjena tih informacija s nadležnim tijelima;

(d) međusobno blisko surađuju, sukladno svojim domaćim pravnim i administrativnim sustavima, kako bi povećale učinkovitost djelovanja u području provedbe zakonodavstva s ciljem borbe protiv protupravnog ponašanja, uključujući kaznena djela utvrđena sukladno članku 14. ovog protokola;

(e) surađuju i komuniciraju, prema potrebi, s relevantnim regionalnim i međunarodnim međuvladinim organizacijama u sigurnoj¹ razmjeni informacija obuhvaćenoj ovim protokolom kako bi se unaprijedila učinkovita provedba ovog protokola; i

(f) u okviru sredstava i resursa kojima raspolažu, surađuju na prikupljanju financijskih sredstava za učinkovitu provedbu ovog protokola putem bilateralnih i multilateralnih mehanizama financiranja.

2. U provedbi svojih obveza prema ovom protokolu Strane osiguravaju najveću moguću transparentnost u odnosu na bilo kakvu eventualnu interakciju s duhanskom industrijom.

Članak 5.

Zaštita osobnih podataka

Prilikom provedbe ovog protokola, Strane štite osobne podatke pojedinaca bez obzira na državljanstvo ili prebivalište, sukladno nacionalnom pravu, uzimajući u obzir međunarodne standarde o zaštiti osobnih podataka.

DIO III. KONTROLA LANCA OPSKRBE

Članak 6.

Licencija, ekvivalentno odobrenje ili kontrolni sustav

1. Kako bi se postigli ciljevi Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana i s ciljem uklanjanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom, svaka Strana zabranjuje svim fizičkim ili pravnim osobama, osim na temelju licencije ili ekvivalentnog odobrenja (u daljnjem tekstu: "licencija") koje je dodijelilo nadležno tijelo ili sustava kontrole koji provodi nadležno tijelo sukladno nacionalnom pravu, obavljanje bilo koje od sljedećih aktivnosti:

(a) proizvodnje duhanskih proizvoda i proizvodne opreme; i

(b) uvoza ili izvoza duhanskih proizvoda i proizvodne opreme.

2. Svaka Strana nastoji dodijeliti licenciju, u mjeri u kojoj to smatra prikladnim, svakoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja se bavi sljedećim djelatnostima, ako one nisu zabranjene nacionalnim pravom:

(a) maloprodaja duhanskih proizvoda;

(b) uzgoj duhana, osim tradicionalnih malih uzgajivača, poljoprivrednika i proizvođača;

(c) prijevoz komercijalnih količina duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme; i

(d) veleprodaja, posredovanje, skladištenje ili distribucija duhana i duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme.

3. S ciljem osiguranja učinkovitog sustava licenciranja, svaka Strana:

(a) osniva ili određuje nadležno tijelo ili tijela za izdavanje, obnavljanje, suspenziju, opoziv i/ili poništenje licencija za obavljanje djelatnosti navedenih u stavku 1., sukladno odredbama ovog protokola i sukladno svom nacionalnom pravu;

(b) zahtijeva da svaki zahtjev za licenciju sadrži sve potrebne informacije o podnositelju zahtjeva, koje uključuju, gdje je to primjenjivo:

(i) ako je podnositelj zahtjeva fizička osoba, informacije o njihovom identitetu, uključujući puno ime i prezime, trgovački naziv, matični broj poslovnog subjekta (ako postoji), primjenjivi porezni identifikacijski broj (ako postoji) i sve ostale informacije da bi se omogućila identifikacija;

(ii) ako je podnositelj zahtjeva pravna osoba, informacije o identitetu, uključujući puno pravno ime, trgovački naziv, matični broj poslovnog subjekta, datum i mjesto osnivanja, mjesto sjedišta i mjesto glavne poslovne jedinice, primjenjive porezne identifikacijske brojeve, preslike osnivačkog akta ili ekvivalentnih dokumenata, njezine korporativne podružnice, imena direktora i imenovanih pravnih zastupnika, uključujući sve ostale informacije kako bi se omogućila identifikacija;

(iii) točnu poslovnu lokaciju proizvodne jedinice ili jedinica, lokaciju skladišta i proizvodni kapacitet poslovnog subjekta kojim upravlja podnositelj zahtjeva;

(iv) pojedinosti o duhanskim proizvodima i proizvodnoj opremi koji su predmet zahtjeva, kao što su opis proizvoda, naziv, registrirani žig, ako postoji, dizajn, trgovačka marka, model ili marka i serijski broj proizvodne opreme;

(v) opis mjesta na kojem će se proizvodna oprema instalirati i koristiti;

(vi) dokumentaciju ili izjavu o postojanju kaznene evidencije;

(vii) potpune informacije o bankovnim računima namijenjenim za korištenje u relevantnim transakcijama i ostale relevantne informacije o plaćanju; i

(viii) opis predviđene uporabe i predviđenog tržišta za prodaju duhanskih proizvoda, s posebnim naglaskom na osiguravanje da proizvodnja ili ponuda duhanskih proizvoda bude razmjerna razumno očekivanoj potražnji;

(c) prati i prikuplja, gdje je to primjenjivo, sve naknade za licencije koje se mogu naplatiti i razmatra njihovo korištenje u učinkovitoj administraciji i provedbi sustava licenciranja ili za javno zdravstvo ili bilo koju drugu povezanu aktivnost sukladno nacionalnom pravu;

(d) poduzima odgovarajuće mjere za sprječavanje, otkrivanje i istraživanje svih nepravilnih ili prijevornih praksi u funkcioniranju sustava licenciranja;

(e) poduzima mjere kao što su periodični pregled, obnova, inspekcija ili revizija licencija, prema potrebi;

(f) uspostavlja, prema potrebi, vremenski okvir za istek licencija i naknadno potrebno podnošenje novog zahtjeva ili ažuriranje informacija iz zahtjeva;

(g) obvezuje sve licencirane fizičke ili pravne osobe da unaprijed obavijeste nadležno tijelo o svakoj promjeni svoje poslovne lokacije ili značajnoj promjeni informacija relevantnih za licencirane djelatnosti;

(h) obvezuje sve licencirane fizičke ili pravne osobe da obavijeste nadležno tijelo, radi odgovarajućeg postupanja, o svakoj nabavi ili odlaganju proizvodne opreme; i

(i) osigurava da se uništenje takve proizvodne opreme ili bilo kojeg njezinog dijela provede pod nadzorom nadležnog tijela.

¹ Sigurna razmjena informacija između dviju strana otporna je na presretanje i neovlašteno mijenjanje (krivotvorenje). Drugim riječima, informacije razmijenjene između dviju strana ne može pročitati ili izmijeniti treća strana.

4. Svaka Strana osigurava da se nijedna licencija ne dodjeljuje i/ili ne prenosi bez prijema odgovarajućih informacija od predloženog stjecatelja licencije sadržanih u stavku 3. i bez prethodnog odobrenja nadležnog tijela.

5. Pet godina nakon stupanja na snagu ovog protokola, Skupština strana na svojoj sljedećoj sjednici osigurava provedbu istraživanja utemeljenog na dokazima kako bi se utvrdilo postoje li ključni elementi bitni za proizvodnju duhanskih proizvoda koji se mogu identificirati i koji mogu biti predmet učinkovitog kontrolnog mehanizma. Na temelju takvog istraživanja, Skupština strana razmatra odgovarajuće djelovanje.

Članak 7.

Dubinska analiza

1. Svaka Strana zahtijeva, sukladno svom nacionalnom pravu i ciljevima Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, da sve fizičke i pravne osobe uključene u lanac opskrbe duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom:

(a) provedu dubinsku analizu prije početka i tijekom poslovnog odnosa;

(b) prate prodaju svojim kupcima kako bi se osiguralo da su količine razmjerno potražnji za takvim proizvodima na predviđenom tržištu za prodaju ili uporabu; i

(c) prijavljuju nadležnim tijelima svaki dokaz o uključenosti kupca u aktivnosti koje su u suprotnosti s njegovim obvezama koje proizlaze iz ovog protokola.

2. Dubinska analiza sukladno stavku 1., prema potrebi, sukladno nacionalnom pravu i ciljevima Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, između ostalog, uključuje zahtjeve za identifikaciju kupaca, kao što su prikupljanje i ažuriranje informacija o sljedećem:

(a) utvrđivanju da fizička ili pravna osoba posjeduje licenciju sukladno članku 6.;

(b) ako je kupac fizička osoba, informacije o njezinom identitetu, uključujući puno ime i prezime, trgovački naziv, matični broj poslovnog subjekta (ako postoji), primjenjive porezne identifikacijske brojeve (ako postoje) i provjeru njihovih službenih identifikacijskih dokumenata;

(c) ako je kupac pravna osoba, informacije o identitetu, uključujući puno pravno ime, trgovački naziv, matični broj poslovnog subjekta, datum i mjesto osnivanja, mjesto sjedišta i mjesto glavne poslovne jedinice, primjenjive porezne identifikacijske brojeve, preslike osnivačkog akta ili ekvivalentnih dokumenata, njegove korporativne podružnice, imena direktora i imenovanih pravnih zastupnika, uključujući imena predstavnika i provjeru njihovih službenih identifikacijskih dokumenata;

(d) opis predviđene uporabe i predviđenog tržišta za prodaju duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme; i

(e) opis mjesta na kojem će se proizvodna oprema instalirati i koristiti.

3. Dubinska analiza sukladno stavku 1. može uključivati zahtjeve za identifikaciju kupca, kao što su prikupljanje i ažuriranje informacija o sljedećem:

(a) dokumentaciji ili izjavi o postojanju kaznene evidencije;

i

(b) informacijama o bankovnim računima namijenjenim za korištenje u transakcijama.

4. Svaka Strana, na temelju informacija prijavljenih na temelju stavka 1. točka (c), poduzima sve potrebne mjere kako bi osigurala usklađenost s obvezama koje proizlaze iz ovog protokola, što može uključivati označavanje kupca koji je u nadležnosti određene Strane kao blokiranog kupca kako je utvrđeno nacionalnim pravom.

Članak 8.

Praćenje i pronalaženje

1. U svrhu daljnjeg osiguranja lanca opskrbe i pomoći u istraživanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, Strane su se dogovorile da u roku od pet godina od stupanja na snagu ovog protokola uspostave globalni sustav praćenja i pronalaženja, koji obuhvaća nacionalne i/ili regionalne sustave praćenja i lociranja te globalnu središnju točku za razmjenu informacija koja je smještena u Tajništvu Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana i dostupna je svim Stranama, omogućavajući Stranama da postavljaju upite i primaju relevantne informacije.

2. Svaka Strana uspostavlja, sukladno ovom članku, sustav praćenja i pronalaženja, koji kontrolira ta Strana za sve duhanske proizvode koji se proizvode na njezinom teritoriju ili uvoze na njezin teritorij, uzimajući u obzir svoje nacionalne ili regionalne specifične potrebe i dostupnu najbolju praksu.

3. S ciljem omogućavanja učinkovitog praćenja i pronalaženja, svaka Strana zahtijeva da se jedinstvene, sigurnosne i neuklonjive identifikacijske oznake (u daljnjem tekstu: "jedinstvene identifikacijske oznake"), kao što su kodovi ili markice, pričvrste na sve pojedinačne kutije i pakiranja te na sva vanjska pakiranja cigareta ili učine njihovim dijelom u roku od pet godina, a za ostale duhanske proizvode u roku od deset godina od stupanja na snagu ovog protokola za tu Stranu.

4.1 Kako bi se Stranama pomoglo u određivanju podrijetla duhanskih proizvoda, točke preusmjeravanja, gdje je to primjenjivo, te u praćenju i kontroli kretanja duhanskih proizvoda i njihovog pravnog statusa, svaka Strana, za potrebe stavka 3., u okviru globalnog režima praćenja i pronalaženja, zahtijeva da sljedeće informacije budu dostupne, izravno ili putem poveznice:

(a) datum i mjesto proizvodnje;

(b) proizvodni pogon;

(c) stroj koji se koristi za proizvodnju duhanskih proizvoda;

(d) proizvodna smjena ili vrijeme proizvodnje;

(e) ime, račun, broj narudžbe i evidencija o plaćanju prvog kupca koji nije povezan s proizvođačem;

(f) predviđeno tržište za maloprodaju;

(g) opis proizvoda;

(h) skladištenje i otprema;

(i) identitet svakog poznatog daljnjeg kupca; i

(j) predviđena ruta otpreme, datum otpreme, odredište otpreme, mjesto polaska i primatelj.

4.2 Informacije iz podstavaka (a), (b), (g) i, ako je dostupno (f), čine dio jedinstvenih identifikacijskih oznaka.

4.3 Ako informacije iz podstavka (f) nisu dostupne u trenutku označavanja, Strane zahtijevaju uključivanje takvih informacija sukladno članku 15. stavak 2. točka (a) Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

5. Svaka Strana zahtijeva da se, u rokovima određenim u ovom članku, informacije navedene u stavku 4. zabilježe u trenutku proizvodnje ili u trenutku prve otpreme od strane bilo kojeg proizvođača ili u trenutku uvoza na teritorij Strane.

6. Svaka Strana osigurava da su informacije zabilježene sukladno stavku 5. dostupne toj Strani putem poveznice s jedinstvenim identifikacijskim oznakama koje se zahtijevaju sukladno stavcima 3. i 4.

7. Svaka Strana osigurava da informacije zabilježene sukladno stavku 5., kao i jedinstvene identifikacijske oznake kojima se te informacije čine dostupnim sukladno stavku 6. budu uključene u formatu koji su utvrdili ili odobrili Strana i njezina nadležna tijela.

8. Svaka Strana osigurava da su informacije zabilježene sukladno stavku 5. dostupne na zahtjev globalnoj kontaktnoj točki za razmjenu informacija, prema stavku 9., putem

standardnog elektroničkog sigurnog interfejsa s njezinom nacionalnom i/ili regionalnom središnjom točkom. Globalna kontaktna točka za razmjenu informacija sastavlja listu nadležnih tijela Strana i čini listu dostupnom svim Stranama.

9. Svaka Strana ili nadležno tijelo:

(a) ima pravodobni pristup informacijama navedenim u stavku 4. slanjem upita globalnoj kontaktnoj točki za razmjenu informacija;

(b) zahtijeva takve informacije samo ako su one potrebne u svrhu otkrivanja ili istraživanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima;

(c) ne smije neopravdano uskraćivati informacije;

(d) odgovara na zahtjeve za informacijama u vezi sa stavkom 4. sukladno svom nacionalnom pravu; i

(e) štiti i tretira kao povjerljive sve informacije koje se razmjenjuju, prema međusobnom dogovoru.

10. Svaka Strana zahtijeva daljnji razvoj i proširenje opsega sustava za praćenje i pronalaženje koji se primjenjuje sve dok sve carinske, relevantne porezne i, prema potrebi, ostale obveze nisu izvršene na mjestu proizvodnje, uvoza ili otpuštanja iz carinske ili trošarinske kontrole.

11. Strane surađuju međusobno i s nadležnim međunarodnim organizacijama, prema međusobnom dogovoru, u razmjeni i razvoju najboljih praksi za sustave za praćenje i pronalaženje, uključujući:

(a) olakšavanje razvoja, prijenosa i nabave poboljšane tehnologije za praćenje i pronalaženje, uključujući znanje, vještine, kapacitete i stručnost;

(b) potporu programima za obuku i izgradnju kapaciteta za Strane koje izraze takvu potrebu; i

(c) daljnji razvoj tehnologije za označavanje i skeniranje pojedinačnih kutija i pakiranja duhanskih proizvoda kako bi se omogućila dostupnost informacija navedenih u stavku 4.

12. Obveze dodijeljene Strani ne smije izvršavati duhanska industrija niti joj se one smiju delegirati.

13. Svaka Strana osigurava da njezina nadležna tijela, u sudjelovanju u režimu praćenja i pronalaženja, komuniciraju s duhanskom industrijom i onima koji zastupaju interese duhanske industrije samo u mjeri u kojoj je to neophodno za provedbu ovog članka.

14. Svaka Strana može zahtijevati da duhanska industrija snosi sve troškove povezane s obvezama te Strane na temelju ovog članka.

Članak 9.

Vođenje evidencije

1. Svaka Strana zahtijeva, prema potrebi, da sve fizičke i pravne osobe uključene u lanac opskrbe duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom vode potpunu i točnu evidenciju o svim relevantnim transakcijama. Takva evidencija mora omogućiti potpuno podnošenje računa za materijale koji se koriste u proizvodnji njihovih duhanskih proizvoda.

2. Svaka Strana, prema potrebi, zahtijeva od osoba koje imaju licencije sukladno članku 6. da nadležnim tijelima na zahtjev dostave sljedeće informacije:

(a) opće informacije o tržišnim količinama, trendovima, prognozama i ostale relevantne informacije; i

(b) količine duhanskih proizvoda i proizvodne opreme koje na datum zahtjeva stjecatelj licencije posjeduje, čuva ili kontrolira na zalihama, u poreznim i carinskim skladištima u režimu tranzita ili prekrcaja ili odgode plaćanja.

3. U vezi s duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom koji se prodaju ili proizvode na teritoriju Strane za izvoz, ili koji podliježe odgodi plaćanja u tranzitu ili prekrcaju na teritoriju Strane, svaka Strana, prema potrebi, zahtijeva da osobe licencirane sukladno članku 6. na zahtjev nadležnim tijelima u

zemlji polaska (elektroničkim putem, ako postoji infrastruktura) u trenutku polaska tih proizvoda ili proizvodne opreme iz mjesta pod njihovom kontrolom dostave sljedeće informacije:

(a) datum otpreme s posljednje točke fizičke kontrole proizvoda;

(b) pojedinosti o otpremljenim proizvodima (uključujući trgovačku marku, količinu, skladište);

(c) predviđene rute slanja i odredište;

(d) identitet fizičkih ili pravnih lica kojima se proizvodi šalju;

(e) način prijevoza, uključujući identitet prijevoznika;

(f) očekivani datum dolaska pošiljke na predviđeno odredište; i

(g) predviđeno tržište za maloprodaju ili uporabu.

4. Ako je izvedivo, svaka Strana zahtijeva da trgovci na malo i uzgajivači duhana, osim tradicionalnih uzgajivača koji rade na nekomercijalnoj osnovi, vode potpunu i točnu evidenciju o svim relevantnim transakcijama u kojima sudjeluju, sukladno svom nacionalnom pravu.

5. Za potrebe provedbe stavka 1. svaka Strana donosi učinkovite zakonodavne, izvršne, administrativne ili druge mjere kojima se zahtijeva da se sva evidencija:

(a) čuva tijekom razdoblja od najmanje četiri godine;

(b) učini dostupnom nadležnim tijelima; i

(c) vodi u formatu koji zahtijevaju nadležna tijela.

6. Svaka Strana, prema potrebi i sukladno nacionalnom pravu, uspostavlja sustav za razmjenu detaljnih informacija sadržanih u svim evidencijama koje se vode sukladno ovom članku s drugim Stranama.

7. Strane nastoje surađivati međusobno i s nadležnim međunarodnim organizacijama sve intenzivnijom razmjenom i razvojem poboljšanih sustava za vođenje evidencije.

Članak 10.

Sigurnosne i preventivne mjere

1. Svaka Strana, prema potrebi, sukladno svom nacionalnom pravu i ciljevima Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, zahtijeva da sve fizičke i pravne osobe koja podliježu članku 6. poduzmu potrebne mjere za sprječavanje preusmjerenja duhanskih proizvoda u nezakonite trgovinske kanale, uključujući, između ostalog:

(a) prijavljivanje nadležnim tijelima;

(i) prekograničnih prijenosa gotovine u iznosima propisanim nacionalnim pravom ili prekograničnih plaćanja u naturi; i

(ii) svih "sumnjivih transakcija"; i

(b) opskrbu duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom samo u količinama razmjernim potražnji za takvim proizvodima na predviđenom tržištu za maloprodaju ili uporabu.

2. Svaka Strana, prema potrebi, sukladno svom nacionalnom pravu i ciljevima Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, zahtijeva da plaćanja za transakcije koje obavljaju fizičke ili pravne osobe koje podliježu članku 6. budu dopuštena samo u valuti i iznosu računa, i samo putem zakonitih načina plaćanja posredstvom finansijskih institucija koje se nalaze na teritoriju predviđenog tržišta i da se ne smiju obavljati putem bilo kojeg drugog alternativnog sustava doznaka.

3. Strana može zahtijevati da plaćanja koja izvršavaju fizičke ili pravne osobe koja podliježu članku 6. za materijale koji se koriste za proizvodnju duhanskih proizvoda u njezinoj nadležnosti budu dopuštena samo u valuti i iznosu računa, i to samo putem zakonskih načina plaćanja posredstvom finansijskih institucija koje se nalaze na teritoriju predviđenog tržišta i da se ne smiju izvršavati putem bilo kojeg drugog alternativnog sustava doznaka.

4. Svaka Strana osigurava da svako kršenje zahtjeva ovog članka podliježe odgovarajućim kaznenim, građanskim ili upravnim postupcima i učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim sankcijama, uključujući, prema potrebi, suspenziju ili poništenje licencije.

Članak 11.

Prodaja putem interneta, telekomunikacija ili bilo koje druge tehnologije u razvoju

1. Svaka Strana zahtijeva da sve pravne i fizičke osobe uključene u bilo kakvu transakciju u vezi s duhanskim proizvodima putem modaliteta prodaje na bazi interneta, telekomunikacija ili bilo koje druge tehnologije u razvoju poštuju sve relevantne obveze obuhvaćene ovim protokolom.

2. Svaka Strana razmatra zabranu maloprodaje duhanskih proizvoda putem modaliteta prodaje na bazi interneta, telekomunikacija ili bilo koje druge tehnologije u razvoju.

Članak 12.

Slobodne zone i međunarodni tranzit

1. Svaka Strana u roku od tri godine od stupanja na snagu ovog protokola za tu Stranu provodi učinkovite kontrole cjelokupne proizvodnje duhana i duhanskih proizvoda i s tim povezanih transakcija u slobodnim zonama, koristeći pri tomu sve relevantne mjere kako je predviđeno u ovom protokolu.

2. Osim toga, zabranjeno je miješanje duhanskih proizvoda s neduhanskim proizvodima u istom kontejneru ili bilo kojoj drugoj sličnoj prijevoznj jedinici u trenutku iznošenja iz slobodnih zona.

3. Svaka Strana, sukladno nacionalnom pravu, donosi mjere kontrole i provjere te ih primjenjuje na međunarodni tranzit ili prekrcaj duhanskih proizvoda i proizvodne opreme, unutar svoga teritorija, sukladno odredbama ovog protokola kako bi spriječila nezakonitu trgovinu tim proizvodima.

Članak 13.

Bescarinska prodaja

1. Svaka Strana provodi učinkovite mjere za podvrgavanje svih bescarinskih prodaja svim relevantnim odredbama ovog protokola, uzimajući u obzir članak 6. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

2. Najkasnije pet godina nakon stupanja na snagu ovog protokola, Skupština strana na svojoj sljedećoj sjednici osigurava provedbu istraživanja utemeljenog na dokazima kako bi se utvrdio opseg nezakonite trgovine duhanskim proizvodima povezan s bescarinskom prodajom tih proizvoda. Na temelju takvog istraživanja, Skupština strana razmatra odgovarajuće daljnje djelovanje.

DIO IV. KAZNENA DJELA

Članak 14.

Protupravno ponašanje uključujući kaznena djela

1. Sukladno temeljnim načelima svog domaćeg prava, svaka Strana donosi zakonodavne i druge mjere koje mogu biti potrebne za utvrđivanje svih sljedećih ponašanja kao protupravnih prema svom domaćem pravu:

(a) proizvodnje, veleprodaje, posredovanja, prodaje, prijevoza, distribucije, skladištenja, otpreme, uvoza ili izvoza duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme protivno odredbama ovog protokola;

(b) (i) proizvodnje, veleprodaje, posredovanja, prodaje, prijevoza, distribucije, skladištenja, otpreme, uvoza ili izvoza duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme bez plaćanja važećih carina, poreza i ostalih davanja ili bez važećih fiskalnih markica, jedinstvenih identifikacijskih oznaka ili bilo kojih drugih potrebnih oznaka ili deklaracija;

(ii) svih drugih djela krijumčarenja ili pokušaja krijumčarenja duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme koja nisu obuhvaćena stavkom (b)(i);

(c) (i) svakog drugog oblika nezakonite proizvodnje duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme ili duhanskih pakiranja s lažnim fiskalnim markicama, jedinstvenim identifikacijskim oznakama ili bilo kojim drugim potrebnim oznakama ili deklaracijama;

(ii) veleprodaje, posredovanja, prodaje, prijevoza, distribucije, skladištenja, otpreme, uvoza ili izvoza nezakonito proizvedenog duhana, nezakonitih duhanskih proizvoda, proizvoda s lažnim fiskalnim markicama i/ili drugim potrebnim oznakama ili deklaracijama ili nezakonite proizvodne opreme;

(d) miješanja duhanskih proizvoda s neduhanskim proizvodima tijekom prolaska kroz lanac opskrbe, u svrhu sakrivanja ili prikrivanja duhanskih proizvoda;

(e) miješanja duhanskih proizvoda s neduhanskim proizvodima protivno članku 12.2. ovog protokola;

(f) korištenje modaliteta prodaje duhanskih proizvoda na bazi interneta, telekomunikacijskih ili bilo kojih drugih tehnologija u razvoju u suprotnosti s ovim protokolom;

(g) pribavljanje, od strane osobe licencirane sukladno članku 6., duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme od osobe koja bi trebala imati, ali nema licenciju sukladno članku 6.;

(h) ometanja bilo kojeg javnog službenika ili ovlaštenog službenika u obavljanju dužnosti povezanih sa sprječavanjem, otkrivanjem, istraživanjem ili uklanjanjem nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom ili odvrćanjem od te nezakonite trgovine;

(i) (i) davanja bilo kakve materijalne izjave koja je lažna, obmanjujuća ili nepotpuna, ili nedavanja svih potrebnih informacija bilo kojem javnom službeniku ili ovlaštenom službeniku u obavljanju dužnosti povezanih sa sprječavanjem, otkrivanjem, istraživanjem ili uklanjanjem nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom ili odvrćanjem od te nezakonite trgovine i kada to nije u suprotnosti s pravom osobe da ne optužuje samu sebe;

(ii) davanja lažnih izjava na službenim obrascima u odnosu na opis, količinu ili vrijednost duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme ili bilo koje druge informacije navedene u Protokolu s ciljem:

(a) izbjegavanja plaćanja važećih carina, poreza i drugih davanja, ili

(b) ometanja kontrolnih mjera za sprječavanje, otkrivanje, istraživanje ili uklanjanje nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom ili odvrćanje od te nezakonite trgovine;

(iii) neizrade ili nevođenja evidencija obuhvaćenih ovim protokolom ili vođenja lažne evidencije; i

(j) pranja prihoda ostvarenih protupravnim ponašanjem koje je utvrđeno kao kazneno djelo sukladno stavku 2.

2. Sukladno osnovnim načelima svog domaćeg prava, svaka Strana utvrđuje koje od protupravnih ponašanja navedenih u stavku 1. ili bilo koje drugo ponašanje povezano s nezakonitom trgovinom duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom koje je u suprotnosti s odredbama ovog protokola čini kazneno djelo te donosi zakonodavne i druge mjere koje su eventualno potrebne za provedbu takvog utvrđivanja.

3. Svaka Strana obavještava Tajništvo ovog protokola koje je od protupravnih ponašanja navedenih u stavcima 1. i 2. utvrdila kao kazneno djelo sukladno stavku 2. i dostavlja Tajništvu preslike svojih zakona kojima se provodi stavak 2. ili njihov opis te sve kasnije promjene takvih zakona.

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

4. Kako bi se poboljšala međunarodna suradnja u borbi protiv kaznenih djela povezanih s nezakonitom trgovinom duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom, Strane se potiču na preispitivanje svojih nacionalnih zakona o pranju novca, uzajamnoj pravnoj pomoći i izručenju, uzimajući u obzir relevantne međunarodne konvencije u kojima su one Strane, radi osiguranja njihove učinkovitosti u izvršavanju odredaba ovog protokola.

Članak 15.

Odgovornost pravnih osoba

1. Svaka Strana donosi, sukladno svojim pravnim načelima, mjere koje su eventualno potrebne za utvrđivanje odgovornosti pravnih osoba za protupravno ponašanje, uključujući kaznena djela utvrđena sukladno članku 14. ovog protokola.

2. Sukladno pravnim načelima svake Strane, odgovornost pravnih osoba može biti kaznena, građanska ili upravna.

3. Takva odgovornost ne dovodi u pitanje odgovornost fizičkih osoba koje su sudjelovale u protupravnom ponašanju ili počinile kaznena djela utvrđena sukladno nacionalnim zakonima i propisima i članku 14. ovog protokola.

Članak 16.

Procesuiranje i sankcije

1. Svaka Strana donosi, sukladno nacionalnom pravu, mjere koje su eventualno potrebne za osiguravanje da fizičke i pravne osobe odgovorne za protupravno ponašanje, uključujući kaznena djela utvrđena sukladno članku 14., podliježu učinkovitim, proporcionalnim i odvrćajućim kaznenopravnim ili drugim sankcijama, uključujući novčane sankcije.

2. Svaka Strana nastoji osigurati da se izvrše sve diskrecijske pravne ovlasti prema njezinom domaćem pravu povezane s procesuiranjem osoba zbog protupravnog ponašanja, uključujući kaznena djela utvrđena sukladno članku 14., kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri povećala učinkovitost mjera provedbe zakonodavstva u odnosu na takvo protupravno ponašanje, uključujući kaznena djela, te vodeći računa o potrebi odvrćanja od počinjenja takvog protupravnog ponašanja, uključujući kaznena djela.

3. Ništa sadržano u ovom protokolu ne utječe na načelo prema kojem je domaćem pravu Strane pridržano opisivanje protupravnog ponašanja, uključujući kaznena djela utvrđena sukladno ovom protokolu, kao i primjenjivih pravnih razloga ili drugih pravnih načela koja određuju zakonitost postupanja, te da se takvo protupravno ponašanje, uključujući kaznena djela, procesuiraju i sankcioniraju sukladno tom pravu.

Članak 17.

Plaćanja pri zapljeni

Strane bi, sukladno svom domaćem pravu, trebale razmotriti donošenje zakonodavnih i drugih mjera koje su eventualno potrebne za ovlašćivanje nadležnih tijela da od proizvođača, izrađivača, distributera, uvoznika ili izvoznika zaplijenjenog duhana, duhanskih proizvoda i/ili proizvodne opreme naplate iznos proporcionalan izgubljenim porezima i carinama.

Članak 18.

Odlaganje ili uništavanje

Sav zaplijenjeni duhan, duhanski proizvodi i proizvodna oprema uništavaju se koristeći ekološki prihvatljive metode u najvećoj mogućoj mjeri, ili se odlažu sukladno nacionalnom pravu.

Članak 19.

Posebne istražne tehnike

1. Ako to dopuštaju temeljna načela njezinog domaćeg pravnog sustava, svaka Strana, u okviru svojih mogućnosti i pod

uvjetima propisanim njezinim domaćim pravom, poduzima potrebne mjere za omogućavanje svojim nadležnim tijelima da na njezinom teritoriju primjereno upotrebljavaju metode kontrolirane isporuke i, ako ona to smatra prikladnim, druge posebne istražne tehnike, kao što su elektronički ili drugi oblici nadzora i tajnih operacija, u svrhu učinkovite borbe protiv nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom.

2. U svrhu istrage kaznenih djela utvrđenih sukladno članku 14., Strane se potiču na sklapanje, prema potrebi, odgovarajućih bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o upotrebi tehnika iz stavka 1. u kontekstu suradnje na međunarodnoj razini.

3. U nedostatku sporazuma ili aranžmana, kako je navedeno u stavku 2., odluke o uporabi takvih posebnih istražnih tehnika na međunarodnoj razini donose se na pojedinačnoj osnovi i mogu, prema potrebi, uzeti u obzir financijske aranžmane i dogovore u pogledu izvršavanja nadležnosti dotičnih Strana.

4. Strane prepoznaju važnost međunarodne suradnje i pomoći u ovom području kao i potrebu za njima, te surađuju međusobno i s međunarodnim organizacijama u razvijanju kapaciteta za postizanje ciljeva ovog članka.

DIO V. MEĐUNARODNA SURADNJA

Članak 20.

Opća razmjena informacija

1. U svrhu postizanja ciljeva ovog protokola, Strane izvještavaju, u okviru instrumenta za izvještavanje Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, o relevantnim informacijama, sukladno domaćem pravu i, prema potrebi, između ostalog, o pitanjima kao što su:

(a) u zbirnom obliku, pojedinosti o zapljenama duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme, količini, vrijednosti zapljena, opisima proizvoda, datumima i mjestima proizvodnje; i utajenim porezima;

(b) uvoz, izvoz, tranzit, oporeziva i bescarinska prodaja i količina ili vrijednost proizvodnje duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme;

(c) trendovi, metode sakrivanja i načini rada koji se koriste u nezakonitoj trgovini duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom; i

(d) bilo koje druge relevantne informacije, prema dogovoru Strana.

2. Strane surađuju međusobno i s nadležnim međunarodnim organizacijama radi izgradnje kapaciteta Strana za prikupljanje i razmjenu informacija.

3. Strane smatraju navedene informacije povjerljivim i dopuštenim za uporabu samo Stranama, osim ako Strana koja ih daje ne navede drugačije.

Članak 21.

Razmjena informacija o provedbi zakonodavstva

1. Prema potrebi, sukladno domaćem pravu ili bilo kojim primjenjivim međunarodnim ugovorima, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev Strane koja propisno obrazloži da su takve informacije potrebne u svrhu otkrivanja ili istraživanja nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom, Strane razmjenjuju sljedeće informacije:

(a) evidenciju o izdavanju dozvola dotičnim fizičkim i pravnim osobama;

(b) informacije za identifikaciju, praćenje i procesuiranje fizičkih ili pravnih osoba uključenih u nezakonitu trgovinu duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom;

(c) evidenciju o istragama i procesuiranju;

(d) evidenciju plaćanja za uvoz, izvoz ili bescarinsku prodaju duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme; i

(e) pojediniosti o zapljenama duhana, duhanskih proizvoda ili proizvodne opreme (uključujući, prema potrebi, informacije o broju predmeta, količinu, vrijednost zapljene, opis proizvoda, uključene subjekte, datum i mjesto proizvodnje) i načinima djelovanja (uključujući prijevozna sredstva, skrivanje, rute i otkrivanje).

2. Informacije koje se prime od Strana na temelju ovog članka upotrebljavaju se isključivo za postizanje ciljeva ovog protokola. Strane mogu odrediti da se takve informacije ne smiju prosljeđivati bez suglasnosti Strane koja je dostavila informacije.

Članak 22.

Razmjena informacija: povjerljivost i zaštita informacija

1. Svaka Strana određuje nadležna nacionalna tijela kojima se dostavljaju podatci iz članaka 20, 21. i 24. i o tome obavještava Strane putem Tajništva Konvencije.

2. Razmjena informacija na temelju ovog protokola podliježe domaćem pravu u pogledu povjerljivosti i privatnosti. Strane štite sve povjerljive informacije koje se razmjenjuju, prema međusobnom dogovoru.

Članak 23.

Pomoć i suradnja: obuka, tehnička pomoć i suradnja u znanstvenim, tehničkim i tehnološkim pitanjima

1. Strane surađuju međusobno i/ili putem nadležnih međunarodnih i regionalnih organizacija u pružanju obuke, tehničke pomoći i suradnje u znanstvenim, tehničkim i tehnološkim pitanjima, kako bi se postigli ciljevi ovog protokola, prema međusobnom dogovoru. Takva pomoć može uključivati prijenos stručnog znanja ili odgovarajuće tehnologije u područjima prikupljanja informacija, provedbe zakonodavstva, praćenja i pronalaženja, upravljanja informacijama, zaštite osobnih podataka, zabrana, elektroničkog nadzora, forenzičke analize, uzajamne pravne pomoći i izručenja.

2. Strane mogu, prema potrebi, sklopiti bilateralne, multilateralne ili bilo koje druge sporazume ili dogovore u svrhu unaprjeđenja obuke, tehničke pomoći i suradnje u znanstvenim, tehničkim i tehnološkim pitanjima, uzimajući u obzir potrebe Strana koje su zemlje u razvoju i Strana s gospodarstvima u tranziciji.

3. Strane surađuju, prema potrebi, u razvoju i istraživanju mogućnosti utvrđivanja točnog geografskog podrijetla zaplijenjenog duhana i duhanskih proizvoda.

Članak 24.

Pomoć i suradnja: istraga i procesuiranje kaznenih djela

1. Sukladno svom domaćem pravu, Strane poduzimaju sve potrebne mjere, prema potrebi, za jačanje suradnje multilateralnim, regionalnim ili bilateralnim aranžmanima za sprječavanje, otkrivanje, istraživanje, procesuiranje i kažnjavanje fizičkih ili pravnih osoba koje se bave nezakonitom trgovinom duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom.

2. Svaka Strana osigurava da administrativna, regulatorna, tijela za provedbu zakonodavstva i druga tijela zadužena za borbu protiv nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom (uključujući, ako je to dopušteno domaćim pravom, pravosudna tijela) surađuju i razmjenjuju relevantne informacije na nacionalnoj i međunarodnoj razini sukladno uvjetima propisanim njezinim domaćim pravom.

Članak 25.

Zaštita suvereniteta

1. Strane izvršavaju svoje obveze na temelju ovog protokola na način koji je sukladan načelima suverene jednakosti i teritorijalne cjelovitosti država i nemiješanja u unutarnje poslove drugih država.

2. Ništa u ovom protokolu ne daje jednoj Strani pravo da na teritoriju druge države izvršava nadležnost i obavlja funkcije koje

su rezervirane isključivo za tijela te druge države njezinim unutarnjim pravom.

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

Članak 26.

Nadležnost

1. Svaka Strana donosi mjere koje su eventualno potrebne za utvrđivanje njezine nadležnosti nad kaznenim djelima utvrđenim sukladno članku 14.:

(a) kada je kazneno djelo počinjeno na teritoriju te Strane; ili

(b) kada je kazneno djelo počinjeno na plovilu koje plovi pod zastavom te Strane ili u letjelici koja je registrirana sukladno zakonima te Strane u trenutku počinjenja kaznenog djela.

2. Sukladno članku 25. Strana također može uspostaviti svoju nadležnost nad bilo kojim takvim kaznenim djelom:

(a) kada je kazneno djelo počinjeno na štetu te Strane;

(b) kada je kazneno djelo počinio državljanin te Strane ili osoba bez državljanstva koja ima uobičajeno boravište na njezinom teritoriju; ili

(c) kada je kazneno djelo jedno od onih utvrđenih sukladno članku 14. i počinjeno je izvan njezinog teritorija s ciljem počinjenja nekog od kaznenih djela utvrđenih sukladno članku 14. na njezinom teritoriju.

3. Za potrebe članka 30. svaka Strana donosi mjere potrebne za utvrđivanje svoje nadležnosti nad kaznenim djelima utvrđenim sukladno članku 14. kada se navodni počinitelj nalazi na njezinom teritoriju i ne izruči takvu osobu isključivo zbog toga što je ta osoba njezin državljanin.

4. Svaka Strana može donijeti i mjere koje su eventualno potrebne za utvrđivanje njezine nadležnosti nad kaznenim djelima utvrđenim sukladno članku 14. kada se navodni počinitelj nalazi na njezinom teritoriju i ne izruči ga.

5. Ako je Strana koja izvršava svoju nadležnost prema stavku 1. ili 2. obaviještena ili je na drugi način saznala da jedna ili više drugih Strana provode istragu, procesuiranje ili sudski postupak u vezi s istim ponašanjem, nadležna tijela tih Strana međusobno se savjetuju, prema potrebi, s ciljem koordinacije svojih djelovanja.

6. Ne dovodeći u pitanje norme općeg međunarodnog prava, ovaj protokol ne isključuje izvršavanje bilo kakve kaznene nadležnosti koju je Strana utvrdila sukladno svom domaćem pravu.

Članak 27.

Suradnja u provedbi zakonodavstva

1. Svaka Strana donosi, sukladno svojim domaćim pravnim i administrativnim sustavima, učinkovite mjere za:

(a) poboljšanje i, prema potrebi, uspostavu komunikacijskih kanala između nadležnih tijela, agencija i službi kako bi se olakšala sigurna i brza razmjena informacija o svim aspektima kaznenih djela utvrđenih sukladno članku 14.;

(b) osiguravanje učinkovite suradnje između nadležnih tijela, agencija, carina, policije i drugih agencija za provedbu zakonodavstva;

(c) suradnju s drugim Stranama u provedbi istraga u određenim slučajevima u vezi s kaznenim djelima utvrđenim sukladno članku 14. koja se odnose na:

(i) identitet, mjesto boravka i aktivnosti osoba osumnjičenih za sudjelovanje u takvim kaznenim djelima ili lokaciju drugih uključених osoba;

(ii) kretanje dobiti ostvarene kriminalom ili imovine proizašle iz počinjenja takvih kaznenih djela; i

(iii) kretanje imovine, opreme ili drugih sredstava koja se koriste ili su namijenjena za korištenje pri počinjenju takvih kaznenih djela;

(d) pružanje, prema potrebi, potrebnih predmeta ili količina stvari za analitičke ili istražne svrhe;

(e) olakšavanje učinkovite koordinacije između svojih nadležnih tijela, agencija i službi te promoviranje razmjene osoblja i drugih stručnjaka, uključujući, sukladno bilateralnim sporazumima ili dogovorima između dotičnih Strana, određivanje časnika za vezu;

(f) razmjenu relevantnih informacija s drugim Stranama o specifičnim sredstvima i metodama koje koriste fizičke ili pravne osobe u počinjenju takvih kaznenih djela, uključujući, gdje je to primjenjivo, rute i načine prijevoza i korištenje lažnih identiteta, izmijenjenih ili lažnih dokumenata ili drugih sredstava za prikrivanje njihovih aktivnosti; i

(g) razmjenu relevantnih informacija i koordiniranje administrativnih i drugih mjera koje se poduzimaju, prema potrebi, u svrhu ranog otkrivanja kaznenih djela utvrđenih sukladno članku 14.

2. S ciljem provedbe ovog protokola, Strane razmatraju sklapanje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana o izravnoj suradnji između svojih tijela za provedbu zakonodavstva te ih, ako takvi sporazumi ili dogovori već postoje, mijenjaju na odgovarajući način. U nedostatku takvih sporazuma ili dogovora između dotičnih Strana, Strane mogu smatrati ovaj protokol temeljem za uzajamnu suradnju u provedbi zakonodavstva u odnosu na kaznena djela obuhvaćena ovim protokolom. Kad god je to prikladno, Strane u potpunosti koriste sporazume ili aranžmane, uključujući međunarodne ili regionalne organizacije, kako bi pojačale suradnju između svojih agencija za provedbu zakonodavstva.

3. Strane nastoje surađivati u okviru svojih mogućnosti kako bi odgovorile na transnacionalnu nezakonitu trgovinu duhanskim proizvodima koja se provodi pomoću suvremene tehnologije.

Članak 28.

Uzajamna administrativna pomoć

Sukladno svojim domaćem pravnim i administrativnim sustavima, Strane pružaju jedne drugima, na zahtjev ili na vlastitu inicijativu, informacije kako bi osigurale pravilnu primjenu carinskog i drugog relevantnog prava u sprječavanju, otkrivanju, istraživanju, procesuiranju i suzbijanju nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima ili proizvodnom opremom. Strane smatraju navedene informacije povjerljivim i dopuštenim za ograničenu uporabu, osim ako Strana koja ih daje ne navede drugačije. Takve informacije mogu uključivati:

(a) nove carinske i druge tehnike izvršavanja čija je učinkovitost dokazana;

(b) nove trendove, sredstva ili metode bavljenja nezakonitom trgovinom duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom;

(c) robu za koju se zna da je predmet nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom, kao i pojedinosti o opisu, pakiranju, prijevozu i skladištenju te metodama koje se koriste u vezi s tom robom;

(d) fizičke ili pravne osobe za koje se zna da su počinile kazneno djelo ili sudjelovale u počinjenju kaznenog djela utvrđenog sukladno članku 14.; i

(e) svi drugi podatci koji mogu pomoći određenim agencijama u procjeni rizika za potrebe kontrole i drugog izvršavanja.

Članak 29.

Uzajamna pravna pomoć

1. Strane pružaju jedne drugim u najvećoj mogućoj mjeri uzajamnu pravnu pomoć u istragama, procesuiranju i sudskim postupcima u vezi s kaznenim djelima utvrđenim sukladno članku 14. ovog protokola.

2. Uzajamna pravna pomoć pruža se u najvećoj mogućoj mjeri sukladno relevantnim zakonima, ugovorima, sporazumima i dogovorima Strane kojoj je podnesen zahtjev u pogledu istraga, procesuiranja i sudskih postupaka u vezi s kaznenim djelima za koja se pravne osobe mogu smatrati odgovornim sukladno članku 15. ovog protokola u Strani koja je podnijela zahtjev.

3. Uzajamna pravna pomoć koja se pruža sukladno ovom članku može se zatražiti u bilo koju od sljedećih svrha:

- (a) prikupljanje dokaza ili izjava od osoba;
- (b) dostava sudskih dokumenata;
- (c) izvršavanje pretresa i zapljena te zamrzavanje imovine;
- (d) pretraga objekata i lokacija;
- (e) pružanje informacija, dokaznih predmeta i nalaza vještačenja;

(f) dostava originalnih ili ovjerenih preslika relevantnih dokumenata i spisa, uključujući vladine, bankovne, financijske, korporativne ili poslovne evidencije;

(g) identifikiranje ili praćenje prihoda ostvarenih kaznenim djelom, imovine, predmeta ili drugih stvari u dokazne svrhe;

(h) olakšavanje dobrovoljnog odazivanja osoba u Strani koja je podnijela zahtjev; i

(i) bilo koju drugu vrstu pomoći koja nije u suprotnosti s domaćim pravom Strane kojoj je zahtjev podnesen.

4. Ovaj član ne utječe na obveze koje proizlaze iz bilo kojeg drugog ugovora, bilateralnog ili multilateralnog, kojim se uređuje ili kojim će se uređivati, u cijelosti ili djelimično, uzajamna pravna pomoć.

5. Stavci od 6. do 24. primjenjuju se, na temelju reciprocnosti, na zahtjeve podnesene na temelju ovog članka ako dotične Strane nisu obvezane ugovorom ili međuvladinim sporazumom o uzajamnoj pravnoj pomoći. Ako su Strane obvezane takvim ugovorom ili međuvladinim sporazumom,

primjenjuju se odgovarajuće odredbe tog ugovora ili međuvladinog sporazuma, osim ako se Strane dogovore da će umjesto njih primjenjivati stavke od 6. do 24. Strane se snažno potiču na primjenu ovih stavova ako oni olakšavaju suradnju.

6. Strane određuju centralno tijelo koje je odgovorno i ovlašteno za primanje zahtjeva za uzajamnu pravnu pomoć i njihovo izvršenje ili prenošenje nadležnim tijelima radi izvršenja. Kada Strana ima posebnu regiju ili područje za zasebnim sustavom uzajamne pravne pomoći, ona može odrediti posebno središnje tijelo koje ima istu funkciju za tu regiju ili područje. Središnja tijela osiguravaju brzo i pravilno izvršenje ili prenošenje zaprimljenih zahtjeva. Kada središnje tijelo prenese zahtjev nadležnom tijelu na izvršenje, ono potiče to nadležno tijelo na brzo i pravilno izvršenje zahtjeva. Svaka Strana u trenutku pristupanja ovom protokolu, odnosno u trenutku prihvaćanja, odobrenja, službene potvrde ili ratifikacije ovog protokola obavještava šefa Tajništva Konvencije o središnjem tijelu određenom u ovu svrhu. Prenošenje zahtjeva za uzajamnu pravnu pomoć i sva komunikacija u vezi s tim obavlja se između središnjih tijela koja su odredile Strane. Ovaj uvjet ne dovodi u pitanje pravo Strane da zatraži da joj se takvi zahtjevi i priopćenja dostave diplomatskim putem i, u hitnim okolnostima, ako su Strane suglasne i ako je to moguće, putem odgovarajućih međunarodnih organizacija.

7. Zahtjevi se podnose u pisanom obliku ili, ako je to moguće, bilo kojim sredstvom koje omogućava pisani zapis, na jeziku prihvatljivom za Stranu kojoj je zahtjev podnesen pod

uvjetima koji toj Strani omogućavaju da utvrdi vjerodostojnost. O jeziku ili jezicima koje pojedina Strana prihvata obavještava se šef Tajništva Konvencije u trenutku pristupa ovom protokolu, odnosno u trenutku prihvatanja, odobrenja, službene potvrde ili ratifikacije ovog protokola. U hitnim okolnostima, i ako to Strane dogovore, zahtjevi se mogu podnijeti usmeno, ali se moraju odmah potvrditi u pisanom obliku.

8. Zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć sadržava:

- (a) identitet tijela koje podnosi zahtjev;
- (b) predmet i prirodu istrage, procesuiranja ili sudskog postupka na koji se zahtjev odnosi, te naziv i funkcije tijela koje provodi tu istragu, procesuiranje ili sudski postupak;
- (c) sažetak relevantnih činjenica, osim u pogledu zahtjeva u svrhu dostave sudskih dokumenata;
- (d) opis tražene pomoći i pojedinosti o svakom posebnom postupku čiju primjenu želi Strana koja je podnijela zahtjev;
- (e) ako je to moguće, identitet, lokaciju i državljanstvo dotične osobe;
- (f) svrhu za koju se traže dokazi, informacije ili djelovanje;

i
(g) odredbe domaćeg prava koje se odnose na kazneno djelo i odgovarajuću kaznu.

9. Strana kojoj je zahtjev podnesen može zatražiti dodatne informacije kada se to čini potrebnim za izvršenje zahtjeva sukladno njezinom domaćem pravu ili kada se time može olakšati izvršenje zahtjeva.

10. Zahtjev se izvršava sukladno domaćem pravu Strane kojoj je zahtjev podnesen i u mjeri u kojoj to nije protivno njezinom domaćem pravu i, kada je to moguće, sukladno postupcima navedenim u zahtjevu.

11. Strana koja je podnijela zahtjev ne prenosi i ne upotrebljava informacije ili dokaze koje je dobila od Strane kojoj je zahtjev podnesen za istrage, procesuiranje ili sudske postupke osim onih navedenih u zahtjevu bez prethodnog odobrenja Strane kojoj je zahtjev podnesen. Ništa u ovom stavku ne sprječava Stranu koja je podnijela zahtjev da u svom postupku otkrije informacije ili dokaze koji okrivljenog oslobađaju od krivnje. U tom slučaju, Strana koja je podnijela zahtjev obavještava Stranu kojoj je zahtjev podnesen prije otkrivanja informacija ili dokaza te se, ako je to zatraženo, savjetuje sa Stranom kojoj je zahtjev podnesen. Ako, u iznimnom slučaju, prethodna obavijest nije moguća, Strana koja je podnijela zahtjev bez odgađanja obavještava Stranu kojoj je zahtjev podnesen o otkrivanju informacija ili dokaza.

12. Strana koja je podnijela zahtjev može zatražiti od Strane kojoj je zahtjev podnesen da sa zahtjevom i sadržajem zahtjeva postupa kao s povjerljivim osim od mjere koja je potrebna za izvršenje zahtjeva. Ako Strana kojoj je zahtjev podnesen ne može ispuniti zahtjev u pogledu povjerljivosti, ona bez odgađanja o tome obavještava Stranu koja je podnijela zahtjev.

13. Kad god je to moguće i sukladno temeljnim načelima domaćeg prava, kada se pojedinac nalazi na teritoriju jedne Strane i mora biti saslušan kao svjedok ili vještak pred pravosuđnim tijelima druge Strane, prva Strana može, na zahtjev druge, dopustiti da se saslušanje održi putem videokonferencije ako za tog pojedinca nije moguće ili poželjno da se osobno pojavi na teritoriju Strane koja je podnijela zahtjev. Strane se mogu dogovoriti da saslušanje provede pravosuđno tijelo Strane koja je podnijela zahtjev u nazočnosti pravosuđnog tijela Strane kojoj je zahtjev podnesen.

14. Uzajamna pravna pomoć može se odbiti:

- (a) ako zahtjev nije podnesen sukladno ovom članku;
- (b) ako Strana kojoj je zahtjev podnesen smatra da bi izvršenje zahtjeva moglo dovesti u pitanje njezin suverenitet, javni poredak ili druge bitne interese;

(c) ako bi tijelima Strane kojoj je zahtjev podnesen domaćim pravom bilo zabranjeno provođenje tražene radnje u odnosu na bilo koje slično kazneno djelo koje bi bilo predmet istrage, procesuiranja ili sudskog postupka u njihovoj vlastitoj nadležnosti;

(d) kada se zahtjev odnosi na kazneno djelo za koje je maksimalna kazna u Strani kojoj je zahtjev podnesen manja od dvije godine zatvora ili drugog oblika lišavanja slobode ili, ako bi, prema mišljenju Strane kojoj je zahtjev podnesen, pružanje pomoći predstavljalo teret za njezine resurse koji je nerazmjeran težini kaznenog djela; ili

(e) ako bi odobrenje zahtjeva bilo protivno pravnom sustavu Strane kojoj je zahtjev podnesen, a koji se odnosi na uzajamnu pravnu pomoć.

15. Svako odbijanje uzajamne pravne pomoći mora se obrazložiti.

16. Strana ne smije odbiti pružanje uzajamne pravne pomoći iz ovog članka pozivajući se na bankovnu tajnu.

17. Strane ne smiju odbiti zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć samo zbog toga što se smatra da kazneno djelo uključuje i fiskalna pitanja.

18. Strane mogu odbiti pružanje uzajamne pravne pomoći sukladno ovom članku zbog razloga nepostojanja obostrane kaznjivosti. Međutim, Strana kojoj je zahtjev podnesen može, ako to smatra primjerenim, pružiti pomoć u mjeri koju odredi prema vlastitom nahođenju bez obzira na to čini li predmetno ponašanje kazneno djelo prema domaćem pravu Strane kojoj je zahtjev podnesen.

19. Strana kojoj je zahtjev podnesen izvršava zahtjev za uzajamnu pravnu pomoć što je prije moguće i u najvećoj mogućoj mjeri vodi računa o svim rokovima koje je predložila Strana koja je podnijela zahtjev, a koji su obrazloženi po mogućnosti u samom zahtjevu. Strana kojoj je zahtjev podnesen odgovara na opravdane zahtjeve Strane koja je podnijela zahtjev u vezi s napretkom u ispunjavanju zahtjeva. Strana koja je podnijela zahtjev bez odgađanja obavještava Stranu kojoj je zahtjev podnesen ako zatražena pomoć više nije potrebna.

20. Strana kojoj je zahtjev podnesen može odgoditi uzajamnu pravnu pomoć ako ona ometa istragu, procesuiranje ili sudski postupak koji su u tijeku.

21. Prije odbijanja zahtjeva na temelju stavka 14. ili odgode njegovog izvršenja na temelju stavka 20. Strana kojoj je zahtjev podnesen savjetuje se sa Stranom koja je podnijela zahtjev kako bi se razmotrila mogućnost odobrenja pomoći pod uvjetima koje Strana kojoj je zahtjev podnesen smatra potrebnim. Ako Strana koja je podnijela zahtjev prihvati pomoć pod tim uvjetima, ona mora poštovati te uvjete.

22. Redovite troškove izvršenja zahtjeva snosi Strana kojoj je zahtjev podnesen, osim ako su se dotične Strane dogovorile drugačije. Ako su za ispunjenje zahtjeva potrebni ili će biti potrebni znatni ili izvanredni troškovi, Strane se savjetuju kako bi utvrdile uvjete pod kojima će se zahtjev izvršiti kao i način snošenja troškova.

23. U slučaju prijema zahtjeva, Strana kojoj je zahtjev podnesen:

(a) dostavlja Strani koja je podnijela zahtjev preslike vladinih evidencija, dokumenata ili informacija koje posjeduje te koje su dostupne javnosti prema njezinom domaćem pravu; i

(b) može, prema vlastitom nahođenju, pružiti Strani koja je podnijela zahtjev u cijelosti, djelimično ili pod uvjetima koje smatra prikladnim, preslike svih vladinih evidencija, dokumenata ili informacija koje posjeduje te koje nisu dostupne javnosti prema njenom domaćem pravu.

24. Strane razmatraju, prema potrebi, mogućnost sklapanja bilateralnih ili multilateralnih sporazuma ili aranžmana koji bi

služili potrebama odredaba ovog članka, dali praktični učinak ili osnažili odredbe ovog članka.

Članak 30.
Izručenje

1. Ovaj članak primjenjuje se na kaznena djela utvrđena sukladno članku 14. ovog protokola:

(a) ako se osoba koja je predmet zahtjeva za izručenje nalazi na području Strane kojoj je zahtjev podnesen;

(b) ako je kazneno djelo za koje se traži izručenje kažnjivo prema domaćem pravu i Strane koja je podnijela zahtjev i Strane kojoj je zahtjev podnesen; te

(c) ako je kazneno djelo kažnjivo maksimalnom kaznom zatvora ili drugim oblikom lišavanja slobode od najmanje četiri godine ili težom kaznom ili kraćom kaznom kako su se Strane dogovorile sukladno bilateralnim i multilateralim ugovorima ili drugim međunarodnim sporazumima.

2. Smatra se da je svako od kaznenih djela na koje se primjenjuje ovaj članak obuhvaćeno kao kazneno djelo koje podliježe izručenju u svakom ugovoru o izručenju koji postoji među Stranama. Strane se obvezuju da će uključiti takva kaznena djela kao kaznena djela koja podliježu izručenju u svaki ugovor o izručenju koji će međusobno sklopiti.

3. Ako Strana koja izručenje uvjetuje postojanjem ugovora primi zahtjev za izručenje od druge Strane s kojom nema ugovor o izručenju, ona može smatrati ovaj protokol pravnim temeljem za izručenje u vezi s bilo kojim kaznenim djelom na koje se primjenjuje ovaj članak.

4. Strane koje izručenje ne uvjetuju postojanjem ugovora međusobno priznaju kaznena djela na koja se primjenjuje ovaj članak kao kaznena djela koja podliježu izručenju.

5. Izručenje podliježe uvjetima predviđenim domaćim pravom Strane kojoj je zahtjev podnesen ili važećim ugovorima o izručenju, uključujući, između ostalog, uvjete u vezi sa zahtjevom u pogledu minimalne kazne za izručenje i razloge zbog kojih Strana kojoj je zahtjev podnesen može odbiti izručenje.

6. Strane, sukladno svom domaćem pravu, nastoje ubrzati postupke izručenja i pojednostaviti zahtjeve u pogledu dokaza u vezi s izručenjem u odnosu na sva kaznena djela na koja se primjenjuje ovaj članak.

7. Ako Strana ne izruči navodnog počinitelja koji se nalazi na njezinom teritoriju zbog kaznenog djela na koje se primjenjuje ovaj članak isključivo zbog toga što je ta osoba njen državljanin, na zahtjev Strane koja traži izručenje dužna je bez nepotrebnog odgađanja podnijeti predmet svojim nadležnim tijelima radi procesuiranja. Ta tijela donose svoju odluku i vode svoje postupke na isti način kao i u slučaju bilo kojeg drugog kaznenog djela slične prirode prema domaćem pravu te Strane. Dotične Strane međusobno surađuju, posebice u proceduralnim i dokaznim aspektima, kako bi osigurale učinkovitost takvog procesuiranja.

8. Kada je Strani prema njenom domaćem pravu dopušteno izručiti ili na drugi način predati svog državljanina samo pod uvjetom da će ta osoba biti vraćena toj Strani na služenje kazne izrečene kao rezultat suđenja ili postupka za koji je traženo izručenje ili predaja te osobe, a ta Strana i Strana koja je tražila izručenje slažu se s tom mogućnošću i ostalim uvjetima koje smatraju primjerenim, takvo uvjetno izručenje ili predaja dovoljni su za ispunjenje obveze utvrđene u stavku 7.

9. Ako se izručenje koje je traženo u svrhu izvršenja kazne odbije zbog toga što je tražena osoba državljanin Strane kojoj je zahtjev podnesen, ta Strana, ako njezino domaće pravo to dopušta i ako je to sukladno zahtjevima tog prava, na zahtjev Strane koja je podnijela zahtjev razmatra izvršenje kazne koja je izrečena prema domaćem pravu Strane koja je podnijela zahtjev ili preostalog dijela kazne.

10. Svakoj osobi protiv koje se vodi postupak u vezi s bilo kojim od kaznenih djela na koja se primjenjuje ovaj članak jamči se pravedno postupanje u svim fazama postupka, uključujući uživanje svih prava i garancija predviđenih domaćim pravom Strane na čijem se teritoriju ta osoba nalazi.

11. Ništa u ovom protokolu ne tumači se kao nametanje obveze izručenja ako Strana kojoj je zahtjev podnesen ima utemeljene razloge vjerovati da je zahtjev podnesen u svrhu procesuiranja ili kažnjavanja određene osobe zbog njezinog spola, rase, vjeroispovijesti, nacionalnosti, etničkog podrijetla ili političkih uvjerenja ili kako bi se odobrenjem zahtjeva otežao položaj te osobe zbog bilo kojeg od navedenih razloga.

12. Strane ne smiju odbiti zahtjev za izručenje samo zbog toga što se smatra da kazneno djelo uključuje i fiskalna pitanja.

13. Prije odbijanja izručenja, Strana kojoj je zahtjev podnesen savjetuje se, prema potrebi, sa Stranom koja je podnijela zahtjev kako bi joj pružila mogućnost za predstavljanje njezinih mišljenja i dostavljanje informacija relevantnih za njezine tvrdnje.

14. Strane nastoje sklopiti bilateralne i multilateralne sporazume ili aranžmane za provedbu ili jačanje učinkovitosti izručenja. Ako su Strane obvezane postojećim ugovorom ili međuvladinim aranžmanom, primjenjuju se odgovarajuće odredbe tog ugovora ili međuvladinog aranžmana, osim ako se Strane dogovore da će umjesto toga primjenjivati stavke od 1. do 13.

Članak 31.

Mjere za osiguravanje izručenja

1. Sukladno svom domaćem pravu i svojim međunarodnim ugovorima o izručenju, Strana kojoj je zahtjev podnesen može, nakon što se uvjerila da to opravdavaju okolnosti i da postoji hitnost te na zahtjev Strane koja je podnijela zahtjev, privesti osobu čije se izručenje traži i koja se nalazi na njezinom teritoriju, ili poduzeti druge odgovarajuće mjere kako bi osigurala prisutnost te osobe tijekom postupka izručenja.

2. Strana koja je podnijela zahtjev obavještava se, prema potrebi i bez odgađanja, o mjerama poduzetim sukladno stavku 1., sukladno nacionalnom pravu.

3. Svaka osoba u odnosu na koju se poduzimaju mjere sukladno stavku 1. ima pravo:

(a) bez odgađanja komunicirati s najbližim odgovarajućim predstavnikom države čiji je ta osoba državljanin ili, ako je ta osoba osoba bez državljanstva, države na čijem teritoriju ta osoba ima uobičajeno boravište; i

(b) primiti posjet predstavnika te države.

DIO VI. IZVJEŠTAVANJE

Članak 32.

Izvjешavanje i razmjena informacija

1. Svaka Strana podnosi Skupštini strana, putem Tajništva Konvencije, periodična izvješća o svojoj provedbi ovog protokola.

2. Format i sadržaj takvih izvješća određuje Skupština strana. Ta izvješća dio su redovitog instrumenta za izvješćavanje Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

3. Sadržaj periodičnih izvješća iz stavka 1. određuje se, između ostalog, uzimajući u obzir sljedeće:

(a) informacije o zakonodavnim, izvršnim, administrativnim ili drugim mjerama poduzetim za provedbu ovog protokola;

(b) informacije, prema potrebi, o bilo kakvim ograničenjima ili preprekama na koje se nailazi pri provedbi ovog protokola i o mjerama poduzetim za prevladavanje tih prepreka;

(c) informacije, prema potrebi, o pruženoj, primljenoj ili zatraženoj finansijskoj i tehničkoj pomoći za aktivnosti povezane s uklanjanjem nezakonite trgovine duhanskim proizvodima; i

(d) informacije navedene u članku 20.

U onim slučajevima u kojima se relevantni podatci već prikupljaju u okviru mehanizma za izvještavanje Konferencije strana, podatke ne treba ponovno prikupljati Skupština strana.

4. Skupština strana, sukladno članku 33. i 36., razmatra aranžmane za pomoć Stranama koje su zemlje u razvoju i Stranama koje su zemlje s gospodarstvima u tranziciji, na njihov zahtjev, u ispunjavanju obveza iz ovog članka.

5. Izvještavanje o informacijama sukladno tim članovima podliježe nacionalnom pravu u pogledu povjerljivosti i privatnosti. Strane štite, prema međusobnom dogovoru, sve povjerljive informacije o kojima je izviješteno ili koje su razmijenjene.

DIO VII. INSTITUCIONALNI ARANŽMANI I FINANCIJSKA SREDSTVA

Članak 33.

Skupština strana

1. Ovime se uspostavlja Skupština strana. Prvu sjednicu Skupštine strana saziva Tajništvo Konvencije neposredno prije ili neposredno nakon sljedeće redovite sjednice Konferencije strana nakon stupanja na snagu ovog protokola.

2. Nakon toga, Tajništvo Konvencije saziva redovite sjednice Skupštine strana, neposredno prije ili neposredno nakon redovitih sjednica Konferencije strana.

3. Izvanredne sjednice Skupštine strana održavaju se kada to Skupština smatra potrebnim ili na pisani zahtjev bilo koje Strane, pod uvjetom da, u roku od šest mjeseci od dostavljanja takvog zahtjeva Stranama od strane Tajništva Konvencije, najmanje trećina Strana podrži taj zahtjev.

4. Poslovnik i Finansijska pravila Konferencije strana Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana primjenjuju se, mutatis mutandis, na Skupštinu strana, osim ako Skupština strana odluči drugačije.

5. Skupština strana redovito preispituje provedbu Protokola i donosi odluke potrebne za promoviranje njegove učinkovite provedbe.

6. Skupština strana odlučuje o opsegu i mehanizmu procijenjenih dobrovoljnih doprinosa Strana Protokola za primjenu ovog protokola, kao i o drugim mogućim sredstvima za njegovu provedbu.

7. Na svakoj redovitoj sjednici, Skupština strana konsenzusom donosi proračun i plan rada za finansijsko razdoblje do sljedeće redovite sjednice, koji se razlikuju od proračuna i plana rada Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

Članak 34.

Tajništvo

1. Tajništvo Konvencije je Tajništvo ovog protokola.

2. Funkcije Tajništva Konvencije s obzirom na njegovu ulogu kao Tajništva ovog protokola su:

(a) pripremati sjednice Skupštine strana i svih pomoćnih tijela, kao i radnih skupina i drugih tijela koja je uspostavila Skupština strana i pružati im potrebne usluge;

(b) primati, analizirati, prenositi i pružati povratne informacije dotičnim Stranama prema potrebi i Skupštini strana o izvješćima koja je zaprimio sukladno ovom protokolu i olakšati razmjenu informacija među Stranama;

(c) na zahtjev pružati potporu Stranama, naročito Stranama koje su zemlje u razvoju i Stranama koje su zemlje s gospodarstvima u tranziciji, u prikupljanju, dostavljanju i razmjeni potrebnih informacija sukladno odredbama ovog

protokola te pomoć u identificiranju dostupnih resursa za olakšanje provedbe obveza na temelju ovog protokola;

(d) pripremati izvješća o svojim aktivnostima na temelju ovog protokola pod vodstvom Skupštine strana i za podnošenje Skupštini strana;

(e) osigurati, pod vodstvom Skupštine strana, potrebnu koordinaciju s nadležnim međunarodnim i regionalnim međuvladinim organizacijama i drugim tijelima;

(f) sklopiti, pod vodstvom Skupštine strana, administrativne ili ugovorne aranžmane koji bi mogli biti potrebni za učinkovito obavljanje njegovih funkcija kao Tajništva ovog protokola;

(g) primati i pregledavati prijave međuvladinih i nevladinih organizacija koje žele biti akreditirane kao promatrači na Skupštini strana, osiguravajući pritom da nisu povezane s duhanskom industrijom, te podnijeti pregledane prijave Skupštini strana na razmatranje; i

(h) obavljati ostale funkcije Tajništva određene ovim protokolom i takve druge funkcije koje mu može odrediti Skupština strana.

Članak 35.

Odnosi između Skupštine strana i međuvladinih organizacija

Kako bi se osigurala tehnička i finansijska suradnja za postizanje cilja ovog protokola, Skupština strana može zatražiti suradnju nadležnih međunarodnih i regionalnih međuvladinih organizacija, uključujući finansijske i razvojne institucije.

Članak 36.

Financijska sredstva

1. Strane prepoznaju važnu ulogu koju finansijska sredstva imaju u postizanju cilja ovog protokola te priznaju važnost člana 26. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana u postizanju ciljeva Konvencije.

2. Svaka Strana pruža finansijsku potporu u odnosu na svoje nacionalne aktivnosti namijenjene za postizanje cilja ovog protokola, sukladno svojim nacionalnim planovima, prioritetima i programima.

3. Strane promoviraju, prema potrebi, uporabu bilateralnih, regionalnih, subregionalnih i drugih multilateralne kanala za osiguravanje sredstava za jačanje kapaciteta Strana koje su zemlje u razvoju i Strana koje su zemlje s gospodarstvima u tranziciji kako bi se postigli ciljevi ovog protokola.

4. Ne dovodeći u pitanje članak 18., Strane se potiču da, sukladno nacionalnom zakonodavstvu i politikama te prema potrebi, upotrebljavaju sve zaplijenjene prihode ostvarene kaznenim djelima proizašle iz nezakonite trgovine duhanom, duhanskim proizvodima i proizvodnom opremom za postizanje ciljeva utvrđenih u ovom protokolu.

5. Strane zastupljene u relevantnim regionalnim i međunarodnim međuvladinim organizacijama te finansijskim institucijama i razvojnim institucijama potiču te subjekte na pružanje finansijske pomoći Stranama koje su zemlje u razvoju i Stranama koje su zemlje s gospodarstvima u tranziciji kako bi im se pomoglo u ispunjavanju njihovih obveza na temelju ovog protokola, bez ograničavanja prava na sudjelovanje u okviru tih organizacija.

6. Strane su se dogovorile da:

(a) kako bi se Stranama pomoglo u ispunjavanju njihovih obveza na temelju ovog protokola, sva relevantna potencijalna i postojeća sredstva dostupna za aktivnosti povezane s ciljem ovog protokola treba mobilizirati i iskoristiti za dobrobit svih Strana, posebno Strana koje su zemlje u razvoju i Strana s gospodarstvima u tranziciji; i

(b) Tajništvo Konvencije savjetuje Strane koje su zemlje u razvoju i Strane s gospodarstvima u tranziciji, na zahtjev, o

dostupnim izvorima financiranja kako bi se olakšala provedba njihovih obveza na temelju ovog protokola.

7. Strane mogu zatražiti da duhanska industrija snosi sve troškove povezane s obvezama određene Strane za postizanje ciljeva ovog protokola, sukladno članku 5.3. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

8. Strane nastoje, sukladno svom domaćem pravu, postići samofinanciranje provedbe Protokola, uključujući naplatom poreza i drugih oblika naknada na duhanske proizvode.

DIO VIII. RJEŠAVANJE SPOROVA

Članak 37.

Rješavanje sporova

Rješavanje sporova između Strana u vezi s tumačenjem ili primjenom ovog protokola uređeno je člankom 27. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

DIO IX. IZRADA PROTOKOLA

Članak 38.

Izmjene Protokola

1. Svaka Strana može predložiti izmjene Protokola.

2. Izmjene Protokola razmatra i donosi Skupština strana. Tajništvo Konvencije dostavlja Stranama tekst svake predložene izmjene ovog protokola najmanje šest mjeseci prije sjednice na kojoj će biti predloženo donošenje izmjene. Tajništvo Konvencije također dostavlja predložene izmjene potpisnicima ovog protokola te Depozitaru u informativne svrhe.

3. Strane ulažu sve napore kako bi konsenzusom postigle dogovor o svakoj predloženoj izmjeni ovog protokola. Ako se iscrpe svi napori za postizanje konsenzusa a sporazum nije postignut, krajnje rješenje je donošenje izmjene tročetvrtinskom većinom glasova Strana koje su nazočne i glasuju na toj sjednici. Za potrebe ovog članka, "Strane koje su nazočne i glasuju" znači Strane koje su nazočne i daju pozitivan ili negativan glas. Svaku donesenu izmjenu Tajništvo Konvencije dostavlja Depozitaru koji je proslijeđuje svim Stranama na prihvatanje.

4. Instrumenti o prihvatanju izmjena polažu se kod Depozitara. Svaka izmjena donesena sukladno stavku 3. za one Strane koje su je prihvatile stupa na snagu devedesetog dana od datuma kada je Depozitar primio instrument o prihvatanju najmanje dvije trećine Strana.

5. Za svaku drugu Stranu izmjena stupa na snagu devedesetog dana od datuma kada je ta Strana kod Depozitara položila svoj instrument o prihvatanju navedene izmjene.

Članak 39.

Donošenje i izmjena priloga Protokolu

1. Svaka Strana može dati prijedloge za prilog Protokolu i može predložiti izmjene priloga Protokolu.

2. Prilozi su ograničeni na popise, obrasce i bilo koji drugi opisni materijal koji se odnosi na proceduralna, znanstvena, tehnička ili administrativna pitanja.

3. Prilozi Protokolu i njihove izmjene predlažu se, donose i stupaju na snagu sukladno postupku utvrđenom u članku 38.

DIO X. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 40.

Rezerve

Na ovaj protokol ne mogu se izraziti rezerve.

Članak 41.

Povlačenje

1. U bilo kojem trenutku nakon dvije godine od datuma stupanja na snagu ovog Protokola za jednu Stranu, ta Strana može se povući iz Protokola dostavom pisane obavijesti Depozitaru.

2. Svako takvo povlačenje stupa na snagu istekom godine dana od datuma kada je Depozitar primio obavijest o povlačenju ili nekog kasnijeg datuma koji može biti naveden u obavijesti o povlačenju.

3. Smatra se da se svaka Strana koja se povlači iz Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana povukla iz ovog protokola s učinkom od istog datuma koji ima i njezino povlačenje iz Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana.

Članak 42.

Pravo glasa

1. Svaka Strana ovog protokola ima jedan glas, osim kako je predviđeno u stavku 2.

2. Organizacije za regionalnu ekonomsku integraciju, u pitanjima koja su u njihovoj nadležnosti, svoje pravo glasa ostvaruju brojem glasova koji je jednak broju njihovih država članica koje su Strane ovog protokola. Takva organizacija ne ostvaruje svoje pravo glasa ako bilo koja od njezinih država članica ostvaruje svoje pravo i obrnuto.

Članak 43.

Potpis

Protokol je otvoren za potpisivanje svim Stranama Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana u sjedištu Svjetske zdravstvene organizacije u Ženevi od 10. do 11. siječnja 2013. te nakon toga u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku do 9. siječnja 2014.

Članak 44.

Ratifikacija, prihvatanje, odobrenje, službena potvrda ili pristupanje

1. Ovaj protokol podliježe ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju država i službenoj potvrdi ili pristupanju organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju koje su Strane Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana. Otvoren je za pristupanje od dana nakon datuma na koji se Protokol zatvara za potpisivanje. Instrumenti o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju, službenoj potvrdi ili pristupanju polažu se kod Depozitara.

2. Svaka organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju koja postane Strana, a da nijedna od njezinih država članica nije Strana, obvezana je svim obvezama iz ovog protokola. U slučaju organizacija čija je jedna ili više država članica Strana, ta organizacija i njene države članice odlučuju o svojim odgovornostima za izvršavanje svojih obveza na temelju ovog protokola. U takvim slučajevima, ta organizacija i države članice nisu istodobno ovlaštene za ostvarivanje prava na temelju ovog protokola.

3. Organizacije za regionalnu ekonomsku integraciju navode opseg svojih nadležnosti u odnosu na pitanja uređena ovim protokolom u svojim instrumentima o službenoj potvrdi ili u svojim instrumentima o pristupanju. Te organizacije također obavještavaju Depozitara, koji će zauzvrat obavijestiti Strane, o svim značajnim izmjenama u opsegu njihove nadležnosti.

Članak 45.

Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu devedesetog dana koji slijedi nakon datuma polaganja četrdesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju, službenoj potvrdi ili pristupanju kod Depozitara.

2. Za svaku Stranu Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana koja ratificira, prihvati, odobri ili službeno potvrdi ovaj protokol ili mu pristupi nakon što su ispunjeni uvjeti za stupanje na snagu navedeni u stavku 1., ovaj protokol stupa na snagu devedesetog dana koji slijedi nakon datuma polaganja njezinog instrumenta o

ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju, pristupanju ili službeno potvrđi.

3. Za potrebe ovog članka, instrument koji položi organizacija za regionalnu ekonomsku integraciju ne računa se kao dodatni uz one koje su položile države članice te organizacije.

Članak 46.

Depozitar

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda je Depozitar ovog protokola.

Članak 47.

Vjerodostojni tekstovi

Original ovog protokola, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku jednako vjerodostojni, polaže se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Prilog 1

Odluka FCTC/COP5(1) – Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

Konferencija strana,

Duboko zabrinuta zbog nezakonite trgovine duhanskim proizvodima koja doprinosi širenju duhanske epidemije, što je globalni problem s ozbiljnim posljedicama po javno zdravlje koje zahtijeva učinkovite, adekvatne i sveobuhvatne domaće i međunarodne odgovore;

Uzimajući u obzir članak 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, koji prepoznaje, između ostalog, da je uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima bitna komponenta kontrole duhana;

Pozivajući se na svoju odluku FCTC/COP2(12) kojom je osnovano Međuvladino pregovaračko tijelo, s ciljem izrade i pregovaranja o protokolu o nezakonitoj trgovini duhanskim proizvodima, koji bi nadgradio i dopunio odredbe članka 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana, te daljnje odluke FCTC/COP3(6) i FCTC/COP4(11) koje su odražavale napredak postignut tijekom pregovora;

Pozdravljajući rad koji je obavilo Međuvladino pregovaračko tijelo na Protokolu o nezakonitoj trgovini duhanskim proizvodima koji je rezultirao nacrtom protokola za uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, sadržanog u dokumentu FCTC/COP/5/6;

Uvjereni da će nadopunjavanje Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana sveobuhvatnim protokolom biti snažno i učinkovito sredstvo za suzbijanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i njezinih teških posljedica,

1. USVAJA sukladno članku 33. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana priloženi Protokol za uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima; i

2. POZIVA sve Strane Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o kontroli duhana da razmotre potpisivanje, ratifikaciju, prihvatanje, odobravanje, službeno potvrdu ili pristupanje Protokolu što je prije moguće, kako bi Protokol stupio na snagu što je prije moguće.

Prilog 2

Povijest pregovora o Protokolu o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima

Već 2006. godine, na prvom sastanku Konferencije strana (COP) nakon stupanja na snagu FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije, Strane su raspravljale o mogućim protokolima uz Konvenciju. Jedno od područja u kojem su se složili da se može uspostaviti protokol bila je nezakonita trgovina duhanskim proizvodima, pa je stoga Konferencija strana osnovala stručnu

skupinu za pripremu predloška za mogući protokol u ovom području. Stručna skupina predstavila je svoje izvješće Konferenciji strana na njezinoj drugoj sjednici 2007. godine.

Prepoznajući da je potrebno zajedničko djelovanje kako bi se uklonila nezakonita trgovina, Konferencija strana je na svojoj drugoj sjednici uspostavila Međuvladino pregovaračko tijelo (INB), otvoreno za sve Strane, za izradu i pregovaranje o protokolu o nezakonitoj trgovini duhanskim proizvodima koji bi nadograđivao i nadopunjavao odredbe članka 15. Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o duhanskim proizvodima (WHO FCTC).

Međuvladino pregovaračko tijelo je održalo pet sjednica, sve u Ženevi, Švicarska. Prva sjednica Međuvladinog pregovaračkog tijela održana je 11. - 15. veljače 2008. Kao temelj za pregovore poslužio je predložak za protokol o nezakonitoj trgovini koji je predložila stručna skupina. G. Ian Walton-George, predstavnik Europske unije, izabran je za predsjednika Međuvladinog pregovaračkog tijela, a dr. J. Al-Lawati (Oman), dr. E. Jaramillo (Meksiko), g. P. Krishna (Indija), gđa L. Asiedu (Gana) i g. J. Martin (Savezne Države Mikronezije) za potpredsjednike. Nakon prve sjednice, g. Walton-George sastavio je "Tekst predsjedatelja", uzimajući u obzir komentare Strana tijekom prve sjednice.

Druga sjednica Međuvladinog pregovaračkog tijela održana je 20. - 25. listopada 2008. godine, pri čemu je Tekst predsjedatelja poslužio kao temelj za pregovore. Međuvladino pregovaračko tijelo je na trećoj sjednici Konferencije strana (17. - 22. studenog 2008., Durban, Južna Afrika) izvijestilo o napretku. Konferencija je zatražila od Međuvladinog pregovaračkog tijela da nastavi s radom i podnese nacrt protokola na njezinoj četvrtoj sjednici.

Kao što je također zatražila Konferencija strana, održane su regionalne konzultacije za svih šest regija između druge i treće sjednice Međuvladinog pregovaračkog tijela. Konzultacije su održane u Teheranu, Islamskoj Republici Iran (regija Istočnog Mediterana), Ženevi (regije Afrike i Europe), Meksiko Sitiju, Meksiko (regija Amerika), Peking, Kini (regija Zapadnog Pacifika) i Daki, Bangladeš (regija Jugoistočne Azije).

Tajništvo je također pripremilo stručne radove o nekoliko tehničkih pitanja kako bi poslužili kao dokumentacija za diskusije na trećoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela: izvedivost međunarodnog režima praćenja i pronalaženja; pravne posljedice moguće zabrane prodaje duhanskih proizvoda putem interneta kao i moguće zabrane bescarinske prodaje duhanskih proizvoda; pravni savjet o području primjene protokola; i procjena potencijalnih zahtjeva na nacionalnoj razini za međunarodni sustav pronalaženja.

Za treću sjednicu Međuvladinog pregovaračkog tijela (28. lipnja – 5. srpnja 2009.), predsjedatelj je pripremio revidirani tekst predsjedatelja, uzimajući u obzir rasprave tijekom druge sjednice Međuvladinog pregovaračkog tijela, stručne radove i pravne savjete. Revidirani tekst predsjedatelja poslužio je kao temelj za diskusije na trećoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela. Međuvladino pregovaračko tijelo je ponovno izabralo g. Walton-Georgea za predsjedatelja. Kao potpredsjedatelje, Međuvladino pregovaračko tijelo je izabralo dr. T. Vinita (Papua Nova Gvineja), g. H. Mohameda (Maldivi), gđu L. Asiedu (Gana) - koju je zamijenio dr. M. Anibueze (Nigerija) na četvrtoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela, dr. E. Al Mansoori (Ujedinjeni Arapski Emirati) i dr. J. Regalado Pineda (Meksiko).

Treća sjednica rezultirala je pregovaračkim tekstom, koji je Međuvladino pregovaračko tijelo prihvatilo kao temelj za daljnje pregovore.

Dvije skupine za izradu nacrtu koje je osnovalo Međuvladino pregovaračko tijelo radile su između njegove treće i četvrte sjednice i predložile tekst članova koji se odnose na kontrolu lanca opskrbe i pitanja kaznenog prava, međusobnu pravnu pomoć i izručenje, kako bi olakšale daljnje pregovore na četvrtoj sjednici. Skupinama su predsjedali dr. M. Anibueze (Nigerija) i gđa I. Demuni de Silva (Šri Lanka).

Na četvrtoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela (14 - 21. ožujka 2010.), izaslanstva su raspravljala o odredbama pregovaračkog teksta kao i prijedlozima koje su iznijele skupine za izradu nacrtu. Na kraju sjednice, Međuvladino pregovaračko tijelo je odlučilo preporučiti da se nacrt protokola razmotri na četvrtoj sjednici Konferencije strana. Tekst nacrtu protokola pokazao je napredak koji je Međuvladino pregovaračko tijelo postiglo do tog trenutka - postignut je konsenzus o 26 odredbi, dok su 23 ostale predmet rasprave. Konkretno, postignut je konsenzus o odredbama o praćenju i pronalaženju i velikoj većini odredbi koje se odnose na licenciranje. Međutim, niz važnih i izazovnih pitanja ostao je neriješen. U vezi s nekoliko pitanja, Međuvladino pregovaračko tijelo je tražilo smjernice od Konferencije strana, uključujući način financiranja protokola.

Konferencija strana je priznala napredak koji je postiglo Međuvladino pregovaračko tijelo i produžila mandat Međuvladinom pregovaračkom tijelu do završne sjednice početkom 2012. godine, tražeći od Međuvladinog pregovaračkog tijela da podnese tekst nacrtu protokola na njegovoj petoj sjednici radi razmatranja. Također je osnovala neformalnu radnu skupinu za izradu prijedloga i izradu mogućeg teksta, kako bi se olakšali pregovori na petoj sjednici Međuvladinog pregovaračkog tijela.

Neformalna radna skupina, koju čine predstavnici 30 strana (pet Strana po regiji SZO-a), održala je dva sastanka (Ženeva, 4 - 8. srpnja i 19 - 23. rujna 2011.) i predsjedao im je dr. Nuntavarn Vichit-Vadkan (Tajland). Sukladno svom mandatu, skupina je izradila moguće tekstove za članove u III. dijelu protokola, o kontroli lanca opskrbe, koji još nisu bili dogovoreni, i predložila druge stvari u svom mandatu, uključujući način financiranja protokola i uključivanje uzajamne pravne pomoći i izručenja u nacrtu protokola.

Peta sjednica Međuvladinog pregovaračkog tijela održana je od 29. ožujka do 4. travnja 2012. Međuvladino pregovaračko je potvrdilo g. Walton-Georga za predsjedatelja. G. A.T. Faïreka (Cookovi Otoci) zamijenio je dr. T. Vinita (Papua Nova Gvineja), a dr. M. Kabir (Nigerija) zamijenio je dr. M. Anibuezea (Nigerija) na mjestu potpredsjednika.

Nakon četiri godine i pet sjednica pregovora, 4. travnja 2012. izaslanstva pete sjednice Međuvladinog pregovaračkog tijela složila su se oko konsenzualnog teksta koji će biti podnesen Konferenciji strana radi razmatranja na njevoj petoj sjednici. Tekst nacrtu protokola također je uzeo u obzir komentare koje su podnijele strane na prijevode engleskog teksta na arapski, kineski, francuski, ruski i španjolski, sukladno odluci Međuvladinog pregovaračkog tijela.

Protokol je usvojen konsenzusom 12. studenog 2012. godine, na petoj sjednici COP-a (Seul, Republika Koreja, 12 - 17. novembar 2012.). Time je postao prvi protokol FCTC-a Svjetske zdravstvene organizacije i novi međunarodni ugovor sam po sebi.

Protokol je otvoren za potpisivanje 10. siječnja 2013. u sjedištu SZO-a u Ženevi. Više od 50 strana sudjelovalo je u tom događaju, tijekom kojeg je 12 Strana, predstavljajući svih šest regija SZO-a, potpisalo Protokol; jedna Strana potpisala je narednog dana. Tih 13 Strana su: Kina, Francuska, Gabon, Libija, Mjanmar, Nikaragva, Panama, Republika Koreja, Južna Afrika, Sirijska Arapska Republika, Tunis, Turska i Urugvaj. Protokol je ostao otvoren za potpisivanje u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku do 9. siječnja 2014.

Protokol o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima predstavlja prekretnicu u jačanju globalnog djelovanja protiv duhana i novi pravni instrument u javnom zdravstvu. Nadopunjava FCTC Svjetske zdravstvene organizacije sveobuhvatnim alatom za suzbijanje i konačno uklanjanje nezakonite trgovine duhanskim proizvodima i za jačanje pravnih dimenzija za međunarodnu suradnju u oblasti zdravstva.

Prilog 3

Članak 15. Okvirne konvencije SZO-a o kontroli duhana

Nezakonita trgovina duhanskim proizvodima

1. Strane priznaju da uklanjanje svih oblika nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, uključujući krijumčarenje, nedozvoljenu proizvodnju i krivotvorenje, te izrada i provedba odgovarajućih nacionalnih zakona, uz subregionalne, regionalne i globalne ugovore, čini bitne komponente kontrole duhana.

2. Svaka Strana usvaja i provodi učinkovite zakonodavne, izvršne, administrativne ili druge mjere kako bi osigurala označavanje svih pojedinačnih kutija i pakiranja duhanskih proizvoda i bilo kojeg vanjskog pakiranja takvih proizvoda na način da olakša Stranama određivanje podrijetla duhanskih proizvoda i da, sukladno nacionalnom pravu i odgovarajućim bilateralnim ili multilateralnim ugovorima, olakša Stranama određivanje točke preusmjerenja te praćenje, dokumentiranje i kontrolu kretanja duhanskih proizvoda i njihov pravni status. Svaka Strana dodatno:

(a) zahtijeva da pojedinačne kutije i pakiranja duhanskih proizvoda za maloprodaju i veleprodaju na njenom domaćem tržištu nose otisnutu izjavu: "Samo za prodaju u (unesite ime države, subnacionalne, regionalne ili federalne jedinice)" ili da nose bilo koju drugu vidljivu oznaku koja ukazuje na konačno odredište ili koja će pomoći nadležnim tijelima u utvrđivanju je li proizvod zakonito u prodaji na domaćem tržištu; i

(b) razmotriti, prema potrebi, razvijanje praktičnog režima praćenja i pronalaženja koji će dodatno osigurati distribucijski sustav i olakšati istraživanje nedozvoljene trgovine.

3. Svaka Strana zahtijeva da su podatci na pakiranju ili oznake navedene u stavku 2. ovog članka prikazani u čitljivom obliku i/ili napisani na njezinom službenom jeziku ili jezicima.

4. S ciljem uklanjanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, svaka Strana:

(a) prati i prikuplja podatke o prekograničnoj trgovini duhanskim proizvodima, uključujući nezakonitu trgovinu, i razmjenjuje informacije između carinskih, poreznih i drugih tijela, prema potrebi, i sukladno nacionalnom pravu i relevantnim važećim bilateralnim ili multilateralnim ugovorima;

(b) donosi ili ojačava zakonodavstvo, uz odgovarajuće kazne i pravne lijekove, protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima, uključujući krivotvorene i krijumčarene cigarete;

(c) poduzima odgovarajuće korake kako bi se osiguralo da sva zaplijenjena proizvodna oprema, krivotvorene i krijumčarene cigarete i drugi duhanski proizvodi budu uništeni, koristeći ekološki prihvatljive metode gdje je to izvedivo, ili da budu odloženi sukladno nacionalnom pravu;

(d) usvaja i provodi mjere za praćenje, dokumentiranje i kontrolu skladištenja i distribucije duhanskih proizvoda koji se drže ili kreću pod suspenzijom poreza ili carina u okviru njezine nadležnosti; i

(e) usvaja odgovarajuće mjere kako bi se omogućilo oduzimanje prihoda stečenih nezakonitom trgovinom duhanskim proizvodima.

5. Informacije prikupljene sukladno podstavku 4. točka (a) i podstavku 4. točka (d) ovog članka Strane dostavljaju u cijelosti, prema potrebi, u svojim periodičnim izvješćima Konferenciji strana, sukladno članku 21.

6. Strane, prema potrebi i sukladno nacionalnom pravu, promoviraju suradnju između nacionalnih agencija, kao i relevantnih regionalnih i međunarodnih međuvladinih organizacija u vezi s istragama, procesuiranjem i postupcima, s ciljem uklanjanja nezakonite trgovine duhanskim proizvodima. Poseban naglasak stavljen je na suradnju na regionalnoj i podregionalnoj razini u borbi protiv nezakonite trgovine duhanskim proizvodima.

7. Svaka Strana nastoji usvojiti i provesti daljnje mjere, uključujući licenciranje, prema potrebi, za kontrolu ili reguliranje proizvodnje i distribucije duhanskih proizvoda kako bi se spriječila nezakonita trgovina.

Prilog 4

Članak 33. Okvirne konvencije SZO-a o kontroli duhana Protokoli

1. Svaka Strana može predlagati protokole. Takvi prijedlozi razmatrat će se na Konferenciji strana.

2. Konferencija strana može usvajati protokole uz ovu Konvenciju. Prilikom usvajanja ovih protokola nastojat će se postići konsenzus. Ako se iscrpe svi naponi za postizanje konsenzusa a sporazum nije postignut, krajnje rješenje je donošenje protokola tročetrtnskom većinom glasova Strana koje su nazočne i glasuju na toj sjednici. Za potrebe ovog članka, Strane koje su nazočne i glasuju znači Strane koje su nazočne i daju pozitivan ili negativan glas.

3. Tajništvo dostavlja Stranama tekst svakog predloženog protokola najmanje šest mjeseci prije sjednice na kojoj će biti predloženo usvajanje protokola.

4. Samo Strane ove Konvencije mogu biti Strane Protokola.

Članak 3.

Daje se ovlaštenje ministru vanjskih poslova Bosne i Hercegovine da potpiše Instrument o ratifikaciji ovog Protokola.

Članak 4.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-2342-32/26
3. rujna 2026. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Dr. Denis Bećirović, v. r.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-1299/26 од 30. јуна 2026. године), Предсједништво Босне и Херцеговине, на 31. редовној сједници, одржаној 3. септембра 2026. године, донијело је

ОДЛУКУ

О РАТИФИКАЦИЈИ ПРОТОКОЛА О УКЛАЊАЊУ НЕЗАКОНИТЕ ТРГОВИНЕ ДУВАНСКИМ ПРОИЗВОДИМА

Члан 1.

Ратификује се Протокол о уклањању незаконите трговине дуванским производима, усвојен консензусом 12. новембра 2012. године на петој сједници Конференције странака Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана.

Члан 2.

Текст Протокола у преводу гласи:

ПРОТОКОЛ О УКЛАЊАЊУ НЕЗАКОНИТЕ ТРГОВИНЕ ДУХАНСКИМ ПРОИЗВОДИМА

CIP подаци библиотеке Свјетске здравствене организације:

Протокол о уклањању незаконите трговине дуванским производима.

1. Дуван. 2. Трговина – законодавство и судска пракса. 3. Дуванска индустрија – законодавство. 4. Маркетинг. 5. Државни прописи. 6. Лиценцирање. 7. Међународна сарадња

5. Сви протоколи ове Конвенције обавезујући су само за Стране предметног протокола. Само Стране протокола могу donositi одлуке о питањима која се искључиво односе на предметни протокол.

6. Услови за ступање на снагу било којег протокола утврђују се самим протоколом.

Протокол о уклањању незаконите трговине дуванским производима је први протокол Оквирне конвенције SZO-a о контроли дувана (WHO FCTC). Израђен је као одговор на растућу међународну незакониту трговину дуванским производима, која представља озбиљну пријетњу јавном здрављу повећањем доступности и приступаћности дуванских производа, потичући на тај начин епидемију дувана и подривајући политике контроле дувана. Незаконита трговина такође узрокује значајне губитке у државним приходима, а истодобно доприноси финансирању транснционалних криминалних активности. Циљ Протокола је уклањање свих облика недозвољене трговине дуванским производима, суkladно одредбама чланка 15. WHO FCTC, који захтијева од Страна да подзму мјере за дјелотворну контролу ланца опskrbe дуванским производима и међународну сарадњу о широком спектру питања.

Секретаријат Конвенције
Оквирна конвенција SZO-a о контроли дувана
Свјетска здравствена организација
Avenue Appia 20, 1211 Женева 27, Швајцарска
Тел: +4122 791 5043 - Факс: +4122 791 5830
Email: fctcsecretariat@who.int
Web: www.who.int/fctc

I Свјетска здравствена организација. II Оквирна конвенција Свјетске здравствене организације за контролу дувана.

ISBN 978 92 4 150524 6

(NLM класификација: HD 9130.6)

Свјетска здравствена организација 2013.

Сва права задржана. Публикације Свјетске здравствене организације доступне су на веб-страници СЗО (www.who.int) или се могу купити од WHO Press, Свјетска здравствена организација, 20 Avenue Appia, 1211 Женева 27, Швајцарска (тел.: +41 22 791 3264; факс: +41 22 791 4857; е-мејл: bookorders@who.int).

Захтјеви за дозволу за умножавање или превозије публикација СЗО-а - било за продају или за некомерцијалну дистрибуцију – треба да се шаљу на WHO Press путем веб-странице СЗО-а (www.who.int/about/licensing/copyright_form/en/index.html).

Ознаке које се користе и презентација материјала у овој публикацији не подразумевају изражавање било каквог мишљења Свјетске здравствене организације о правном статусу било које земље, територије, града или подручја или њихових власти или у вези с разграничењем његових граница или пограничних области. Тачкасте линије на картама представљају приближне граничне линије за које можда још не постоји потпуна сагласност.

Спомињање одређених компанија или производа одређених произвођача не значи да их Свјетска здравствена организација подржава или препоручује у односу на друге сличне производе који се не спомињу. Изузимајући грешке и пропусте, називи власничких производа разликују се по почетним великим словима.

Свјетска здравствена организација предузела је све разумне мјере опреза да би провјерила информације садржане у овој публикацији. Међутим, објављени материјал дистрибуира се без било какве гаранције, било изричите или подразумеване. Одговорност за тумачење и коришћење материјала сноси читалац. Свјетска здравствена организација ни у којем случају неће бити одговорна за штету насталу његовом употребом.

Штампа WHO Document Production Services, Женева, Швајцарска.

Садржај

Предговор

Текст Протокола о уклањању незаконите трговине дуванским производима

Преамбула

ДИО I УВОД

Члан 1. Коришћење појмова

Члан 2. Однос између овог протокола и других споразума и правних инструмената

Члан 3. Циљ

ДИО II ОПШТЕ ОБАВЕЗЕ

Члан 4. Опште обавезе

Члан 5. Заштита личних података

ДИО III КОНТРОЛА ЛАНЦА СНАБДИЈЕВАЊА

Члан 6. Лиценца, еквивалентно одобрење или контролни систем

Члан 7. Дубинска анализа

Члан 8. Праћење и проналажење

Члан 9. Вођење евиденције

Члан 10. Безбједносне и превентивне мјере

Члан 11. Продаја путем интернета, телекомуникација или било које друге технологије у развоју

Члан 12. Слободне зоне и међународни транзит

Члан 13. Бесцаринска продаја

ДИО IV КРИВИЧНА ДЈЕЛА

Члан 14. Противправно понашање укључујући кривична дјела

Члан 15. Одговорност правних лица

Члан 16. Процесуирање и санкције

Члан 17. Плаћања при заплени

Члан 18. Одлагање или уништавање

Члан 19. Посебне истраживачке технике

ДИО V МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Члан 20. Размјена општих информација

Члан 21. Размјена информација о провођењу законодавства

Члан 22. Размјена информација: повјерљивост и заштита информација

Члан 23. Помоћ и сарадња: обука, техничка помоћ и сарадња у научним, техничким и технолошким питањима

Члан 24. Помоћ и сарадња: истрага и процесуирање кривичних дјела

Члан 25. Заштита суверенитета

Члан 26. Надлежност

Члан 27. Сарадња у провођењу законодавства

Члан 28. Узајамна административна помоћ

Члан 29. Узајамна правна помоћ

Члан 30. Изручење

Члан 31. Мјере за обезбјеђивање изручења

ДИО VI ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Члан 32. Извјештавање и размјена информација

ДИО VII ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АРАНЖМАНИ И ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

Члан 33. Скупштина страна

Члан 34. Секретаријат

Члан 35. Односи између Скупштине страна и међувладиних организација

Члан 36. Финансијска средства

ДИО VIII РЈЕШАВАЊЕ СПОРОВА

Члан 37. Рјешавање спорова

ДИО IX ИЗРАДА ПРОТОКОЛА

Члан 38. Измјене овог протокола

Члан 39. Доношење и измјена прилога овом протоколу

ДИО X ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 40. Резерве

Члан 41. Повлачење

Члан 42. Право гласа

Члан 43. Потпис

Члан 44. Ратификација, прихватање, одобрење, службена потврда или приступање

Члан 45. Ступање на снагу

Члан 46. Депозитар

Члан 47. Вјеродостојни текстови

Прилог 1 Одлука FCTC/COP5(1) – Протокол за уклањање незаконите

трговине дуванским производима

Прилог 2 Историјат преговора о Протоколу о уклањању незаконите трговине дуванским производима

Прилог 3 Члан 15. Оквирне конвенције СЗО-а о контроли дувана (Незаконита трговина дуванским производима)

Прилог 4 Члан 33. Оквирне конвенције СЗО-а о контроли дувана (Протоколи)

ПРЕДГОВОР

Протокол о уклањању незаконите трговине дуванским производима први је протокол уз Оквирну конвенцију Свјетске здравствене организације о контроли дувана (WHO FCTC) и нови међународни уговор сам по себи. Усвојен је консензусом 12. новембра 2012. године на петој сједници Конференције страна (COP) FCTC-а Свјетске здравствене организације (Сеул, Република Кореја, 12 - 17. новембра 2012.). Протокол се надовезује на и допуњава члан 15. FCTC-а Свјетске здравствене организације, који се бави начинима сузбијања незаконите трговине дуванским производима, кључним аспектом свеобухватне политике контроле дувана.

Протокол је израђен као одговор на растућу међународну незакониту трговину дуванским производима, која представља озбиљну пријетњу јавном здрављу. Незаконита трговина повећава доступност и приступачност дуванских производа, подстицајући тиме дуванску епидемију

и подривајући политике контроле дувана. Такође узрокује значајне губитке у државним приходима, а истовремено доприноси финансирању транснационалних криминалних активности.

Циљ Протокола је уклањање свих облика незаконите трговине дуванским производима, у складу с одредбама члана 15. FCTC-а Свјетске здравствене организације.

Протокол посебно има за циљ обезбиједити ланац снабдијевања дуванским производима – мјере које многи сматрају "срцем" Протокола. То захтијева успостављање глобалног режима праћења и проналажења у року од пет година од ступања на снагу Протокола, који обухвата националне и/или регионалне системе праћења и проналажења и глобалну тачку за размјену информација смјештену у Секретаријату Конвенције. Остале одредбе за обезбјеђивање контроле ланца снабдијевања обухватају лиценцирање, дубинску анализу, вођење евиденција те безбједносне и превентивне мјере, као и мјере у вези с продајом путем интернета и телекомуникација, бесцаринску продају и слободне зоне те међународни транзит.

Протокол обухвата и важна питања која се односе на кривична дјела, с одредбама о одговорности, процесуирању и санкцијама, плаћањима за одузимање и посебним истражним техникама, као и збрињавању и уништавању одузетих производа. Друга кључна група материјалних чланова бави се питањем међународне сарадње, као што су мјере о размјени информација, техничкој сарадњи и сарадњи у провођењу законодавства, заштити суверенитета, надлежности, међусобној правној и административној помоћи те изучењу.

Протоколом се утврђују обавезе извјештавања Страна, повезане са системом извјештавања FCTC-а Свјетске здравствене организације, као и финансијски и институционални аранжмани потребни за његово провођење. Протокол одређује да ће Скупштина страна бити управљачко тијело Протокола, а Секретаријат Конвенције такође ће бити Секретаријат Протокола.

Протокол је отворен за потписивање 10. јануара 2013. у сједишту СЗО-а у Женеви. Више од 50 страна учествовало је у том догађају, током којег је 12 страна, представљајући свих шест регија, потписало Протокол. Протокол је затим остао отворен за потписивање у сједишту Уједињених нација у Њујорку до 9. јануара 2014. Генерални секретар Уједињених нација је Депозитар Протокола (члан 46.).

Свака Страна FCTC-а Свјетске здравствене организације може постати Страна Протокола. Протокол ступа на снагу 90. дана након полагања 40. инструмента ратификације, прихватања, одобрења, службене потврде или приступања код Депозитара.

Израда и усвајање Протокола резултат су блиске сарадње између Страна и више владиних сектора, показујући како јединствен став о питању јавног здравља може користити важним циљевима владе у области здравља и шире. Континуирана међусекторска и међународна сарадња, укључујући сарадњу с релевантним међународним организацијама, на које позива Протокол, биће кључна за његово успјешно провођење.

Протокол о уклањању незаконите трговине дуванским производима представља прекретницу у јачању глобалног дјеловања против дувана и нови правни инструмент у јавном здравству. Напоуњава FCTC Свјетске здравствене организације свеобухватним алатом за сузбијање и коначно уклањање незаконите трговине дуванским производима и за јачање правних димензија за међународну сарадњу у области здравства.

Др Haik Nikogosian
Шеф Секретаријата Конвенције

**Протокол
о уклањању незаконите трговине дуванским
производима**

ПРЕАМБУЛА

Стране овог протокола,

Узимајући у обзир да је 21. маја 2003. педесет и шеста Свјетска здравствена скупштина консензусом донијела Оквирну конвенцију Свјетске здравствене организације о контроли дувана, која је ступила на снагу 27. фебруара 2005.;

Препознајући да је Оквирна конвенција СЗО-а о контроли дувана један од најбрже ратифицираних уговора Уједињених нација и основни алат за постизање циљева Свјетске здравствене организације;

Подсјећајући на Преамбулу Устава Свјетске здравствене организације, која наводи да је право на уживање највишег могућег стандарда здравља основно право сваког људског бића без обзира на расу, вјероисповијест, политичка увјерења, економски или социјални статус;

Одлучне такође да дају предност свом праву на заштиту јавног здравља;

Дубоко забринуте због незаконите трговине дуванским производима која доприноси ширењу дуванске епидемије, што је глобални проблем с озбиљним посљедицама по јавно здравље које захтијева ефикасне, адекватне и свеобухватне домаће и међународне одговоре;

Препознајући надаље да незаконита трговина дуванским производима подрива цјеновне и пореске мјере осмишљене ради јачања контроле дувана и тиме повећава доступност и приступачност дуванских производа;

Озбиљно забринуте због штетних учинака које повећана доступност и приступачност дуванских производа којим се незаконито тргује има на јавно здравље и добробит, посебно младих, сиромашних и других угрожених група;

Озбиљно забринуте због непропорционалних економских и друштвених импликација незаконите трговине дуванским производима на земље у развоју и земље с привредама у транзицији;

Свјесне потребе за развојем научних, техничких и институционалних капацитета за планирање и провођење одговарајућих националних, регионалних и међународних мјера за уклањање свих облика незаконите трговине дуванским производима;

Потврђујући да је приступ ресурсима и релевантним технологијама од велике важности за јачање способности Страна, посебно у земљама у развоју и земљама с привредама у транзицији, за уклањање свих облика незаконите трговине дуванским производима;

Признајући такође да се слободне зоне, иако успостављене да би се олакшала законита трговина, ипак користе за олакшавање глобализације незаконите трговине дуванским производима, како у вези с незаконитим транзитом кријумчарених производа, тако и за производњу незаконитих дуванских производа;

Препознајући такође да незаконита трговина дуванским производима поткопава привреду Страна и негативно утиче на њихову стабилност и безбједност;

Такође свјесне да незаконита трговина дуванским производима ствара финансијску добит која се користи за финансирање транснационалних криминалних активности, које ометају циљеве влада;

Препознајући да незаконита трговина дуванским производима подрива циљеве здравства, ставља додатни

притисак на здравствене системе и узрокује губитке прихода за привреду Страна;

Имајући на уму члан 5.3. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана у којем су се Стране договориле да ће, у утврђивању и провођењу својих јавноздравствених политика у вези с контролом дувана, дјеловати да би заштитиле те политике од комерцијалних и других властитих интереса дуванске индустрије у складу с националним правом;

Наглашавајући потребу за опрезом према било каквим напорима дуванске индустрије да поткопа или наруши стратегије борбе против незаконите трговине дуванским производима и потребу за информисаношћу о активностима дуванске индустрије које имају негативан утицај на стратегије за борбу против незаконите трговине дуванским производима;

Имајући на уму члан 6.2. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, којим се Стране подстичу да забране или ограниче, према потреби, продају међународним путницима и/или увоз који обављају међународни путници неопорезивих и бесцаринских дуванских производа;

Препознајући уз то да дуван и дувански производи у међународном транзиту и прекрцају проналазе канал за незакониту трговину;

Узимајући у обзир да ефикасно дјеловање ради спречавања и сузбијања незаконите трговине дуванским производима захтијева свеобухватан међународни приступ и блиску сарадњу у свим аспектима незаконите трговине, укључујући, према потреби, незакониту трговину дуваном, дуванским производима и производном опремом;

Подсјећајући на и наглашавајући важност осталих релевантних међународних споразума као што су Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала, Конвенција Уједињених нација против корупције и Конвенција Уједињених нација против незаконите трговине опојним дрогама и психотропним материјама те обавезу страна тих конвенција да примјењују, према потреби, релевантне одредбе тих конвенција на незакониту трговину дуваном, дуванским производима и производном опремом и подстицајући оне Стране које још нису постале стране тих споразума да размотре да то постану;

Препознајући потребу за изградњом појачане сарадње између Секретаријата Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана и Канцеларије Уједињених нација за дроге и криминал, Свјетске царинске организације и других органа, према потреби;

Подсјећајући на члан 15. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, у којем стране препознају, између осталог, да је уклањање свих облика незаконите трговине дуванским производима, укључујући кријумчарење и незакониту производњу, битна компонента контроле дувана;

Узимајући у обзир да се овим протоколом не настоје да ријеше питања права интелектуалне својине; и

Увјерене да ће напопуњавање Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана свеобухватним протоколом бити снажно и ефикасно средство за сузбијање незаконите трговине дуванским производима и њених тешких посљедица,

Споразумјеле су се како слиједи:

ДИО I УВОД

Члан 1.

Коришћење појмова

1. "Посредовање" значи дјеловање као посредник за друге, нпр. у преговарању о уговорима, куповини или продаји уз накнаду или провизију.

2. "Цигарета" значи смотак резаног дувана за пушење, омотан у цигаретни папир. То искључује специфичне регионалне производе као што су *bidi*, *ang hoop* или други слични производи који се могу замотати у папир или лишће. За потребе члана 8. "цигарета" укључује и ситно резани дуван за "мотање" цигарета.

3. "Запљена", што укључује пљенидбу гдје је то примјењиво, значи трајно одузимање имовине по налогу суда или другог надлежног органа.

4. "Контролисана испорука" значи техника допуштања проласка незаконитих или сумњивих пошиљака с територије једне или више држава, кроз њега или на територију једне или више држава, уз знање и под надзором њихових надлежних органа, с циљем истраге кривичног дјела и идентификације лица укључених у почињење кривичног дјела.

5. "Слободна зона" значи дио територије Стране на којем се за сву унесу робу уопште сматра да је, што се тиче увозних царина и пореза, ван царинског подручја.

6. "Незаконита трговина" значи свака пракса или понашање забрањено законом и које је повезано с производњом, отпремом, пријемом, посједовањем, дистрибуцијом, продајом или куповином, укључујући сваку праксу или понашање усмјерено на олакшавање такве активности.

7. "Лиценца" значи дозвола надлежног органа након подношења потребног захтјева или друге документације надлежном органу.

8. (а) "Производна опрема" значи машине које су дизајниране или прилагођене за употребу искључиво за производњу дуванских производа и саставни су дио производног процеса.¹

(б) "Сваки њен дио" у контексту производне опреме значи било који препознатљиви дио који је јединствен за производну опрему која се користи у производњи дуванских производа.

9. "Страна" значи, осим ако контекст не указује на нешто друго, Страна овог протокола.

10. "Лични подаци" значи све информације које се односе на идентификовану или препознатљиво физичко лице.

11. "Организација за регионалну економску интеграцију" значи организација која се састоји од неколико суверених држава и на коју су њене државе чланице пренијеле надлежност за низ питања, укључујући овлашћење за доношење одлука које су обавезујуће за њене државе чланице у вези с тим питањима.²

12. "Ланац снабдијевања" обухвата производњу дуванских производа и производне опреме; те увоз или извоз дуванских производа и производне опреме; и може се проширити, гдје је то релевантно, на једну или више сљедећих активности ако Страна тако одлучи:

¹ Стране могу у ту сврху укључити упућивање на Хармонизовани систем терминологије и бројчаног означавања робе Свјетске царинске организације, гдје је то примјењиво.

² Према потреби, национални или домаћи, односи се једнако на организације за регионалну економску интеграцију.

- (а) малопродаја дуванских производа;
- (б) узгој дувана, осим традиционалних малих узгајивача, пољопривредника и произвођача;
- (ц) превоз комерцијалних количина дуванских производа или производне опреме; и
- (д) велепродаја, посредовање, складиштење или дистрибуција дувана и дуванских производа или производне опреме.

13. "Дувански производи" значи производи у цијелости или дјелимично израђени од листа дувана као сировине, који су произведени за пушење, сисање, жвакање или ушмркавање.

14. "Праћење и проналажење" значи систематско праћење и репродукција руте или кретања предмета кроз ланац снабдијевања које проводе надлежни органи или било која друга лица која дјелују у њихово име, како је описано у члану 8.

Члан 2.

Однос између овог протокола и других споразума и правних аката

1. На овај протокол примјењују се одредбе Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана које се примјењују на њене протоколе.

2. Стране које су склопиле врсте споразума наведене у члану 2. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана достављају такве споразуме Скупштини страна путем Секретаријата Конвенције.

3. Ништа садржано у овом протоколу не утиче на права и обавезе било које Стране на основу било које друге међународне конвенције, уговора или међународног споразума који су снази за ту Страну и за који она сматра да више погодје постизању уклањања незаконите трговине дуванским производима.

4. Ништа садржано у овом протоколу не утиче на остала права, обавезе и одговорности Страна на основу међународног права, укључујући Конвенцију Уједињених нација против транснационалног организованог криминала.

Члан 3.

Циљ

Циљ овог протокола је уклањање свих облика незаконите трговине дуванским производима, у складу с одредбама члана 15. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана.

ДИО II ОПШТЕ ОБАВЕЗЕ

Члан 4.

Опште обавезе

1. Уз одредбе члана 5. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, Стране:

(а) доносе и проводе ефикасне мјере за контролу или регулисање ланца снабдијевања робом обухваћеном овим протоколом да би се спријечила, одвратила, открила, истражила и процесуирала незаконита трговина том робом и међусобно сарађују у том циљу;

(б) предузимају све потребне мјере у складу са својим националним правом да би повећале ефикасност својих надлежних органа и служби, укључујући царину и полицију, одговорних за спречавање, одвраћање, откривање, истрагу, процесуирање и уклањање свих облика незаконите трговине робом обухваћеном овим протоколом;

(ц) доносе ефикасне мјере за олакшавање или добијање техничке помоћи и финансијске подршке, изградњу капацитета и међународну сарадњу да би се постигли циљеви овог протокола и обезбиједила доступност надлежним органима информација које се размјењују у

складу с овим протоколом и безбједна размјена тих информација с надлежним органима;

(д) међусобно блиско сарађују, у складу са својим домаћим правним и административним системима, да би повећале ефикасност дјеловања у подручју провођења законодавства с циљем борбе против противправног понашања, укључујући кривична дјела утврђена у складу с чланом 14. овог протокола;

(е) сарађују и комуницирају, према потреби, с релевантним регионалним и међународним међувладиним организацијама у безбједној¹ размјени информација обухваћеној овим протоколом да би се унаприједило ефикасно провођење овог протокола; и

(ф) у оквиру средстава и ресурса којима располажу, сарађују на прикупљању финансијских средстава за ефикасно провођење овог протокола путем билатералних и мултилатералних механизма финансирања.

2. У провођењу својих обавеза према овом протоколу Стране обезбјеђују највећу могућу транспарентност у односу на било какву евентуалну интеракцију с дуванском индустријом.

Члан 5.

Заштита личних података

Приликом провођења овог протокола, Стране штите личне податке појединаца без обзира на држављанство или пребивалиште, у складу с националним правом, узимајући у обзир међународне стандарде о заштити личних података.

ДИО III КОНТРОЛА ЛАНЦА СНАБДИЈЕВАЊА

Члан 6.

Лиценца, еквивалентно одобрење или контролни систем

1. Да би се постигли циљеви Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана и с циљем уклањања незаконите трговине дуванским производима и производном опремом, свака Страна забрањује свим физичким или правним лицима, осим на основу лиценце или еквивалентног одобрења (у даљњем тексту: "лиценца") које је додијелио надлежни орган или система контроле који проводи надлежни орган у складу с националним правом, обављање било које од следећих активности:

(а) производње дуванских производа и производне опреме; и

(б) увоза или извоза дуванских производа и производне опреме.

2. Свака Страна настоји да додијели лиценцу, у мјери у којој то сматра прикладним, сваком физичком или правном лицу које се бави следећим дјелатностима, ако оне нису забрањене националним правом:

(а) малопродаја дуванских производа;

(б) узгој дувана, осим традиционалних малих узгајивача, пољопривредника и произвођача;

(ц) превоз комерцијалних количина дуванских производа или производне опреме; и

(д) велепродаја, посредовање, складиштење или дистрибуција дувана и дуванских производа или производне опреме.

¹ Безбједна размјена информација између двију страна отпорна је на пресретање и неовлаштено мијењање (кривотворење). Другим ријечима, информације размијењене између двију страна не може прочитати или измијенити трећа страна.

3. С циљем обезбјеђења ефикасног система лиценцирања, свака Страна:

(а) оснива или одређује надлежни орган или органе за издавање, обнављање, суспензију, опозив и/или поништење лиценци за обављање дјелатности наведених у ставу 1., у складу с одредбама овог протокола и у складу са својим националним правом;

(б) захтијева да сваки захтјев за лиценцу садржи све потребне информације о подносиоцу захтјева, које укључују, гдје је то примјењиво:

(i) ако је подносилац захтјева физичко лице, информације о њиховом идентитету, укључујући пуно име и презиме, трговачки назив, матични број пословног субјекта (ако постоји), примјењиви порезни идентификациони број (ако постоји) и све остале информације да би се омогућила идентификација;

(ii) ако је подносилац захтјева правно лице, информације о идентитету, укључујући пуно правно име, трговачки назив, матични број пословног субјекта, датум и мјесто оснивања, мјесто сједишта и мјесто главне пословне јединице, примјењиве порезне идентификационе бројеве, копије оснивачког акта или еквивалентних докумената, њене корпоративне подружнице, имена директора и именованих правних заступника, укључујући све остале информације да би се омогућила идентификација;

(iii) тачну пословну локацију производне јединице или јединица, локацију складишта и производни капацитет пословног субјекта којим управља подносилац захтјева;

(iv) појединости о дуванским производима и производној опреми који су предмет захтјева, као што су опис производа, назив, регистровани жиг, ако постоји, дизајн, трговачка марка, модел или марка и серијски број производне опреме;

(v) опис мјеста на којем ће се производна опрема инсталирати и користити;

(vi) документацију или изјаву о постојању кривичне евиденције;

(vii) потпуне информације о банковним рачунима намијењеним за коришћење у релевантним трансакцијама и остале релевантне информације о плаћању; и

(viii) опис предвиђене употребе и предвиђеног тржишта за продају дуванских производа, с посебним нагласком на обезбјеђивање да производња или понуда дуванских производа буде сразмјерна разумно очекиваној потражњи;

(ц) прати и прикупља, гдје је то примјењиво, све накнаде за лиценце које се могу наплатити и разматра њихово коришћење у ефикасној администрацији и провођењу система лиценцирања или за јавно здравство или било коју другу повезану активност у складу с националним правом;

(д) предузима одговарајуће мјере за спречавање, откривање и истраживање свих неправилних или преварних пракси у функционисању система лиценцирања;

(е) предузима мјере као што су периодични преглед, обнова, инспекција или ревизија лиценци, према потреби;

(ф) успоставља, према потреби, временски оквир за истек лиценци и накнадно потребно подношење новог захтјева или ажурирање информација из захтјева;

(г) обавезује сва лиценцирана физичка или правна лица да унапријед обавијесте надлежни орган о свакој промјени своје пословне локације или значајној промјени информација релевантних за лиценциране дјелатности;

(х) обавезује сва лиценцирана физичка или правна лица да обавијесте надлежни орган, ради одговарајућег

поступања, о свакој набавци или одлагању производне опреме; и

(и) обезбјеђује да се уништење такве производне опреме или било којег њеног дијела проведе под надзором надлежног органа.

4. Свака Страна обезбјеђује да се ниједна лиценца не додјељује и/или не преноси без пријема одговарајућих информација од предложеног ститеља лиценце садржаних у ставу 3. и без претходног одобрења надлежног органа.

5. Пет година након ступања на снагу овог протокола, Скупштина страна на својој сљедећој сједници обезбјеђује провођење истраживања заснованог на доказима да би се утврдило постоје ли кључни елементи битни за производњу дуванских производа који се могу идентификовати и који могу бити предмет ефикасног контролног механизма. На основу таквог истраживања, Скупштина страна разматра одговарајуће дјеловање.

Члан 7.

Дубинска анализа

1. Свака Страна захтијева, у складу са својим националним правом и циљевима Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, да сва физичка и правна лица укључена у ланац снабдијевања дуваном, дуванским производима и производном опремом:

(а) проведу дубинску анализу прије почетка и током пословног односа;

(б) прате продају својим купцима да би се обезбједило да су количине сразмјерне потражњи за таквим производима на предвиђеном тржишту за продају или употребу; и

(ц) пријављују надлежним органима сваки доказ о укључености купца у активности које су у супротности с његовим обавезама које произлазе из овог протокола.

2. Дубинска анализа у складу са ставом 1., према потреби, у складу с националним правом и циљевима Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, између осталог, укључује захтјеве за идентификацију купаца, као што су прикупљање и ажурирање информација о сљедећем:

(а) утврђивању да физичко или правно лице посједује лиценцу у складу с чланом 6.;

(б) ако је купац физичко лице, информације о његовом идентитету, укључујући пуно име и презиме, трговачки назив, матични број пословног субјекта (ако постоји), примјењиве пореске идентификационе бројеве (ако постоје) и провјеру њихових службених идентификационих докумената;

(ц) ако је купац правно лице, информације о идентитету, укључујући пуно правно име, трговачки назив, матични број пословног субјекта, датум и мјесто оснивања, мјесто сједишта и мјесто главне пословне јединице, примјењиве порезне идентификационе бројеве, копије оснивачког акта или еквивалентних докумената, његове корпоративне подружнице, имена директора и именованих правних заступника, укључујући имена представника и провјеру њихових службених идентификационих докумената;

(д) опис предвиђене употребе и предвиђеног тржишта за продају дувана, дуванских производа или производне опреме; и

(е) опис мјеста на којем ће се производна опрема инсталирати и користити.

3. Дубинска анализа у складу са ставом 1. може укључивати захтјеве за идентификацију купца, као што су прикупљање и ажурирање информација о сљедећем:

(а) документацији или изјави о постојању кривичне евиденције; и

(б) информацијама о банковним рачунима намијењеним за коришћење у трансакцијама.

4. Свака Страна, на основу информација пријављених на основу става 1. тачка (ц), предузима све потребне мјере да би обезбједила усклађеност с обавезама које произлазе из овог протокола, што може укључивати означавање купца који је у надлежности одређене Стране као блокираног купца како је утврђено националним правом.

Члан 8.

Праћење и проналажење

1. У сврху даљњег обезбјеђивања ланца снабдијевања и помоћи у истраживању незаконите трговине дуванским производима, Стране су се договориле да у року од пет година од ступања на снагу овог протокола успоставе глобални систем праћења и проналажења, који обухвата националне и/или регионалне системе праћења и лоцирања те глобалну централну тачку за размјену информација која је смјештена у Секретаријату Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана и доступна је свим Странама, омогућавајући Странама да постављају упите и примају релевантне информације.

2. Свака Страна успоставља, у складу с овим чланом, систем праћења и проналажења, који контролише та Страна за све дуванске производе који се производе на њеној територији или увозе на њену територију, узимајући у обзир своје националне или регионалне специфичне потребе и доступну најбољу праксу.

3. С циљем омогућавања ефикасног праћења и проналажења, свака Страна захтијева да се јединствене, безбједносне и неуклоњиве идентификационе ознаке (у даљњем тексту: "јединствене идентификационе ознаке"), као што су кодови или маркице, причврсте на све појединачне кутије и паковања те на сва спољна паковања цигарета или учине њиховим дијелом у року од пет година, а за остале дуванске производе у року од десет година од ступања на снагу овог протокола за ту страну.

4.1 Да би се Странама помогло у одређивању поријекла дуванских производа, тачке преусмјеравања, гдје је то примјенимо, те у праћењу и контроли кретања дуванских производа и њиховог правног статуса, свака Страна, за потребе става 3., у оквиру глобалног режима праћења и проналажења, захтијева да следеће информације буду доступне, директно или путем повезнице:

- (а) датум и мјесто производње;
- (б) производни погон;
- (ц) машина која се користи за производњу дуванских производа;
- (д) производна смјена или вријеме производње;
- (е) име, рачун, број наруџбе и евиденција о плаћању првог купца који није повезан с произвођачем;
- (ф) предвиђено тржиште за малопродају;
- (г) опис производа;
- (х) складиштење и отпрема;
- (и) идентитет сваког познатог даљњег купца; и
- (ј) предвиђена рута отпреме, датум отпреме, одредиште отпреме, мјесто поласка и приматељ.

4.2 Информације из подстава (а), (б), (г) и, ако је доступно (ф), чине дио јединствених идентификационих ознака.

4.3 Ако информације из подстава (ф) нису доступне у тренутку означавања, Стране захтијевају укључивање таквих информација у складу с чланом 15. став 2. тачка (а) Оквирне

конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана.

5. Свака Страна захтијева да се, у роковима одређеним у овом члану, информације наведене у ставу 4. забиљеже у тренутку производње или у тренутку прве отпреме од стране било којег произвођача или у тренутку увоза на територију Стране.

6. Свака Страна обезбјеђује да су информације забиљежене у складу са ставом 5. доступне тој Страни путем повезнице с јединственим идентификационим ознакама које се захтијевају у складу са ставовима 3. и 4.

7. Свака Страна обезбјеђује да информације забиљежене у складу са ставом 5., као и јединствене идентификационе ознаке којима се те информације чине доступним у складу са ставом 6. буду укључене у формату који су утврдили или одобрили Страна и њена надлежна органа.

8. Свака Страна обезбјеђује да су информације забиљежене у складу са ставом 5. доступне на захтјев глобалној контактної тачки за размјену информација, према ставу 9., путем стандардног електронског сигурног интерфејса с њеном националном и/или регионалном централном тачком. Глобална контактна тачка за размјену информација саставља листу надлежних органа Страна и чини листу доступном свим Странама.

9. Свака Страна или надлежни орган:

(а) има благовремени приступ информацијама наведеним у ставу 4. слањем упита глобалној контактної тачки за размјену информација;

(б) захтијева такве информације само ако су оне потребне у сврху откривања или истраживања незаконите трговине дуванским производима;

(ц) не смије неоправдано ускраћивати информације;

(д) одговара на захтјеве за информацијама у вези са ставом 4. у складу са својим националним правом; и

(е) штити и третира као повјерљиве све информације које се размјењују, према међусобном договору.

10. Свака Страна захтијева даљњи развој и проширење опсега система за праћење и проналажење који се примјењује све док све царинске, релевантне порезне и, према потреби, остале обавезе нису извршене на мјесту производње, увоза или отпуштања из царинске или акцизне контроле.

11. Стране сарађују међусобно и с надлежним међународним организацијама, према међусобном договору, у размјени и развоју најбољих пракси за системе за праћење и проналажење, укључујући:

(а) олакшавање развоја, преноса и набавке побољшане технологије за праћење и проналажење, укључујући знање, вјештине, капацитете и стручност;

(б) подршку програмима за обуку и изградњу капацитета за Стране које изразе такву потребу; и

(ц) даљњи развој технологије за означавање и скенирање појединачних кутија и паковања дуванских производа да би се омогућила доступност информација наведених у ставу 4.

12. Обавезе додијељене Страни не смије извршавати дуванска индустрија нити јој се оне смију делегирати.

13. Свака Страна обезбјеђује да њени надлежни органи, у учествовању у режиму праћења и проналажења, комуницирају с дуванском индустријом и онима који заступају интересе дуванске индустрије само у мјери у којој је то неопходно за провођење овог члана.

14. Свака Страна може захтијевати да дуванска индустрија сноси све трошкове повезане с обавезама те Стране на основу овог члана.

Члан 9.

Вођење евиденције

1. Свака Страна захтијева, према потреби, да сва физичка и правна лица укључена у ланац снабдијевања дуваном, дуванским производима и производном опремом воде потпуну и тачну евиденцију о свим релевантним трансакцијама. Таква евиденција мора омогућити потпуно подношење рачуна за материјале који се користе у производњи њихових дуванских производа.

2. Свака Страна, према потреби, захтијева од лица која имају лиценце у складу с чланом 6. да надлежним органима на захтјев доставе следеће информације:

(а) опште информације о тржишним количинама, трендовима, прогнозама и остале релевантне информације; и

(б) количине дуванских производа и производне опреме које на датум захтјева ститељ лиценце посједује, чува или контролише на залихама, у порезним и царинским складиштима у режиму транзита или прекрцаја или одгоде плаћања.

3. У вези с дуванским производима и производном опремом који се продају или производе на територији Стране за извоз, или који подлијеже одгоди плаћања у транзиту или прекрцају на територији Стране, свака Страна, према потреби, захтијева да лица лиценцирана у складу с чланом 6. на захтјев надлежним органима у земљи поласка (електронским путем, ако постоји инфраструктура) у тренутку поласка тих производа или производне опреме из мјеста под њиховом контролом доставе следеће информације:

(а) датум отпреме с посљедње тачке физичке контроле производа;

(б) појединости о отпремљеним производима (укључујући трговачку марку, количину, складиште);

(ц) предвиђене руте слања и одредиште;

(д) идентитет физичких или правних лица којима се производи шаљу;

(е) начин превоза, укључујући идентитет превозника;

(ф) очекивани датум доласка пошиљке на предвиђено одредиште; и

(г) предвиђено тржиште за малопродају или употребу.

4. Ако је изведиво, свака Страна захтијева да трговци на мало и узгајивачи дувана, осим традиционалних узгајивача који раде на некомерцијалној основи, воде потпуну и тачну евиденцију о свим релевантним трансакцијама у којима учествују, у складу са својим националним правом.

5. За потребе провођења става 1. свака Страна доноси ефикасне законодавне, извршне, административне или друге мјере којима се захтијева да се сва евиденција:

(а) чува током периода од најмање четири године;

(б) учини доступном надлежним органима; и

(ц) води у формату који захтијевају надлежни органи.

6. Свака Страна, према потреби и у складу с националним правом, успоставља систем за размјену детаљних информација садржаних у свим евиденцијама које се воде у складу с овим чланом с другим Странама.

7. Стране настоје да сарађују међусобно и с надлежним међународним организацијама све интензивнијом размјеном и развојем побољшаних система за вођење евиденције.

Члан 10.

Безбједносне и превентивне мјере

1. Свака Страна, према потреби, у складу са својим националним правом и циљевима Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, захтијева да сва физичка и правна лица која подлијежу члану 6. предузму потребне мјере за спречавање преусмјеравања дуванских производа у незаконите трговинске канале, укључујући, између осталог:

(а) пријављивање надлежним органима:

(i) прекограничних преноса готовине у износима прописаним националним правом или прекограничних плаћања у натури; и

(ii) свих "сумњивих трансакција"; и

(б) снабдијевање дуванским производима или производном опремом само у количинама сразмјерним потражњи за таквим производима на предвиђеном тржишту за малопродају или употребу.

2. Свака Страна, према потреби, у складу са својим националним правом и циљевима Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, захтијева да плаћања за трансакције које обављају физичка или правна лица која подлијежу члану 6. буду допуштена само у валути и износу рачуна, и само путем законитих начина плаћања посредством финансијских институција које се налазе на територији предвиђеног тржишта и да се не смију обављати путем било којег другог алтернативног система дознака.

3. Страна може захтијевати да плаћања која извршавају физичка или правна лица која подлијежу члану 6. за материјале који се користе за производњу дуванских производа у њеној надлежности буду допуштена само у валути и износу рачуна, и то само путем законских начина плаћања посредством финансијских институција које се налазе на територији предвиђеног тржишта и да се не смију извршавати путем било којег другог алтернативног система дознака.

4. Свака Страна обезбјеђује да свако кршење захтјева овог члана подлијеже одговарајућим кривичним, грађанским или управним поступцима и ефикасним, пропорционалним и одвраћајућим санкцијама, укључујући, према потреби, суспензију или поништење лиценце.

Члан 11.

Продаја путем интернета, телекомуникација или било које друге технологије у развоју

1. Свака Страна захтијева да сва правна и физичка лица укључена у било какву трансакцију у вези с дуванским производима путем модалитета продаје на бази интернета, телекомуникација или било које друге технологије у развоју поштују све релевантне обавезе обухваћене овим протоколом.

2. Свака Страна разматра забрану малопродаје дуванских производа путем модалитета продаје на бази интернета, телекомуникација или било које друге технологије у развоју.

Члан 12.

Слободне зоне и међународни транзит

1. Свака Страна у року од три године од ступања на снагу овог протокола за ту Страну проводи ефикасне контроле цјелокупне производње дувана и дуванских производа и с тим повезаних трансакција у слободним зонама, користећи при том све релевантне мјере како је предвиђено у овом протоколу.

2. Осим тога, забрањено је мијешање дуванских производа с недуванским производима у истом контејнеру или било којој другој сличној превозној јединици у тренутку изношења из слободних зона.

3. Свака Страна, у складу с националним правом, доноси мјере контроле и провјере те их примјењује на међународни транзит или прекрцај дуванских производа и производне опреме, унутар своје територије, у складу с одредбама овог протокола да би спријечила незакониту трговину тим производима.

Члан 13.

Бесцаринска продаја

1. Свака Страна проводи ефикасне мјере за подвргавање свих бесцаринских продаја свим релевантним одредбама овог протокола, узимајући у обзир члан 6. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана.

2. Најкасније пет година након ступања на снагу овог протокола, Скупштина страна на својој сљедећој сједници обезбјеђује провођење истраживања базираног на доказима да би се утврдио опсег незаконите трговине дуванским производима повезан с бесцаринском продајом тих производа. На основу таквог истраживања, Скупштина страна разматра одговарајуће даљње дјеловање.

ДИО IV КРИВИЧНА ДЈЕЛА

Члан 14.

Противправно понашање укључујући кривична дјела

1. У складу с основним начелима свог домаћег права, свака Страна доноси законодавне и друге мјере које могу бити потребне за утврђивање свих сљедећих понашања као противправних према свом домаћем праву:

(а) производње, veleprodaje, посредовања, продаје, превоза, дистрибуције, складиштења, отпреме, увоза или извоза дувана, дуванских производа или производне опреме противно одредбама овог протокола;

(б) (i) производње, veleprodaje, посредовања, продаје, превоза, дистрибуције, складиштења, отпреме, увоза или извоза дувана, дуванских производа или производне опреме без плаћања важећих царина, пореза и осталих давања или без важећих фискалних маркица, јединствених идентификационих ознака или било којих других потребних ознака или декларација;

(ii) свих других дјела кријумчарења или покушаја кријумчарења дувана, дуванских производа или производне опреме која нису обухваћена ставом (б)(i);

(ц) (i) сваког другог облика незаконите производње дувана, дуванских производа или производне опреме или дуванских паковања с лажним фискалним маркицама, јединственим идентификационим ознакама или било којим другим потребним ознакама или декларацијама;

(iii) veleprodaje, посредовања, продаје, превоза, дистрибуције, складиштења, отпреме, увоза или извоза незаконито произведеног дувана, незаконитих дуванских производа, производа с лажним фискалним маркицама и/или другим потребним ознакама или декларацијама или незаконите производне опреме;

(д) мијешања дуванских производа с недуванским производима током проласка кроз ланац снабдијевања, у сврху сакривања или прикривања дуванских производа;

(е) мијешања дуванских производа с недуванским производима противно члану 12.2. овог протокола;

(ф) коришћење модалитета продаје дуванских производа на бази интернета, телекомуникационих или било

којих других технологија у развоју у супротности с овим протоколом;

(г) прибављање, од стране лица лиценцираног у складу с чланом 6., дувана, дуванских производа или производне опреме од лица које би требало да има, али нема лиценцу у складу с чланом 6.;

(х) ометања било којег јавног службеника или овлашћеног службеника у обављању дужности повезаних са спречавањем, откривањем, истраживањем или уклањањем незаконите трговине дуваном, дуванским производима или производном опремом или одвраћањем од те незаконите трговине;

(и) (i) давања било какве материјалне изјаве која је лажна, обмањујућа или непотпуна, или недавања свих потребних информација било којем јавном службенику или овлашћеном службенику у обављању дужности повезаних са спречавањем, откривањем, истраживањем или уклањањем незаконите трговине дуваном, дуванским производима или производном опремом или одвраћањем од те незаконите трговине и када то није у супротности с правом лица да не оптужује само себе;

(ii) давања лажних изјава на службеним обрасцима у односу на опис, количину или вриједност дувана, дуванских производа или производне опреме или било које друге информације наведене у Протоколу с циљем:

(а) избјегавања плаћања важећих царина, пореза и других давања, или

(б) ометања контролних мјера за спречавање, откривање, истраживање или уклањање незаконите трговине дуваном, дуванским производима или производном опремом или одвраћање од те незаконите трговине;

(iii) неизраде или невођења евиденција обухваћених овим протоколом или вођења лажне евиденције; и

(j) прања прихода остварених противправним понашањем које је утврђено као кривично дјело у складу са ставом 2.

2. У складу с основним начелима свог домаћег права, свака Страна утврђује које од противправних понашања наведених у ставу 1. или било које друго понашање повезано с незаконитом трговином дуваном, дуванским производима и производном опремом које је у супротности с одредбама овог протокола чини кривично дјело те доноси законодавне и друге мјере које су евентуално потребне за провођење таквог утврђивања.

3. Свака Страна обавјештава Секретаријат овог протокола које је од противправних понашања наведених у ставовима 1. и 2. утврдила као кривично дјело у складу са ставом 2. и доставља Секретаријату копије својих закона којима се проводи став 2. или њихов опис те све касније промјене таквих закона.

Протокол о уклањању незаконите трговине дуванским производима

4. Да би се побољшала међународна сарадња у борби против кривичних дјела повезаних с незаконитом трговином дуваном, дуванским производима и производном опремом, Стране се подстичу на преиспитивање својих националних закона о прању новца, узајамној правној помоћи и изручењу, узимајући у обзир релевантне међународне конвенције у којима су оне Стране, ради осигурања њихове ефикасности у извршавању одредаба овог протокола.

Члан 15.

Одговорност правних лица

1. Свака Страна доноси, у складу са својим правним начелима, мјере које су евентуално потребне за утврђивање одговорности правних лица за противправно понашање,

укључујући кривична дјела утврђена у складу с чланом 14. овог протокола.

2. У складу с правним начелима сваке Стране, одговорност правних лица може бити кривична, грађанска или управна.

3. Таква одговорност не доводи у питање одговорност физичких лица која су учествовала у противправном понашању или починила кривична дјела утврђена у складу с националним законима и прописима и чланом 14. овог протокола.

Члан 16.

Процесуирање и санкције

1. Свака Страна доноси, у складу с националним правом, мјере које су евентуално потребне за обезбјеђивање да физичка и правна лица одговорна за противправно понашање, укључујући кривична дјела утврђена у складу с чланом 14., подлијежу ефикасним, пропорционалним и одвраћајућим кривичноправним или другим санкцијама, укључујући новчане санкције.

2. Свака Страна настоји да обезбједи да се изврше сва дискрециона правна овлашћења према њеном домаћем праву повезана с процесуирањем лица због противправног понашања, укључујући кривична дјела утврђена у складу с чланом 14., да би се у највећој могућој мјери повећала ефикасност мјера провођења законодавства у односу на такво противправно понашање, укључујући кривична дјела, те водећи рачуна о потреби одвраћања од почињења таквог противправног понашања, укључујући кривична дјела.

3. Ништа садржано у овом протоколу не утиче на начело према којем је домаћем праву Стране придржано описивање противправног понашања, укључујући кривична дјела утврђена у складу с овим протоколом, као и примјењивих правних разлога или других правних начела која одређују законитост поступања, те да се такво противправно понашање, укључујући кривична дјела, процесуира и санкционише у складу с тим правом.

Члан 17.

Плаћања при запљени

Стране би, у складу са својим домаћим правом, требале размотрити доношење законодавних и других мјера које су евентуално потребне за овлашћивање надлежних органа да од произвођача, израђивача, дистрибутера, увозника или извозника заплијењеног дувана, дуванских производа и/или производне опреме наплате износ пропорционалан изгубљеним порезима и царинама.

Члан 18.

Одлагање или уништавање

Сав заплијењени дукан, дувански производи и производна опрема уништавају се користећи еколошки прихватљиве методе у највећој могућој мјери, или се одлажу у складу с националним правом.

Члан 19.

Посебне истражне технике

1. Ако то допуштају основна начела њеног домаћег правног система, свака Страна, у оквиру својих могућности и под условима прописаним њеним домаћим правом, предузима потребне мјере за омогућавање својим надлежним органима да на њеној територији примјерено употребљавају методе контролисане испоруке и, ако она то сматра прикладним, друге посебне истражне технике, као што су електронски или други облици надзора и тајних операција, у сврху ефикасне борбе против незаконите трговине дуканом, дуванским производима или производном опремом.

2. У сврху истраге кривичних дјела утврђених у складу с чланом 14., Стране се подстичу на склапање, према потреби, одговарајућих билатералних или мултилатералних споразума или аранжмана о употреби техника из става 1. у контексту сарадње на међународном нивоу.

3. У недостатку споразума или аранжмана, како је наведено у ставу 2., одлуке о употреби таквих посебних истражних техника на међународном нивоу доносе се на појединачној основи и могу, према потреби, узети у обзир финансијске аранжмане и договоре у погледу извршавања надлежности дотичних Страна.

4. Стране препознају важност међународне сарадње и помоћи у овом подручју као и потребу за њима, те сарађују међусобно и с међународним организацијама у развијању капацитета за постизање циљева овог члана.

ДИО V МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Члан 20.

Општа размјена информација

1. У сврху постизања циљева овог протокола, Стране извјештавају, у оквиру инструмента за извјештавање Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, о релевантним информацијама, у складу с домаћим правом и, према потреби, између осталог, о питањима као што су:

(а) у збирном облику, појединости о запљенама дувана, дуванских производа или производне опреме, количини, вриједности запљена, описима производа, датумима и мјестима производње; и утајеним порезима;

(б) увоз, извоз, транзит, опорезива и бесцаринска продаја и количина или вриједност производње дувана, дуванских производа или производне опреме;

(ц) трендови, методе сакривања и начини рада који се користе у незаконитој трговини дуканом, дуванским производима или производном опремом; и

(д) било које друге релевантне информације, према договору Страна.

2. Стране сарађују међусобно и с надлежним међународним организацијама ради изградње капацитета Страна за прикупљање и размјену информација.

3. Стране сматрају наведене информације повјерљивим и допуштеним за употребу само Странама, осим ако Страна која их даје не наведе другачије.

Члан 21.

Размјена информација о провођењу законодавства

1. Према потреби, у складу с домаћим правом или било којим примјењивим међународним уговорима, на властиту иницијативу или на захтјев Стране која прописно образложи да су такве информације потребне у сврху откривања или истраживања незаконите трговине дуканом, дуванским производима или производном опремом, Стране размјењују следеће информације:

(а) евиденцију о издавању дозвола дотичним физичким и правним лицима;

(б) информације за идентификацију, праћење и процесуирање физичких или правних лица укључених у незакониту трговину дуканом, дуванским производима или производном опремом;

(ц) евиденцију о истрагама и процесуирању;

(д) евиденцију плаћања за увоз, извоз или бесцаринску продају дувана, дуванских производа или производне опреме; и

(е) појединости о запљенама дувана, дуванских производа или производне опреме (укључујући, према потреби, информације о броју предмета, количину,

вриједност заплене, опис производа, укључене субјекте, датум и мјесто производње) и начинима дјеловања (укључујући превозна средства, скривање, руте и откривање).

2. Информације које се приме од Страна на основу овог члана употребљавају се искључиво за постизање циљева овог протокола. Стране могу одредити да се такве информације не смију просљеђивати без сагласности Стране која је доставила информације.

Члан 22.

Размјена информација: повјерљивост и заштита информација

1. Свака Страна одређује надлежне националне органе којима се достављају подаци из чланова 20, 21. и 24. и о томе обавјештава Стране путем Секретаријата Конвенције.

2. Размјена информација на основу овог протокола подлијеже домаћем праву у погледу повјерљивости и приватности. Стране штите све повјерљиве информације које се размјењују, према међусобном договору.

Члан 23.

Помоћ и сарадња: обука, техничка помоћ и сарадња у научним, техничким и технолошким питањима

1. Стране сарађују међусобно и/или путем надлежних међународних и регионалних организација у пружању обуке, техничке помоћи и сарадње у научним, техничким и технолошким питањима, да би се постигли циљеви овог протокола, према међусобном договору. Таква помоћ може укључивати пренос стручног знања или одговарајуће технологије у подручјима прикупљања информација, провођења законодавства, праћења и проналажења, управљања информацијама, заштите личних података, забрана, електронског надзора, форензичке анализе, узајамне правне помоћи и изручења.

2. Стране могу, према потреби, склопити билатералне, мултилатералне или било које друге споразуме или договоре у сврху унапређења обуке, техничке помоћи и сарадње у научним, техничким и технолошким питањима, узимајући у обзир потребе Страна које су земље у развоју и Страна с привредама у транзицији.

3. Стране сарађују, према потреби, у развоју и истраживању могућности утврђивања тачног географског поријекла заплијењеног дувана и дуванских производа.

Члан 24.

Помоћ и сарадња: истрага и процесуирање кривичних дјела

1. У складу са својим домаћим правом, Стране предузимају све потребне мјере, према потреби, за јачање сарадње мултилатералним, регионалним или билатералним аранжманима за спречавање, откривање, истраживање, процесуирање и кажњавање физичких или правних лица која се баве незаконитом трговином дуваном, дуванским производима или производном опремом.

2. Свака Страна обезбјеђује да административни, регулаторни, органи за провођење законодавства и други органи задужени за борбу против незаконите трговине дуваном, дуванским производима или производном опремом (укључујући, ако је то допуштено домаћим правом, правосудна органа) сарађују и размјењују релевантне информације на националном и међународном нивоу у складу с условима прописаним њеним домаћим правом.

Члан 25.

Заштита суверенитета

1. Стране извршавају своје обавезе на основу овог протокола на начин који је у складу с начелима суверене

једнакости и територијалне цјеловитости држава и немијешања у унутрашње послове других држава.

2. Ништа у овом протоколу не даје једној Страни право да на територији друге државе извршава надлежност и обавља функције које су резервисане искључиво за органе те друге државе њеним унутрашњим правом.

Члан 26.

Надлежност

1. Свака Страна доноси мјере које су евентуално потребне за утврђивање њене надлежности над кривичним дјелима утврђеним у складу с чланом 14.:

(а) када је кривично дјело почињено на територији те Стране; или

(б) када је кривично дјело почињено на пловилу које плови под заставом те Стране или у летјелици која је регистрована у складу са законима те Стране у тренутку почињења кривичног дјела.

2. У складу с чланом 25. Страна такође може успоставити своју надлежност над било којим таквим кривичним дјелом:

(а) када је кривично дјело почињено на штету те Стране;

(б) када је кривично дјело починио држављанин те Стране или особа без држављанства која има уобичајено бораويште на њеној територији; или

(ц) када је кривично дјело једно од оних утврђених у складу с чланом 14. и почињено је ван њене територије с циљем почињења неког од кривичних дјела утврђених у складу с чланом 14. на њеној територији.

3. За потребе члана 30. свака Страна доноси мјере потребне за утврђивање своје надлежности над кривичним дјелима утврђеним у складу с чланом 14. када се наводни починилац налази на њеној територији и не изручи такву особу искључиво због тога што је та особа њен држављанин.

4. Свака Страна може донијети и мјере које су евентуално потребне за утврђивање њене надлежности над кривичним дјелима утврђеним у складу с чланом 14. када се наводни починилац налази на њеној територији и не изручи га.

5. Ако је Страна која извршава своју надлежност према ставу 1. или 2. обавијештена или је на други начин сазнала да једна или више других Страна проводе истрагу, процесуирање или судски поступак у вези с истим понашањем, надлежни органи тих Страна међусобно се савјетују, према потреби, с циљем координације својих дјеловања.

6. Не доводећи у питање норме општег међународног права, овај протокол не искључује извршавање било какве кривичне надлежности коју је Страна утврдила у складу са својим домаћим правом.

Члан 27.

Сарадња у провођењу законодавства

1. Свака Страна доноси, у складу са својим домаћим правним и административним системима, ефикасне мјере за:

(а) побољшање и, према потреби, успостављање комуникационих канала између надлежних органа, агенција и служби да би се олакшала безбједна и брза размјена информација о свим аспектима кривичних дјела утврђених у складу с чланом 14.;

(б) обезбјеђивање ефикасне сарадње између надлежних органа, агенција, царина, полиције и других агенција за провођење законодавства;

(ц) сарадњу с другим Странама у провођењу истрага у одређеним случајевима у вези с кривичним дјелима утврђеним у складу с чланом 14. која се односе на:

(i) идентитет, мјесто боравка и активности лица осумњичених за учествовање у таквим кривичним дјелима или локацију других укључених лица;

(ii) кретање добити остварене криминалом или имовине произашле из почињења таквих кривичних дјела; и

(iii) кретање имовине, опреме или других средстава која се користе или су намијењена за коришћење при почињењу таквих кривичних дјела;

(д) пружање, према потреби, потребних предмета или количина твари за аналитичке или истражне сврхе;

(е) олакшавање ефикасне координације између својих надлежних органа, агенција и служби те промовисање размјене особља и других стручњака, укључујући, у складу с билатералним споразумима или договорима између дотичних Страна, одређивање официра за везу;

(ф) размјену релевантних информација с другим Странама о специфичним средствима и методама које користе физичка или правна лица у почињењу таквих кривичних дјела, укључујући, гдје је то примјенимо, руте и начине превоза и коришћење лажних идентитета, измијењених или лажних докумената или других средстава за прикривање њихових активности; и

(г) размјену релевантних информација и координирање административних и других мјера које се предузимају, према потреби, у сврху раног откривања кривичних дјела утврђених у складу с чланом 14.

2. С циљем провођења овог протокола, Стране разматрају склапање билатералних или мултилатералних споразума или аранжмана о директној сарадњи између својих органа за провођење законодавства те их, ако такви споразуми или договори већ постоје, мијењају на одговарајући начин. У недостатку таквих споразума или договора између дотичних Страна, Стране могу сматрати овај протокол темељем за узајамну сарадњу у провођењу законодавства у односу на кривична дјела обухваћена овим протоколом. Кад год је то прикладно, Стране у потпуности користе споразуме или аранжмане, укључујући међународне или регионалне организације, да би појачале сарадњу између својих агенција за провођење законодавства.

3. Стране настоје да сарађују у оквиру својих могућности да би одговориле на транснационалну незакониту трговину дуванским производима која се проводи помоћу савремене технологије.

Члан 28.

Узајамна административна помоћ

У складу са својим домаћим правним и административним системима, Стране пружају једне другима, на захтјев или на властиту иницијативу, информације да би обезбиједиле правилну примјену царинског и другог релевантног права у спречавању, откривању, истраживању, процесуирању и сузбијању незаконите трговине дуваном, дуванским производима или производном опремом. Стране сматрају наведене информације повјерљивим и допуштеним за ограничену употребу, осим ако Страна која их даје не наведе другачије. Такве информације могу укључивати:

(а) нове царинске и друге технике извршавања чија је ефикасност доказана;

(б) нове трендове, средства или методе бављења незаконитом трговином дуваном, дуванским производима и производном опремом;

(ц) робу за коју се зна да је предмет незаконите трговине дуваном, дуванским производима и производном опремом, као и појединости о опису, паковању, превозу и складиштењу те методама које се користе у вези с том робом;

(д) физичка или правна лица за која се зна да су починила кривично дјело или учествовала у почињењу кривичног дјела утврђеног у складу с чланом 14.; и

(е) сви други подаци који могу помоћи одређеним агенцијама у процјени ризика за потребе контроле и другог извршавања.

Члан 29.

Узајамна правна помоћ

1. Стране пружају једне другим у највећој могућој мјери узајамну правну помоћ у истрагама, процесуирању и судским поступцима у вези с кривичним дјелима утврђеним у складу с чланом 14. овог протокола.

2. Узајамна правна помоћ пружа се у највећој могућој мјери у складу с релевантним законима, уговорима, споразумима и договорима Стране којој је поднесен захтјев у погледу истрага, процесуирања и судских поступака у вези с кривичним дјелима за која се правна лица могу сматрати одговорним у складу с чланом 15. овог протокола у Страни која је поднијела захтјев.

3. Узајамна правна помоћ која се пружа у складу с овим чланом може се затражити у било коју од следећих сврха:

(а) прикупљање доказа или изјава од особа;

(б) достава судских докумената;

(ц) извршавање претреса и заплена те замрзавање имовине;

(д) претрага објеката и локација;

(е) пружање информација, доказних предмета и налаза вјештачења;

(ф) достављање оригиналних или овјерених копија релевантних докумената и списка, укључујући владине, банковне, финансијске, корпоративне или пословне евиденције;

(г) идентификовање или праћење прихода остварених кривичним дјелом, имовине, предмета или других ствари у доказне сврхе;

(х) олакшавање добровољног одазивања особа у Страни која је поднијела захтјев; и

(и) било коју другу врсту помоћи која није у супротности с домаћим правом Стране којој је захтјев поднесен.

4. Овај члан не утиче на обавезе које произлазе из било којег другог уговора, билатералног или мултилатералног, којим се уређује или којим ће се уређивати, у цијелости или дјелимично, узајамна правна помоћ.

5. Ставови од 6. до 24. примјењују се, на основу реципрочности, на захтјеве поднесене на основу овог члана ако дотичне Стране нису обавезане уговором или међувладиним споразумом о узајамној правној помоћи. Ако су Стране обавезане таквим уговором или међувладиним споразумом, примјењују се одговарајуће одредбе тог уговора или међувладиног споразума, осим ако се Стране договоре да ће умјесто њих примјењивати ставове од 6. до 24. Стране се снажно подстичу на примјену ових ставова ако они олакшавају сарадњу.

6. Стране одређују централни орган који је одговоран и овлаштен за примање захтјева за узајамну правну помоћ и њихово извршење или преношење надлежним органима ради извршења. Када Страна има посебну регију или подручје са засебним системом узајамне правне помоћи, она може одредити посебан централни орган који има исту

функцију за ту регију или подручје. Централни органи обезбјеђују брзо и правилно извршење или преношење запријемљених захтјева. Када централни орган пренесе захтјев надлежном органу на извршење, он подстиче тај надлежни орган на брзо и правилно извршење захтјева. Свака Страна у тренутку приступања овом протоколу, односно у тренутку прихватања, одобрења, службене потврде или ратификације овог протокола обавјештава шефа Секретаријата Конвенције о централном органу одређеном у ову сврху. Преношење захтјева за узајамну правну помоћ и сва комуникација у вези с тим обавља се између централних органа које су одредиле Стране. Овај услов не доводи у питање право Стране да затражи да јој се такви захтјеви и саопштења доставе дипломатским путем и, у хитним околностима, ако су Стране сагласне и ако је то могуће, путем одговарајућих међународних организација.

7. Захтјеви се подносе у писаном облику или, ако је то могуће, било којим средством које омогућава писани запис, на језику прихватљивом за Страну којој је захтјев поднесен под условима који тој Страни омогућавају да утврди вјеродостојност. О језику или језицима које поједина Страна прихвата обавјештава се шеф Секретаријата Конвенције у тренутку приступа овом протоколу, односно у тренутку прихватања, одобрења, службене потврде или ратификације овог протокола. У хитним околностима, и ако то Стране договоре, захтјеви се могу поднијети усмено, али се морају одмах потврдити у писаном облику.

8. Захтјев за узајамну правну помоћ садржава:

(а) идентитет органа који подноси захтјев;
(б) предмет и природу истраге, процесуирања или судског поступка на који се захтјев односи, те назив и функције органа које проводи ту истрагу, процесуирање или судски поступак;

(ц) сажетак релевантних чињеница, осим у погледу захтјева у сврху доставе судских докумената;

(д) опис тражене помоћи и појединости о сваком посебном поступку чију примјену жели Страна која је поднијела захтјев;

(е) ако је то могуће, идентитет, локацију и држављанство дотичне особе;

(ф) сврху за коју се траже докази, информације или дјеловање; и

(г) одредбе домаћег права које се односе на кривично дјело и одговарајућу казну.

9. Страна којој је захтјев поднесен може затражити додатне информације када се то чини потребним за извршење захтјева у складу с њеним домаћим правом или када се тиме може олакшати извршење захтјева.

10. Захтјев се извршава у складу с домаћим правом Стране којој је захтјев поднесен и у мјери у којој то није противно њеном домаћем праву и, када је то могуће, у складу с поступцима наведеним у захтјеву.

11. Страна која је поднијела захтјев не преноси и не употребљава информације или доказе које је добила од Стране којој је захтјев поднесен за истраге, процесуирање или судске поступке осим оних наведених у захтјеву без претходног одобрења Стране којој је захтјев поднесен. Ништа у овом ставу не спречава Страну која је поднијела захтјев да у свом поступку открије информације или доказе који окривљеног ослобађају од кривње. У том случају, Страна која је поднијела захтјев обавјештава Страну којој је захтјев поднесен прије откривања информација или доказа те се, ако је то затражено, савјетује са Страном којој је захтјев поднесен. Ако, у изузетном случају, претходна обавијест није могућа, Страна која је поднијела захтјев без одгађања

обавјештава Страну којој је захтјев поднесен о откривању информација или доказа.

12. Страна која је поднијела захтјев може затражити од Стране којој је захтјев поднесен да са захтјевом и садржајем захтјева поступа као с повјерљивим осим до мјере која је потребна за извршење захтјева. Ако Страна којој је захтјев поднесен не може испунити захтјев у погледу повјерљивости, она без одгађања о томе обавјештава Страну која је поднијела захтјев.

13. Кад год је то могуће и у складу с основним начелима домаћег права, када се појединац налази на територији једне Стране и мора бити саслушан као свједок или вјештак пред правосудним органима друге Стране, прва Страна може, на захтјев друге, допустити да се саслушање одржи путем видео-конференције ако за тог појединца није могуће или пожељно да се лично појави на територији Стране која је поднијела захтјев. Стране се могу договорити да саслушање проведе правосудни орган Стране која је поднијела захтјев у присуству правосудног органа Стране којој је захтјев поднесен.

14. Узајамна правна помоћ може се одбити:

(а) ако захтјев није поднесен у складу с овим чланом;

(б) ако Страна којој је захтјев поднесен сматра да би извршење захтјева могло довести у питање њен суверенитет, јавни поредак или друге битне интересе;

(ц) ако би органима Стране којој је захтјев поднесен домаћим правом било забрањено провођење тражене радње у односу на било које слично кривично дјело које би било предмет истраге, процесуирања или судског поступка у њиховој властитој надлежности;

(д) када се захтјев односи на кривично дјело за које је максимална казна у Страни којој је захтјев поднесен мања од двије године затвора или другог облика лишавања слободе или, ако би, према мишљењу Стране којој је захтјев поднесен, пружање помоћи представљало терет за њене ресурсе који је несразмјеран тежини кривичног дјела; или

(е) ако би одобрење захтјева било противно правном систему Стране којој је захтјев поднесен, а који се односи на узајамну правну помоћ.

15. Свако одбијање узајамне правне помоћи мора се образложити.

16. Страна не смије одбити пружање узајамне правне помоћи из овог члана позивајући се на банковну тајну.

17. Стране не смију одбити захтјев за узајамну правну помоћ само због тога што се сматра да кривично дјело укључује и фискална питања.

18. Стране могу одбити пружање узајамне правне помоћи у складу с овим чланом због разлога непостојања обостране кажњивости. Међутим, Страна којој је захтјев поднесен може, ако то сматра примјереним, пружити помоћ у мјери коју одреди према властитом нахођењу без обзира на то чини ли предметно понашање кривично дјело према домаћем праву Стране којој је захтјев поднесен.

19. Страна којој је захтјев поднесен извршава захтјев за узајамну правну помоћ што је прије могуће и у највећој могућој мјери води рачуна о свим роковима које је предложила Страна која је поднијела захтјев, а који су образложени по могућности у самом захтјеву. Страна којој је захтјев поднесен одговара на оправдане захтјеве Стране која је поднијела захтјев у вези с напретком у испуњавању захтјева. Страна која је поднијела захтјев без одгађања обавјештава Страну којој је захтјев поднесен ако затражена помоћ више није потребна.

20. Страна којој је захтјев поднесен може одгодити узајамну правну помоћ ако она омета истрагу, процесуирање или судски поступак који су у току.

21. Прије одбијања захтјева на основу става 14. или одгоде његовог извршења на основу става 20. Страна којој је захтјев поднесен савјетује се са Страном која је поднијела захтјев да би се размотрила могућност одобрења помоћи под условима које Страна којој је захтјев поднесен сматра потребним. Ако Страна која је поднијела захтјев прихвати помоћ под тим условима, она мора поштовати те услове.

22. Редовне трошкове извршења захтјева сноси Страна којој је захтјев поднесен, осим ако су се дотичне Стране договориле другачије. Ако су за испуњење захтјева потребни или ће бити потребни знатни или ванредни трошкови, Стране се савјетују како би утврдиле услове под којима ће се захтјев извршити као и начин сношења трошкова.

23. У случају пријема захтјева, Страна којој је захтјев поднесен:

(а) доставља Страни која је поднијела захтјев копије владиних евиденција, докумената или информација које посједује те које су доступне јавности према њеном домаћем праву; и

(б) може, према властитом нахођењу, пружити Страни која је поднијела захтјев у цијелости, дјелимично или под условима које сматра прикладним, копије свих владиних евиденција, докумената или информација које посједује те које нису доступне јавности према њеном домаћем праву.

24. Стране разматрају, према потреби, могућност склапања билатералних или мултилатералних споразума или аранжмана који би служили потребама одредаба овог члана, дали практични учинак или оснажили одредбе овог члана.

Члан 30.

Изручење

1. Овај члан примјењује се на кривична дјела утврђена у складу с чланом 14. овог протокола:

(а) ако се особа која је предмет захтјева за изручење налази на подручју Стране којој је захтјев поднесен;

(б) ако је кривично дјело за које се тражи изручење кажњиво према домаћем праву и Стране која је поднијела захтјев и Стране којој је захтјев поднесен; те

(ц) ако је кривично дјело кажњиво максималном казном затвора или другим обликом лишавања слободе од најмање четири године или тежом казном или краћом казном како су се Стране договориле у складу с билатералним и мултилатералним уговорима или другим међународним споразумима.

2. Сматра се да је свако од кривичних дјела на које се примјењује овај члан обухваћено као кривично дјело које подлијеже изручењу у сваком уговору о изручењу који постоји међу Странама. Стране се обавезују да ће укључити таква кривична дјела као кривична дјела која подлијежу изручењу у сваки уговор о изручењу који ће међусобно склопити.

3. Ако Страна која изручење условује постојањем уговора прими захтјев за изручење од друге Стране с којом нема уговор о изручењу, она може сматрати овај протокол правним основом за изручење у вези с било којим кривичним дјелом на које се примјењује овај члан.

4. Стране које изручење не условљавају постојањем уговора међусобно признају кривична дјела на која се примјењује овај члан као кривична дјела која подлијежу изручењу.

5. Изручење подлијеже условима предвиђеним домаћим правом Стране којој је захтјев поднесен или важећим уговорима о изручењу, укључујући, између

осталог, услове у вези са захтјевом у погледу минималне казне за изручење и разлоге због којих Страна којој је захтјев поднесен може одбити изручење.

6. Стране, у складу са својим домаћим правом, настоје да убрзају поступке изручења и поједноставе захтјеве у погледу доказа у вези с изручењем у односу на сва кривична дјела на која се примјењује овај члан.

7. Ако Страна не изручи наводног починиоца који се налази на њеној територији због кривичног дјела на које се примјењује овај члан искључиво због тога што је та особа њен држављанин, на захтјев Стране која тражи изручење дужна је без непотребног одгађања да поднесе предмет својим надлежним органима ради процесуирања. Ти органи доносе своју одлуку и воде своје поступке на исти начин као и у случају било којег другог кривичног дјела сличне природе према домаћем праву те Стране. Дотичне Стране међусобно сарађују, посебно у процедуралним и доказним аспектима, да би обезбиједиле ефикасност таквог процесуирања.

8. Када је Страни према њеном домаћем праву допуштено да изручи или на други начин преда свог држављанина само под условом да ће та особа бити враћена тој Страни на служење казне изречене као резултат суђења или поступка за који је тражено изручење или предаја те особе, а та Страна и Страна која је тражила изручење слажу се с том могућношћу и осталим условима које сматрају примјереним, такво условно изручење или предаја довољни су за испуњење обавезе утврђене у ставу 7.

9. Ако се изручење које је тражено у сврху извршења казне одбије због тога што је тражена особа држављанин Стране којој је захтјев поднесен, та Страна, ако њено домаће право то допушта и ако је то у складу са захтјевима тог права, на захтјев Стране која је поднијела захтјев разматра извршење казне која је изречена према домаћем праву Стране која је поднијела захтјев или преосталог дијела казне.

10. Свакој особи против које се води поступак у вези с било којим од кривичних дјела на која се примјењује овај члан гарантује се праведно поступање у свим фазама поступка, укључујући уживање свих права и гаранција предвиђених домаћим правом Стране на чијој се територији та особа налази.

11. Ништа у овом протоколу не тумачи се као наметање обавезе изручења ако Страна којој је захтјев поднесен има утемељене разлоге вјеровати да је захтјев поднесен у сврху процесуирања или кажњавања одређене особе због њеног пола, расе, вјероисповијести, националности, етничког поријекла или политичких увјерења или да би се одобрењем захтјева отежао положај те особе због било којег од наведених разлога.

12. Стране не смију одбити захтјев за изручење само због тога што се сматра да кривично дјело укључује и фискална питања.

13. Прије одбијања изручења, Страна којој је захтјев поднесен савјетује се, према потреби, са Страном која је поднијела захтјев да би јој пружила могућност за представљање њених мишљења и достављање информација релевантних за њене тврдње.

14. Стране настоје да склопе билатералне и мултилатералне споразуме или аранжмане за провођење или јачање ефикасности изручења. Ако су Стране обавезане постојећим уговором или међувладиним аранжманом, примјењују се одговарајуће одредбе тог уговора или међувладиног аранжмана, осим ако се Стране договоре да ће умјесто тога примјењивати ставове од 1. до 13.

Члан 31.

Мјере за обезбјеђивање изручења

1. У складу са својим домаћим правом и својим међународним уговорима о изручењу, Страна којој је захтјев поднесен може, након што се увјерила да то оправдавају околности и да постоји хитност те на захтјев Стране која је поднијела захтјев, привести особу чије се изручење тражи и која се налази на њеној територији, или предузети друге одговарајуће мјере да би обезбиједила присутност те особе током поступка изручења.

2. Страна која је поднијела захтјев обавјештава се, према потреби и без одгађања, о мјерама предузетим у складу са ставом 1., у складу с националним правом.

3. Свака особа у односу на коју се предузимају мјере у складу са ставом 1. има право да:

(а) без одгађања комуницира с најближим одговарајућим представником државе чији је та особа држављанин или, ако је та особа особа без држављанства, државе на чијој територији та особа има уобичајено боравиште; и

(б) прими посјету представника те државе.

ДИО VI ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Члан 32.

Извјештавање и размјена информација

1. Свака Страна подноси Скупштини страна, путем Секретаријата Конвенције, периодичне извјештаје о свом провођењу овог протокола.

2. Формат и садржај таквих извјештаја одређује Скупштина страна. Ти извјештаји дио су редовног инструмента за извјештавање Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана.

3. Садржај периодичних извјештаја из става 1. одређује се, између осталог, узимајући у обзир следеће:

(а) информације о законодавним, извршним, административним или другим мјерама предузетим за провођење овог протокола;

(б) информације, према потреби, о било каквим ограничењима или препрекама на које се наилази при провођењу овог протокола и о мјерама предузетим за превладавање тих препрека;

(ц) информације, према потреби, о пруженој, примљеној или затраженој финансијској и техничкој помоћи за активности повезане с уклањањем незаконите трговине дуванским производима; и

(д) информације наведене у члану 20.

У оним случајевима у којима се релевантни подаци већ прикупљају у оквиру механизма за извјештавање Конференције страна, податке не треба поновно прикупљати Скупштина страна.

4. Скупштина страна, у складу с чланом 33. и 36., разматра аранжмане за помоћ Странама које су земље у развоју и Странама које су земље с привредама у транзицији, на њихов захтјев, у испуњавању обавеза из овог члана.

5. Извјештавање о информацијама у складу с тим члановима подлијеже националном праву у погледу повјерљивости и приватности. Стране штите, према међусобном договору, све повјерљиве информације о којима је извјештено или које су размјене.

ДИО VII ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АРАНЖМАНИ И ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

Члан 33.

Скупштина страна

1. Овим се успоставља Скупштина страна. Прву сједницу Скупштине страна сазива Секретаријат Конвенције непосредно прије или непосредно након следеће редовне сједнице Конференције страна након ступања на снагу овог протокола.

2. Након тога, Секретаријат Конвенције сазива редовне сједнице Скупштине страна, непосредно прије или непосредно након редовних сједница Конференције страна.

3. Ванредне сједнице Скупштине страна одржавају се када то Скупштина сматра потребним или на писани захтјев било које Стране, под условом да, у року од шест мјесеци од достављања таквог захтјева Странама од стране Секретаријата Конвенције, најмање трећина Страна подржи тај захтјев.

4. Пословник и Финансијска правила Конференције страна Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана примјењују се, мутатис мутандис, на Скупштину страна, осим ако Скупштина страна одлучи другачије.

5. Скупштина страна редовно преиспитује провођење Протокола и доноси одлуке потребне за промовирање његове ефикасне провођења.

6. Скупштина страна одлучује о опсегу и механизму процијењених добровољних доприноса Страна Протокола за примјену овог протокола, као и о другим могућим средствима за његову провођење.

7. На свакој редовној сједници, Скупштина страна консензусом доноси буџет и план рада за финансијски период до следеће редовне сједнице, који се разликују од буџета и плана рада Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана.

Члан 34.

Секретаријат

1. Секретаријат Конвенције је Секретаријат овог протокола.

2. Функције Секретаријата Конвенције с обзиром на његову улогу као Секретаријата овог протокола су:

(а) припремати сједнице Скупштине страна и свих помоћних органа, као и радних група и других органа која је успоставила Скупштина страна и пружати им потребне услуге;

(б) примати, анализирати, преносити и пружати повратне информације дотичним Странама према потреби и Скупштини страна о извјештајима које је запримио у складу с овим протоколом и олакшати размјену информација међу Странама;

(ц) на захтјев пружати подршку Странама, нарочито Странама које су земље у развоју и Странама које су земље с привредама у транзицији, у прикупљању, достављању и размјени потребних информација у складу с одредбама овог протокола те помоћ у идентификовању доступних ресурса за олакшање провођења обавеза на основу овог протокола;

(д) припремати извјештаје о својим активностима на основу овог протокола под водством Скупштине страна и за подношење Скупштини страна;

(е) обезбиједити, под водством Скупштине страна, потребну координацију с надлежним међународним и регионалним међувладиним организацијама и другим органима;

(ф) склопити, под водством Скупштине страна, административне или уговорне аранжмане који би могли бити потребни за ефикасно обављање његових функција као Секретаријата овог протокола;

(г) примати и прегледавати пријаве међувладиних и невладиних организација које желе бити акредитоване као посматрачи на Скупштини страна, обезбјеђујући при том да нису повезане с дуванском индустријом, те поднијети прегледане пријаве Скупштини страна на разматрање; и

(х) обављати остале функције Секретаријата одређене овим протоколом и такве друге функције које му може одредити Скупштина страна.

Члан 35.

Односи између Скупштине страна и међувладиних организација

Да би се обезбиједила техничка и финансијска сарадња за постизање циља овог протокола, Скупштина страна може да затражи сарадњу надлежних међународних и регионалних међувладиних организација, укључујући финансијске и развојне институције.

Члан 36.

Финансијска средства

1. Стране препознају важну улогу коју финансијска средства имају у постизању циља овог протокола те признају важност члана 26. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана у постизању циљева Конвенције.

2. Свака Страна пружа финансијску подршку у односу на своје националне активности намијењене за постизање циља овог протокола, у складу са својим националним плановима, приоритетима и програмима.

3. Стране промовишу, према потреби, употребу билатералних, регионалних, субрегионалних и других мултилатералних канала за обезбјеђивање средстава за јачање капацитета Страна које су земље у развоју и Страна које су земље с привредама у транзицији да би се постигли циљеви овог протокола.

4. Не доводећи у питање члан 18., Стране се подстичу да, у складу с националним законодавством и политикама те према потреби, употребљавају све заплијењене приходе остварене кривичним дјелима произашле из незаконите трговине дуваном, дуванским производима и производном опремом за постизање циљева утврђених у овом протоколу.

5. Стране заступљене у релевантним регионалним и међународним међувладиним организацијама те финансијским институцијама и развојним институцијама подстичу те субјекте на пружање финансијске помоћи Странама које су земље у развоју и Странама које су земље с привредама у транзицији како би им се помогло у испуњавању њихових обавеза на основу овог протокола, без ограничавања права на учествовање у оквиру тих организација.

6. Стране су се договориле да:

(а) да би се Странама помогло у испуњавању њихових обавеза на основу овог протокола, сва релевантна потенцијална и постојећа средства доступна за активности повезане с циљем овог протокола треба мобилисати и искористити за добробит свих Страна, посебно Страна које су земље у развоју и Страна с привредама у транзицији; и

(б) Секретаријат Конвенције савјетује Стране које су земље у развоју и Стране с привредама у транзицији, на захтјев, о доступним изворима финансирања да би се олакшала provedба њихових обавеза на основу овог протокола.

7. Стране могу затражити да дуванска индустрија сноси све трошкове повезане с обавезама одређене Стране за постизање циљева овог протокола, у складу с чланом 5.3. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана.

8. Стране настоје, у складу са својим домаћим правом, да постигну самофинансирање провођења Протокола, укључујући наплатом пореза и других облика накнада на дуванске производе.

ДИО VIII РЈЕШАВАЊЕ СПОРОВА

Члан 37.

Рјешавање спорова

Рјешавање спорова између Страна у вези с тумачењем или примјеном овог протокола уређено је чланом 27. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана.

ДИО IX ИЗРАДА ПРОТОКОЛА

Члан 38.

Измјене Протокола

1. Свака Страна може да предложи измјене Протокола.

2. Измјене Протокола разматра и доноси Скупштина страна. Секретаријат Конвенције доставља Странама текст сваке предложене измјене овог протокола најмање шест мјесеци прије сједнице на којој ће бити предложено доношење измјене. Секретаријат Конвенције такође доставља предложене измјене потписницима овог протокола те Депозитару у информативне сврхе.

3. Стране улажу све напоре да би консензусом постигле договор о свакој предложеној измјени овог протокола. Ако се исцрпе сви напори за постизање консензуса а споразум није постигнут, крајње рјешење је доношење измјене трочетвртинском већином гласова Страна које су присутне и гласају на тој сједници. За потребе овог члана, "Стране које су присутне и гласају" значи Стране које су присутне и дају позитиван или негативан глас. Сваку донесену измјену Секретаријат Конвенције доставља Депозитару који је просљеђује свим Странама на прихватање.

4. Инструменти о прихватању измјена полажу се код Депозитара. Свака измјена донесена у складу са ставом 3. за оне Стране које су је прихватиле ступа на снагу деведесетог дана од датума када је Депозитар примио инструмент о прихватању најмање двије трећине Страна.

5. За сваку другу Страну измјена ступа на снагу деведесетог дана од датума када је та Страна код Депозитара положила свој инструмент о прихватању наведене измјене.

Члан 39.

Доношење и измјена прилога Протоколу

1. Свака Страна може дати приједлоге за прилог Протоколу и може предложити измјене прилога Протоколу.

2. Прилози су ограничени на пописе, обрасце и било који други описни материјал који се односи на процедурална, научна, техничка или административна питања.

3. Прилози Протоколу и њихове измјене предлажу се, доносе и ступају на снагу у складу с поступком утврђеним у члану 38.

ДИО X ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 40.

Резерве

На овај протокол не могу се изразити резерве.

Члан 41.

Повлачење

1. У било којем тренутку након двије године од датума ступања на снагу овог Протокола за једну Страну, та Страна може се повући из Протокола доставом писане обавијести Депозитару.

2. Свако такво повлачење ступа на снагу истеком године дана од датума када је Депозитар примио обавијест о повлачењу или неког каснијег датума који може бити наведен у обавијести о повлачењу.

3. Сматра се да се свака Страна која се повлачи из Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана повукла из овог протокола с ефектом од истог датума који има и њено повлачење из Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана.

Члан 42.

Право гласа

1. Свака Страна овог протокола има један глас, осим како је предвиђено у ставу 2.

2. Организације за регионалну економску интеграцију, у питањима која су у њиховој надлежности, своје право гласа остварују бројем гласова који је једнак броју њихових држава чланица које су Стране овог протокола. Таква организација не остварује своје право гласа ако било која од њених држава чланица остварује своје право и обрнуто.

Члан 43.

Потпис

Протокол је отворен за потписивање свим Странама Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана у сједишту Свјетске здравствене организације у Женеви од 10. до 11. јануара 2013. те након тога у сједишту Уједињених нација у New Yorkу до 9. јануара 2014.

Члан 44.

Ратификација, прихватање, одобрење, службена потврда или приступање

1. Овај протокол подлијеже ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању држава и службеној потврди или приступању организација за регионалну економску интеграцију које су Стране Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана. Отворен је за приступање од дана након датума на који се Протокол затвара за потписивање. Инструменти о ратификацији, прихватању, одобрењу, службеној потврди или приступању полажу се код Депозитара.

2. Свака организација за регионалну економску интеграцију која постане Страна, а да ниједна од њених држава чланица није Страна, обавезана је свим обавезама из овог протокола. У случају организација чија је једна или више држава чланица Страна, та организација и њене државе чланице одлучују о својим одговорностима за извршавање својих обавеза на основу овог протокола. У таквим случајевима, та организација и државе чланице нису истовремено овлашћене за остваривање права на основу овог протокола.

3. Организације за регионалну економску интеграцију наводе опсег својих надлежности у односу на питања уређена овим протоколом у својим инструментима о службеној потврди или у својим инструментима о приступању. Те организације такође обавјештавају Депозитара, који ће заузврат обавијестити Стране, о свим значајним измјенама у опсегу њихове надлежности.

Члан 45.

Ступање на снагу

1. Овај протокол ступа на снагу деведесетог дана који слиједи након датума полагања четрдесетог инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу, службеној потврди или приступању код Депозитара.

2. За сваку Страну Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана која ратификује, прихвати, одобри или службено потврди овај протокол или му приступи након што су испуњени услови за ступање на снагу наведени у ставу 1., овај протокол ступа на снагу деведесетог дана који слиједи након датума полагања њеног инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу, приступању или службеној потврди.

3. За потребе овог члана, инструмент који положи организација за регионалну економску интеграцију не рачуна се као додатни уз оне које су положили државе чланице те организације.

Члан 46.

Депозитар

Генерални секретар Уједињених нација је Депозитар овог протокола.

Члан 47.

Вјеродостојни текстови

Оригинал овог протокола, чији су текстови на арапском, кинеском, енглеском, француском, руском и шпанском језику једнако вјеродостојни, полаже се код генералног секретара Уједињених нација.

Прилог 1

Одлука FCTC/COP5(1) – Протокол о уклањању незаконите трговине дуванским производима

Конференција страна,

Дубоко забринута због незаконите трговине дуванским производима која доприноси ширењу дуванске епидемије, што је глобални проблем с озбиљним посљедицама по јавно здравље које захтијева ефикасне, адекватне и свеобухватне домаће и међународне одговоре;

Узимајући у обзир члан 15. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, који препознаје, између осталог, да је уклањање свих облика незаконите трговине дуванским производима битна компонента контроле дувана;

Позивајући се на своју одлуку FCTC/COP2(12) којом је основано Међувладино преговарачко тијело, с циљем израде и преговарања о протоколу о незаконитој трговини дуванским производима, који би надоградио и допунио одредбе члана 15. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана, те даље одлуке FCTC/COP3(6) и FCTC/COP4(11) које су одражавале напредак постигнут током преговора;

Поздрављајући рад који је обавило Међувладино преговарачко тијело на Протоколу о незаконитој трговини дуванским производима који је резултирао нацртом протокола за уклањање незаконите трговине дуванским производима, садржаног у документу FCTC/COP5/6;

Увјерени да ће напредовање Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана свеобухватним протоколом бити снажно и ефикасно средство за сузбијање незаконите трговине дуванским производима и њених тешких посљедица,

1. УСВАЈА у складу с чланом 33. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана приложени Протокол за уклањање незаконите трговине дуванским производима; и

2. ПОЗИВА све Стране Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о контроли дувана да размотре потписивање, ратификацију, прихватање, одобравање, службену потврду или приступање Протоколу што је прије могуће, да би Протокол ступио на снагу што је прије могуће.

Прилог 2

Историјат преговора о Протоколу о уклањању незаконите трговине дуванским производима

Већ 2006. године, на првом састанку Конференције страна (COP) након ступања на снагу FCTC-а Свјетске здравствене организације, Стране су расправљале о могућим протоколима уз Конвенцију. Једно од подручја у којем су се сложили да се може успоставити протокол била је незаконита трговина дуванским производима, па је стога Конференција страна основала стручну групу за припрему предлошка за могући протокол у овом подручју. Стручна група представила је свој извјештај Конференцији страна на њеној другој сједници 2007. године.

Препознајући да је потребно заједничко дјеловање да би се уклонила незаконита трговина, Конференција страна је на својој другој сједници успоставила Међувладино преговарачко тијело (INB), отворено за све Стране, за израду и преговарање о протоколу о незаконитој трговини дуванским производима који би надограђивао и надопуњавао одредбе члана 15. Оквирне конвенције Свјетске здравствене организације о дуванским производима (WHO FCTC).

Међувладино преговарачко тијело је одржало пет сједница, све у Женеви, Швајцарска. Прва сједница Међувладиног преговарачког органа одржана је 11. - 15. фебруара 2008. Као основа за преговоре послужило је предлошак за протокол о незаконитој трговини који је предложила стручна група. Г. Ian Walton-George, представник Европске уније, изабран је за предсједника Међувладиног преговарачког органа, а др. J. Al-Lawati (Оман), др Е. Jaramillo (Мексико), г. П. Krishna (Индија), гђа Ј. Asiedu (Гана) и г. J. Martin (Савезне Државе Микронезије) за потпредсједнике. Након прве сједнице, г. Walton-George саставио је "Текст предсједавајућег", узимајући у обзир коментаре Страна током прве сједнице.

Друга сједница Међувладиног преговарачког органа одржана је 20. - 25. октобра 2008. године, при чему је Текст предсједавајућег послужило као основа за преговоре. Међувладино преговарачко тијело је на трећој сједници Конференције страна (17 - 22. новембра 2008., Дурбан, Јужна Африка) извјестило о напретку. Конференција је затражила од Међувладиног преговарачког органа да настави с радом и да поднесе нацрт протокола на њеној четвртој сједници.

Као што је такође затражила Конференција страна, одржане су регионалне консултације за свих шест регија између друге и треће сједнице Међувладиног преговарачког органа. Консултације су одржане у Техерану, Исламској Републици Иран (регија Источног Медитерана), Женеви (регије Африке и Европе), Мексико Ситију, Мексико (регија Америка), Пекингу, Кини (регија Западног Пацифика) и Даки, Бангладеш (регија Југоисточне Азије).

Секретаријат је такође припремио стручне радове о неколико техничких питања да би послужили као документација за дискусије на трећој сједници Међувладиног преговарачког органа: изведивост међународног режима праћења и проналажења; правне посљедице могуће забране продаје дуванских производа путем интернета као и могуће забране бесцаринске продаје дуванских производа; правни савјет о подручју примјене протокола; и процјена

потенцијалних захтјева на националном нивоу за међународни систем проналажења.

За трећу сједницу Међувладиног преговарачког органа (28. јуни - 5. јули 2009.), предсједавајући је припремио ревидирани текст предсједавајућег, узимајући у обзир расправу током друге сједнице Међувладиног преговарачког органа, стручне радове и правне савјете. Ревидирани текст предсједавајућег послужило је као основа за дискусије на трећој сједници Међувладиног преговарачког органа. Међувладино преговарачко тијело је поновно изабрало г. Walton-George-а за предсједавајућег. Као потпредсједавајуће, Међувладино преговарачко тијело је изабрало др. Т. Vinita (Папуа Нова Гвинеја), г. Х. Мохамеда (Малдиви), гђу Ј. Asiedu (Гана) - коју је замијенио др. М. Anibueze (Нигерија) на четвртој сједници Међувладиног преговарачког органа, др. Е. Al Mansoori (Уједињени Арапски Емирати) и др. J. Regalado Pineda (Мексико).

Трећа сједница резултирала је преговарачким текстом, који је Међувладино преговарачко тијело прихватило као основу за даљње преговоре.

Двије групе за израду нацрта које је основало Међувладино преговарачко тијело радиле су између његове треће и четврте сједнице и предложиле текст чланова који се односе на контролу ланца снабдијевања и питања кривичног права, међусобну правну помоћ и изручење, како би олакшале даљње преговоре на четвртој сједници. Групама су предсједавали др. М. Anibueze (Нигерија) и гђа Ј. Demuni de Silva (Шри Ланка).

На четвртој сједници Међувладиног преговарачког органа (14 - 21. март 2010.), делегације су расправљале о одредбама преговарачког текста као и приједлозима које су изнијеле групе за израду нацрта. На крају сједнице, Међувладино преговарачко тијело је одлучило препоручити да се нацрт протокола размотри на четвртој сједници Конференције страна. Текст нацрта протокола показао је напредак који је Међувладино преговарачко тијело постигло до тог тренутка - постигнут је консензус о 26 одредби, док су 23 остале предмет расправе. Конкретно, постигнут је консензус о одредбама о праћењу и проналажењу и великој већини одредби које се односе на лиценцирање. Међутим, низ важних и изазовних питања остао је неријешен. У вези с неколико питања, Међувладино преговарачко тијело је тражило смјернице од Конференције страна, укључујући начин финансирања протокола.

Конференција страна је признала напредак који је постигло Међувладино преговарачко тијело и продужила мандат Међувладиног преговарачког тијела до завршне сједнице почетком 2012. године, тражећи од Међувладиног преговарачког органа да поднесе текст нацрта протокола на његовој петој сједници ради разматрања. Такође је основала неформалну радну групу за израду приједлога и израду могућег текста, како би се олакшали преговори на петој сједници Међувладиног преговарачког органа.

Неформална радна група, коју чине представници 30 страна (пет Страна по регији СЗО-а), одржала је два састанка (Женева, 4 - 8. јули и 19 - 23. септембар 2011.) и предсједавао им је др. Nuntavarn Vichit-Vadakan (Тајланд). У складу са својим мандатом, група је израдила могуће текстове за чланове у III дијелу протокола, о контроли ланца снабдијевања, који још нису били договорени, и предложила друге ствари у свом мандату, укључујући начин финансирања протокола и укључивање узајамне правне помоћи и изручења у нацрту протокола.

Пета сједница Међувладиног преговарачког органа одржана је од 29. марта до 4. априла 2012. Међувладино

преговарачко је потврдило г. Walton-George-а за председавајућег. Г. А.Т. Faireka (Кукова Острва) замијенио је др. Т. Vinita (Папуа Нова Гвинеја), а др. М. Kabir (Нигерија) замијенио је др М. Anibuezea (Нигерија) на мјесту потпредседника.

Након четири године и пет сједница преговора, 4. априла 2012. делегације пете сједнице Међувладиног преговарачког органа сложиле су се око консензуалног текста који ће бити поднесен Конференцији страна ради разматрања на њеној петој сједници. Текст нацрта протокола такође је узео у обзир коментаре које су поднијеле стране на преводу енглеског текста на арапски, кинески, француски, руски и шпански, у складу с одлуком Међувладиног преговарачког органа.

Протокол је усвојен консензусом 12. новембра 2012. године, на петој сједници СОР-а (Сеул, Република Кореја, 12 - 17. новембар 2012.). Тиме је постао први протокол FCTC-а Свјетске здравствене организације и нови међународни уговор сам по себи.

Протокол је отворен за потписивање 10. јануара 2013. у сједишту СЗО-а у Женеви. Више од 50 страна учествовало је у том догађају, током којег је 12 Страна, представљајући свих шест регија СЗО-а, потписало Протокол; једна Страна потписала је наредног дана. Тих 13 Страна су: Кина, Француска, Габон, Либија, Мјанмар, Никарагва, Панама, Република Кореја, Јужна Африка, Сиријска Арапска Република, Тунис, Турска и Уругвај. Протокол је остао отворен за потписивање у сједишту Уједињених нација у Њујорку до 9. јануара 2014.

Протокол о уклањању незаконите трговине дуванским производима представља прекретницу у јачању глобалног дјеловања против дувана и нови правни инструмент у јавном здравству. Напољунава FCTC Свјетске здравствене организације свеобухватним алатом за сузбијање и коначно уклањање незаконите трговине дуванским производима и за јачање правних димензија за међународну сарадњу у области здравства.

Прилог 3

Члан 15. Оквирне конвенције СЗО-а о контроли дувана

Незаконита трговина дуванским производима

1. Стране признају да уклањање свих облика незаконите трговине дуванским производима, укључујући кријумчарење, недозвољену производњу и кривотворење, те израда и провођење одговарајућих националних закона, уз субрегионалне, регионалне и глобалне уговоре, чини битне компоненте контроле дувана.

2. Свака Страна усваја и проводи ефикасне законодавне, извршне, административне или друге мјере да би обезбиједила означавање свих појединачних кутија и паковања дуванских производа и било којег спољног паковања таквих производа на начин да олакша Странама одређивање поријекла дуванских производа и да, у складу с националним правом и одговарајућим билатералним или мултилатералним уговорима, олакша Странама одређивање тачке преусмјеравања те праћење, документовање и контролу кретања дуванских производа и њихов правни статус. Свака Страна додатно:

(а) захтијева да појединачне кутије и паковања дуванских производа за малопродају и велепродају на њеном домаћем тржишту носе отиснуту изјаву: "Само за продају у (унесите име државе, субнационалне, регионалне или федералне јединице)" или да носе било коју другу видљиву ознаку која указује на коначно одредиште или која ће помоћи надлежним органима у утврђивању је ли производ законито у продаји на домаћем тржишту; и

(б) размотрити, према потреби, развијање практичног режима праћења и проналажења који ће додатно обезбиједити дистрибуциони систем и олакшати истраживање недозвољене трговине.

3. Свака Страна захтијева да су подаци на паковању или ознаке наведене у ставу 2. овог члана приказани у читљивом облику и/или написани на њеном службеном језику или језицима.

4. С циљем уклањања незаконите трговине дуванским производима, свака Страна:

(а) прати и прикупља податке о прекограничној трговини дуванским производима, укључујући незакониту трговину, и размјењује информације између царинских, порезних и других органа, према потреби, и у складу с националним правом и релевантним важећим билатералним или мултилатералним уговорима;

(б) доноси или ојачава законодавство, уз одговарајуће казне и правне лијекове, против незаконите трговине дуванским производима, укључујући кривотворене и кријумчарене цигарете;

(ц) предузима одговарајуће кораке да би се обезбиједило да сва заплијењена производна опрема, кривотворене и кријумчарене цигарете и други дувански производи буду уништени, користећи еколошки прихватљиве методе гдје је то изведиво, или да буду одложени у складу с националним правом;

(д) усваја и проводи мјере за праћење, документовање и контролу складиштења и дистрибуције дуванских производа који се држе или крећу под суспензијом пореза или царина у оквиру њене надлежности; и

(е) усваја одговарајуће мјере да би се омогућило одузимање прихода стечених незаконитом трговином дуванским производима.

5. Информације прикупљене у складу с подставом 4. тачка (а) и подставом 4. тачка (д) овог члана Стране достављају у цијелости, према потреби, у својим периодичним извјештајима Конференцији страна, у складу с чланом 21.

6. Стране, према потреби и у складу с националним правом, промовирају сарадњу између националних агенција, као и релевантних регионалних и међународних међувладиних организација у вези с истрагама, процесуирањем и поступцима, с циљем уклањања незаконите трговине дуванским производима. Посебан нагласак стављен је на сарадњу на регионалном и подрегионалном нивоу у борби против незаконите трговине дуванским производима.

7. Свака Страна настоји усвојити и провести даљње мјере, укључујући лиценцирање, према потреби, за контролу или регулисање производње и дистрибуције дуванских производа да би се спријечила незаконита трговина.

Прилог 4

Члан 33. Оквирне конвенције СЗО-а о контроли дувана

Протоколи

1. Свака Страна може предлагати протоколе. Такви приједлози разматраће се на Конференцији страна.

2. Конференција страна може да усваја протоколе уз ову Конвенцију. Приликом усвајања ових протокола настојаће се постићи консензус. Ако се исцрпе сви напори за постизање консензуса а споразум није постигнут, крајње рјешење је доношење протокола трочетвртинском већином гласова Страна које су присутне и гласају на тој сједници. За потребе овог члана, Стране које су присутне и гласају значи Стране које су присутне и дају позитиван или негативан глас.

3. Секретаријат доставља Странама текст сваког предложеног протокола најмање шест мјесеци прије сједнице на којој ће бити предложено усвајање протокола.

4. Само Стране ове Конвенције могу бити Стране Протокола.

5. Сви протоколи ове Конвенције обавезујући су само за Стране предметног протокола. Само Стране протокола могу доносити одлуке о питањима која се искључиво односе на предметни протокол.

6. Услови за ступање на снагу било којег протокола утврђују се самим протоколом.

Протокол о уклањању незаконите трговине дуванским производима је први протокол Оквирне конвенције СЗО-а о контроли дувана (WHO FCTC). Израђен је као одговор на растућу међународну незакониту трговину дуванским производима, која представља озбиљну пријетњу јавном здрављу повећањем доступности и приступачности дуванских производа, подстицајући на тај начин епидемију

дувана и подривајући политике контроле дувана. Незаконита трговина такође узрокује значајне губитке у државним приходима, а истовремено доприноси финансирању транснационалних криминалних активности. Циљ Протокола је уклањање свих облика недозвољене трговине дуванским производима, у складу с одредбама члана 15. WHO FCTC, који захтијева од Страна да предузму мјере за дјелотворну контролу ланца снабдијевања дуванским производима и међународну сарадњу о широком спектру питања.

Секретаријат Конвенције
Оквирна конвенција СЗО-а о контроли дувана
Свјетска здравствена организација
Avenue Appia 20, 1211 Женева 27, Швајцарска
Тел: +4122 791 5043 - Факс: +4122 791 5830
Емејл: FCTCsecretariat@WHO.int Веб: www.WHO.int/
FCTC

Члан 3.

Даје се овлаштење министру иностраних послова Босне и Херцеговине да потпише Инструмент о ратификацији овог Протокола.

Члан 4.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-32/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједавајући
Др Денис Бећировић, с. р.

72

Na osnovu člana V 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i saglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1584/26 od 30. juna 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoj 3. septembra 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PET KONVENCIJA I PROTOKOLA MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE RADA

Члан 1.

Ratifikuje se pet konvencija i protokol Međunarodne organizacije rada:

1. C170 - Konvencija o hemikalijama iz 1990. godine (br. 170);
2. C167 - Konvencija o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu iz 1988. godine (br. 167);
3. C160 - Konvencija o statistici rada iz 1985. godine (br. 160);
4. C152 - Konvencija o zaštiti i zdravlju na radu (lučki radnici) iz 1979. godine (br. 152);
5. C130 - Konvencija o medicinskoj njezi i naknadama u slučaju bolesti iz 1969. godine (br. 130);
6. P155 - Protokol iz 2002. godine uz Konvenciju o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine;

Члан 2.

Tekst konvencija i protokola u prevodu glasi:

C170 - Konvencija o hemikalijama iz 1990. godine (br. 170)

Preambula

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala na svom 77. zasjedanju 6. juna 1990. godine, podsjećajući na relevantne međunarodne konvencije i preporuke o radu, a posebno na Konvenciju i preporuku o zaštiti od trovanja benzolom iz 1971. godine, Konvenciju i preporuku o profesionalnim kancerogenim oboljenjima iz 1974. godine, Konvenciju i preporuku o radnoj okolini (zagađenje vazduha, buka i vibracije) iz 1977. godine, Konvenciju i preporuku o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine, Konvenciju i preporuku o Konvencija o službama medicine rada, iz 1985. godine, Konvenciju i preporuku o azbestu iz 1986. godine i listu profesionalnih bolesti, sa izmjenama i

dopunama iz 1980. godine, priloženu uz Konvenciju o naknadama u slučaju povrede na radu,

napominjući da zaštita radnika od štetnih efekata hemikalija takođe poboljšava i zaštitu šire javnosti i životne sredine, napominjući da radnici imaju potrebu i pravo na informacije o hemikalijama koje koriste na radu, smatrajući da je neophodno spriječiti ili smanjiti učestalost bolesti i povreda na radu izazvanih hemikalijama tako što će se:

(a) osigurati da se vrši procjena svih hemikalija kako bi se utvrdile njihove opasnosti;

(b) pružiti poslodavcima mehanizam da od dobavljača dobiju informacije o hemikalijama koje se koriste na radu kako bi mogli sprovesti efikasne programe zaštite radnika od hemijskih opasnosti;

(c) pružiti informacije radnicima o hemikalijama na njihovim radnim mjestima i o odgovarajućim preventivnim mjerama kako bi mogli efikasno učestvovati u zaštitnim programima;

(d) uspostaviti principi za takve programe kako bi se osiguralo da se hemikalije koriste bezbjedno, imajući u vidu potrebu za saradnjom u okviru Međunarodnog programa o hemijskoj bezbjednosti između Međunarodne organizacije rada, Programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu i Svjetske zdravstvene organizacije, kao i sa Organizacijom za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija i Organizacijom Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj, a uzimajući u obzir relevantne instrumente, kodekse i smjernice koje su ove organizacije objavile,

nakon što je odlučila da usvoji određene prijedloge u pogledu zaštite tokom upotrebe hemikalija na radu, što je peta tačka dnevnog reda ovog zasjedanja,

nakon što je odlučila da ovi prijedlozi treba da dobiju oblik međunarodne konvencije;

usvaja ovog 25. juna 1990. godine sljedeću Konvenciju, koja se naziva Konvencija o hemikalijama iz 1990. godine

DIO I. OPIS I DEFINICIJE

Član 1.

1. Ova Konvencija se primjenjuje na sve grane privredne djelatnosti u kojima se koriste hemikalije.

2. Nadležni organ države članice koja ratifikuje ovu Konvenciju, nakon konsultacija sa najrepresantativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, a na osnovu procjene uključenih opasnosti i zaštitnih mjera koje treba primijeniti:

(a) može da isključi određene grane privredne djelatnosti, preduzeća ili proizvode iz primjene Konvencije ili pojedinih njenih odredbi;

(i) kada se pojave posebni problemi suštinske prirode; i

(ii) kada ukupna zaštita koja se pruža u skladu sa državnim pravom i praksom nije manja u odnosu na onu koja bi bila rezultat potpune primjene odredbi ove Konvencije;

(b) će donijeti posebne odredbe za zaštitu povjerljivih informacija čije bi otkrivanje konkurentu moglo nanijeti štetu poslodavčevom poslovanju sve dok time ne budu ugroženi sigurnost i zdravlje radnika.

3. Ova Konvencija se ne primjenjuje na predmete koji neće izložiti radnike opasnoj hemikaliji pod normalnim ili razumno predvidivim uslovima upotrebe.

4. Ova Konvencija se ne primjenjuje na organizme, ali se primjenjuje na hemikalije izvedene iz organizama.

Član 2.

Za potrebe ove Konvencije:

(a) izraz **hemikalije** označava hemijske elemente i jedinjenja i njihove smjese, prirodne ili sintetičke;

(b) izraz **opasna hemikalija** uključuje svaku hemikaliju koja je klasifikovana kao opasna u skladu sa članom 6. ili za koju postoje relevantne informacije koje ukazuju da je hemikalija opasna;

(c) izraz **upotreba hemikalija na radu** označava svaku radnu aktivnost koja može da izloži radnika hemikaliji, uključujući:

(i) proizvodnju hemikalija;

(ii) rukovanje hemikalijama;

(iii) skladištenje hemikalija;

(iv) transport hemikalija;

(v) odlaganje i tretman otpadnih hemikalija;

(vi) ispuštanje hemikalija koje su rezultat radnih aktivnosti;

(vii) održavanje, popravku i čišćenje opreme i kontejnera za hemikalije;

(d) izraz **grane privredne djelatnosti** označava sve grane u kojima su radnici zaposleni, uključujući javnu službu;

(e) izraz **artikal** označava predmet koji je oblikovan u određeni oblik ili dizajn tokom svoje proizvodnje ili koji je u svom prirodnom obliku, a čija upotreba u tom obliku u cijelosti ili djelomično zavisi od njegovog oblika ili dizajna;

(f) izraz **predstavni radnika** označava osobe koje su kao takve priznate državnim zakonom ili praksom, u skladu sa Konvencijom o predstavnicima radnika iz 1971. godine

DIO II. OPŠTI PRINCIPI

Član 3.

Najrepresantativnije zainteresovane organizacije poslodavaca i radnika će se konsultovati o mjerama koje treba preduzeti da bi se primijenile odredbe ove Konvencije.

Član 4.

U svjetlu državnih uslova i prakse i uz konsultacije sa najrepresantativnijim organizacijama poslodavaca i radnika, svaka država članica će formulisati, sprovoditi i periodično revidirati usklađenu politiku o bezbjednosti prilikom upotrebe hemikalija na radu.

Član 5.

Nadležni organ će imati ovlaštenje, ako je to opravdano iz sigurnosnih i zdravstvenih razloga, da zabrani ili ograniči upotrebu određenih opasnih hemikalija, ili da zahtijeva prethodno obavještenje i odobrenje prije upotrebe takvih hemikalija.

DIO III. KLASIFIKACIJA I POVEZANE MJERE

Član 6.

SISTEMI KLASIFIKACIJE

1. U skladu sa državnim ili međunarodnim standardima, nadležni organ ili organ kojeg je nadležni organ odobrio ili priznao, uspostavlja sisteme i posebne kriterijume odgovarajuće za klasifikaciju svih hemikalija prema vrsti i stepenu njihove svojstvene fizičke i opasnosti po zdravlje i za procjenu relevantnosti informacija potrebnih za utvrđivanje da li je hemikalija opasna.

2. Opasna svojstva smjese koje saastoje od dvije ili više hemikalija se mogu utvrditi procjenama zasnovanim na svojstvenim opasnostima njihovih sastavnih hemikalija.

3. U slučaju transporta, takvi sistemi i kriterijumi će uzeti u obzir Preporuke Ujedinjenih nacija o transportu opasnog tereta.

4. Klasifikacioni sistemi i njihova primjena će se progresivno proširivati

Član 7.

STAVLJANJE ETIKETE I OZNAČAVANJE

1. Sve hemikalije moraju biti označene tako da se ukaže na njihov identitet.

2. Na opasne hemikalije će se dodatno staviti etiketa, na način koji je lako razumljiv radnicima, kako bi se pružile bitne informacije o njihovoj klasifikaciji, opasnostima koje one predstavljaju i mjerama predostrožnosti koje treba poštovati.

3. (1) Uslove za obilježavanje ili označavanje hemikalija iz st. 1. i 2. ovog člana utvrđuje nadležni organ, odnosno tijelo koje je nadležni organ odobrio ili priznao, u skladu sa državnim ili međunarodnim standardima.

(2) U slučaju transporta, ti zahtjevi će uzeti u obzir Preporuke Ujedinjenih nacija o transportu opasne robe.

Član 8.

BEZBJEDNOSNO-TEHNIČKI LISTOVI ZA HEMIKALIJE

1. Za opasne hemikalije, poslodavcima se dostavljaju bezbjednosno-tehnički listovi hemikalija koji sadrže detaljne bitne informacije o njihovom identitetu, dobavljaču, klasifikaciji, opasnostima, mjerama predostrožnosti i procedurama za hitne slučajeve.

2. Kriterijume za pripremu bezbjednosno-tehničkih listova hemikalija utvrđuje nadležni organ, ili tijelo koje je nadležni organ odobrio ili priznao, u skladu sa državnim ili međunarodnim standardima.

3. Hemijski ili uobičajeni naziv koji se koristi za njenu identifikaciju na bezbjednosno-tehničkom listu mora biti isti kao onaj koji se koristi na etiketi.

Član 9.

ODGOVORNOSTI DOBAVLJAČA

1. Dobavljači hemikalija, bilo da su proizvođači, uvoznici ili distributeri, moraju osigurati:

(a) da su takve hemikalije klasifikovane u skladu sa članom 6. na osnovu poznavanja njihovih svojstava i pretrage dostupnih informacija ili procenjene u skladu sa ispod navedenim stavom 3.;

(b) da su takve hemikalije označene tako da se ukaže na njihov identitet u skladu sa članom 7. stav 1.;

(c) da su na opasne hemikalije koje oni isporučuju stavljene etikete u skladu sa članom 7, stav 2;

(d) da su bezbjednosno-tehnički listovi hemikalije za takve opasne hemikalije pripremljeni u skladu sa članom 8, stav 1, i dostavljeni poslodavcima.

2. Dobavljači opasnih hemikalija će osigurati da se revidirane etikete i bezbjednosno-tehnički listovi o hemikalijama pripremaju i dostavljaju poslodavcima, metodom koja je u skladu sa državnim zakonom i praksom, kad god nove relevantne informacije o sigurnosti i zdravlju postanu dostupne.

3. Dobavljači hemikalija koje još nisu klasifikovane u skladu sa članom 6. će identifikovati hemikalije čiju isporuku vrše i procijeniti svojstva tih hemikalija na osnovu pretrage dostupnih informacija kako bi se utvrdilo da li su opasne hemikalije.

DIO IV. ODGOVORNOSTI POSLODAVCA

Član 10.

IDENTIFIKACIJA

1. Poslodavci će osigurati da na svim hemikalija koje se koriste tokom radu bude etiketa ili da budu označene u skladu sa članom 7. i da bezbjednosno-tehnički listovi hemikalija budu dostavljeni u skladu sa članom 8. i da budu dostupni radnicima i njihovim predstavnicima.

2. Poslodavci koji primaju hemikalije koje nemaju etiketu ili nisu označene kao što je propisano članom 7, ili za koje nisu dostavljeni bezbjednosno-tehnički listovi hemikalija u skladu sa članom 8, moraju dobiti relevantne informacije od dobavljača ili iz drugih razumno dostupnih izvora i neće koristiti hemikalije dok se takve informacije ne dobiju.

3. Poslodavci će osigurati da se koriste samo hemikalije koje su klasifikovane u skladu sa članom 6. ili identifikovane i procenjene u skladu sa članom 9, stav 3. i koje imaju etiketu ili su označene u skladu sa članom 7. i da se preduzmu sve neophodne mjere predostrožnosti kada se one koriste.

4. Poslodavci će voditi evidenciju o opasnim hemikalijama koje se koriste na radnom mjestu, a istovremeno će upućivati na odgovarajuće bezbjednosno-tehničke listovi hemikalija. Ova evidencija će biti dostupna svim zainteresovanim radnicima i njihovim predstavnicima.

Član 11.

PRENOS HEMIKA LIJA

Poslodavci će osigurati da kada se hemikalije prenose u druge kontejnere ili opremu, njihov sadržaj bude naveden na način na koji će radnici biti upoznati sa njihovim identitetom, svim opasnostima povezanim s njihovom upotrebom i svim mjerama predostrožnosti koje treba poštovati.

Član 12.

IZLOŽENOST

Poslodavci će:

(a) osigurati da radnici nisu izloženi hemikalijama u mjeri koja prelazi granice izloženosti ili druge kriterijume izloženosti za procjenu i kontrolu radne sredine koje je utvrdio nadležni organ, ili drugo tijelo kojeg je nadležno tijelo odobrilo ili priznalo, u skladu sa državnim ili međunarodnim standardima;

(b) procijeniti izloženost radnika opasnim hemikalijama;

(c) pratiti i evidentirati izloženost radnika opasnim hemikalijama kada je to neophodno radi zaštite njihove bezbjednosti i zdravlja ili kako to može propisati nadležni organ;

(d) osigurati da se evidencija o praćenju radne okoline i izloženosti radnika koji koriste opasne hemikalije čuva tokom perioda kojeg propisuje nadležni organ i da budu dostupna radnicima i njihovim predstavnicima.

Član 13.

OPERATIVNA KONTROLA

1. Poslodavci će izvršiti procjenu rizika koji proizlaze iz upotrebe hemikalija na radu i zaštititi radnike od takvih rizika odgovarajućim sredstvima, kao što su:

(a) izbor hemikalija koje eliminišu ili svode rizik na minimum;

(b) izbor tehnologije koja eliminiše ili svodi rizik na minimum;

(c) korišćenje adekvatnih mjera inženjerske kontrole;

(d) usvajanje radnih sistema i praksi koje eliminišu ili svode rizik na minimum;

(e) usvajanje adekvatnih mjera higijene na radu;

(f) kada primjena gore navedenih mjera nije dovoljna, obezbjeđivanje i pravilno održavanje lične zaštitne opreme i odjeće bez ikakvih troškova za radnika, te sprovođenje mjera za osiguranje njihove upotrebe.

2. Poslodavci su dužni da:

(a) ograniče izloženost opasnim hemikalijama kako bi se zaštitila sigurnost i zdravlje radnika;

(b) pruže prvu pomoć;

(c) naprave aranžmane za postupanje u hitnim slučajevima.

Član 14.

ODLAGANJE

Opasnim hemikalija koje više nisu potrebne i kontejnerima koji su ispražnjeni, ali koji mogu sadržavati ostatke opasnih hemikalija, se mora rukovati ili se moraju odlagati na način koji eliminiše ili svodi na minimum rizik za sigurnost i zdravlje i životnu sredinu, u skladu sa državnim zakonom i praksom.

Član 15.

INFORMACIJE I OBUKA

Poslodavci će:

(a) informisati radnike o opasnostima povezanim sa izlaganjem hemikalijama koje se koriste na radnom mjestu;

(b) uputiti radnike kako da dobiju i koriste informacije navedene na etiketama bezbjednosno-tehničkim listovima;

(c) koristiti bezbjednosno-tehničke listove, zajedno sa informacijama specifičnim za radno mjesto, kao osnovu za pripremu instrukcija za radnike, koje treba napisati ako je to potrebno;

(d) kontinuirano obučavati radnike o praksama i procedurama koje treba poštovati radi sigurnosti prilikom korišćenja hemikalija na radu.

Član 16.

SARADNJA

Poslodavci će, prilikom izvršavanja svojih obaveza, što je moguće bliže saradivati sa radnicima ili njihovim predstavnicima u pogledu sigurnosti pri upotrebi hemikalija na radu.

DIO V. DUŽNOSTI RADNIKA

Član 17.

1. Radnici će što bliže sarađivati sa svojim poslodavcima prilikom ispunjavanja njihovih obaveza i pridržavaće se svih procedura i praksi koje se odnose na sigurnost pri upotrebi hemikalija na radu.

2. Radnici će preduzeti sve razumne korake da eliminišu ili svedu na minimum rizik za sebe i druge od upotrebe hemikalija na radu.

DIO VI. PRAVA RADNIKA I NJIHOVIH PREDSTAVNIKA

Član 18.

1. Radnici će imati pravo da se sklone od opasnosti koja proizilazi iz upotrebe hemikalija kada imaju razumno opravdanje da vjeruju da postoji neposredna i ozbiljna opasnost po njihovu sigurnost ili zdravlje, te će odmah obavijestiti svog nadređenog.

2. Radnici koji se sklone od opasnosti u skladu sa odredbama prethodnog stava ili koji ostvare bilo koje drugo pravo prema ovoj Konvenciji biće zaštićeni od nepropisnih posljedica.

3. Dotični radnici i njihovi predstavnici imaju pravo na:

(a) informacije o identitetu hemikalija koje se koriste na radu, opasnim svojstvima takvih hemikalija, mjerama predostrožnosti, edukaciji i obuci;

(b) informacije sadržane na etiketama i oznakama;

(c) bezbjednosno-tehničke listove;

(d) sve druge informacije koje zahtijeva ova Konvencija.

4. Kada bi otkrivanje specifičnog identiteta sastojka hemijske smjese konkurentu moglo da nanese štetu poslodavčevom poslovanju, poslodavac može, pružajući informacije koje se zahtijevaju u skladu sa iznad navedenim stavom 3. zaštititi taj identitet na način koji odobri nadležni organ prema članu 1. stav 2. (b).

DIO VII. ODGOVORNOST DRŽAVE IZVOZNIKE

Član 19.

Kada su u državi članici izvoznici sve ili neke upotrebe opasnih hemikalija zabranjene zbog bezbjednosti i zdravlja na radu, država članica izvoznica će saopštiti ovu činjenicu i razloge za to svakoj zemlji uvoznici.

Član 20.

Službene ratifikacije ove Konvencije biće dostavljene generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije.

Član 21.

1. Ova Konvencija je obavezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrovana kod generalnog direktora.

2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada generalni direktor registruje ratifikaciju dvije države članice.

3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njene ratifikacije.

Član 22.

1. Država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju je može otkazati po isteku vremenskog perioda od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe period od jedne godine od datuma registracije.

2. Svaka država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg perioda navedenog u prethodnom stavu ne

ostvari pravo otkaza predviđeno ovim članom, biće obavezana novim desetogodišnjim periodom, i prema tome, moći će da otkaze ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg perioda pod uslovima predviđenim ovim članom.

Član 23.

1. Generalni direktor Međunarodne kancelarije obavještava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, generalni direktor će skrenuti pažnju državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Član 24.

Generalni direktor Međunarodne kancelarije rada će dostaviti Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija radi registracije, prema članu 102. Povelje Ujedinjenih nacija, potpune podatke u pogledu svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrovao prema odredbama prethodnih članova.

Član 25.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada će podnijeti Generalnoj konferenciji izvještaj o primjeni ove Konvencije i ispitaće da li je potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njene potpune ili djelimične revizije.

Član 26.

1. Ako Konferencija usvoji novu Konvenciju čiji je predmet potpuna ili djelimična revizija ove Konvencije, tada, osim ako nova Konvencija ne propisuje drugačije:

(a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključuje bi ipso jure neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore navedeni član 22, ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupi na snagu;

(b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije čiji je predmet revizija ova Konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratifikovale, a koje nisu ratifikovale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Član 27.

Engleska i francuska verzija teksta ove konvencije su podjednako mjerodavne.

C167- Konvencija o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu iz 1988. (br. 167)

Preambula

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala na svom 75. zasjedanju 1. juna 1988. godine,

imajući u vidu relevantne međunarodne konvencije i preporuke i, posebno, Konvenciju i Preporuku o propisima o bezbjednosti (visokogradnja) iz 1937. godine, Preporuku o saradnji na sprečavanju nesreća (visokogradnja) iz 1937. godine, Konvenciju i Preporuku o zaštiti od radijacije iz 1960. godine, Konvenciju i Preporuku o zaštiti mašina iz 1963. godine, Konvenciju i Preporuku o maksimalnoj težini iz 1967. godine, Konvenciju i Preporuku o raku koji nastaje kao posljedica uslova rada u nekim zanimanjima iz 1974. godine, Konvenciju i Preporuku o radnoj sredini (zagađenje vazduha, buka i vibracije)

iz 1977. godine, Konvenciju i Preporuku o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine, Konvenciju i Preporuku o službama medicine rada iz 1985. godine, Konvenciju i Preporuku o azbestu iz 1986. godine i spisak profesionalnih oboljenja onakav kakav je revidiran 1980. i priložen Konvenciji o naknadama u slučajevima nesreća na radu i profesionalnih bolesti iz 1964. godine.

nakon što je odlučila da usvoje određene prijedloge vezane za bezbjednost i zdravlje u građevinarstvu, pitanje koje čini četvrtu tačku dnevnog reda zasjedanja,

smatrajući da ti prijedlozi treba da dobiju formu međunarodne Konvencije, kojom se revidira Konvencija o propisima o bezbjednosti (visokogradnja) iz 1937. godine,

usvaja na dan 20. juna 1988. godine Konvenciju koja će se zvati Konvencija o bezbjednosti i zdravlju u građevinarstvu iz 1988. godine.

I. POLJE PRIMJENE I DEFINICIJE

Član 1.

1. Konvencija se primjenjuje na sve aktivnosti u građevinarstvu, to jeste na visokogradnju, niskogradnju, montažu i demontažu, uključujući i svaki postupak, radnju ili transport na građevinskom gradilištu, od pripreme terena do okončanja projekta.

2. Članica koja ratifikuje Konvenciju može, nakon konsultacije sa najrelevantnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, tamo gdje one postoje, da isključi iz primjene Konvencije ili iz nekih njenih odredbi određene grane privredne djelatnosti ili određene poslove u pogledu kojih se javljaju posebni problemi suštinske prirode, pod uslovom da u njima bude osigurana bezbjedna i zdrava radna sredina.

3. Konvencija se primjenjuje i na samozaposlena lica koja bi kao takve moglo da odredi nacionalnim zakonima i propisima.

Član 2.

Za svrhu ove Konvencije:

a) izraz "**građevinarstvo**" pokriva:

i) visokogradnju, uključujući i iskopavanja i gradnju, promjenu struktura, renoviranje, popravku i održavanje (uključujući čišćenje i krečenje), kao i rušenje svih vrsta zgrada ili objekata;

ii) niskogradnju, uključujući i iskopavanja i gradnju, promjenu struktura, popravku, održavanje i rušenje objekata kao što su aerodromi, dokovi, luke, unutrašnji vođeni putevi, brane, radovi na objektima za odbranu od rijeka, lavina i mora, putevi i autoputevi, pruge, mostovi, tuneli, vijadukti i ostali javni objekti koji služe za saobraćaj, drenažu, sakupljanje otpadnih voda i snabdijevanje vodom i energijom;

iii) montažu i demontažu montažnih zgrada i objekata, kao i izradu montažnih elemenata na građevinskom gradilištu;

b) izraz "**građevinsko gradilište**" označava svako gradilište na kome se odvija bilo koji od procesa ili opisanih u gore navedenom stavu a);

c) izraz "**radna sredina**" označava sva mjesta na kojima radnici treba da budu ili na koja treba da odu zbog svog posla i koja su stavljena pod kontrolu poslodavca u smislu dole navedenog stava e);

d) izraz "**radnik**" označava svako lice angažovano u građevinarstvu;

e) izraz "**poslodavac**" označava:

i) svako fizičko ili pravno lice koje zapošljava jednog ili više radnika na građevinskom gradilištu i

ii) zavisno od konteksta, bilo glavnog izvođača, izvođača ili podizvođača;

f) izraz "**nadležno lice**" označava lice koje posjeduje dovoljne kvalifikacije kao što su odgovarajuća obuka i dovoljno

znanje, iskustvo i vještina da bezbjedno izvršava određeni posao. Nadležni organi mogu da utvrde odgovarajuće kriterijume za određivanje takvih lica i mogu da tačno utvrde njihove zadatke;

g) izraz "**skela**" označava bilo koju privremenu konstrukciju, fiksnu, viseću ili pokretnu, i njene prateće komponente koja se koristi za podršku radnika i materijala ili za pristup bilo kojoj takvoj strukturi, osim dizalica u smislu dole navedene tačke h);

h) izraz "**dizalica**" označava svaki nepokretni ili pokretni uređaj koji služi da podiže ili spušta ljude ili terete;

i) izraz "**pomoćna oprema za dizanje**" označava svaki uređaj pomoću kojeg se teret može učvrstiti za dizalicu, ali koji ne čini sastavni dio dizalice ili tereta.

II. OPŠTE ODREDBE

Član 3.

Najrelevantnije zainteresovane organizacije poslodavaca i radnika treba da budu konsultovane po pitanju mjera koje treba da se preduzmu kako bi se primjenjivale odredbe ove Konvencije.

Član 4.

Svaka država članica koja ratifikuje Konvenciju se obavezuje da će, na osnovu procjene opasnosti koje postoje u pogledu bezbjednosti i zdravlja, usvojiti i održavati na snazi zakone i propise koji obezbjeđuje primjenu odredbi Konvencije.

Član 5.

1. Zakoni i propisi usvojeni u skladu s gore navedenim članom 4. mogu da propišu da će se oni primjenjivati u praksi preko tehničkih standarda ili kodeksa prakse ili putem drugih odgovarajućih načina koji su u skladu sa nacionalnim uslovima i praksom.

2. Prilikom sprovođenja člana 4. i gore navedenog stava 1. svaka članica će voditi računa o relevantnim standardima usvojenim od strane priznatih međunarodnih organizacija u oblasti standardizacije.

Član 6.

Biće donesene mjere kako bi se obezbijedila, prema modalitetima koje treba da utvrdi nacionalno zakonodavstvo, saradnja između poslodavaca i radnika radi unapređenja bezbjednosti i zdravlja na građevinskim gradilištima.

Član 7.

Nacionalni zakoni i propisi će tačno naznačiti da poslodavci i samozaposlena lica moraju da se pridržavaju mjera koje su propisane u oblasti bezbjednosti i zdravlja u radnim sredinama.

Član 8.

1. Uvijek kada dva ili više poslodavaca istovremeno započnu radove na gradilištu:

a) glavni izvođač, ili drugo lice ili organ koji vrši stvarnu kontrolu ili snosi glavnu odgovornost za sve što se radi na građevinskom gradilištu, biće dužan da koordiniše propisane mjere u oblasti bezbjednosti i zdravlja i da obezbijedi njihovo poštovanje ukoliko je to saglasno s nacionalnim zakonodavstvom.

b) Kada glavni izvođač ili lice ili organ koji vrši stvarnu kontrolu ili snosi glavnu odgovornost za sve što se radi na građevinskom gradilištu nije na njemu prisutan, on mora da, u mjeri u kojoj je to u skladu sa nacionalnim zakonima i propisima, odredi lice ili tijelo na gradilištu koje ima autoritet i neophodna sredstva da obezbijedi, u njihovo ime, koordinaciju i usklađenost sa mjerama, kako je predviđeno u iznad navedenoj tački a).

c) Svaki poslodavac biće i dalje odgovoran za primjenu propisanih mjera kada je riječ o radnicima koji su stavljeni pod njegovu nadležnost.

2. Uvijek kada poslodavci ili samozaposlena lica istovremeno počnu sa radovima na gradilištu, oni će morati da sarađuju na primjeni propisanih bezbjednosnih i zdravstvenih mjera, prema tome kako predviđa nacionalno zakonodavstvo.

Član 9.

Lica odgovorna za projektovanje i planiranje građevinskog projekta vodiće računa o bezbjednosti i zdravlju građevinskih radnika u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom.

Član 10.

Nacionalno zakonodavstvo mora da predvidi da u svim radnim sredinama, i u mjeri u kojoj radnici vrše kontrolu nad materijalom i metodama rada, oni treba da imaju pravo i dužnost da doprinesu bezbjednosti na radu i da daju svoje mišljenje o načinima rada koji su usvojeni, ukoliko oni mogu da ugroze bezbjednost i zdravlje.

Član 11.

Nacionalno zakonodavstvo mora da predvidi obavezu radnika da:

- sarađuju što je bliže moguće sa svojim poslodavcem na primjeni mjera propisanih u oblasti bezbjednosti i zdravlja;
- razumno se staraju o sopstvenoj bezbjednosti i sopstvenom zdravlju, kao i bezbjednosti i zdravlju drugih lica koja mogu biti ugrožena njihovih djelovanjem ili propustima u radu;
- koriste sredstva koja su im stavljena na raspolaganje i da ne zloupotrebljavaju ono što im je dato za njihovu sopstvenu zaštitu ili za zaštitu drugih lica;
- odmah prijave svom neposredno nadređenom licu i predstavniku za bezbjednost radnika, kada ga ima, svaku situaciju koja, po njihovom mišljenju, može da predstavlja rizik i koju ne mogu sami na odgovarajući način da riješe;
- poštuju mjere koje su propisane u oblasti bezbjednosti i zdravlja.

Član 12.

1. Nacionalno zakonodavstvo će propisati da svaki radnik ima pravo da se udalji od opasnosti kada ima opravdan razlog da vjeruje da postoji neposredna i ozbiljna opasnost po njegovu bezbjednost ili njegovo zdravlje i obavezu da o tome odmah obavijesti svog nadređenog.

2. U prisustvu neposredne opasnosti po bezbjednost radnika, poslodavac treba da preduzme neodložne mjere kako bi zaustavio rad i prema slučaju, da pristupi evakuaciji.

III. PREVENTIVNE I MJERE ZAŠTITE

Član 13.

BEZBJEDNOST U RADNOJ SREDINI

1. Sve odgovarajuće mjere predostrožnosti će se preduzeti kako bi sve radne sredine bile bezbjedne i bez opasnosti po bezbjednost i zdravlje radnika.

2. Moraju se obezbijediti, održavati i navesti, gdje je to prikladno, bezbjedni načini da se pristupi radnim sredinama i da se izade iz njih.

3. Sve odgovarajuće mjere predostrožnosti će se preduzeti kako bi se lica, koja se nalaze na gradilištu ili u njihovoj blizini, zaštitila od svih opasnosti koje ovo gradilište može da predstavlja.

Član 14.

SKELE I LJESTVE

1. Kada posao ne može potpuno bezbjedno da se obavlja na zemlji ili sa zemlje ili sa dijela zgrade ili nekog drugog stalnog objekta, treba da se postavi i održava odgovarajuća i bezbjedna skela ili treba da se nabavi drugo sredstvo koje odgovara istim zahtjevima.

2. U odsustvu drugih bezbjednih pristupa previsoko uzdignutim radnim mjestima, treba da se nabave odgovarajuće i kvalitetne ljestve. One treba da budu prikladno podešene kako bi se spriječio svaki nenamjeran pokret.

3. Sve skele i ljestve moraju da budu napravljene i korištene u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

4. Inspekciju skela treba vrši nadležno lica, u takvim slučajevima i vremenu koje propisuje nacionalno zakonodavstvo.

Član 15.

DIZALICE I POMOĆNA OPREMA ZA DIZANJE

1. Svaka dizalica i svaka pomoćna oprema za dizanje uključujući i njene sastavne elemente, spojke, ankerovanja i oslonce, mora biti:

- dobro osmišljena i imati dobru konstrukciju, od kvalitetnih materijala i dovoljno otporna za svrhu za koju se koristi;
 - pravilno instalirana i korištena;
 - održavana tako da može dobro da funkcioniše;
 - provjerena i ispitana od strane nadležnog lica u vremenskim razmacima i u slučajevima koje propisuje nacionalno zakonodavstvo, a rezultati ovih provjera i ispitivanja će biti evidentirani;
 - upravljana od strane radnika koji su prošli kroz odgovarajuću obuku, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.
2. Nijedna osoba ne smije da se podiže, spušta ili prevozi pomoću dizalice osim ako nije konstruisana, instalirana i korištena u tu svrhu u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, osim u vanrednim situacijama u kojima može doći do ozbiljnih tjelesnih povreda ili smrti, i za koje se dizalica može bezbjedno koristiti.

Član 16.

TRANSPORTNA OPREMA, OPREMA ZA ZEMLJANE RADOVE I RUKOVANJE MATERIJALOM

1. Sva vozila i oprema za zemljane radove i rukovanje materijalom treba da budu:

- dobro osmišljena i izrađena vodeći računa, u mjeri u kojoj je to moguće, o principima ergonomije;
- održavana tako da mogu dobro da funkcionišu;
- ispravno korištena;
- upravljana od strane radnika koji su prošli kroz odgovarajuću obuku, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

2. Na svim građevinskim gradilištima na kojima se koriste vozila, kao i oprema za zemljane radove ili rukovanje materijalom, treba da se:

- postave odgovarajući i bezbjedni prilazi za njih;
- organizuje i nadgleda kretanje tako da se garantuje njihovo bezbjedno korištenje.

Član 17.

UREĐAJI, MAŠINE, OPREMA I RUČNI ALAT

1. Uređaji, mašine i oprema, uključujući ručni alat, i ručni i električni, treba da budu:

- dobro osmišljeni i konstruisani vodeći računa, u mjeri u kojoj je to moguće, o principima ergonomije;
- održavani tako da mogu dobro da funkcionišu;
- korišteni isključivo za radove za koje su osmišljeni, osim ako je njihova upotreba u druge svrhe od onih za koje su prvobitno bili predviđeni podlegla kompletnoj procjeni nadležnog lica koje je zaključilo da je ova upotreba bezopasna;
- pokretani od strane radnika koji su prošli kroz odgovarajuću obuku.

2. Odgovarajuća uputstva radi bezbjedne upotrebe, u odgovarajućim slučajevima, treba da budu dostavljena od strane proizvođača ili poslodavaca i da budu sastavljena tako da ih razumiju korisnici.

3. Uređaji i aparati pod pritiskom moraju da budu provjereni i isprobani od strane nadležnog lica, u slučajevima i vremenskim razmacima koje propisuje nacionalno zakonodavstvo.

Član 18.
RADOVI NA VISINI, UKLJUČUJUĆI I RADOVE NA KROVU

1. Tamo gdje je to potrebno da bi se izbjegla opasnost ili kada visina ili nagib objekta prelazi vrijednosti utvrđene nacionalnim zakonodavstvom, treba da se preduzmu preventivne mjere kako bi se spriječio pad radnika, alata ili drugih predmeta ili materijala.

2. Kada radnici treba da rade na, ili u blizini krova ili svake druge površine od nepostojanog materijala kroz koji može da se propadne, treba da se preduzmu preventivne mjere kako bi se spriječilo da, iz nepažnje, hodaju po površini od nepostojanog materijala ili kroz njega propadnu.

Član 19.
ISKOP, ŠAHT, ZEMLJANI RADOVI, PODZEMNI RADOVI ILI TUNEL

U iskopu, šahtu, zemljanim radovima, podzemnim radovima ili tunelu, moraju se preduzeti odgovarajuće mjere predostrožnosti:

a) putem odgovarajućeg podupirača ili na neki drugi način kako bi se otklonile opasnosti kojima bi radnici mogli da budu izloženi u slučaju da se zemlja, stijene ili drugi materijali sruše ili odrone;

b) kako bi se otklonile opasnosti vezane za pad lica, materijala ili predmeta ili provalu vode u iskop, šaht, zemljane radove, podzemne radove ili tunel;

c) kako bi se obezbijedila dovoljna ventilacija na svim radnim mjestima kako bi se održala atmosfera pogodna za disanje i ograničili svi dimovi, gasovi, isparenja, prašina ili druge nečistoća na nivoima koji nisu opasni ili štetni po zdravlje i koji su u granicama propisanim nacionalnim zakonima ili propisima;

d) kako bi se obezbijedilo radnicima da se sklone na sigurno mjesto u slučaju požara ili provale vode ili materijala;

e) kako bi se izbjegao rizik za radnike koji proizilazi iz mogućih podzemnih opasnosti kao što su cirkulacija tečnosti ili prisustvo plinskih džepova, preduzimanjem odgovarajućih istraga kako bi se oni locirali.

Član 20.
KOFERDAMI I KESONI

1. Svi koferdami i kesoni treba da budu:

a) dobro sagrađeni, od odgovarajućih i čvrstih materijala i dovoljno otporni;

b) odgovarajuće opremljeni kako bi radnici mogli da se sklone u slučaju provale vode ili materijala.

2. Izgradnja, postavljanje, mijenjanje ili demontiranje koferdama ili kesona treba da se obavlja samo pod neposrednim nadzorom nadležnog lica.

3. Nadležno lice će u propisanim vremenskim razmacima vršiti inspekciju koferdama i kesona.

Član 21.
RAD U USLOVIMA SABIJENOG VAZDUHA

1. Rad u uslovima sabijenog vazduha treba da se obavlja samo shodno odredbama sadržanim u nacionalnom zakonodavstvu.

2. Rad u uslovima sabijenog vazduha obavljaju samo radnici čija je fizička sposobnost za taj rad utvrđena ljekarskim pregledom i u prisustvu lica nadležnog da nadzire odvijanje radova.

GRAĐEVINSKE KONSTRUKCIJE I OPLATE

Član 22.

1. Građevinske konstrukcije i elementi građevinske konstrukcije, oplate, privremeni držači i podupirači treba da se montiraju samo pod nadzorom nadležnog lica.

2. Odgovarajuće mjere predostrožnosti treba da budu preduzete kako bi se radnici zaštitili od opasnosti koje podrazumijevaju nepostojanost ili privremena nestabilnost građevinskog objekta.

3. Oplate, privremeni držači i podupirači treba da budu osmišljeni, sagrađeni i održavani tako da mogu bez opasnosti da podnose sve terete koji mogu da im budu nametnuti.

RAD IZNAD VODENE POVRŠINE

Član 23.

1. Ako se rad obavlja iznad ili u neposrednoj blizini vodene površine, treba da se preduzmu odgovarajuće mjere kako bi se:

a) spriječilo da radnici padnu u vodu,

b) pristupilo spašavanju radnika koji se nađu u opasnosti od utapanja,

c) obezbijedila bezbjedna i dovoljna prevozna sredstva.

RUŠENJE

Član 24.

Kada rušenje zgrade ili objekta može da predstavlja opasnost po radnike i ljude:

a) mjere predostrožnosti, odgovarajuće metode i postupci, uključujući i čišćenje otpada ili ostataka, treba da budu preduzete u skladu s nacionalnim zakonodavstvom;

b) radovi treba da budu planirani i započeti samo pod nadzorom ovlaštenog lica.

RASVJETA

Član 25.

Aдекватna i odgovarajuća rasvjeta, uključujući prenosno osvjetljenje gdje to odgovara, mora da bude obezbijeđena na svakom radnom mjestu i na svakom drugom mjestu na gradilištu gdje bi radnik mogao da prođe.

Član 26.

ELEKTRIČNA ENERGIJA

1. Sva električna oprema i instalacije mora da bude pravljena, montirana i održavana od strane nadležnog lica i korištene tako da sprječava svaku opasnost.

2. Prije početka i tokom građevinskih radova, potrebno je poduzeti odgovarajuće mjere da se utvrdi prisustvo i zaštita od opasnosti za radnike od bilo kojeg električnog kabla ili uređaja pod naponom koji se nalazi ispod, iznad ili na gradilištu.

3. Postavljanje i održavanje kablova i električnih aparata na građevinskim gradilištima treba da odgovara tehničkim standardima i propisima koji se primjenjuju na nacionalnom nivou.

Član 27.

EKSPLOZIVI

Eksplozivi treba da budu uskladišteni, transportovani, rukovani ili korišteni samo:

a) pod uslovima koje propisuje nacionalno zakonodavstvo, i

b) od strane nadležnog lica koje treba da preduzme sve neophodne mjere kako bi se spriječilo da radnici ili druga lica budu izloženi riziku od povrede.

Član 28.

OPASNOSTI PO ZDRAVLJE

1. Kada radnik može da bude izložen hemijskoj, fizičkoj ili biološkoj opasnosti u takvoj mjeri da njegovo zdravlje može da bude ugroženo, moraju se preduzeti preventivne mjere kako bi se spriječilo izlaganje takvoj opasnosti.

2. Preventivne mjere iz stava 1. ovog člana obuhvataju:

- a) zamjenu opasnih supstanci bezopasnim ili manje opasnim supstancama gdje god je to moguće; ili
- b) tehničke mjere primijenjene na postrojenje, mašine, opremu ili proces; ili
- c) kada nije moguće poštovati gore navedene podstavke (a) ili (b), druge efikasne mjere, uključujući korištenje lične zaštitne opreme i zaštitne odjeće.

3. Ako radnici treba da uđu u prostor čiji vazduh može da sadrži otrovnu ili štetnu supstancu ili u kome nema dovoljno kiseonika ili je lako zapaljiv, moraju se preduzeti odgovarajuće mjere za zaštitu od opasnosti.

4. Otpad se neće uništavati niti će se na drugi način odlagati na građevinskom gradilištu na način koji može biti štetan po zdravlje.

MJERE PREDOSTROŽNOSTI PROTIV POŽARA

Član 29.

1. Poslodavac treba da preduzme sve odgovarajuće mjere kako bi se:

- a) izbegla opasnost od požara;
- b) brzo i efikasno suzbio svaki požar;
- c) obezbijedila brza i bezbjedna evakuacija ljudi.

2. Mora se obezbijediti dovoljno i prikladno skladište za zapaljive tečnosti, čvrste materije i gasove.

LIČNA ZAŠTITNA OPREMA I ZAŠTITNA ODJEĆA

Član 30.

1. Kada se adekvatna zaštita od rizika od nesreće ili povrede zdravlja, uključujući izlaganje nepovoljnim uslovima, ne može obezbijediti na drugi način, poslodavac obezbjeđuje i održava, bez troškova za radnike odgovarajuću ličnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću, s obzirom na vrstu posla i rizike, kako može biti propisano nacionalnim zakonima ili propisima.

2. Poslodavac će obezbijediti radnicima odgovarajuća sredstva da im omogući korištenje lične zaštitne opreme i obezbijedi njenu pravilnu upotrebu.

3. Zaštitna oprema i zaštitna odjeća moraju biti u skladu sa standardima koje je utvrdio nadležni organ uzimajući u obzir, koliko je to moguće, ergonomske principe.

4. Od radnika se zahtijeva da pravilno koriste i dobro brinu o ličnoj zaštitnoj opremi i zaštitnoj odjeći koja im je data za upotrebu.

PRVA POMOĆ

Član 31.

Poslodavac će imati obavezu da osigura da prva pomoć, uključujući i osoblje koje je obučeno u te svrhe, bude dostupna u svakom trenutku. Poduzeće se aktivnosti da se obezbijedi evakuacija, radi medicinske pomoći, radnika koji su pretrpjeli nesreću ili iznenadnu bolest.

DOBROBIT

Član 32.

1. Na svakom ili u razumnoj blizini svakog gradilišta mora da se obezbijedi adekvatno snabdijevanje zdravstveno ispravnom vodom za piće.

2. Na svakom ili u razumnoj blizini svakog gradilišta, u zavisnosti od broju radnika i trajanju radova, moraju se obezbijediti i održavati sljedeći objekti:

- a) sanitarni čvorovi i kupatila;
- b) prostorije u kojima radnici mogu da se presvuku, osuše i odlože svoju odjeću;
- c) prostorije u kojima radnici mogu da jedu i da se sklone u slučaju prekida rada zbog nevremena.

Član 33.

INFORMISANJE I OBUKA

Radnici moraju da budu u dovoljnoj i odgovarajućoj mjeri:

- a) informisani o mogućim opasnostima po bezbjednost i zdravlje kojima mogu da budu izloženi u svojoj radnoj sredini;
- b) obavješteni o sredstvima koja su im stavljena na raspolaganje kako bi spriječili ili savladali ove opasnosti i od njih se zaštitili i da za to budu stručno obučeni.

PRIJAVLJIVANJE NESREĆA I BOLESTI

Član 34.

Nacionalno zakonodavstvo će predvidjeti da se, u propisanom roku, nadležnom organu prijave nesreće na radu i profesionalna oboljenja.

IV. PRIMJENA

Član 35.

Svaka država članica će:

- a) preduzeti sve neophodne mjere, uključujući odgovarajuće kazne i korektivne mjere, kako bi se obezbijedila efikasna primjena odredbi ove Konvencije;
- b) ustanoviti odgovarajuće inspekcijske službe za nadgledanje primjene mjera koje treba da se preduzmu u skladu s odredbama ove Konvencije i opremiti ove službe sredstvima neophodnim za izvršavanje njihovog zadatka ili da se uvjeri da je odgovarajuća inspekcija izvršena.

V. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 36.

Ovom Konvencijom se revidira Konvencija o propisima o bezbjednosti (visokogradnja) iz 1937. godine.

Član 37.

Službene ratifikacije ove Konvencije biće dostavljene generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije.

Član 38.

1. Ova Konvencija je obavezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrovana kod generalnog direktora.

2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada generalni direktor registruje ratifikaciju dvije države članice.

3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njene ratifikacije.

Član 39.

1. Država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju je može otkazati po isteku vremenskog perioda od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe period od jedne godine od datuma registracije.

2. Svaka država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg perioda navedenog u prethodnom stavu ne ostvari pravo otkaza predviđeno ovim članom, biće obavezana novim desetogodišnjim periodom, i prema tome, moći će da otkaze ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg perioda pod uslovima predviđenim ovim članom.

Član 40.

1. Generalni direktor Međunarodne kancelarije obavještava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, generalni

direktor će skrenuti pažnju državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Član 41.

Generalni direktor Međunarodne kancelarije rada će dostaviti Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija radi registracije, prema članu 102. Povelje Ujedinjenih nacija, potpune podatke u pogledu svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrovao prema odredbama prethodnih članova.

Član 42.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada će podnijeti Generalnoj konferenciji izvještaj o primjeni ove Konvencije i ispitaće da li je potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njene potpune ili djelimične revizije.

Član 43.

1. U slučaju da Konferencija usvoji novu Konvenciju kojom se u potpunosti ili djelimično revidira ova Konvencija i ukoliko nova Konvencija ne nalaže drugačije:

a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključuje bi ipso jure neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore navedeni član 39, ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupi na snagu;

b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije čiji je predmet revizija ova Konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratifikovale, a koje nisu ratifikovale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Član 44.

Francuska i engleska verzija teksta ove Konvencije su podjednako mjerodavne.

C160 - Konvencija o statistici rada iz 1985. godine (br. 160)

Preambula

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala na svom 71. zasjedanju 7. juna 1985. godine,

nakon što je odlučila da usvoji određene prijedloge u vezi revizije Konvencije o statistici plata i sati rada iz 1938. godine (br. 63), što je peta tačka dnevnog reda zasjedanja, a

smatrajući da ovi prijedlozi treba da dobiju oblik međunarodne Konvencije,

usvaja na dan 25. juna 1985. godine sljedeću Konvenciju koja će nositi naziv Konvencija o statistici rada iz 1985. godine:

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Svaka država članica koja ratifikuje ovu Konvenciju se obavezuje da će redovno prikupljati, sastavljati i objavljivati osnovnu statistiku rada, koja će se progresivno proširivati u skladu sa svojim resursima kako bi pokrila sljedeće teme:

(a) ekonomski aktivno stanovništvo, zaposlenost, gdje je relevantno nezaposlenost, a gdje je moguće vidljivu nedovoljnu zaposlenost;

(b) strukturu i distribuciju ekonomski aktivnog stanovništva, radi detaljne analize i da služi kao referentni podaci;

(c) prosječne zarade i sate rada (stvarno odrađeni sati ili plaćeni sati) i, gdje je to prikladno, stanice i normalne sate rada;

(d) strukturu i raspodjelu plata;

(e) cijenu rada;

(f) indekse potrošačkih cijena;

(g) potrošnju domaćinstva ili, gdje je to prikladno, porodičnu potrošnju i, gdje je to moguće, prihodi domaćinstva ili, gdje je prikladno, porodične prihode;

(h) povrede na radu i, koliko je to moguće, profesionalne bolesti; i

(i) industrijske sporove.

Član 2.

Prilikom osmišljavanja ili revizija koncepata, definicija i metodologije korištene za prikupljanje, sastavljanje i objavljivanje statističkih podataka potrebnih prema ovoj Konvenciji, države članice će uzeti u obzir najnovije standarde i smjernice uspostavljene pod okriljem Međunarodne organizacije rada.

Član 3.

Prilikom osmišljavanja ili revizija koncepata, definicija i metodologije korištene za prikupljanje, sastavljanje i objavljivanje statističkih podataka potrebnih prema ovoj Konvenciji, konsultovaće se reprezentativne organizacije poslodavaca i radnika, tamo gdje one postoje, u cilju uzimanja u obzir njihove potrebe i kako bi se osigurala njihova saradnja.

Član 4.

Ništa što je navedeno u ovoj Konvenciji ne nameće obavezu da se objavljuju ili otkrivaju podaci koji bi mogli na bilo koji način da dovedu do otkrivanja informacija koje se odnose na pojedinačnu statističku jedinicu, kao što je lice, domaćinstvo, ustanova ili preduzeće.

Član 5.

Svaka država članica koja ratifikuje ovu Konvenciju obavezuje se da će Međunarodnoj kancelariji rada, čim bude izvodljivo, dostaviti objavljene statističke podatke prikupljene u skladu sa Konvencijom i informacije o njihovom objavljivanju, posebno:

(a) referentne informacije koje odgovaraju korištenim sredstvima za širenje informacija (naslovi i referentni brojevi u slučaju štampanih publikacija i ekvivalentni opisi u slučaju podataka čije se širenje vršilo u drugim oblicima); i

(b) najnovije datume ili periode za koje su dostupne različite vrste statistika i datume njihove publikacije ili objavljivanja.

Član 6.

Detaljni opisi izvora, koncepata, definicija i metodologije koji su korišteni za prikupljanje i sastavljanje statističkih podataka u skladu sa ovom Konvencijom biće:

(a) pripremljeni i ažurirani da odražavaju značajne promjene;

(b) saopšteni Međunarodnoj kancelariji rada čim to bude izvodljivo; i

(c) objavljeni od strane nadležnog državnog tijela.

II. OSNOVNA STATISTIKA RADA

Član 7.

Aktuelne statistike o ekonomski aktivnom stanovništvu, zaposlenosti, gdje je relevantno nezaposlenosti i gdje je moguće vidljivoj nedovoljnoj zaposlenosti, se sastavljaju na način da budu reprezentativne za državu u cjelini.

Član 8.

Statistika strukture i distribucije ekonomski aktivnog stanovništva se sastavlja tako da bude reprezentativna za državu u cjelini, radi detaljne analize i da služi kao referentni podaci.

Član 9.

1. Trenutna statistika prosječnih zarada i sati rada (stvarno odrađenih sati ili plaćenih sati) se sastavlja tako da obuhvata sve važne kategorije zaposlenih i sve važne grane privredne djelatnosti, i to na način da bude reprezentativan za zemlju u cjelini.

2. Tamo gdje je to prikladno, sastavlja se statistika satnica i uobičajenih sati rada koja pokriva važna zanimanja ili grupe zanimanja u važnim granama privredne djelatnosti, i to na način da bude reprezentativan za zemlju u cjelini.

Član 10.

Statistike strukture i raspodjele plata će se sastaviti za zaposlene u važnim granama privredne djelatnosti.

Član 11.

Statistike cijene rada se sastavljaju koje pokrivaju važne grane privredne djelatnosti. Tamo gdje je moguće, ova statistika mora biti u skladu sa podacima o zaposlenosti i satima rada (stvarno odrađeni sati ili plaćeni sati) istog obima.

Član 12.

Indeksi potrošačkih cijena se izračunavaju kako bi se izmjerile varijacije tokom vremena u cijenama artikala koji su reprezentativni za obrasce potrošnje značajnih grupa stanovništva ili ukupnog stanovništva.

Član 13.

Statistički podaci o potrošnji domaćinstva ili, gdje je to prikladno, porodičnoj potrošnji i, gdje je to moguće, prihodima domaćinstva ili, gdje je prikladno, porodičnim prihodima se sastavljaju tako da pokrivaju sve vrste i veličine privatnih domaćinstava ili porodica, i na takav način da budu reprezentativni za zemlju u cjelini.

Član 14.

1. Statistika povreda na radu se sastavlja na način da bude reprezentativna za državu u cjelini, pokrivajući, gdje je to moguće, sve grane privredne djelatnosti.

2. Koliko je to moguće, sastavlja se statistika profesionalnih bolesti koja pokriva sve grane privredne djelatnosti, i to na način da bude reprezentativna za državu u cjelini.

Član 15.

Statistika industrijskih sporova se sastavlja na način da bude reprezentativna za državu u cjelini, pokrivajući, gdje je to moguće, sve grane privredne djelatnosti.

III. PRIHVATANJE OBAVEZA

Član 16.

1. Svaka država članica koja ratifikuje ovu Konvenciju će, u skladu sa opštim obavezama iz Dijela I, prihvatiti obaveze iz Konvencije u pogledu jednog ili više članova Dijela II.

2. Svaka država članica će u svojoj ratifikaciji navesti član ili članove Dijela II u pogledu kojih prihvata obaveze iz ove Konvencije.

3. Svaka država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju može naknadno obavijestiti generalnog direktora Međunarodne kancelarije rada da prihvata obaveze iz Konvencije u pogledu jednog ili više članova Dijela II koji nisu već navedeni u njenoj ratifikaciji. Ova obavještenja imaju snagu ratifikacije od dana njihovog saopštavanja.

4. Svaka država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju će u svojim izvještajima o primjeni Konvencije, koji se dostavljaju prema članu 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, navesti stav svog zakona i prakse o temama koje pokrivaju članovi Dijela II u pogledu kojih nije prihvatila obaveze iz Konvencije i stepen do kog se Konvencija sprovodi ili se predlaže da se Konvencija sprovodi u pogledu takvih tema.

Član 17.

1. Država članica može inicijalno ograničiti obim statistike iz člana ili članova Dijela II u pogledu kojih je prihvatila obaveze ove Konvencije na određene kategorije radnika, sektore privrede, grane privredne djelatnosti ili geografska područja.

2. Svaka država članica koja ograničava obim statistike u skladu sa stavom 1. ovog člana naznačiće u svom prvom izvještaju o primjeni Konvencije dostavljenom prema članu 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, član ili članove Dijela II na koji se ograničenje odnosi, navodeći prirodu i razloge takvog ograničenja, te će u narednim izvještajima navesti u kojoj mjeri je to bilo moguće ili se predlaže proširenje obima na druge kategorije radnika, sektore privrede, grane privredne djelatnosti ili geografska područja.

3. Nakon konsultacija sa reprezentativnim organizacijama poslodavaca i radnika, država članica može, izjavom dostavljenom generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada u mjesecu nakon svake godišnjice stupanja na snagu Konvencije, da uvede naknadna ograničenja o tehničkom obimu statistike obuhvaćene članom ili članovima Dijela II u pogledu kojih je prihvatila obaveze iz Konvencije. Takve izjave stupaju na snagu godinu dana nakon datuma njihove registracije. Svaka država članica koja uvodi takva ograničenja dužna je da u svojim izvještajima o primjeni Konvencije podnesenim u skladu sa članom 22. Ustava Međunarodne organizacije rada navede podatke iz stava 2. ovog člana.

Član 18.

Ova Konvencija revidira Konvenciju o statistici plata i radnih sati iz 1938. godine.

IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 19.

Službene ratifikacije ove Konvencije biće dostavljene generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije.

Član 20.

1. Ova Konvencija je obavezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrovana kod generalnog direktora.

2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada generalni direktor registruje ratifikaciju dvije države članice.

3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njene ratifikacije.

Član 21.

1. Država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju je može otkazati po isteku vremenskog perioda od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe period od jedne godine od datuma registracije.

2. Svaka država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg perioda navedenog u prethodnom stavu, ne ostvari pravo otkaza predviđeno ovim članom, biće obavezana novim desetogodišnjim periodom, i prema tome, moći će da otkaze ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg perioda pod uslovima predviđenim ovim članom.

3. Nakon konsultacija sa reprezentativnim organizacijama poslodavaca i radnika, država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju može, nakon isteka pet godina od datuma kada je Konvencija prvi put stupila na snagu, putem izjave dostavljene generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada, da povuče svoje prihvatanje obaveza iz Konvencije u pogledu jednog ili više

članova Dijela II, pod uslovom da i dalje prihvata ove obaveze u pogledu barem jednog od ovih članova. Takvo povlačenje neće stupiti na snagu dok ne prođe period od jedne godine od datuma registracije.

4. Svaka država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju i koja u roku od godinu dana nakon isteka perioda od pet godina navedenog u stavu 3. ovog člana ne iskoristi pravo na povlačenje predviđeno u tom stavu, obavezana je članovima Dijela II u pogledu kojih je prihvatila obaveze iz Konvencije na još jedan period od pet godina i nakon toga može povući prihvatanje ovih obaveza po isteku svakog perioda od pet godina pod uslovima predviđenim u ovom članu.

Član 22.

1. Generalni direktor Međunarodne kancelarije obavještava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, generalni direktor će skrenuti pažnju državam članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Član 23.

Generalni direktor Međunarodne kancelarije rada će dostaviti Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija radi registracije, prema članu 102. Povelje Ujedinjenih nacija, potpune podatke u pogledu svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrovao prema odredbama prethodnih članova.

Član 24.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada će podnijeti Generalnoj konferenciji izvještaj o primjeni ove Konvencije i ispitaće da li je potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njene potpune ili djelimične revizije.

Član 25.

1. Ako Konferencija usvoji novu Konvenciju čiji je predmet potpuna ili djelimična revizija ove Konvencije, tada, osim ako nova Konvencija ne propisuje drugačije:

(a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključuje ipso jure neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore navedeni član 46, ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupi na snagu;

(b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije čiji je predmet revizija ova Konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratifikovale, a koje nisu ratifikovale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Član 26.

Engleska i francuska verzija teksta ove Konvencije su jednako mjerodavne.

C152 - Konvencija o zaštiti i zdravlju na radu (lučki radnici) iz 1979. godine (br. 152)

Preambula

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala na svom 65. zasjedanju 6. juna 1979. godine,

uzimajući u obzir uslove postojećih relevantnih međunarodnih konvencija i preporuka o radu, a posebno

Konvenciju o označavanju težine na teškim koletima koji se prevoze brodovima iz 1929. godine, Konvenciju o zaštiti mašina iz 1963. godine i Konvenciju o radnoj sredini (zagađenje vazduha, buka i vibracije) iz 1977. godine,

nakon što je odlučila da usvoji određene prijedloge u vezi sa revizijom Konvencija o zaštiti od nesreća (lučki radnici) (revidirana) iz 1932. godine, pitanje koje je bilo četvrta tačka dnevnog reda zasjedanja, a

smatrajući da ovi prijedlozi treba da dobiju oblik međunarodne konvencije,

usvaja na dan 25. juna 1979. godine sljedeću Konvenciju koja će nositi naziv Konvencija o zaštiti i zdravlju na radu (lučki radnici) iz 1979. godine:

DIO I. OBIM I DEFINICIJE

Član 1.

Za svrhe ove Konvencije, termin **rad u luci** obuhvata sav i bilo koji dio rada utovara ili istovara bilo kog broda, kao i bilo kakav rad u vezi sa tim; definicija takvog rada se utvrđuje nacionalnim zakonodavstvom ili praksom. Relevantne organizacije poslodavaca i radnika će se konsultovati ili će na neki drugi način učestvovati u utvrđivanju i reviziji ove definicije.

Član 2.

1. Članica može odobriti oslobađanja ili dozvoliti izuzetke od odredbi ove Konvencije u vezi sa radom u luci na bilo kom mjestu gdje je saobraćaj neredovan i ograničen na male brodove, kao i u pogledu rada u luci u vezi sa ribarskim brodovima ili određenim kategorijama istih, pod uslovom da:

(a) se održavaju bezbjedni uslovi rada; i

(b) nadležni organ, nakon konsultacija sa relevantnim organizacijama poslodavaca i radnika, se uvjeri da su takva oslobađanja ili izuzeci razumno opravdani u svim okolnostima.

2. Posebni zahtjevi Dijela III ove Konvencije mogu varirati ako se nadležni organ uvjeri, nakon konsultacija sa relevantnim organizacijama poslodavaca i radnika, da te varijacije pružaju odgovarajuće prednosti i da ukupna zaštita koja se pruža nije nepovoljnija od one koja bi proizašla iz potpune primjene odredbi ove Konvencije.

3. Sva oslobađanja ili izuzeci odobreni prema stavu 1. ovog člana i sve značajne varijacije odobrene u skladu sa stavom 2. ovog člana, kao i razlozi za njih, će se navesti u izvještajima o primjeni Konvencije koji se podnose u skladu sa članom 22. Ustava Međunarodne organizacije rada.

Član 3.

Za potrebe ove Konvencije:

(a) izraz **radnik** označava svako lice angažovano na radu u luci;

(b) izraz **stručno lice** označava lice koje posjeduje potrebno znanje i iskustvo za obavljanje određene dužnosti ili određenih dužnosti i koje je kao takvo prihvatljivo za nadležni organ;

(c) izraz **odgovorno lice** označava lice koje je imenovao poslodavac, zapovjednik broda ili vlasnik opreme, kao što to može biti slučaj, da bude odgovorno za obavljanje određene ili određenih dužnosti i koje posjeduje dovoljno znanje i iskustvo i potrebno ovlaštenje za pravilno obavljanje te ili tih dužnosti;

(d) izraz **ovlašćeno lice** označava lice koje je ovlastio poslodavac, zapovjednik broda ili odgovorno lice da preuzme određeni zadatak ili zadatke i koje posjeduje neophodno tehničko znanje i iskustvo;

(e) izraz **uređaj za dizanje** obuhvata sve fiksne ili pokretne uređaje za rukovanje teretom, uključujući i kopnene rampe na električni pogon, koje se koriste na kopnu ili na brodu za vješanje, podizanje ili spuštanje tovora ili njegovo premještanje iz jedne pozicije u drugu, dok visi ili je pričvršćen;

(f) izraz **pokretna oprema** obuhvata svu opremu pomoću koje se teret može pričvrstiti na uređaj za dizanje, ali koji ne čini sastavni dio teretnog uređaja ili tereta;

(g) termin **pristup** uključuje izlaz;

(h) izraz **brod** obuhvata bilo koju vrstu broda, plovila, barže, teglenice ili lebdjelice, isključujući ratne brodove.

DIO II. OPŠTE ODREDBE

Član 4.

1. Nacionalnim zakonodavstvom ili propisima moraju se propisati mjere u vezi sa radom u luci na način da iste budu usklađene sa Dijelom III ove Konvencije i s ciljem da njihovo sprovođenje:

(a) pruža i održava radna mjesta, opremu i metode rada sigurnim i bez rizika od povrede zdravlja;

(b) pruža i održava sigurnim sve načine pristupa radnom mjestu;

(c) pruža neophodne informacije, obuku i nadzor kako bi se osigurala zaštita radnika od rizika nezgode ili povrede zdravlja, za vrijeme njihovog radnog odnosa ili od rizika koji proizilaze iz radnog odnosa;

(d) pruža radnicima ličnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću, te uređaje za spasavanje, koji se razumno mogu zahtijevati u slučajevima kada adekvatna zaštita od rizika od nezgode ili povrede zdravlja ne može biti pružena na drugi način;

(e) pruža i održava prikladnim i adekvatnim objekte za pružanje prve pomoći i objekte koji su namijenjeni spasavanju;

(f) razvija i uspostavlja odgovarajuće procedure u cilju postupanja u vanrednim situacijama koje mogu nastati.

2. Mjere koje će se preduzeti u skladu sa ovom Konvencijom treba da obuhvataju:

(a) opšte uslove koji se odnose na izgradnju, opremanje i održavanje struktura pristaništa i drugih mjesta i objekata u kojim se obavlja rad u luci;

(b) prevenciju i zaštitu od požara i eksplozije;

(c) siguran način pristupa brodovima, brodskim skladištima, platformama, opremi i uređajima za dizanje;

(d) transport radnika;

(e) otvaranje i zatvaranje otvora, zaštita grotlova i rad u skladištima;

(f) konstrukciju, održavanje i upotrebu uređaja za dizanje i drugih uređaja za rukovanje teretom;

(g) konstrukciju, održavanje i upotrebu platformi;

(h) montažu i upotrebu brodskih samarica;

(i) testiranje, ispitivanje, pregled i sertifikaciju, na odgovarajući način, uređaja za dizanje, pokretne opreme, uključujući lance, konopce, nosače i druge uređaje za dizanje koji čine sastavni dio tovara;

(j) rukovanje različitim vrstama tereta;

(k) slaganje i skladištenje robe;

(l) opasne materije i druge opasnosti u radnoj sredini;

(m) ličnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću;

(n) toalete i druge objekte za održavanje higijene kao i druge pogodnosti u pogledu komfora;

(o) medicinski nadzor;

(p) objekte za pružanje prve pomoći i objekte namijenjene spasavanju;

(q) organizaciju zaštite i zdravlja;

(r) osposobljavanje radnika;

(s) prijavljivanje i istraživanje nezgoda na radu i profesionalnih bolesti.

3. Praktična primjena zahtjeva propisanih u skladu sa stavom 1. ovog člana će se obezbijediti uz pomoć tehničkih standarda ili prakse koje je odobrio nadležni organ, ili na drugi

odgovarajući način koji je u skladu sa nacionalnom praksom i uslovima.

Član 5.

1. Nacionalnim zakonodavstvom ili propisima treba učiniti da odgovarajuća lica, bilo poslodavci, vlasnici, zapovjednici, ili druga lica, kako može biti slučaj, budu odgovorna za poštovanje mjera iz člana 4, stav 1. ove Konvencije.

2. Kada dva ili više poslodavaca istovremeno obavljaju aktivnosti na jednom radnom mjestu, isti su u obavezi da sarađuju kako bi njihove radnje bile usklađene sa propisanim mjerama, ne dovodeći u pitanje odgovornost svakog poslodavca za zdravlje i sigurnost njihovih zaposlenih. U odgovarajućim okolnostima, nadležni organ propisuje opšte procedure takve saradnje.

Član 6.

1. Potrebno je da postoje rješenja na osnovu kojih će radnici:

(a) biti u obavezi da ne ometaju bez valjanih razloga funkcionisanje bilo kojeg sigurnosnog uređaja ili sprave, te da ne zloupotrebjavaju funkcionisanje uređaja koji su predviđeni za njihovu ličnu zaštitu ili zaštitu drugih lica;

(b) starati se na razuman način o svojoj ličnoj sigurnosti i o sigurnosti drugih lica koja mogu biti ugrožena njihovim radnjama i propustima u radu;

(c) odmah prijavljivati svom nadređenom bilo koju situaciju za koju imaju razloga da vjeruju da može predstavljati rizik, a koju samostalno ne mogu ispraviti, sve u cilju preduzimanja korektivnih mjera.

2. Radnici imaju pravo da na bilo kojem radnom mjestu učestvuju u obezbjeđivanju sigurnog rada do stepena njihove kontrole nad opremom i metodama rada, kao i da izraze svoje viđenje o usvojenim radnim procedurama koje mogu uticati na bezbjednost na radu. U odgovarajućoj mjeri i kada su po nacionalnom zakonodavstvu i propisima, saglasno članu 37. ove Konvencije, formirani odbori za zaštitu i zdravlja na radu, ta svoja prava će radnici ostvariti posredstvom navedenih odbora.

Član 7.

1. Sprovođenjem odredbi ove Konvencije putem nacionalnog zakonodavstva ili propisa, ili na drugi način u zavisnosti od nacionalnih uslova i prakse, nadležni organ će djelovati u konsultacijama sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika.

2. U primjeni mjera koje su navedene u članu 4, stav 1. ove Konvencije, neophodno je obezbijediti blisku saradnju poslodavaca i radnika ili njihovih predstavnika.

DIO III. TEHNIČKE MJERE

Član 8.

U svim slučajevima kada radno mjesto postane nesigurno ili postoji rizik od povrede zdravlja, potrebno je preduzeti djelotvorne mjere (ogrđivanjem, obilježavanjem ili drugim pogodnim sredstvima, uključujući, gdje je potrebno, i prestanak rada) u cilju zaštite radnika, a takve mjere moraju ostati na snazi sve dok se radno mjesto ne učini sigurnim ponovno.

Član 9.

1. Sva mjesta gdje se obavlja rad u lukama kao i svi prilazi tim mjestima se moraju osvijetliti adekvatno i na odgovarajući način.

2. Bilo koja prepreka koja može ugroziti kretanje uređaja za dizanje, vozila ili lica, ako se ne može ukloniti iz praktičnih razloga, mora biti na odgovarajući način i vidno označena, a gdje je potrebno i odgovarajuće osvijetljena.

Član 10.

1. Sve površine koje se koriste za saobraćaj vozila ili za slaganje robe ili materijala moraju biti pravilo održavane i pogodne za te namjene.

2. Kada su roba ili materijali naslagani, odloženi, nenaslagani i neodloženi, radovi se moraju obaviti na siguran i uredan način, uzimajući u obzir prirodu robe ili materijala kao i njihovo pakovanje.

Član 11.

1. Kako bi se omogućilo sigurno korišćenje vozila i uređaja za rukovanje teretom, moraju se ostaviti prolazi adekvatne širine.

2. Kada je potrebno i izvodljivo, moraju se ostaviti odvojeni prolazi za pješake. Takvi prolazi moraju biti odgovarajuće širine i odvojeni od prolaza koji se koriste za vozila, koliko je to izvodljivo.

Član 12.

Pogodna i adekvatna sredstva za gašenje požara treba da budu obezbijeđena i da budu dostupna za upotrebu tamo gdje se izvodi rad u luci.

Član 13.

1. Svi opasni dijelovi mašina moraju biti efikasno zaštićeni, osim ako nisu u takvom položaju ili takve konstrukcije da budu bezbjedni koliko bi bili kada bi bili efikasno zaštićeni..

2. U hitnom slučaju, moraju se osigurati djelotvorne mjere za pravovremeni prekid napajanja bilo koje mašine čije je gašenje potrebno.

3. U slučaju da treba obaviti čišćenje, održavanje ili popravak mašine, a da takva radnja može dovesti u opasnost bilo koje lice, mašina se mora zaustaviti prije početka radova i neophodno je preduzeti sve adekvatne mjere kako bi se osiguralo da mašina ne može biti aktivirana prije završetka takvih radova, pod uslovom da odgovorno lice može aktivirati mašinu za potrebe ispitivanja ili podešavanja, koja ne bi mogla biti obavljena dok je mašina ugašena.

4. Samo ovlašćenom licu može biti dozvoljeno da:

(a) udalji stražu gdje je potrebno u cilju obavljanja poslova;

(b) ukloni sigurnosni uređaj ili ga učini nefunkcionalnim radi čišćenja, podešavanja ili popravki,

5. Ako je bilo koji stražar udaljen, potrebno je preduzeti adekvatne mjere predostrožnosti, a stražara je potrebno što prije zamijeniti.

6. Ako je bilo koji sigurnosni uređaj uklonjen ili je učinjen nefunkcionalnim, isti treba zamijeniti ili ga je potrebno što prije staviti u funkciju i neophodno je preduzeti odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da oprema ne može biti korištena ili slučajno aktivirana sve dok se predmetni sigurnosni uređaj ne stavi u funkciju ili zamijeni drugim sigurnosnim uređajem.

7. U svrhu primjene ovog člana, izraz **mašina** uključuje bilo koji uređaj za dizanje, mehanizovane poklopce grotla ili drugu opremu na električni pogon.

Član 14.

Sve instalacije kao i električna oprema moraju biti konstruisane, instalirane, održavane i istim se mora upravljati na način da se sprečava opasnost u skladu sa standardima koji su priznati od strane nadležnog organa.

Član 15.

Pri utovaru ili istovaru broda uzduž obale ili uz drugi brod, sva sredstva pristupa brodu potrebno je držati pristupačnim, adekvatno instaliranim i obezbijeđenim.

Član 16.

1. Kada radnici moraju biti prevezeni vodenim putem na brod ili s broda na neko drugo mjesto, potrebno je preduzeti sve adekvatne mjere kako bi se osigurao njihov siguran dolazak,

prevoz i odlazak s broda. Moraju biti propisani uslovi koje moraju ispunjavati plovila koja se koriste u te svrhe.

2. Kada je radnike potrebno prevesti s jednog na drugo radno mjesto na kopnu, sva sredstva prevoza koja obezbjeđuje poslodavac moraju biti sigurna.

Član 17.

1. Sredstva pristupa brodskim skladištima ili palubi za prevoz tereta moraju biti sljedeća—

(a) fiksirane stepenice ili, kada to nije izvodljivo, fiksirane merdevine ili okovi za uklinčenje ili prečke odgovarajućih dimenzija, adekvatne čvrstoće i pravilne konstrukcije, ili

(b) druga sredstva pristupa prihvatljiva od strane nadležnog organa.

2. Sredstva pristupa navedena u ovom članu moraju biti odvojena od otvora grotlova, onoliko koliko je to razumno moguće.

Radnici ne smiju koristiti, niti će se od njih zahtijevati da koriste, bilo koje drugo sredstvo pristupa brodskim skladištima i palubi za prevoz tereta osim onih navedenih u ovom članu.

Član 18.

1. Ne smiju se koristiti poklopci grotla ili spone neispravne konstrukcije i za te svrhe neadekvatne čvrstoće, kao ni poklopci grotla ili spone koji nisu odgovarajuće održavani.

2. Poklopci grotla kojima se rukuje uz pomoć uređaja za dizanje moraju biti opremljeni odgovarajućim i lako dostupnim dodacima kojima se obezbjeđuju nosači ili druga oprema za dizanje.

3. Kada poklopci grotla i spone nisu međusobno zamjenjivi, moraju se jasno označiti kako bi se naznačilo skladište kojem pripadaju i njihov položaj na istom.

4. Samo ovlašćenom licu (kada je izvodivo članu brodske posade) može biti dopušteno da otvara i zatvara poklopce grotla na mehanički pogon. Poklopci grotla ne smiju biti otvarani ili zatvarani sve dok se takvim operacijama poklopaca može povrijediti bilo koje lice.

5. Odredbe stava 4. ovog člana analogno se primjenjuju i na brodsku opremu na mehanički pogon kao što mogu biti vrata na trupu broda, rampa ili platforma, uvlačeće palube za prevoz vozila ili na sličnu opremu.

Član 19.

1. Moraju se preduzeti sve adekvatne mjere u cilju zaštite bilo kojeg otvora na palubi na kojoj radnici obavljaju svoj posao, i kroz koje bi radnici ili vozila mogli propasti.

2. Svaki otvor grotla koji nije opremljen praznicama adekvatne visine i čvrstoće mora biti zatvoren, a straža promijenjena kada otvor grotla više nije u upotrebi, osim tokom kratkih prekida poslova. Odgovorno lice mora biti zaduženo za sprovođenje ovdje navedenih mjera.

Član 20.

1. Moraju se preduzeti sve neophodne mjere kako bi se osigurala potrebna sigurnost radnika u brodskim skladištima ili na palubi za prevoz i krcanje tereta broda, kada se u tim skladištima koriste vozila na mehanički pogon ili kada se operacije utovara i istovara tereta obavljaju uz pomoć naprava i uređaja na mehanički pogon.

2. Ne smiju se uklanjati ili mijenjati poklopci grotla ili spone za vrijeme vršenja poslova u brodskom skladištu ispod otvora grotla. Prije počinjanja operacija utovara i istovara, moraju se ukloniti svi poklopci grotla ili spone koji nisu adekvatno osigurani od pomicanja.

3. Mora se obezbijediti adekvatna ventilacija cirkulacijom svježeg vazduha u brodskom skladištu ili na palubi za krcanje i prevoz tereta, radi prevencije rizika od povrede zdravlja

gasovima koje proizvode motori s unutrašnjim sagorijevanjem ili drugi izvori.

4. Za vrijeme ukrcaja ili iskrcaja suvog rasutog tereta u bilo koje skladište ili iz bilo kojeg broskog skladišta ili međupalublja, te kada su radnici angažovani u skladištima broda, moraju se poštovati adekvatna rješenja, uključujući i sigurni načini bještva.

Član 21.

Svi uređaji za dizanje, svi dijelovi pokretne opreme, te svi nosači ili uređaji za dizanje koji čine sastavni dio tovara, moraju:

biti odgovarajućeg dizajna i konstrukcije, adekvatne čvrstoće za svrhu u koju se koriste, moraju se uredno održavati i biti u stanju ispravnosti, a u slučaju pokretne opreme ista mora biti i pravilno instalirana;

se koristiti na siguran i odgovarajući način i naročito, ne smiju se opteretiti tovarom ili o tovarima iznad dozvoljenog i sigurnog radnog opterećenja, osim u svrhe testiranja na način kako odredi stručno lice i pod vođstvom takvog lica.

Član 22.

1. Svi uređaji za dizanje kao i svi dijelovi pokretne opreme, moraju se testirati od strane stručnog lica u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili propisima i to prije nego što se prvi put stave u upotrebu kao i nakon svih značajnijih izmjena ili popravki na bilo kojem dijelu koji bi mogao ugroziti njihovu sigurnost.

2. Uređaji za dizanje koji su sastavni dio brodske opreme moraju biti ponovno testirani najmanje jednom u pet godina.

3. Kopneni uređaji za dizanje moraju biti ponovno testirani onoliko puta koliko to propiše nadležni organ.

4. Po završetku svakog testiranja, koje se sprovodi u skladu sa ovim članom, uređaj za dizanje ili pokretna oprema moraju se temeljno ispitati i sertifikovati od strane lica koje obavlja testiranje.

Član 23.

1. Osim zahtjeva navedenih u članu 22, svi uređaji za dizanje, te svi dijelovi pokretne opreme moraju biti periodično i temeljno ispitani i sertifikovani od strane stručnog lica. Takvo ispitivanje se mora sprovoditi najmanje jednom u dvanaest mjeseci.

2. U smislu stava 4. člana 22. i stava 1. ovog člana, temeljni pregled je detaljan vizuelni pregled od strane nadležnog lica, dopunjen po potrebi drugim odgovarajućim sredstvima ili mjerama kako bi se došlo do pouzdanog zaključka o ispitivanoj bezbjednosti uređaja ili pokretne opreme.

Član 24.

1. Svi dijelovi pokretne opreme moraju biti pregledani prije njihove upotrebe. Ne smiju se ponovo koristiti istrošeni ili nosači za jednokratnu upotrebu. U slučaju tereta koji je unapred složen, nosači moraju biti pregledani onoliko često koliko je to razumno izvodljivo.

2. U smislu primjene stava 1. ovog člana, pregled podrazumijeva vizuelni pregled koji obavlja stručno lice, kako bi utvrdilo, koliko se može utvrditi na taj način, da li su oprema ili nosači bezbjedni za dalje korišćenje.

Član 25.

1. Uredno ovjeren zapisnik, koji se, od zavisnosti od slučaja, mora sačiniti na kopnu ili na brodu, će se smatrati, prima facie dokazom o sigurnosti uređaja za dizanje i dijelova pokretne opreme. Takav zapisnik mora da sadrži sigurno radno opterećenje kao i datume testiranja sprovedenih ispitivanjem i pregledom navedenim u članovima 22, 23, i 24. ove Konvencije. U slučaju pregleda navedenog u stavu 1. člana 24. ove Konvencije, zapisnik treba voditi samo ako je pregledom ustanovljeno oštećenje na dijelovima pokretne opreme.

2. Registar uređaja za dizanje i dijelova pokretne opreme mora se voditi u formi koju propisuje nadležni organ, vodeći računa o formi koju je preporučila Međunarodna kancelarija rada.

3. Registar treba da sadrži sve izdate sertifikate kao i one sertifikate koji su priznati kao validni od strane nadležnog organa, u originalu ili u ovjerenoj kopiji i u formi propisanoj od strane istog organa, vodeći računa o modelima preporuka Međunarodne kancelarije rada u vezi sa testiranjem uređaja za dizanje i dijelova pokretne opreme, koje se sprovodi ispitivanjem ili pregledom, od. zavisnosti od slučaja.

Član 26.

U cilju međusobnog priznavanja pojedinačnih rješenja usvojenih od strane država članica koje su ratifikovale ovu Konvenciju, a koja se odnose na testiranje sprovedeno ispitivanjem i pregledom, te na sertifikaciju uređaja za dizanje i dijelova pokretne opreme koja čini sastavni dio brodske opreme, kao i na registre s tim u vezi:

(a) nadležni organ svake članice koja je ratifikovala ovu Konvenciju mora imenovati ili na drugi način priznati stručna lica, nacionalnu ili međunarodnu organizaciju, koja će obavljati testiranja sprovedena ispitivanjem ili sličnim radnjama, s tim da je nastavak angažovanja stručnih lica ili priznavanja organizacije uslovljen zadovoljavajućim učinkom;

(b) članice koju su ratifikovale ovu Konvenciju moraju prihvatiti ili priznati ta imenovana lica ili na drugi način priznate organizacije u skladu sa tačkom (a) ovog stava, ili moraju sklopiti recipročne sporazume u vezi sa takvim prihvatanjem ili priznavanjem. U svakom slučaju, prihvatanje ili priznavanje kao i kontinuitet s tim u vezi, mora biti uslovljen zadovoljavajućim učinkom tih lica ili organizacija.

2. Ne smiju se koristiti uređaji za dizanje, pokretna oprema ili drugi uređaji za rukovanje teretom ako:

(a) nadležni organ, uvidom u sertifikat o sprovedenom testiranju ili ispitivanju, ili uvidom u ovjereni zapisnik, kako može biti slučaj, utvrdi da neophodno testiranje, ispitivanje ili pregled nisu sprovedeni saglasno odredbama ove Konvencije;

(b) po viđenju nadležnog organa naprava ili oprema nisu sigurne za upotrebu.

3. Stav 2 ovog člana se ne smije primjenjivati na način da može izazvati kašnjenje pri utovaru ili istovaru brodova kada se za te operacije koristi oprema koja zadovoljava zahtjeve nadležnog organa.

Član 27.

1. Svi uređaji za dizanje (osim brodskih samarica) koje imaju jedinstveno sigurno radno opterećenje kao i sva pokretna oprema, moraju se jasno označiti utiskivanjem sigurnog radnog opterećenja, a kada to nije izvodljivo, na drugi pogodan način.

2. Svi uređaji za dizanje (osim brodskih samarica) koje imaju više od jednog sigurnog radnog opterećenja moraju biti snabdjeveni djelotvornim sredstvom koje vozaču omogućava da prilikom svake upotrebe može utvrditi sigurno radno opterećenje.

3. Sve brodske samarice (osim brodske dizalice) moraju biti jasno označene sigurnim radnim opterećenjem koje se primjenjuje kada se samarica koristi:

- (a) pojedinačno;
- (b) s nižim blokom koloturnika;
- (c) u paru u svim položajima bloka koloturnika.

Član 28.

Svaki brod mora imati planove opreme i uređaja za rukovanje teretom kao i sve druge informacije s tim u vezi koje omogućavaju sigurno korišćenje brodskih samarica i dodatne opreme.

Član 29.

Paleta i slični uređaji koji se koriste za podupiranje tereta moraju biti ispravne konstrukcije i odgovarajuće čvrstoće kao i bez vidljivih oštećenja koja bi mogla uticati na njihovu sigurnu upotrebu.

Član 30.

Tovari se ne smiju podizati ili spuštati ako prethodno nisu obuhvaćeni i na siguran način prikačeni na uređaj za dizanje.

Član 31.

1. Svi kontejnerski terminali moraju biti tako postavljeni i organizovani da u razumnoj mjeri osiguravaju sigurnost radnika.

2. U slučaju brodova za prevoz kontejnera, moraju se obezbijediti sredstva koja osiguravaju sigurnost radnika prilikom vezivanja i odvezivanja kontejnera.

Član 32.

1. Svi opasni tereti moraju biti upakovani, označeni i obilježeni, uskladišteni, složeni i istim se mora rukovati saglasno zahtjevima međunarodnih propisa koji se primjenjuju na vodeni transport opasnih tereta kao i onima kojim je bliže uređeno rukovanje opasnim teretima u lukama.

2. Ne smije se rukovati opasnim supstancama i iste se ne smiju skladištiti i slagati, ako nisu upakovane, označene i obilježene shodno međunarodnim propisima o transportu opasnih materija.

3. U slučaju da dođe do loma ili oštećenja spremnika ili kontejnera za prevoz opasnih materija u opasnoj mjeri, moraju se obustaviti svi lučki poslovi u tom području, osim onih koji su neophodni za otklanjanje opasnosti, a radnici se moraju skloniti na sigurno mjesto sve dok se takva opasnost ne ukloni.

4. Moraju se preduzeti sve adekvatne mjere kako bi se spriječilo izlaganje radnika toksičnim i štetnim materijama ili agensima kao i izlaganje radnika zapaljivim atmosferama i atmosferama s manjkom kiseonika.

5. Moraju se preduzeti sve adekvatne mjere u cilju prevencije nesreća ili povreda po zdravlje kada je potrebno da radnici uđu u bilo koji zatvoreni prostor u kojem mogu biti prisutne toksične i štetne materije, ili u prostor u kojem može doći do manjka kiseonika.

Član 33.

Moraju se preduzeti sve odgovarajuće mjere predostrožnosti radi zaštite radnika na radnom mjestu od štetnog dejstva prekomjerne buke.

Član 34.

1. Kada se adekvatna zaštita od rizika od nesreće ili povrede zdravlja ne može obezbijediti drugim sredstvima, radnicima će se obezbijediti i od njih se zahtijeva da pravilno koriste takvu ličnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću koja je razumno potrebna za obavljanje njihovog posla.

2. Radnici su dužni da se brinu o takvoj ličnoj zaštitnoj opremi i zaštitnoj odjeći.

3. Poslodavac je dužan da održava ličnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću na odgovarajući način.

Član 35.

U slučaju nesreće, adekvatni objekti, kao i obučeno osoblje, moraju biti obezbijeđeni i lako dostupni radi spasavanja lica u opasnosti, za pružanje prve pomoći i za sklanjanje povrijeđenih lica u mjeri u kojoj je to razumno izvodljivo bez njihovog daljeg ugrožavanja.

Član 36.

1. Nacionalnim zakonima, propisima ili drugim odgovarajućim metodama u skladu s nacionalnom praksom i uslovima, svaka država članica, nakon obavljenih konsultacija sa

organizacijama zainteresovanih poslodavaca i radnika, mora odrediti:

(a) za koje rizike u vezi sa radom je neophodno obaviti početni ili periodični ljekarski pregled, ili oba pregleda;

(b) koji su najduži vremenski intervali nakon kojih se moraju obaviti periodični ljekarski pregledi, uzimajući u vidu prirodu i stepen rizika i druge specifične okolnosti;

(c) opseg posebnih ispitivanja, koja se smatraju potrebnim, u slučaju radnika koji su izloženi posebnim opasnostima po zdravlje na radu;

(d) odgovarajuće mjere za pružanje zdravstvene zaštite na radu;

2. Troškovi svih medicinskih pregleda i ispitivanja obavljenih prema stavu 1. ovog člana ne smiju padati na teret radnika.

3. Evidencija o medicinskim pregledima i ispitivanjima mora biti povjerljiva.

Član 37.

1. U svakoj luci sa značajnijim brojem radnika obavezno je osnivanje zdravstvenih i sigurnosnih odbora koji uključuju predstavnike poslodavaca i radnika. Takvi odbori će se osnovati i u drugim lukama ako je potrebno.

2. Osnivanje, sastav i funkcije tih odbora uređuju se nacionalnim zakonima ili propisima ili drugim odgovarajućim metodama u skladu sa nacionalnom praksom i uslovima, a nakon obavljenih konsultacija s organizacijama zainteresovanih poslodavaca i radnika, i uzimajući u obzir lokalne okolnosti.

Član 38.

1. Nijedan radnik ne smije biti angažovan za rad u licu ako mu prethodno nisu date adekvatne instrukcije ili ako prethodno nije prošao obuku o potencijalnim rizicima koji se odnose na njegov rad i o osnovnim mjerama predostrožnosti koje se moraju preduzeti.

2. Uređajima za dizanje i drugim uređajima za rukovanje teretom može upravljati samo lice sa navršених 18 godina života i sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom ili lice koje pohađa obuku, ako se propisno nadgleda.

Član 39.

U cilju što kvalitetnije prevencije od nesreća na radu i profesionalnih bolesti, moraju se preduzeti mjere koje će osigurati da takve nezgode i bolesti budu prijavljene nadležnom organu, a gdje je potrebno i adekvatno istražene.

Član 40.

U svakoj luci, u skladu s nacionalnim zakonima i propisima, mora postojati dovoljan broj toaleta i objekata za održavanje lične higijene, koji moraju biti pravilno održavani i kada je izvodljivo, na razumnoj udaljenosti od radnog mjesta.

DIO IV. PRIMJENA

Član 41.

Svaka država članica koja ratifikuje ovu Konvenciju mora:

(a) specificirati, u pogledu zaštite i zdravlja na radu, dužnosti svih lica i tijela povezanih sa radom u luci;

(b) preduzeti sve neophodne mjere u cilju sprovođenja ove Konvencije, uključujući i odredbe o odgovarajućim kaznama;

(c) zadužiti odgovarajuće inspeksijske organe da nadziru primjenu mjera koje se moraju preuzeti u skladu sa ovom Konvencijom, ili se uvjeriti u sprovođenje odgovarajućeg inspeksijskog nadzora.

Član 42.

1. Nacionalnim zakonima ili propisima obavezno je odrediti vremenske rokove za primjenu odredbi ove Konvencije, u vezi sa:

(a) konstrukcijom ili opremanjem broda;

(b) konstrukcijom ili opremanjem bilo kojeg kopnenog uređaja za dizanje ili drugog uređaja za rukovanje teretom;

(c) konstrukcijom bilo kojeg dijela pokretne opreme.

2. Vremenski rok propisan saglasno stavu 1. ovog člana ne smije biti duži od četiri godine od datuma ratifikacije ove Konvencije.

DIO V. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 43.

Ova Konvencija revidira Konvenciju o zaštiti od nesreća (lučki radnici) iz 1929. godine i Konvenciju o zaštiti od nesreća (lučki radnici) iz 1932. godine (revidirana).

Član 44.

Službene ratifikacije ove Konvencije biće dostavljene generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije.

Član 45.

1. Ova Konvencija je obavezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrovana kod generalnog direktora.

2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada generalni direktor registruje ratifikaciju dvije države članice.

3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njene ratifikacije.

Član 46.

1. Država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju je može otkazati po isteku vremenskog perioda od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe period od jedne godine od datuma registracije.

2. Svaka država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg perioda navedenog u prethodnom stavu, ne iskoristi pravo otkaza predviđeno ovim članom, biće obavezana novim desetogodišnjim periodom, i prema tome, moći će da otkáže ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg perioda pod uslovima predviđenim ovim članom.

Član 47.

1. Generalni direktor Međunarodne kancelarije obavještava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, generalni direktor će skrenuti pažnju državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Član 48.

Generalni direktor Međunarodne kancelarije rada će dostaviti Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija radi registracije, prema članu 102. Povelje Ujedinjenih nacija, potpune podatke u pogledu svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrovao prema odredbama prethodnih članova.

Član 49.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada će podnijeti Generalnoj konferenciji izvještaj o primjeni ove Konvencije i ispitaće da li je potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njene potpune ili djelimične revizije.

Član 50.

1. Ako Konferencija usvoji novu Konvenciju čiji je predmet potpuna ili djelimična revizija ove Konvencije, tada, osim ako nova Konvencija ne propisuje drugačije:

(a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključuje ipso jure neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore navedeni član 46, ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupi na snagu;

(b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije čiji je predmet revizija ova Konvencija će prestati da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratifikovale, a koje nisu ratifikovale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Član 51.

Engleska i francuska verzija teksta ove Konvencije su jednako mjerodavne.

C130 - Konvencija o medicinskoj njezi i naknadama u slučaju bolesti iz 1969. godine (br. 130)

Preambula

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala na svom 53. zasjedanju 4. juna 1969. godine,

nakon što je odlučila da usvoji određene prijedloge u pogledu na reviziju Konvencije o osiguranju u slučaju bolesti (industrija) iz 1927. godine i Konvencije o osiguranju u slučaju bolesti (poljoprivreda) iz 1927. godine, što je peta tačka dnevnog reda zasjedanja, a

smatrajući da ovi prijedlozi treba da imaju oblik međunarodne konvencije,

usvaja ovog 25. juna 1969. godine sljedeću Konvenciju, koja će nositi naziv Konvencija o medicinskoj njezi i naknadama u slučaju bolesti iz 1969. godine:

DIO I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

U ovoj Konvenciji

(a) izraz "zakonodavstvo" uključuje sva pravila o socijalnom osiguranju, kao i zakone i propise;

(b) izraz "propisano" znači određeno nacionalnim zakonodavstvom ili na osnovu njega;

(c) izraz "industrijsko preduzeće" uključuje sva preduzeća u sljedećim granama privredne djelatnosti: vađenje ruda i kamena; proizvodnja; građevinarstvo; električna energija, plin i voda; i prevoz, skladištenje i komunikacije;

(d) izraz "prebivalište" označava uobičajeno prebivalište na teritoriji države članice, a izraz "stanovnik" označava osobu koja ima uobičajeno prebivalište na teritoriji države članice;

(e) izraz "zavisan" se odnosi na stanje zavisnosti za koje se pretpostavlja da postoji u propisanim slučajevima;

(f) izraz "žena" označava ženu koja zavisi od svog muža;

(g) izraz "dijete" obuhvata

(i) dijete koje je mlađe od uzrasta predviđenog za završetak obaveznog školovanja ili mlađe od 15 godina, u zavisnosti od toga kada je to dijete starije: uz uslov da država članica koja je dala izjavu prema članu 2. može, dok je takva izjava na snazi, da primjenjuje Konvenciju kao da navedeni izraz pokriva dijete mlađe od uzrasta predviđenog za završetak obaveznog školovanja ili mlađe od 15 godina; i

(ii) dijete mlađe od propisanog uzrasta koja je veća od navedene u tački (i) ovog podstava i koje je šegrt ili učenik ili ima hroničnu bolest ili nemoć zbog koje ne može da obavlja bilo kakvu djelatnost za dobit, uz propisane uslove: uz uslove da će se ovaj uslov smatrati ispunjenim kada državno zakonodavstvo definiše taj izraz tako da on obuhvata svako dijete koje je mlađe od uzrasta značajno većeg od uzrasta navedenog u tački (i) ovog podstava;

(h) izraz "standardni korisnik" označava muškarca sa ženom i dvoje djece;

(i) izraz "kvalifikacioni period" znači period uplate doprinosa, ili period zaposlenja, ili period prebivališta, ili bilo koju kombinaciju toga, kako može biti propisano;

(j) izraz "bolest" označava svako oboljenje, bez obzira na uzrok;

(k) pojam "medicinska njega" uključuje srodne naknade.

Član 2.

1. Država članica čija privreda i medicinske ustanove nisu dovoljno razvijene može da iskoristi, uz izjavu koja prati ratifikaciju, privremene izuzetke predviđene članom 1, tačka (g), klauzula (i); članom 11, članom 14, članom 20. i članom 26, stav 2. U svakoj takvoj izjavi se moraju navesti razlozi za takve izuzetke.

2. Sve država članica koje su dale izjavu prema stavu 1. ovog člana navešće u svojim izvještajima o primjeni ove Konvencije, koji se podnose prema članu 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, izjavu u vezi sa svakim izuzetkom koji ona koristi:

(a) da razlog za to postoji; ili

(b) da se odriče svog prava da iskoristi dotični izuzetak od navedenog datuma.

3. Svaka država članica koja je dala izjavu prema stavu 1. ovog člana dužna je u skladu sa uslovima takve izjave i ako to okolnosti dozvoljavaju:

(a) da poveća broj zaštićenih osoba;

(b) da proširi opseg pružene medicinske njege;

(c) da produži trajanje naknade u slučaju bolesti.

Član 3.

1. Svaka država članica čije zakonodavstvo štiti zaposlene može, izjavom koja prati njenu ratifikaciju, da privremeno isključi iz primjene ove Konvencije zaposlene u sektoru koji obuhvata poljoprivredna zanimanja koji u vrijeme ratifikacije još nisu zaštićeni zakonodavstvom koje je usklađeno sa standardima ove Konvencije.

2. Svaka država članica koja je dala izjavu u skladu sa stavom 1. ovog člana će navesti u svojim izvještajima o primjeni ove Konvencije, podnesenim prema članu 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, u kojoj mjeri se primjenjuju i predložene mjere u vezi sa primjenom Konvencije u odnosu na zaposlene u sektoru koji obuhvata poljoprivredna zanimanja i svaki napredak koji je možda postignut u pogledu primjene Konvencije na takve zaposlene ili, ako nema promjena u izvještaju, dostaviće sva odgovarajuća objašnjenja.

3. Svaka država članica koja je dala izjavu prema stavu 1. ovog člana će povećati broj zaštićenih zaposlenih u sektoru koji obuhvata poljoprivredna zanimanja u obimu i tempom kako to okolnosti dozvoljavaju.

Član 4.

1. Svaka država članica koja ratifikuje ovu Konvenciju može, putem izjave uz ratifikaciju, da isključi iz primjene Konvencije:

(a) pomorce, uključujući morske ribare,

(b) javne službenike,

gdje su ove kategorije zaštićene posebnim programima koji obezbjeđuju ukupne naknade koje su najmanje ekvivalentne onima koje se zahtijevaju ovom Konvencijom.

2. Kada je na snazi izjava prema stavu 1. ovog člana, država članica može:

(a) da isključi lica koja pripadaju kategoriji ili kategorijama isključenim iz primjene Konvencije iz broja lica uzetih u obzir prilikom izračunavanja procenata navedenih u članu 5, tačka (c); član 10, tačka (b); član 11; član 19, tačka (b); i član 20;

(b) da isključi osobe koje pripadaju kategoriji ili kategorijama isključenim iz primjene Konvencije, kao i supruge i djecu tih osoba, iz broja osoba uzetih u obzir prilikom izračunavanja procenta navedenog u članu 10. tačka (c).

3. Svaka država članica koja je dala izjavu prema stavu 1. ovog člana može naknadno da obavijesti generalnog direktora Međunarodne kancelarije rada da prihvata obaveze iz ove Konvencije u pogledu na kategoriju ili kategorije koje su isključene u vrijeme njene ratifikacije.

Član 5.

Svaka država članica čije zakonodavstvo štiti zaposlene može, prema potrebi, da isključi iz primjene ove Konvencije:

(a) lica čije je zaposlenje povremene prirode;

(b) članove porodice poslodavca koji žive u njegovoj kući, u pogledu njihovog rada za njega;

(c) druge kategorije zaposlenih, koje ne smiju premašiti broj od 10 procenata svih zaposlenih osim onih koji su isključeni prema tačkama (a) i (b) ovog člana.

Član 6.

U svrhu usklađenosti sa ovom Konvencijom, država članica može uzeti u obzir zaštitu ostvarenu putem osiguranja koje, iako nije postalo obavezno prema njenom zakonodavstvu u vrijeme ratifikacije za osobe koje treba zaštititi:

(a) je pod nadzorom javnih vlasti ili je upravljano, u skladu sa propisanim standardima, zajedničkim djelovanjem poslodavaca i radnika;

(b) pokriva znatan dio lica čije zarade ne prelaze zarade kvalifikovanog muškog radnika u manuelnoj djelatnosti definisanoj u članu 22, stav 6; i

(c) je u skladu sa, u vezi sa drugim oblicima zaštite, gdje je to prikladno, sa odredbama Konvencije.

Član 7.

Pokrivene situacije uključuju:

(a) potrebu za medicinskom njegom kurativne prirode i, uz propisane uslove, potrebu za medicinskom njegom preventivne prirode;

(b) nesposobnost za rad koja je rezultat bolesti i koja uključuje obustavu zarade, kako je definisano državnim zakonodavstvom.

DIO II. MEDICINSKA NJEGA

Član 8.

Svaka država članica će, uz propisane uslove, osigurati da se zaštićenim licima pruži medicinska njega, kurativne ili preventivne prirode, u pogledu nepredviđenih situacija navedenih u tački (a) člana 7.

Član 9.

Medicinska njega iz člana 8. će se pružati u cilju održavanja, obnavljanja ili poboljšanja zdravlja zaštićenog lica i njegove radne sposobnosti i da se ispune lične potrebe.

Član 10.

Zaštićene osobe u slučaju nepredviđenih situacija navedenih u tački (a) člana 7 obuhvataju:

(a) sve zaposlene, uključujući šegrt, te supruge i djecu takvih zaposlenika; ili

(b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva, koje čine najmanje 75 ukupnog ekonomski aktivnog stanovništva, i supruge i djeca osoba iz navedenih kategorija; ili

(c) propisane kategorije stanovnika koji čine najmanje 75% svih stanovnika.

Član 11.

Kada je na snazi izjava data u skladu sa članom 2, lica zaštićena u pogledu nepredviđenih situacija navedenih u tački (a) člana 7 obuhvataju:

(a) propisane kategorije zaposlenih, koje čine najmanje 25 procenata svih zaposlenih, te supruge i djecu zaposlenih iz navedenih kategorija; ili (b) propisane kategorije zaposlenih u industrijskim preduzećima, koji čine najmanje 50 procenata svih zaposlenih u industrijskim preduzećima, i supruge i djecu zaposlenih u navedenim kategorijama.

Član 12.

Osobe koje primaju socijalnu pomoć za invalidnost, starost, smrt hranitelja ili nezaposlenost i, prema potrebi, supruge i djeca tih osoba, i dalje će biti zaštićene, uz propisane uslove, u pogledu nepredviđene situacije navedene u tački (a) člana 7.

Član 13.

Medicinska njega iz člana 8. obuhvata najmanje:

- (a) njegu ljekara opšte prakse, uključujući kućne posjete;
- (b) specijalističku njegu u bolnicama za bolničke i vanbolničke pacijente, kao i specijalističku njegu koja može biti dostupna izvan bolnica;
- (c) neophodne farmaceutske zalihe na recept od strane medicinskih ili drugih kvalifikovanih radnika;
- (d) hospitalizaciju po potrebi;
- (e) stomatološku njegu, kako je propisano; i
- (f) medicinsku rehabilitaciju, uključujući nabavku, održavanje i obnavljanje protetskih i ortopedskih pomagala, kako je propisano.

Član 14.

Kada je na snazi izjava data na osnovu člana 2, medicinska njega iz člana 8. će sadržati najmanje:

- (a) njegu ljekara opšte prakse, uključujući, gdje god je moguće, kućnu posjetu;
- (b) specijalističku njegu u bolnicama za bolničke i vanbolničke pacijente, i, gdje god je moguće, specijalističku njegu koja može biti dostupna izvan bolnica;
- (c) neophodne farmaceutske zalihe na recept od strane medicinskih ili drugih kvalifikovanih radnika; i
- (d) hospitalizaciju po potrebi.

Član 15.

Kada zakonodavstvo države članice uslovljava pravo na zdravstvenu zaštitu iz člana 8. time da zaštićena osobe ili njen hranitelj ispunjavaju uslov vezan za kvalifikacioni period, uslovi koji regulišu kvalifikacioni period će biti takvi da ne uskraćuju pravo na naknadu licima koja inače pripadaju kategorijama zaštićenih lica.

Član 16.

1. Medicinska njega iz člana 8. se pruža tokom čitavog trajanja nepredviđene situacije.

2. Kada korisnik prestane da pripada kategorijama zaštićenih lica, dalje pravo na zdravstvenu njegu u slučaju bolesti koja je započela dok je pripadao navedenim kategorijama se može ograničiti na propisani period koji ne može biti kraći od 26 sedmica, uz uslov da medicinska njega ne prestaje dok korisnik i dalje prima naknadu u slučaju bolesti.

3. Ne dovodeći u pitanje odredbe stava 2. ovog člana, trajanje zdravstvene njege se produžava za propisane bolesti za koje je priznato da podrazumijevaju produženu njegu.

Član 17.

Kada zakonodavstvo države članice zahtijeva od korisnika ili njegovog hranitelja da učestvuje u troškovima medicinske njege iz člana 8., pravila koja se odnose na takvu podjelu troškova će biti osmišljena tako da se izbjegnu teškoće i da se ne dovede u pitanje učinkovitost medicinske i socijalne zaštita.

DIO III. NAKNADA U SLUČAJU BOLESTI

Član 18.

Svaka država članica će osigurati zaštićenim licima, uz propisane uslove, pružanje naknade u slučaju bolesti za nepredviđenu situaciju navedenu u tački (b) člana 7.

Član 19.

Osobe zaštićene u slučaju nepredviđene situacije propisane tačkom (b) člana 7 obuhvataju:

- (a) sve zaposlene, uključujući šegrt; ili
- (b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva, koje čine najmanje 75 procenata ukupnog ekonomski aktivnog stanovništva; ili
- (c) sve stanovnike čija sredstva za vrijeme nepredviđene situacije ne prelaze granice propisane na način da budu u skladu sa zahtjevima iz člana 24.

Član 20.

Kada je izjava data na osnovu člana 2. na snazi, lica zaštićena u pogledu nepredviđenih situacija navedenih u tački (b) člana 7. obuhvataju:

- (a) propisane kategorije zaposlenih, koje čine najmanje 25 procenata svih zaposlenih; ili
- (b) propisane kategorije zaposlenih u industrijskim preduzećima, koje čine najmanje 50% svih zaposlenih u industrijskim preduzećima.

Član 21.

Naknada u slučaju bolesti iz člana 18. je periodična isplata i:

- (a) kada su zaposleni ili kategorije ekonomski aktivnog stanovništva zaštićeni, biće izračunata na takav način da bude u skladu sa zahtjevima članova 22. i 23;
- (b) kada su zaštićeni svi stanovnici čija sredstva za vrijeme nepredviđene situacije ne prelaze propisane granice, biće izračunata na način da bude u skladu sa zahtjevima iz člana 24.

Član 22.

1. U slučaju periodične isplate na koju se primjenjuje ovaj član, stopa naknade, uvećana za iznos svih porodičnih dodatka koji se isplaćuju tokom nepredviđene situacije, će biti takva da dostiže standardnog korisnika, u pogledu nepredviđene situacije iz člana 7. tačka (b), najmanje 60 procenata ukupne prethodne zarade korisnika i iznosa bilo kog porodičnog dodatka koji se plaća zaštićenom licu sa istim porodičnim obavezama kao i standardni korisnik.

2. Dosadašnja primanja korisnika se obračunavaju prema propisanim pravilima, a ako su zaštićena lica raspoređena u kategorije prema njihovim primanjima, njihova prethodna primanja se mogu obračunati iz osnovnih primanja kategorija kojima su ta lica pripadala.

3. Maksimalno ograničenje se može propisati za stopu naknade ili za zaradu koja se uzima u obzir za obračun naknade, uz uslov da je maksimalna granica utvrđena na način da se poštuju odredbe stava 1. ovog člana, pri čemu je prethodna zarada korisnika jednaka ili niža od plate kvalifikovanog muškog radnika.

4. Prethodna primanja korisnika, plata kvalifikovanog fizičkog radnika, naknade i svi porodični dodaci se obračunavaju na istom vremenskom osnovu.

5. Za ostale korisnike naknada će biti u razumnom odnosu sa naknadom za standardnog korisnika.

6. Za potrebe ovog člana, kvalifikovani fizički radnik muškog pola je:

(a) monter ili tokar u proizvodnji mašina koje nisu električne; ili

(b) lice za koje se smatra da je tipično za kvalifikovanu radnu snagu izabranu u skladu sa odredbama sljedećeg stava; ili

(c) lice čija su primanja takva da su jednaka ili veća od zarade od 75 procenata svih zaštićenih lica, takve zarade se utvrđuju na osnovu godišnjih ili kraćih perioda kako se može propisati; ili

(d) lice čija je zarada jednaka 125 procenata prosječne zarade svih zaštićenih lica.

7. Lice koje se smatra tipičnim za kvalifikovanu radnu snagu u smislu tačke (b) prethodnog stava je lice zaposleno u glavnoj grupi privrednih djelatnosti sa najvećim brojem ekonomski aktivnih muških osoba zaštićenih u slučaju iz tačke (b) člana 7. u području koje obuhvata najveći broj takvih lica; u tu svrhu će se koristiti Međunarodna standardna industrijska klasifikacija svih privrednih djelatnosti koju je usvojio Ekonomski i socijalni savjet Ujedinjenih nacija na svojoj sedmoj sjednici 27. avgusta 1948. godine, s izmjenama i dopunama do 1968. i koje su navedene u Aneksu ove Konvencije, ili takva klasifikacija koja je u bilo koje vrijeme dalje izmijenjena i dopunjena.

8. Kada se stopa naknada razlikuje po regionima, kvalifikovani fizički radnik može se odrediti za svaki region u skladu sa stavovima 6. i 7. ovog člana.

9. Plata kvalifikovanog manuelnog radnika se utvrđuje na osnovu stopa nadnica za uobičajene sate rada utvrđene kolektivnim ugovorima, ili u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, gdje je primjenjivo, ili običajima, uključujući troškove - dnevnice ako ih ima; ako se te stope razlikuju po regionima, a ne primjenjuje se stav 8. ovog člana, srednja stopa se uzima.

Član 23.

1. U slučaju periodične isplate na koju se primjenjuje ovaj član, stopa naknade, uvećana za iznos svih porodičnih dodatka koji se isplaćuju tokom nepredviđene situacije, će biti takva da dostiže standardnog korisnika, u pogledu nepredviđene situacije iz člana 7. tačka (b), najmanje 60 procenata od ukupne plate običnog odraslog muškog radnika i od iznosa bilo kojeg porodičnog dodatka koji se isplaćuje osobi zaštićenoj istim porodičnim obavezama kao i standardni korisnik.

2. Plata običnog odraslog muškog radnika, beneficija i svi porodični dodaci obračunavaju se na istom vremenskom osnovu.

3. Za ostale korisnike, naknada će imati razuman odnos sa naknadom standardnog korisnika.

4. U svrhu ovog člana, običan odrasli radnik, muškarac, će biti:

(a) lice koje se smatra tipičnim za nekvalifikovani rad u proizvodnji mašina koje nisu električne; ili

(b) lice koje se smatra tipičnim za nekvalifikovani rad odabrano u skladu sa odredbama sljedećeg stava.

5. Osoba koja se smatra tipičnim za nekvalifikovani rad u svrhu tačke (b) prethodnog stava je lice zaposleno u većoj grupi ekonomskih djelatnosti sa najvećim brojem ekonomski aktivnih muških osoba zaštićenih u slučaju iz tačke (b) člana 7. u području koje obuhvata najveći broj takvih lica; u tu svrhu će se koristiti Međunarodna standardna industrijska klasifikacija svih privrednih djelatnosti koju je usvojio Ekonomski i socijalni savjet Ujedinjenih nacija na svojoj sedmoj sjednici 27. avgusta 1948. godine, s izmjenama i dopunama do 1968. i koje su navedene u

Aneksu ove Konvencije, ili takva klasifikacija koja je u bilo koje vrijeme dalje izmijenjena i dopunjena.

6. Kada se stopa naknada razlikuje po regionima, obični odrasli muški radnik može se odrediti za svaki region u skladu sa stavovima 4. i 5. ovog člana.

7. Plata običnog odraslog muškog radnika se utvrđuje na osnovu stopa nadnica za uobičajene sate rada utvrđene kolektivnim ugovorima, ili u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, gdje je primjenjivo, ili običajima, uključujući troškove - dnevnice ako ih ima; ako se te stope razlikuju po regionima, a ne primjenjuje se stav 6. ovog člana, srednja stopa se uzima.

Član 24.

U slučaju periodične isplate na koju se ovaj član primjenjuje:

(a) stopa naknade se utvrđuje prema propisanoj skali ili skali koju utvrđuje nadležni javni organ u skladu sa propisanim pravilima;

(b) takva stopa može biti smanjena samo do mjere u kojoj druga sredstva porodice korisnika premašuju propisane značajne iznose ili značajne iznose koje je odredio nadležni javni organ u skladu sa propisanim pravilima;

(c) ukupna naknada i bilo koja druga sredstva, nakon odbitka značajnih iznosa navedenih u tački (b), će biti dovoljna za izdržavanja zdravlja i dostojanstva porodice korisnika i neće biti manja od odgovarajuće naknade izračunate u skladu sa zahtjevima člana 23;

(d) smatraće se da su odredbe tačke (c) ispunjene ako ukupan iznos naknade u slučaju bolesti isplaćen po ovoj Konvenciji premašuje za najmanje 30 procenata ukupan iznos naknada koji bi se ostvario primjenom odredbi člana 23. i odredbe tačke (b) člana 19.

Član 25.

Kada zakonodavstvo države članice uslovljava pravo na naknadu u slučaju bolesti iz člana 18. ispunjenjem kvalifikacionog perioda od strane zaštićene osobe, uslovi koji regulišu kvalifikacioni period biće takvi da ne uskraćuju pravo na beneficije licima koja inače spadaju u kategorije zaštićenih osoba.

Član 26.

1. Naknada u slučaju bolesti iz člana 18. dodjeljuje se za vrijeme nepredviđene situacije: uz uslov da se naknada može ograničiti na najmanje 52 sedmice u svakom slučaju nesposobnosti, kako je propisano.

2. Kada je na snazi izjava data u skladu sa članom 2, odobravanje naknade u slučaju bolesti iz člana 18. može biti ograničena na najmanje 26 sedmica u svakom slučaju nesposobnosti, kako je propisano.

3. Kada zakonodavstvo članice predviđa da se naknada u slučaju bolesti ne isplaćuje za početni period obustave zarade, taj period ne može biti duži od tri dana.

Član 27.

1. U slučaju smrti osobe koja je primala, ili je ispunjavala uslove za, naknadu u slučaju bolesti iz člana 18, naknada za sahranu će se, uz propisane uslove, isplatiti njegovim nadživjelim, bilo kom drugom izdržavanom licu ili licu koje je snosilo troškove sahrane.

2. Država članica može odstupiti od odredbe stava 1. ovog člana kada:

(a) prihvati obaveze iz Dijela IV Konvencije o invalidskim, starosnim i porodičnim naknadama, 1967.;

(b) u svom zakonodavstvu predvidi novčanu naknadu u slučaju bolesti po stopi od najmanje 80 procenata zarade zaštićenih lica; i

(c) većina zaštićenih osoba je pokrivena dobrovoljnim osiguranjem koje je pod nadzorom javnih vlasti i koje obezbjeđuje naknadu za sahranu.

DIO IV. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Član 28.

1. Naknada na koju bi zaštićeno lice inače imalo pravo u skladu sa ovom Konvencijom može se suspendovati u takvoj mjeri kako se to može propisati:

(a) sve dok je dotično lice odsutno sa teritorije države članice;

(b) sve dok treća strana obeštećuje dotično lice za nepredviđenu situaciju, do visine obeštećenja;

(c) kada je dotična osoba podnijela lažni zahtjev;

(d) ako je nepredviđena situacija uzrokovana krivičnim djelom koje je počinila dotična osoba;

(e) ako je nepredviđena situacija uzrokovana ozbiljnim i namjernim lošim ponašanjem dotične osobe;

(f) kada dotično lice, bez valjanog razloga, zanemari da iskoristi medicinsku njegu ili rehabilitacijske usluge koje su mu stavljene na raspolaganje, ili se ne pridržava pravila propisanih za provjeru nastanka ili trajanja nepredviđene situacije ili za ponašanje korisnika;

(g) u slučaju naknade u slučaju bolesti iz člana 18., sve dok se dotično lice izdržava o javnom trošku ili o trošku ustanove ili službe socijalnog osiguranja; i

(h) u slučaju naknade u slučaju bolesti iz člana 18, sve dok dotično lice prima drugu novčanu naknadu iz socijalnog osiguranja, osim porodične naknade, uz uslov da dio naknade koji je suspendovan ne prelazi drugu naknadu.

2. U propisanim slučajevima i granicama, dio naknade koja inače dospjeće se isplatiti izdržavanim licima dotične osobe.

Član 29.

1. Svaki podnosilac zahtjeva će imati pravo na žalbu u slučaju da mu se odbije naknada ili na prigovor na njen kvalitet ili količinu.

2. Kada se prilikom primjene ove Konvencije vladinom odjeljenju odgovornom zakonodavnom tijelu povjeri upravljanje medicinskom njegom, pravo na žalbu propisano stavom 1. ovog člana se može zamijeniti pravom da odgovarajući organ ispita pritužbu u vezi sa odbijanjem medicinske njege ili kvalitetom pružene njege.

Član 30.

1. Svaka država članica će prihvatiti opštu odgovornost za propisno obezbjeđivanje naknada koje se obezbjeđuju u skladu sa ovom Konvencijom i preduzeće sve potrebne mjere u tu svrhu.

2. Svaka država članica će prihvatiti opštu odgovornost za pravilno upravljanje institucijama i službama na koje se odnosi primjena ove Konvencije.

Član 31.

Kada upravljanje nije povjereno instituciji koju regulišu javni organi ili vladinom odjeljenju odgovornom zakonodavnom tijelu:

(a) predstavnici zaštićenih lica će učestvovati u upravljanju uz propisane uslove;

(b) nacionalno zakonodavstvo će, gdje odgovara, propisati učešće predstavnika poslodavaca;

(c) nacionalno zakonodavstvo može takođe odlučiti o učešću predstavnika javnih organa.

Član 32.

Svaka država članica će, na svojoj teritoriji, osigurati licima koja nisu državljani a koji u toj državi inače borave ili rade tretman jednak tretmanu svojih državljana u pogledu prava na naknade predviđene ovom Konvencijom.

Član 33.

1. Država članica:

(a) koja je prihvatila obaveze ove Konvencije, a da nije iskoristila izuzetke i oslobađanja predviđene članovima 2. i 3.,

(b) koja pruža sveukupno veće naknade od onih predviđenih ovom Konvencijom i čiji ukupni relevantni izdaci za medicinsku njegu i naknade u slučaju bolesti iznose najmanje 4 procenta njenog nacionalnog dohotka, i

(c) koja ispunjava najmanje dva od tri sljedeća uslova:

(i) pokriva procenat ekonomski aktivnog stanovništva koji je najmanje deset bodova viši od procenta koji se zahtijeva članom 10. tačka (b) i članom 19. tačka (b), ili postotak svih stanovnika koji je najmanje deset bodova viši od procenta koji se zahtijeva članom 10. tačka (c),

(ii) pruža medicinsku njegu kurativne i preventivne prirode znatno višeg standarda od one propisane članom 13,

(iii) pruža naknadu u slučaju bolesti koja odgovara procentu najmanje deset bodova višem nego što je propisano članovima 22. i 23.,

može, nakon konsultacija sa najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika, gdje takve postoje, da privremeno odstupa od posebnih odredbi Dijelova II i III ove Konvencije uz uslov da takvo odstupanje neće u osnovi umanjiti niti narušiti bitne garancije ove Konvencije.

2. Svaka država članica koja je izvršila takvo odstupanje će u svojim izvještajima o primjeni ove Konvencije, dostavljenim prema članu 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, navesti stav svog zakona i prakse u pogledu takvog odstupanja i svaki napredak postignut ka potpunijoj primjeni odredbi Konvencije.

Član 34

Ova Konvencija se ne primjenjuje na:

(a) nepredviđene situacije koje nastanu prije stupanja na snagu Konvencije za dotičnu državu članicu;

(b) naknade u nepredviđenim situacijama koje nastanu nakon stupanja na snagu Konvencije za dotičnu državu članicu u onoj mjeri u kojoj prava na takve naknade proizlaze iz perioda koji prethode tom datumu.

DIO V. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 35.

Ova Konvencija revidira Konvencije o osiguranju u slučaju bolesti (industrija) iz 1927. godine i Konvencije o osiguranju u slučaju bolesti (poljoprivreda) iz 1927. godine.

Član 36.

1. U skladu sa odredbama člana 75. Konvencije o socijalnom osiguranju (minimalni standardi) iz 1952. godine, dio III te Konvencije i relevantne odredbe drugih njenih dijelova će se prestati primjenjivati na bilo koju državu članicu koja je ratifikovala ovu Konvenciju od datuma na koji ova Konvencija postane obavezujuća za tu državu članicu i nijedna izjava prema članu 3. neće biti na snazi.

2. Prihvatanje obaveza iz ove Konvencije, uz uslov da nijedna izjava prema članu 3. nije na snazi, će se smatrati prihvatanjem obaveza iz Dijela III Konvencije o socijalnom osiguranju (minimalni standardi) iz 1952. godine i relevantnih odredbi njenih ostalih dijelova, u svrhu člana 2. navedene Konvencije.

Član 37.

Ako bilo koja Konvencija, koju Konferencija može naknadno da usvoji, u vezi s bilo kojim temom ili temama kojima se bavi ova Konvencija, tako predviđa, odredbe ove Konvencije koje mogu biti propisane u navedenoj Konvenciji će se prestati primjenjivati na bilo koju državu članicu koja je ratifikovala

navedenu Konvenciju od datuma na koji navedena Konvencija stupi na snagu za tu državu članicu.

Član 38.

Službene ratifikacije ove Konvencije biće saopštene generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije.

Član 39.

1. Ova Konvencija je obavezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrovana kod generalnog direktora.

2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada generalni direktor registruje ratifikaciju dvije države članice.

3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njene ratifikacije.

Član 40.

1. Država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju je može otkazati po isteku vremenskog perioda od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe period od jedne godine od datuma registracije.

2. Svaka država članica koja je ratifikovala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg perioda navedenog u prethodnom stavu, ne ostvari pravo otkaza predviđeno ovim članom, biće obavezana novim desetogodišnjim periodom, i prema tome, moći će da otkaze ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg perioda uz uslove predviđene ovim članom.

Član 41.

1. Generalni direktor Međunarodne kancelarije obavještava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, generalni direktor će skrenuti pažnju državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Član 42.

Generalni direktor Međunarodne kancelarije rada će dostaviti Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija radi registracije, prema članu 102. Povelje Ujedinjenih nacija, potpune podatke u pogledu svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrovao prema odredbama prethodnih članova.

Član 43.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada će podnijeti Generalnoj konferenciji izvještaj o primjeni ove Konvencije i ispitaće da li je potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njene potpune ili djelimične revizije.

Član 44.

1. Ako Konferencija usvoji novu Konvenciju čiji je predmet potpuna ili djelimična revizija ove Konvencije, osim ako nova Konvencija ne propisuje drugačije:

(a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključila bi ipso jure neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore navedeni član 40, ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupi na snagu;

(b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije, čiji je predmet revizija, ova Konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratifikovale, a koje nisu ratifikovale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Član 45

Engleska i francuska verzija teksta ove Konvencije su jednako mjerodavne.

ANEKS

**MEĐUNARODNA STANDARDNA INDUSTRIJSKA
KLASIFIKACIJA SVIH PRIVREDNIH DJELATNOSTI
(Revizija 4)***

Odjeljak A. Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov

Oblast Opis

- 01 Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti u vezi s njima
- 02 Šumarstvo i sječa drva
- 03 Ribolov i akvakultura

Odjeljak B. Vađenje ruda i kamena

Oblast Opis

- 05 Vađenje ugljena i lignita
- 06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina
- 07 Vađenje metalnih ruda
- 08 Vađenje ostalih ruda i kamena
- 09 Pomoćne uslužne djelatnosti u vađenju ruda i kamena

Odjeljak C. Proizvodnja

Oblast Opis

- 10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda
- 11 Proizvodnja pića
- 12 Proizvodnja duhanskih proizvoda
- 13 Proizvodnja tekstila
- 14 Proizvodnja odjeće
- 15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda
- 16 Proizvodnja drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala
- 17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira
- 18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa
- 19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda
- 20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda
- 21 Proizvodnja farmaceutskih produkata, medicinskih hemikalija i biljnih proizvoda
- 22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa
- 23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda
- 24 Proizvodnja baznih metala
- 25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašine i opreme
- 26 Proizvodnja računarskih, elektronskih i optičkih proizvoda
- 27 Proizvodnja električne opreme
- 28 Proizvodnja mašina i uređaja, n.d.
- 29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica
- 30 Proizvodnja ostalih prevoznih sredstava
- 31 Proizvodnja namještaja
- 32 Ostala proizvođačka industrija
- 33 Popravka i instaliranje mašina i opreme

Odjeljak D. Snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom

Oblast Opis

- 35 Snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom

Odjeljak E. Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije

Oblast Opis

- 36 Sakupljanje, pročišćavanje i snabdijevanje vodom
- 37 Uklanjanje otpadnih voda
- 38 Sakupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada; reciklaža materijala
- 39 Djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti upravljanja otpadom

Odjeljak F. Izgradnja

Oblast Opis

- 41 Gradnja građevina visokogradnje
- 42 Gradnja građevina niskogradnje
- 43 Specijalizovane građevinske djelatnosti

Odjeljak G. Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala

Oblast Opis

- 45 Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikala
- 46 Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima
- 47 Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima

Odjeljak H. Prevoz i skladištenje

Oblast Opis

- 49 Kopneni prevoz i cjevovodni transport
- 50 Vodeni prevoz
- 51 Vazdušni prevoz
- 52 Skladištenje i prateće djelatnosti u prevozu
- 53 Poštanske i kurirske djelatnosti

Odjeljak I. Usluge smještaja i prehrane

Oblast Opis

- 55 Smještaj
- 56 Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića

Odjeljak J. Informacije i komunikacija

Oblast Opis

- 58 Izdavačka djelatnost
- 59 Proizvodnja filmova, video i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja muzičkih zapisa
- 60 Programiranje i emitovanje programa
- 61 Telekomunikacije
- 62 Računarsko programiranje, savjetovanje i djelatnosti u vezi s njima
- 63 Informacijske uslužne djelatnosti

Odjeljak K. Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja

Oblast Opis

- 64 Finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova
- 65 Osiguranje, reosiguranje i penzijski fondovi, osim obaveznog socijalnog osiguranja
- 66 Pomoćne djelatnosti kod finansijskih usluga i djelatnosti osiguranja

Odjeljak L. Poslovanje nekretninama

Oblast Opis

- 68 Poslovanje nekretninama

Sekcija M. Stručne, naučne i tehničke djelatnosti

Oblast Opis

- 69 Pravne i računovodstvene aktivnosti
- 70 Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi s upravljanjem

- 71 Arhitektonske i inženjerske djelatnosti; tehničko ispitivanje i analizu
- 72 Naučno istraživanje i razvoj
- 73 Promocija (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta
- 74 Ostale stručne, naučne i tehničke djelatnosti
- 75 Veterinarske djelatnosti

Odjeljak N. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti

Oblast Opis

- 77 Djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing)
- 78 Djelatnosti zapošljavanja
- 79 Turističke agencije, turoperator, rezervacijske usluge te djelatnosti u vezi s njima
- 80 Zaštitne i istražne djelatnosti
- 81 Usluge u vezi s upravljanjem i održavanjem zgrada te djelatnosti uređenja i održavanja zelenih površina
- 82 Kancelarijske administrativne i pomoćne djelatnosti te ostale poslovne pomoćne djelatnosti

Odjeljak O. Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje

Oblast Opis

- 84 Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje

Odjeljak P. Obrazovanje

Oblast Opis

- 85 Obrazovanje

Odjeljak Q. DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE

Oblast Opis

- 86 Djelatnosti zdravstvene zaštite
- 87 Djelatnosti socijalne zaštite u ustanovama sa smještajem
- 88 Djelatnosti socijalne zaštite bez smještaja

Odjeljak R. Umjetnost, zabava i rekreacija

Oblast Opis

- 90 Kreativne, umjetničke i zabavne aktivnosti
- 91 Biblioteke, arhivi, muzeji i ostale kulturne djelatnosti
- 92 Djelatnosti kockanja i kladenja
- 93 Sportske, zabavne i rekreacijske djelatnosti

Odjeljak S. Ostale uslužne djelatnosti

Oblast Opis

- 94 Djelatnost članskih organizacija
- 95 Popravak računara i predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo
- 96 Ostale lične uslužne aktivnosti

Odjeljak T. Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; domaćinstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe

Oblast Opis

- 97 Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca koji zapošljavaju poslugu
- 98 Djelatnosti privatnih domaćinstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe

Odjeljak U. Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i organa

Oblast Opis

- 99 Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i organa
- * Napomena: U skladu sa članovima 22. stav (7) i 23. stav (5) Konvencije, njen originalni Aneks je ažuriran izmijenjenom i dopunjenom verzijom Međunarodne standardne industrijske klasifikacije svih privrednih djelatnosti (ISIC) Rev. 4, kako je odobrila Statistička komisija Ekonomskog i socijalnog savjeta

UN-a u martu 2006. (Statistički radovi, serija M br. 4, Rev. 4 -
potpuni tekst na <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/isic-4.asp>).
Vidi povezano

Ustav

Ustav Član 22.

Ključne informacije

Konvencija o medicinskoj njezi i naknadama u slučaju bolesti
(stupanje na snagu: 27. maja 1972.)

Usvajanje: Ženeva, 53. zasjedanje MOR-a (25. juna 1969.)

Status: Ažuriran dokument (Tehnička konvencija).

Konvencija se može otkazati: 27. maja 2032. do 27. maja 2033.

P155 - Protokol iz 2002. godine uz Konvenciju o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine

Preambula

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvao Upravni organ Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala 3. juna 2002. godine na svojem 90. zasjedanju,

uzimajući u obzir član 11. Konvencije o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine (u daljnjem tekstu: "Konvencija"), u kojem se posebno naglašava:

"S ciljem provedbe politike navedene u članu 4. ove konvencije, nadležni organ ili organi osigurati će postupno izvršavanje sljedećih zadataka:

(c) utvrđivanje i primjenu postupaka kojima poslodavci i, prema potrebi, ustanove osiguranja i drugi neposredno zainteresovani subjekti prijavljuju povrede na radu i profesionalne bolesti, kao i izradu godišnjih statistika o povredama na radu i profesionalnim bolestima;

(e) godišnje objavljivanje podataka o mjerama preduzetima u skladu s politikom navedenom u članu 4. ove konvencije te o povredama na radu, profesionalnim bolestima i drugim oštećenjima zdravlja koja nastanu tokom rada ili u vezi s radom",

te

imajući u vidu potrebu jačanja postupka evidentiranja i prijavljivanja povreda na radu i profesionalnih bolesti, kao i potrebu unapređenja usklađenosti sistema za evidentiranje i prijavljivanje povreda na radu i profesionalnih bolesti radi utvrđivanja njihovih uzroka i uspostavljanja preventivnih mjera, nakon što je odlučila da usvoji određene prijedloge koji se odnose na evidentiranje i prijavljivanje povreda na radu i profesionalnih bolesti, što predstavlja petu tačku dnevnog reda zasjedanja,

smatrajući da ti prijedlozi trebaju poprimiti oblik Protokola uz Konvenciju o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine,

usvaja 20. juna 2002. godine sljedeći Protokol, koji će nositi naziv Protokol iz 2002. godine uz Konvenciju o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine.

I. DEFINICIJE

Član 1.

Za potrebe ovoga protokola:

(a) izraz "povreda na radu" odnosi se na događaj nastao kao posljedica obavljanja posla ili koji se dogodio na radnom mjestu, a koji je prouzrokovano povredu sa smrtnim ishodom ili bez njega;

(b) izraz "profesionalna bolest" odnosi se na svaku bolest nastalu kao rezultat izloženosti rizičnim faktorima koji se javljaju pri obavljanju radnih zadataka;

(c) izraz "opasan događaj" odnosi se na sve lako prepoznatljive slučajeve utvrđene odredbama nacionalnog zakonodavstva, a koji mogu uzrokovati povredu ili bolest osobama na radnom mjestu ili na javnim mjestima;

(d) izraz "nesreća na putu do ili s radnog mjesta" odnosi se na nesreću koja rezultira smrću ili povredom, a koja se dogodi na putu do ili s radnog mjesta, i to do ili od:

i) glavnog ili sporednog prebivališta radnika; ili

ii) mjesta na kojem radnik uobičajeno uzima obrok; ili

iii) mjesta na kojem radnik uobičajeno prima svoju plaću.

II. SISTEMI EVIDENTIRANJA I PRIJAVLJIVANJA

Član 2.

Nadležni organ vlasti će, putem zakona ili drugih propisa ili na drugi način u skladu s nacionalnim uslovima i praksom, te uz savjetovanje s najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika, uspostaviti i periodično preispitivati zahtjeve i postupke za:

- evidentiranje povreda na radu, profesionalnih bolesti i, prema potrebi, opasnih događaja, nesreća na putu do ili s radnog mjesta te slučajeva za koje se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti; i

- prijavljivanje povreda na radu, profesionalnih bolesti i, prema potrebi, opasnih događaja, nesreća na putu do ili s radnog mjesta te slučajeva za koje se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti.

Član 3.

Zahtjevi i postupci za evidentiranje trebaju uključivati sljedeće:

(a) odgovornost poslodavca:

(i) da evidentira povrede na radu, profesionalne bolesti i, prema potrebi, opasne događaje, nesreće na putu do ili s radnog mjesta te slučajeve za koje se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti;

(ii) da obavijesti radnike ili njihove predstavnike o sistemima evidentiranja;

(iii) da osigura odgovarajuće čuvanje tih podataka i njihovo korištenje radi uspostavljanja preventivnih mjera; i

(iv) da ne poduzima nikakve mjere osvete ili disciplinske mjere protiv radnika zbog prijavljivanja povreda na radu, profesionalne bolesti, opasnog događaja, nesreće na putu do ili s radnog mjesta te slučaja za koji se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti;

(b) podatke koji se evidentiraju;

(c) period čuvanja tih evidencija; i

(d) mjere za osiguravanje povjerljivosti osobnih i medicinskih podataka kojima raspolaže poslodavac, u skladu s nacionalnim zakonima i propisima te uslovima i praksom.

Član 4.

Zahtjevi i postupci za prijavljivanje trebaju utvrditi sljedeće:

(a) odgovornost poslodavca:

(i) da nadležnim organima vlasti ili drugim nadležnim organima prijavi povrede na radu, profesionalne bolesti i, prema potrebi, opasne događaje, nesreće na putu do ili s radnog mjesta te slučajeve za koje se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti;

(ii) da obavijesti radnike ili njihove predstavnike o prijavljenim slučajevima;

(b) da, prema potrebi, sklopi sporazume o prijavljivanju povreda na radu i profesionalnih bolesti s osiguravajućim zavodima, službama medicine rada, ljekarima i drugim nadležnim organima;

(c) da utvrdi kriterije prema kojima se povrede na radu, profesionalne bolesti i, prema potrebi, opasni događaji, nesreće na putu do ili s radnog mjesta te slučajevi za koje se pretpostavlja da je riječ o profesionalnoj bolesti prijavljuju; i

(d) da utvrdi rok za prijavljivanje.

Član 5.

Prijava mora sadržavati podatke o:

- preduzeću, njegovoj lokaciji i poslodavcu;
- prema potrebi, povredama lica te prirodi povrede ili bolesti; i
- radnom mjestu, okolnostima pod kojima se dogodila povreda ili opasan događaj te, u slučaju profesionalne bolesti, okolnostima pod kojima je došlo do ugrožavanja zdravlja.

III. DRŽAVNA STATISTIKA

Član 6.

Svaka država koja ratifikovala ovaj protokol objavljuivat će, na osnovu prijava i drugih dostupnih podataka, godišnje statističke podatke sačinjene tako da budu reprezentativni za zemlju u cjelini, u vezi s povredama na radu, profesionalnim bolestima i, prema potrebi, opasnim događajima te nesrećama na putu do ili s radnog mjesta, kao i njihove analize.

Član 7.

Statistički podaci utvrđuju se prema klasifikacijskim shemama koje su kompatibilne s najnovijim relevantnim međunarodnim shemama uspostavljenim pod pokroviteljstvom Međunarodne organizacije rada ili drugih nadležnih međunarodnih organizacija.

DIO IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 8.

1. Država članica može ratifikovati ovaj protokol istovremeno s ratifikacijom Konvencije ili u bilo kojem trenutku nakon njene ratifikacije, tako što će službeno saopćiti svoju ratifikaciju Protokola generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije.

2. Protokol stupa na snagu 12 mjeseci nakon što generalni direktor registruje ratifikacije dviju država članica. Nakon toga, Protokol stupa na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od dana registracije njene ratifikacije od strane

Član 3.

Daje se ovlaštenje ministru vanjskih poslova Bosne i Hercegovine da potpiše Instrumente o pristupanju ovim konvencijama i protokolu.

Član 4.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenom glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku i stupa na snagu danom objavljivanja.

Broj 01-50-1-2342-37/26
3. septembra 2026. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Dr. Denis Bećirović, s. r.

generalnog direktora, a Konvencija postaje obavezujuća za tu državu članicu zajedno s odredbama člana od 1. do 7. ovog protokola.

Član 9.

1. Svaka država članica koja ratifikovala ovaj protokol može ga otkazati u bilo kojem trenutku kada se Konvencija može otkazati u skladu s članom 25. Konvencije, putem akta koji se dostavlja generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije.

2. Otkazivanje Konvencije u skladu s njenim članom 25. od strane države članice koja je ratifikovala ovaj protokol podrazumijeva ipso jure otkazivanje ovog protokola.

3. Svako otkazivanje ovog protokola u skladu s st. 1. ili 2. stupa na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od dana registracije njenog otkazivanja.

Član 10.

- Generalni direktor Međunarodne organizacije rada obavijestit će sve države članice o registraciji svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice.

- Prilikom obavješćavanja država članica o registraciji druge ratifikacije potrebne za stupanje Konvencije na snagu, generalni direktor će skrenuti pažnju svih država članica na datum stupanja na snagu ovog protokola.

Član 11.

Generalni direktor Međunarodne kancelarije rada saopćava generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, radi registracije u skladu s članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija, sve podatke o ratifikacijama i otkazima koje je registrirao u skladu s prethodnim članovima.

Član 12.

Engleska i francuska verzija ovog protokola jednako su mjerodavne.

Na temelju članka V. 3. d) Ustava Bosne i Hercegovine i suglasnosti Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Odluka PSBiH broj 01,02-21-1-1584/26 od 30. lipnja 2026. godine), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je, na 31. redovnoj sjednici, održanoj 3. rujna 2026. godine, donijelo

ODLUKU

O RATIFIKACIJI PET KONVENCIJA I PROTOKOLA MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE RADA

Članak 1.

Ratificira se pet konvencija i protokol Međunarodne organizacije rada:

1. C170 - Konvencija o kemikalijama, 1990. godine (br. 170);
2. C167 - Konvencija o sigurnosti i zdravlju u građevinarstvu iz 1988. godine (br. 167);
3. C160 - Konvencija o statistici rada iz 1985. godine (br. 160);
4. C152 - Konvencija o zaštiti i zdravlju na radu (lučki radnici) iz 1979. godine (br. 152);
5. C130 - Konvencija o medicinskoj njezi i naknadama u slučaju bolesti iz 1969. godine (br. 130);
6. P155 - Protokol iz 2002. godine uz Konvenciju o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine;

Članak 2.

Tekst konvencija i protokola u prevodu glasi:

C170 - Konvencija o kemikalijama iz 1990. godine (br. 170)

Preambula

Glavna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala na svom 77. zasjedanju 6. lipnja 1990. godine,

podsećajući na relevantne međunarodne konvencije i preporuke o radu, a posebice na Konvenciju i preporuku o zaštiti od trovanja benzolom iz 1971. godine, Konvenciju i preporuku o profesionalnim kancerogenim oboljenjima iz 1974. godine, Konvenciju i preporuku o radnoj okolini (zagađenje vazduha, buka i vibracije) iz 1977. godine, Konvenciju i preporuku o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine, Konvenciju i preporuku o Konvencija o službama medicine rada, iz 1985. godine, Konvenciju i preporuku o azbestu iz 1986. godine i listu profesionalnih bolesti, sa izmjenama i dopunama iz 1980. godine, priloženu uz Konvenciju o naknadama u slučaju povrede na radu,

napominjući da zaštita radnika od štetnih efekata kemikalija također poboljšava i zaštitu šire javnosti i životne sredine,

napominjući da radnici imaju potrebu i pravo na informacije o kemikalijama koje koriste na radu,

smatrajući da je neophodno spriječiti ili smanjiti učestalost bolesti i povreda na radu izazvanih kemikalijama tako što će se:

(a) osigurati da se vrši procjena svih kemikalija kako bi se utvrdile njihove opasnosti;

(b) pružiti poslodavcima mehanizam da od dobavljača dobiju informacije o kemikalijama koje se koriste na radu kako bi mogli sprovesti efikasne programe zaštite radnika od kemijskih opasnosti;

(c) pružiti informacije radnicima o kemikalijama na njihovim radnim mjestima i o odgovarajućim preventivnim mjerama kako bi mogli efikasno sudjelovati u zaštitnim programima;

(d) uspostaviti principi za takve programe kako bi se osiguralo da se kemikalije koriste sigurno,

imajući u vidu potrebu za suradnjom u okviru Međunarodnog programa o kemijskoj sigurnosti između Međunarodne organizacije rada, Programa Ujedinjenih naroda za životnu sredinu i Svjetske zdravstvene organizacije, kao i sa Organizacijom za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda i Organizacijom Ujedinjenih naroda za industrijski razvoj, a uzimajući u obzir relevantne instrumente, kodekse i smjernice koje su ove organizacije objavile,

nakon što je odlučila usvojiti određene prijedloge glede zaštite tijekom uporabe kemikalija na radu, što je peta točka dnevnog reda ovog zasjedanja,

nakon što je odlučila da ovi prijedlozi treba da dobiju oblik međunarodne konvencije;

usvaja ovog 25. lipnja 1990. godine sljedeću Konvenciju, koja se naziva Konvencija o kemikalijama iz 1990. godine

DIO I. OPIS I DEFINICIJE

Članak 1.

1. Ova Konvencija se primjenjuje na sve grane gospodarske djelatnosti u kojima se koriste kemikalije.

2. Nadležna tijela države članice koja ratificira ovu Konvenciju, nakon konzultacija sa najrepresentativnijim zainteresiranim organizacijama poslodavaca i radnika, a na temelju procjene uključenih opasnosti i zaštitnih mjera koje treba primijeniti:

(a) može da isključi određene grane gospodarske djelatnosti, poduzeća ili proizvode iz primjene Konvencije ili pojedinih njezinih odredbi;

(i) kada se pojave posebni problemi suštinske prirode; i

(ii) kada ukupna zaštita koja se pruža u skladu sa državnim pravom i praksom nije manja u odnosu na onu koja bi bila rezultat potpune primjene odredbi ove Konvencije;

(b) će donijeti posebne odredbe za zaštitu povjerljivih informacija čije bi otkrivanje konkurentu moglo nanijeti štetu poslodavčevom poslovanju sve dok time ne budu ugroženi sigurnost i zdravlje radnika.

3. Ova Konvencija se ne primjenjuje na predmete koji neće izložiti radnike opasnoj kemikaliji pod normalnim ili razumno predviđivim uvjetima uporabe.

4. Ova Konvencija se ne primjenjuje na organizme, ali se primjenjuje na kemikalije izvedene iz organizama.

Članak 2.

Za potrebe ove Konvencije:

(a) izraz **kemikalije** označava kemijske elemente i jedinjenja i njihove smješe, prirodne ili sintetičke;

(b) izraz **opasna kemikalija** uključuje svaku kemikaliju koja je klasificirana kao opasna u skladu sa člankom 6. ili za koju postoje relevantne informacije koje ukazuju da je kemikalija opasna;

(c) izraz **uporaba kemikalija na radu** označava svaku radnu aktivnost koja može da izloži radnika kemikaliji, uključujući:

(i) proizvodnju kemikalija;

(ii) rukovanje kemikalijama;

(iii) skladištenje kemikalija;

(iv) transport kemikalija;

(v) odlaganje i tretman otpadnih kemikalija;

(vi) ispuštanje kemikalija koje su rezultat radnih aktivnosti;

(vii) održavanje, popravku i čišćenje opreme i kontejnera za kemikalije;

(d) izraz **grane gospodarske djelatnosti** označava sve grane u kojima su radnici zaposleni, uključujući javnu službu;

(e) izraz **artikal** označava predmet koji je oblikovan u određeni oblik ili dizajn tijekom svoje proizvodnje ili koji je u svom prirodnom obliku, a čija uporaba u tom obliku u cijelosti ili djelomično ovisi od njegovog oblika ili dizajna;

(f) izraz **predstavnici radnika** označava osobe koje su kao takve priznate državnim zakonom ili praksom, u skladu sa Konvencijom o predstavnicima radnika iz 1971. godine

DIO II. OPĆI PRINCIPI

Članak 3.

Najrepresentativnije zainteresovane organizacije poslodavaca i radnika će se konzultovati o mjerama koje treba poduzeti da bi se primijenile odredbe ove Konvencije.

Članak 4.

U svjetlu državnih uslova i prakse i uz konzultacije sa najrepresentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika, svaka država članica će formulisati, provoditi i periodično revidirati usklađenu politiku o sigurnosti prilikom uporabe kemikalija na radu.

Članak 5.

Nadležna tijela će imati ovlaštenja, ako je to opravdano iz sigurnosnih i zdravstvenih razloga, da zabrani ili ograniči uporabu određenih opasnih kemikalija, ili da zahtijeva prethodnu obavijest i odobrenje prije uporabe takvih kemikalija.

DIO III. KLASIFIKACIJA I POVEZANE MJERE

Članak 6.

SUSTAVI KLASIFIKACIJE

1. U skladu sa državnim ili međunarodnim standardima, nadležna tijela ili tijelo koje je nadležno tijela odobrilo ili priznalo, uspostavlja sustave i posebne kriterije odgovarajuće za

klasifikaciju svih kemikalija prema vrsti i stupnju njihove svojstvene fizičke i opasnosti po zdravlje i za procjenu relevantnosti informacija potrebnih za utvrđivanje je li kemikalija opasna.

2. Opasna svojstva smješa koje saastoje od dvije ili više kemikalija se mogu utvrditi procjenama utemeljenim na svojstvenim opasnostima njihovih sastavnih kemikalija.

3. U slučaju transporta, takvi sustavi i kriteriji će uzeti u obzir Preporuke Ujedinjenih naroda o transportu opasnog tereta.

4. Klasifikacijski sustavi i njihova primjena će se progresivno proširivati.

Članak 7.

STAVLJANJE ETIKETE I OZNAČAVANJE

1. Sve kemikalije moraju biti označene tako da se ukaže na njihov identitet.

2. Na opasne kemikalije će se dodatno staviti etiketa, na način koji je lako razumljiv radnicima, kako bi se pružile bitne informacije o njihovoj klasifikaciji, opasnostima koje one predstavljaju i mjerama predostrožnosti koje treba poštovati.

3.

(1) Uslove za obilježavanje ili označavanje kemikalija iz st. 1. i 2. ovog članka utvrđuje nadležno tijelo, odnosno tijelo koje je nadležno tijelo odobrilo ili priznalo, u skladu sa državnim ili međunarodnim standardima.

(2) U slučaju transporta, ti zahtjevi će uzeti u obzir Preporuke Ujedinjenih naroda o transportu opasne robe.

Članak 8.

SIGURNOSNO-TEHNIČKI LISTOVI ZA KEMIKALIJE

1. Za opasne kemikalije, poslodavcima se dostavljaju sigurnosno-tehnički listovi kemikalija koji sadrže detaljne bitne informacije o njihovom identitetu, dobavljaču, klasifikaciji, opasnostima, mjerama predostrožnosti i procedurama za žurne slučajeve.

2. Kriterije za pripremu sigurnosno-tehničkih listova kemikalija utvrđuje nadležno tijelo, ili tijelo koje je nadležno tijelo odobrilo ili priznalo, u skladu sa državnim ili međunarodnim standardima.

3. Kemijski ili uobičajeni naziv koji se koristi za njenu identifikaciju na sigurnosno-tehničkom listu mora biti isti kao onaj koji se koristi na etiketi.

Članak 9.

ODGOVORNOSTI DOBAVLJAČA

1. Dobavljači kemikalija, bilo da su proizvođači, uvoznici ili distributeri, moraju osigurati:

(a) da su takve kemikalije klasificirane u skladu sa člankom 6. na temelju poznavanja njihovih svojstava i pretrage dostupnih informacija ili procjenjene u skladu s ispod navedenim stavkom 3.;

(b) da su takve kemikalije označene tako da se ukaže na njihov identitet u skladu sa člankom 7. stavak 1.;

(c) da su na opasne kemikalije koje oni isporučuju stavljene etikete u skladu sa člankom 7. stavak 2.;

(d) da su sigurnosno-tehnički listovi kemikalije za takve opasne kemikalije pripremljeni u skladu sa člankom 8. stavak 1. i dostavljeni poslodavcima.

2. Dobavljači opasnih kemikalija će osigurati da se revidirane etikete i sigurnosno-tehnički listovi o kemikalijama pripremaju i dostavljaju poslodavcima, metodom koja je u skladu sa državnim zakonom i praksom, kad god nove relevantne informacije o sigurnosti i zdravlju postanu dostupne.

3. Dobavljači kemikalija koje još nisu klasificirane u skladu sa člankom 6. će identificirati kemikalije čiju isporuku vrše i procijeniti svojstva tih kemikalija na temelju pretrage dostupnih informacija kako bi se utvrdilo jesu li opasne kemikalije.

DIO IV. ODGOVORNOSTI POSLODAVCA

Članak 10.

IDENTIFIKACIJA

1. Poslodavci će osigurati da na svim kemikalija koje se koriste tijekom radu bude etiketa ili da budu označene u skladu sa člankom 7. i da sigurnosno-tehnički listovi kemikalija budu dostavljeni u skladu sa člankom 8. i da budu dostupni radnicima i njihovim predstavnicima.

2. Poslodavci koji primaju kemikalije koje nemaju etiketu ili nisu označene kao što je propisano člankom 7. ili za koje nisu dostavljeni sigurnosno-tehnički listovi kemikalija u skladu sa člankom 8. moraju dobiti relevantne informacije od dobavljača ili iz drugih razumno dostupnih izvora i neće koristiti kemikalije dok se takve informacije ne dobiju.

3. Poslodavci će osigurati da se koriste samo kemikalije koje su klasificirane u skladu sa člankom 6. ili identificirane i procjenjene u skladu sa člankom 9. stavak 3. i koje imaju etiketu ili su označene u skladu sa člankom 7. i da se poduzmu sve neophodne mjere predostrožnosti kada se one koriste.

4. Poslodavci će voditi evidenciju o opasnim kemikalijama koje se koriste na radnom mjestu, a istovremeno će upućivati na odgovarajuće sigurnosno-tehničke listove kemikalija. Ova evidencija će biti dostupna svim zainteresiranim radnicima i njihovim predstavnicima.

Članak 11.

PRIJENOS KEMIKALIJA

Poslodavci će osigurati da kada se kemikalije prenose u druge kontejnere ili opremu, njihov sadržaj bude naveden na način na koji će radnici biti upoznati sa njihovim identitetom, svim opasnostima povezanim s njihovom uporabom i svim mjerama predostrožnosti koje treba poštovati.

Članak 12.

IZLOŽENOST

Poslodavci će:

(a) osigurati da radnici nisu izloženi kemikalijama u mjeri koja prelazi granice izloženosti ili druge kriterije izloženosti za procjenu i kontrolu radne sredine koje je utvrdilo nadležno tijelo, ili drugo tijelo koje je nadležno tijelo odobrilo ili priznalo, u skladu sa državnim ili međunarodnim standardima;

(b) procijeniti izloženost radnika opasnim kemikalijama;

(c) pratiti i evidentirati izloženost radnika opasnim kemikalijama kada je to neophodno radi zaštite njihove sigurnosti i zdravlja ili kako to može propisati nadležno tijelo;

(d) osigurati da se evidencija o praćenju radne okoline i izloženosti radnika koji koriste opasne kemikalije čuva tijekom razdoblja kojeg propisuje nadležno tijelo i da budu dostupna radnicima i njihovim predstavnicima.

Članak 13.

OPERATIVNA KONTROLA

1. Poslodavci će izvršiti procjenu rizika koji proizlaze iz uporabe kemikalija na radu i zaštititi radnike od takvih rizika odgovarajućim sredstvima, kao što su:

(a) izbor kemikalija koje eliminiraju ili svode rizik na minimum;

(b) izbor tehnologije koja eliminira ili svodi rizik na minimum;

(c) korištenje adekvatnih mjera inženjerske kontrole;

(d) usvajanje radnih sustava i praksi koje eliminiraju ili svode rizik na minimum;

(e) usvajanje adekvatnih mjera higijene na radu;

(f) kada primjena gore navedenih mjera nije dovoljna, osiguravanje i pravilno održavanje osobne zaštitne opreme i odjeće bez ikakvih troškova za radnika, te provođenje mjera za osiguranje njihove uporabe.

2. Poslodavci su dužni da:

- (a) ograniče izloženost opasnim kemikalijama kako bi se zaštitila sigurnost i zdravlje radnika;
- (b) pruže prvu pomoć;
- (c) naprave aranžmane za postupanje u žurnim slučajevima.

Članak 14.

ODLAGANJE

Opasnim kemikalijama koje više nisu potrebne i kontejnerima koji su ispraznjeni, ali koji mogu sadržavati ostatke opasnih kemikalija, se mora rukovati ili se moraju odlagati na način koji eliminira ili svodi na minimum rizik za sigurnost i zdravlje i životnu sredinu, u skladu sa državnim zakonom i praksom.

Članak 15.

INFORMACIJE I OBUKA

Poslodavci će:

- (a) informirati radnike o opasnostima povezanim s izlaganjem kemikalijama koje se koriste na radnom mjestu;
- (b) uputiti radnike kako da dobiju i koriste informacije navedene na etiketama sigurnosno-tehničkim listovima;
- (c) koristiti sigurnosno-tehničke listove, zajedno sa informacijama specifičnim za radno mjesto, kao osnovu za pripremu instrukcija za radnike, koje treba napisati ako je to potrebno;
- (d) kontinuirano obučavati radnike o praksama i procedurama koje treba poštovati radi sigurnosti prilikom korišćenja kemikalija na radu.

Članak 16.

SURADNJA

Poslodavci će, prilikom izvršavanja svojih obveza, što je moguće bliže surađivati s radnicima ili njihovim predstavnicima glede sigurnosti pri uporabi kemikalija na radu.

DIO V. DUŽNOSTI RADNIKA

Članak 17.

1. Radnici će što bliže surađivati sa svojim poslodavcima prilikom ispunjavanja njihovih obveza i pridržavat će se svih procedura i praksi koje se odnose na sigurnost pri uporabi kemikalija na radu.

2. Radnici će poduzeti sve razumne korake da eliminiraju ili svedu na minimum rizik za sebe i druge od uporabe kemikalija na radu.

DIO VI. PRAVA RADNIKA I NJIHOVIH PREDSTAVNIKA

Članak 18.

1. Radnici će imati pravo da se sklope od opasnosti koja proizilazi iz uporabe kemikalija kada imaju razumno opravdanje da vjeruju da postoji neposredna i ozbiljna opasnost po njihovu sigurnost ili zdravlje, te će odmah obavijestiti svog nadređenog.

2. Radnici koji se sklope od opasnosti u skladu sa odredbama prethodnog stavka ili koji ostvare bilo koje drugo pravo prema ovoj Konvenciji bit će zaštićeni od nepropisnih posljedica.

3. Dotični radnici i njihovi predstavnici imaju pravo na:

- (a) informacije o identitetu kemikalija koje se koriste na radu, opasnim svojstvima takvih kemikalija, mjerama predostrožnosti, edukaciji i obuci;
- (b) informacije sadržane na etiketama i oznakama;
- (c) sigurnosno-tehničke listove;
- (d) sve druge informacije koje zahtijeva ova Konvencija.

4. Kada bi otkrivanje specifičnog identiteta sastojka kemijske smjese konkurentu moglo da nanese štetu poslodavčevom poslovanju, poslodavac može, pružajući informacije koje se zahtijevaju u skladu sa iznad navedenim

stavkom 3. zaštititi taj identitet na način koji odobri nadležno tijelo prema članku 1. stavak 2. (b).

DIO VII. ODGOVORNOST DRŽAVE IZVOZNICE

Članak 19.

Kada su u državi članici izvoznici sve ili neke uporabe opasnih kemikalija zabranjene zbog sigurnosti i zdravlja na radu, država članica izvoznica će saopštiti ovu činjenicu i razloge za to svakoj zemlji uvoznici.

Članak 20.

Službene ratifikacije ove Konvencije bit će dostavljene glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije.

Članak 21.

1. Ova Konvencija je obavezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrirana kod glavnog ravnatelja.

2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada glavni ravnatelj registruje ratifikaciju dvije države članice.

3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njezine ratifikacije.

Članak 22.

1. Država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju je može otkazati po isteku vremenskog perioda od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim generalnom direktoru Međunarodne kancelarije rada radi registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe razdoblje od jedne godine od datuma registracije.

2. Svaka država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg razdoblja navedenog u prethodnom stavku ne ostvari pravo otkaza predviđeno ovim člankom, bit će obavezana novim desetogodišnjim razdobljem, i prema tome, moći će da otkaze ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg perioda pod uvjetima predviđenim ovim člankom.

Članak 23.

1. Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda obavještava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, glavni ravnatelj će skrenuti pozornost državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Članak 24.

Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada dostavit će Glavnom tajniku Ujedinjenih naroda radi registracije, prema članku 102. Povelje Ujedinjenih naroda, potpune podatke glede svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrovao prema odredbama prethodnih članova.

Članak 25.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, Upravno tijelo Međunarodnog ureda rada će podnijeti Glavnoj konferenciji izvješće o primjeni ove Konvencije i ispitat će je li potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njezine potpune ili djelomične revizije.

Članak 26.

1. Ako Konferencija usvoji novu Konvenciju čiji je predmet potpuna ili djelomična revizija ove Konvencije, tada, osim ako nova Konvencija ne propisuje drugačije:

(a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključuje bi ipso jure neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore

navedeni članak 22, ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupi na snagu;

(b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije čiji je predmet revizija ova Konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratificirale, a koje nisu ratificirale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Članak 27.

Engleska i francuska verzija teksta ove Konvencije su podjednako mjerodavne.

C167 - Konvencija o sigurnosti i zdravlju u građevinarstvu iz 1988. (br. 167)

Preambula

Glavna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala na svom 75. zasjedanju 1. lipnja 1988. godine,

imajući u vidu relevantne međunarodne konvencije i preporuke i, posebice, Konvenciju i Preporuku o propisima o sigurnosti (visokogradnja) iz 1937. godine, Preporuku o suradnji na sprječavanju nesreća (visokogradnja) iz 1937. godine, Konvenciju i Preporuku o zaštiti od radijacije iz 1960. godine, Konvenciju i Preporuku o zaštiti strojeva iz 1963. godine, Konvenciju i Preporuku o maksimalnoj težini iz 1967. godine, Konvenciju i Preporuku o raku koji nastaje kao posljedica uvjeta rada u nekim zanimanjima iz 1974. godine, Konvenciju i Preporuku o radnoj sredini (zagađenje zraka, buka i vibracije) iz 1977. godine, Konvenciju i Preporuku o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine, Konvenciju i Preporuku o službama medicine rada iz 1985. godine, Konvenciju i Preporuku o azbestu iz 1986. godine i spisak profesionalnih oboljenja onakav kakav je revidiran 1980. i priložen Konvenciji o naknadama u slučajevima nesreća na radu i profesionalnih bolesti iz 1964. godine;

nakon što je odlučila da usvoje određene prijedloge vezane za sigurnost i zdravlje u građevinarstvu, pitanje koje čini četvrtu točku dnevnog reda zasjedanja,

smatrajući da bi ti prijedlozi trebalo da dobiju formu međunarodne Konvencije, kojom se revidira Konvencija o propisima o sigurnosti (visokogradnja) iz 1937. godine,

usvaja na dan 20. lipnja 1988. godine Konvenciju koja će se zvati Konvencija o sigurnosti i zdravlju u građevinarstvu iz 1988. godine.

I. POLJE PRIMJENE I DEFINICIJE

Članak 1.

1. Konvencija se primjenjuje na sve aktivnosti u građevinarstvu, to jeste na visokogradnju, niskogradnju, montažu i demontažu, uključujući i svaki postupak, radnju ili transport na građevinskom gradilištu, od pripreme terena do okončanja projekta.

2. Članica koja ratifikuje Konvenciju može, nakon konzultacije s najreprezentativnijim zainteresiranim organizacijama poslodavaca i radnika, tamo gdje one postoje, da isključi iz primjene Konvencije ili iz nekih njenih odredbi određene grane gospodarske djelatnosti ili određene poslove glede kojih se javljaju posebni problemi suštinske prirode, uz uvjet da u njima bude osigurana sigurna i zdrava radna sredina.

3. Konvencija se primjenjuje i na samozaposlene osobe koje bi kao takve mogle da odredi nacionalnim zakonima i propisima.

Članak 2.

Za svrhu ove Konvencije:

a) izraz "**građevinarstvo**" pokriva:

i) visokogradnju, uključujući i iskopavanja i gradnju, promjenu struktura, renoviranje, popravku i održavanje (uključujući čišćenje i krečenje), kao i rušenje svih vrsta zgrada ili objekata;

ii) niskogradnju, uključujući i iskopavanja i gradnju, promjenu struktura, popravku, održavanje i rušenje objekata kao što su zračne luke, dokovi, luke, unutarnji vodeni putevi, brane, radovi na objektima za odbranu od rijeka, lavina i mora, putevi i autoputevi, pruge, mostovi, tuneli, vijadukti i ostali javni objekti koji služe za transport, drenažu, sakupljanje otpadnih voda i snabdijevanje vodom i energijom;

iii) montažu i demontažu montažnih zgrada i objekata, kao i izradu montažnih elemenata na građevinskom gradilištu;

b) izraz "**građevinsko gradilište**" označava svako gradilište na kome se odvija bilo koji od procesa ili opisanih u gore navedenom stavku a);

c) izraz "**radna sredina**" označava sva mjesta na kojima radnici treba da budu ili na koja treba da odu zbog svog posla i koja su stavljena pod kontrolu poslodavca u smislu dolje navedenog stavka e);

d) izraz "**radnik**" označava svaku osobu angažiranu u građevinarstvu;

e) izraz "**poslodavac**" označava:

i) svaku fizičku ili pravnu osobu koja zapošljava jednog ili više radnika na građevinskom gradilištu i

ii) ovisno od konteksta, bilo glavnog izvođača, izvođača ili podizvođača;

f) izraz "**nadležna osoba**" označava osobu koja posjeduje dovoljne kvalifikacije kao što su odgovarajuća obuka i dovoljno znanje, iskustvo i vještina da sigurno izvršava određeni posao. Nadležna tijela mogu utvrditi odgovarajuće kriterije za određivanje takvih osoba i mogu točno utvrditi njihove zadatke;

g) izraz "**skela**" označava bilo koju privremenu konstrukciju, fiksnu, viseću ili pokretnu, i njezine prateće komponente koja se koristi za potporu radnika i materijala ili za pristup bilo kojoj takvoj strukturi, osim dizalica u smislu dolje navedene točke h);

h) izraz "**dizalica**" označava svaki nepokretni ili pokretni uređaj koji služi da podiže ili spušta ljude ili terete;

i) izraz "**pomoćna oprema za dizanje**" označava svaki uređaj pomoću kojeg se teret može učvrstiti za dizalicu, ali koji ne čini dio dizalice ili tereta.

II. OPĆE ODREDBE

Članak 3.

Najreprezentativnije zainteresirane organizacije poslodavaca i radnika treba da budu konsultirane po pitanju mjera koje treba da se poduzmu kako bi se primjenjivale odredbe ove Konvencije.

Članak 4.

Svaka država članica koja ratifikuje Konvenciju se obvezuje da će, na temelju procjene opasnosti koje postoje glede sigurnosti i zdravlja, usvojiti i održavati na snazi zakone i propise koji osiguravaju primjenu odredbi Konvencije.

Članak 5.

1. Zakoni i propisi usvojeni u skladu s gore navedenim člankom 4. mogu da propišu da će se oni primjenjivati u praksi preko tehničkih standarda ili kodeksa prakse ili putem drugih odgovarajućih načina koji su u skladu s nacionalnim uvjetima i praksom.

2. Prilikom provođenja članka 4. i gore navedenog stavka 1. svaka članica će voditi računa o relevantnim standardima usvojenim od strane priznatih međunarodnih organizacija u području standardizacije.

Članak 6.

Bit će donesene mjere kako bi se osigurala, prema modalitetima koje bi trebalo utvrditi nacionalno zakonodavstvo, suradnja između poslodavaca i radnika radi unaprjeđenja sigurnosti i zdravlja na građevinskim gradilištima.

Članak 7.

Nacionalni zakoni i propisi će točno naznačiti da poslodavci i samozaposlene osobe moraju da se pridržavaju mjera koje su propisane u području sigurnosti i zdravlja u radnim sredinama.

Članak 8.

1. Uvijek kada dva ili više poslodavaca istodobno započnu radove na gradilištu:

a) glavni izvođač, ili druga osoba ili tijelo koje vrši stvarnu kontrolu ili snosi glavnu odgovornost za sve što se radi na građevinskom gradilištu, bit će dužan da koordinira propisane mjere u području sigurnosti i zdravlja i da osigura njihovo poštovanje ako je to suglasno s nacionalnim zakonodavstvom.

b) Kada glavni izvođač ili osoba ili tijelo koji vrši stvarnu kontrolu ili snosi glavnu odgovornost za sve što se radi na građevinskom gradilištu nije na njemu prisutan, on mora da, u mjeri u kojoj je to u skladu s nacionalnim zakonima i propisima, odredi osobu ili tijelo na gradilištu koje ima autoritet i neophodna sredstva osigurati, u njihovo ime, koordinaciju i usklađenost s mjerama, kako je predviđeno u iznad navedenoj točki a).

c) Svaki poslodavac bit će i dalje odgovoran za primjenu propisanih mjera kada je riječ o radnicima koji su stavljeni pod njegovu nadležnost.

2. Uvijek kada poslodavci ili samozaposlene osobe istovremeno počnu s radovima na gradilištu, oni će morati surađivati na primjeni propisanih sigurnosnih i zdravstvenih mjera, prema tome kako predviđa nacionalno zakonodavstvo.

Članak 9.

Osobe odgovorne za projektiranje i planiranje građevinskog projekta vodit će računa o sigurnosti i zdravlju građevinskih radnika u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom.

Članak 10.

Nacionalno zakonodavstvo mora predvidjeti da u svim radnim sredinama, i u mjeri u kojoj radnici vrše kontrolu nad materijalom i metodama rada, oni bi trebalo da imaju pravo i dužnost da doprinesu sigurnosti na radu i da daju svoje mišljenje o načinima rada koji su usvojeni, ako oni mogu da ugroze sigurnost i zdravlje.

Članak 11.

Nacionalno zakonodavstvo mora predvidjeti obvezu radnika da:

a) surađuju što je bliže moguće sa svojim poslodavcem na primjeni mjera propisanih u području sigurnosti i zdravlja;

b) razumno se staraju o sopstvenoj sigurnosti i sopstvenom zdravlju, kao i sigurnosti i zdravlju drugih osoba koje mogu biti ugrožene njihovim djelovanjem ili propustima u radu;

c) koriste sredstva koja su im stavljena na raspolaganje i da ne zloupotrebjavaju ono što im je dato za njihovu sopstvenu zaštitu ili za zaštitu drugih osoba;

d) odmah prijave svom neposredno nadređenoj osobi i predstavniku za sigurnost radnika, kada ga ima, svaku situaciju koja, po njihovom mišljenju, može da predstavlja rizik i koju ne mogu sami na odgovarajući način da riješe;

e) poštuju mjere koje su propisane u području sigurnosti i zdravlja.

Članak 12.

1. Nacionalno zakonodavstvo će propisati da svaki radnik ima pravo da se udalji od opasnosti kada ima opravdan razlog vjerovati da postoji neposredna i ozbiljna opasnost po njegovu

sigurnost ili njegovo zdravlje i obvezu da o tome odmah obavijesti svog nadređenog.

2. U prisustvu neposredne opasnosti po sigurnost radnika, poslodavac treba da preduzme neodložne mjere kako bi zaustavio rad i prema slučaju, da pristupi evakuaciji.

III. PREVENTIVNE I MJERE ZAŠTITE

Članak 13.

SIGURNOST U RADNOJ SREDINI

1. Sve odgovarajuće mjere predostrožnosti će se poduzeti kako bi sve radne sredine bile osigurane i bez opasnosti po sigurnost i zdravlje radnika.

2. Moraju se osigurati, održavati i navesti, gdje je to prikladno, sigurni načini da se pristupi radnim sredinama i da se izađe iz njih.

3. Sve odgovarajuće mjere predostrožnosti će se poduzeti kako bi se osobe, koje se nalaze na gradilištu ili u njihovoj blizini, zaštitile od svih opasnosti koje ovo gradilište može da predstavlja.

Članak 14.

SKELE I LJESTVE

1. Kada posao ne može potpuno sigurno da se obavlja na zemlji ili sa zemlje ili sa dijela zgrade ili nekog drugog stalnog objekta, treba da se postavi i održava odgovarajuća i sigurnosna skela ili treba da se nabavi drugo sredstvo koje odgovara istim zahtjevima.

2. U odsustvu drugih sigurnih pristupa previsoko uzdignutim radnim mjestima, treba da se nabave odgovarajuće i kvalitetne ljestve. One treba da budu prikladno podešene kako bi se spriječio svaki nenamjeran pokret.

3. Sve skele i ljestve moraju da budu napravljene i korištene u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

4. Inspekciju skela bi trebale vršiti nadležne osobe, u takvim slučajevima i vremenu koje propisuje nacionalno zakonodavstvo.

Članak 15.

DIZALICE I POMOĆNA OPREMA ZA DIZANJE

1. Svaka dizalica i svaka pomoćna oprema za dizanje uključujući i njene sastavne elemente, spojke, ankeriranje i oslonce, mora biti:

a) dobro osmišljena i imati dobru konstrukciju, od kvalitetnih materijala i dovoljno otporna za svrhu za koju se koristi

b) pravilno instalirana i korišćena

c) održavana tako da može dobro da funkcionira

d) provjerena i ispitana od strane nadležne osobe u vremenskim razmacima i u slučajevima koje propisuje nacionalno zakonodavstvo, a rezultati ovih provjera i ispitivanja će biti evidentirani;

e) upravljana od strane radnika koji su prošli kroz odgovarajuću obuku, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

2. Nijedna osoba ne smije da se podiže, spušta ili prevozi pomoću dizalice osim ako nije konstruirana, instalirana i korištena u tu svrhu u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, osim u izvanrednim situacijama u kojima može doći do ozbiljnih tjelesnih povreda ili smrti, i za koje se dizalica može sigurno koristiti.

Članak 16.

TRANSPORTNA OPREMA, OPREMA ZA ZEMLJANE RADOVE I RUKOVANJE MATERIJALOM

1. Sva vozila i oprema za zemljane radove i rukovanje materijalom bi trebali biti:

a) dobro osmišljena i izrađena vodeći računa, u mjeri u kojoj je to moguće, o principima ergonomije;

b) održavana tako da mogu dobro da funkcioniraju;
c) ispravno korišćena;
d) upravljana od strane radnika koji su prošli kroz odgovarajuću obuku, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.

2. Na svim građevinskim gradilištima na kojima se koriste vozila, kao i oprema za zemljane radove ili rukovanje materijalom, treba da se:

a) postave odgovarajući i sigurni prilazi za njih;
b) organizira i nadgleda kretanje tako da se garantuje njihovo sigurno korišćenje.

Članak 17.

UREĐAJI, STROJEVI, OPREMA I RUČNI ALAT

1. Uređaji, strojevi i oprema, uključujući ručni alat, i ručni i električni, treba da budu:

a) dobro osmišljeni i konstruiran vodeći računa, u mjeri u kojoj je to moguće, o principima ergonomije
b) održavani tako da mogu dobro funkcionirati
c) korišćeni isključivo za radove za koje su osmišljeni, osim ako je njihova uporabu u druge svrhe od onih za koje su prvobitno bili predviđeni podlegla kompletnoj procjeni nadležne osobe koja je zaključila da je ova uporaba bezopasna;
d) pokretani od strane radnika koji su prošli kroz odgovarajuću obuku.

2. Odgovarajući napuci radi sigurne uporabe, u odgovarajućim slučajevima, bi trebali biti dostavljeni od strane proizvođača ili poslodavaca i da budu sastavljena tako da ih razumiju korisnici.

3. Uređaji i aparati pod pritiskom moraju da budu provjereni i isprobani od strane nadležnog lica, u slučajevima i vremenskim razmacima koje propisuje nacionalno zakonodavstvo.

Članak 18.

RADOVI NA VISINI, UKLJUČUJUĆI I RADOVE NA KROVU

1. Tamo gdje je to potrebno da bi se izbjegla opasnost ili kada visina ili nagib objekta prelazi vrijednosti utvrđene nacionalnim zakonodavstvom, treba da se poduzmu preventivne mjere kako bi se spriječio pad radnika, alata ili drugih predmeta ili materijala.

2. Kada radnici treba da rade na, ili u blizini krova ili svake druge površine od nepostojanog materijala kroz koji može da se propadne, treba da se poduzmu preventivne mjere kako bi se spriječio da, iz nepažnje, hodaju po površini od nepostojanog materijala ili kroz njega propadnu.

Članak 19.

ISKOP, ŠAHT, ZEMLJANI RADOVI, PODZEMNI RADOVI ILI TUNEL

U iskopu, šahtu, zemljanim radovima, podzemnim radovima ili tunelu, moraju se preduzeti odgovarajuće mjere predostrožnosti:

a) putem odgovarajućeg podupirača ili na neki drugi način kako bi se otklonile opasnosti kojima bi radnici mogli da budu izloženi u slučaju da se zemlja, stijene ili drugi materijali sruše ili odrone;

b) kako bi se otklonile opasnosti vezane za pad osoba, materijala ili predmeta ili provalu vode u iskop, šaht, zemljane radove, podzemne radove ili tunel;

c) kako bi se osigurala dovoljna ventilacija na svim radnim mjestima kako bi se održala atmosfera pogodna za disanje i ograničili svi dimovi, gasovi, isparenja, prašina ili druge nečistoće na razinama koje nisu opasne ili štetne po zdravlje i koji su u granicama propisanim nacionalnim zakonima ili propisima;

d) kako bi se osiguralo radnicima da se sklone na sigurno mjesto u slučaju požara ili provale vode ili materijala;

e) kako bi se izbjegao rizik za radnike koji proizilazi iz mogućih podzemnih opasnosti kao što su cirkulacija tečnosti ili prisustvo plinskih džepova, poduzimanjem odgovarajućih istraga kako bi se oni locirali.

Članak 20.

KOFERDAMI I KESONI

1. Svi koferdami i kesoni treba da budu:

a) dobro sagrađeni, od odgovarajućih i čvrstih materijala i dovoljno otporni;

b) odgovarajuće opremljeni kako bi radnici mogli da se sklone u slučaju provale vode ili materijala.

2. Izgradnja, postavljanje, mijenjanje ili demontiranje koferdama ili kesona treba da se obavlja samo pod neposrednim nadzorom nadležne osobe.

3. Nadležna osoba će u propisanim vremenskim razmacima vršiti inspekciju koferdama i kesona.

Članak 21.

RAD U UVJETIMA SABIJENOG ZRAKA

1. Rad u uvjetima sabijenog zraka bi trebalo obavljati samo shodno odredbama sadržanim u nacionalnom zakonodavstvu.

2. Rad u uvjetima sabijenog zraka obavljaju samo radnici čija je fizička sposobnost za taj rad utvrđena lječničkim pregledom i u prisustvu osobe nadležne da nadzire odvijanje radova.

GRAĐEVINSKE KONSTRUKCIJE I OPLATE

Članak 22.

1. Građevinske konstrukcije i elementi građevinske konstrukcije, oplate, privremeni držači i podupirači treba da se montiraju samo pod nadzorom nadležne osobe.

2. Odgovarajuće mjere predostrožnosti treba da budu poduzete kako bi se radnici zaštitili od opasnosti koje podrazumijevaju nepostojanost ili privremena nestabilnost građevinskog objekta.

3. Oplate, privremeni držači i podupirači treba da budu osmišljeni, sagrađeni i održavani tako da mogu bez opasnosti da podnose sve terete koji mogu da im budu nametnuti.

RAD IZNAD VODENE POVRŠINE

Članak 23.

1. Ako se rad obavlja iznad ili u neposrednoj blizini vodene površine, treba da se poduzmu odgovarajuće mjere kako bi se:

a) spriječio da radnici padnu u vodu
b) pristupilo spašavanju radnika koji se nađu u opasnosti od utapanja
c) osigurala sigurnosna i dovoljna prijevozna sredstva.

RUŠENJE

Članak 24.

Kada rušenje zgrade ili objekta može da predstavlja opasnost po radnike i ljude:

a) mjere predostrožnosti, odgovarajuće metode i postupci, uključujući i čišćenje otpada ili ostataka, treba da budu poduzete u skladu s nacionalnim zakonodavstvom

b) radovi treba da budu planirani i započeti samo pod nadzorom ovlaštene osobe.

RASVJETA

Članak 25.

Aдекватна i odgovarajuća rasvjeta, uključujući prijenosno osvjetljenje gdje to odgovara, mora da bude osigurana na svakom radnom mjestu i na svakom drugom mjestu na gradilištu gdje bi radnik mogao da prođe.

Članak 26.

ELEKTRIČNA ENERGIJA

1. Sva električna oprema i instalacije mora da bude pravilno, montirana i održavana od strane nadležne osobe i korišćena tako da sprječava svaku opasnost.

2. Prije početka i tijekom građevinskih radova, potrebno je poduzeti odgovarajuće mjere da se utvrdi prisustvo i zaštita od opasnosti za radnike od bilo kojeg električnog kabla ili uređaja pod naponom koji se nalazi ispod, iznad ili na gradilištu.

3. Postavljanje i održavanje kablova i električnih aparata na građevinskim gradilištima treba da odgovara tehničkim standardima i propisima koji se primjenjuju na nacionalnoj razini.

Članak 27.

EKSPLOZIVI

Eksplzivni treba da budu uskladišteni, transportovani, rukovani ili korišćeni samo:

- a) pod uvjetima koje propisuje nacionalno zakonodavstvo, i
- b) od strane nadležne osobe koja bi trebala preduzeti sve neophodne mjere kako bi se spriječilo da radnici ili druge osobe budu izloženi riziku od povrede.

Članak 28.

OPASNOSTI PO ZDRAVLJE

1. Kada radnik može da bude izložen kemijskoj, tjelesnoj ili biološkoj opasnosti u takvoj mjeri da njegovo zdravlje može da bude ugroženo, moraju se poduzeti preventivne mjere kako bi se spriječilo izlaganje takvoj opasnosti.

2. Preventivne mjere iz stavka 1. ovog članka obuhvaćaju:

- a) zamjenu opasnih supstanci bezopasnim ili manje opasnim tvarima gdje god je to moguće; ili
- b) tehničke mjere primijenjene na postrojenje, strojevi, opremu ili proces; ili
- c) kada nije moguće poštovati gore navedene podstavke (a) ili (b), druge efikasne mjere, uključujući korišćenje osobne zaštitne opreme i zaštitne odjeće.

3. Ako radnici treba da uđu u prostor čiji zrak može da sadrži otrovnu ili štetnu supstancu ili u kome nema dovoljno kisika ili je lako zapaljiv, moraju se poduzeti odgovarajuće mjere za zaštitu od opasnosti.

4. Otpad se neće uništavati niti će se na drugi način odlagati na građevinskom gradilištu na način koji može biti štetan po zdravlje.

MJERE PREDOSTROŽNOSTI PROTIV POŽARA

Članak 29.

1. Poslodavac treba da preduzme sve odgovarajuće mjere kako bi se:

- a) izbegla opasnost od požara
- b) brzo i efikasno suzbio svaki požar
- c) osigurala brza i bezbjedna evakuacija ljudi.

2. Mora se osigurati dovoljno i prikladno skladište za zapaljive tečnosti, čvrste materije i gasove.

OSOBNJA ZAŠTITNA OPREMA I ZAŠTITNA ODJEĆA

Članak 30.

1. Kada se adekvatna zaštita od rizika od nesreće ili povrede zdravlja, uključujući izlaganje nepovoljnim uvjetima, ne može osigurati na drugi način, poslodavac osigurava i održava, bez troškova za radnike odgovarajuću osobnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću, s obzirom na vrstu posla i rizike, kako može biti propisano nacionalnim zakonima ili propisima.

2. Poslodavac će osigurati radnicima odgovarajuća sredstva da im omogući korišćenje osobne zaštitne opreme i osiguraće njezinu pravilnu uporabu.

3. Zaštitna oprema i zaštitna odjeća moraju biti u skladu sa standardima koje je utvrdilo nadležno tijelo uzimajući u obzir, koliko je to moguće, ergonomske principe.

4. Od radnika se zahtijeva da pravilno koriste i dobro brinu o osobnoj zaštitnoj opremi i zaštitnoj odjeći koja im je data za uporabu.

PRVA POMOĆ

Članak 31.

Poslodavac će imati obvezu osigurati da prva pomoć, uključujući i osoblje koje je obučeno u te svrhe, bude dostupna u svakom trenutku. Poduzeće se aktivnosti da se osigura evakuacija, radi medicinske pomoći, radnika koji su pretrpjeli nesreću ili iznenadnu bolest.

DOBROBIT

Članak 32.

1. Na svakom ili u razumnoj blizini svakog gradilišta mora da se osigura adekvatno snabijevanje zdravstveno ispravnom vodom za piće.

2. Na svakom ili u razumnoj blizini svakog gradilišta, u ovisnosti od broja radnika i trajanju radova, moraju se osigurati i održavati sljedeći objekti:

- a) sanitarni čvorovi i kupatila
- b) prostorije u kojima radnici mogu da se presvuku, osuše i odlože svoju odjeću
- c) prostorije u kojima radnici mogu da jedu i da se sklone u slučaju prekida rada zbog nevremena.

Članak 33.

INFORMIRANJE I OBUKA

Radnici moraju da budu u dovoljnoj i odgovarajućoj mjeri:

- a) informirani o mogućim opasnostima po sigurnost i zdravlje kojima mogu da budu izloženi u svojoj radnoj sredini
- b) obavješteni o sredstvima koja su im stavljena na raspolaganje kako bi spriječili ili savladali ove opasnosti i od njih se zaštitili i da za to budu stručno obučeni.

PRIJAVLJIVANJE NESREĆA I BOLESTI

Članak 34.

Nacionalno zakonodavstvo će predvidjeti da se, u propisanom roku, nadležnom tijelu prijave nesreće na radu i profesionalna oboljenja.

IV. PRIMJENA

Članak 35.

Svaka država članica će:

- a) poduzeti sve neophodne mjere, uključujući odgovarajuće kazne i korektivne mjere, kako bi se osigurala efikasna primjena odredbi ove Konvencije
- b) ustanoviti odgovarajuće inspeksijske službe za nadgledanje primjene mjera koje treba da se poduzmu u skladu s odredbama ove Konvencije i opremiti ove službe sredstvima neophodnim za izvršavanje njihovog zadatka ili da se uvjeri da je odgovarajuća inspekcija izvršena.

V. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 36.

Ovom Konvencijom se revidira Konvencija o propisima o sigurnosti (visokogradnja) iz 1937. godine.

Članak 37.

Službene ratifikacije ove Konvencije bit će dostavljene glavnom ravnatelju Međunarodnog ugovora rada radi registracije.

Članak 38.

1. Ova Konvencija je obvezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrirana kod glavnog ravnatelja.

2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada glavni ravnatelj registruje ratifikaciju dvije države članice.

3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njezine ratifikacije.

Članak 39.

1. Država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju može je otkazati po isteku razdoblja od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe razdoblje od jedne godine od datuma registracije.

2. Svaka država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg razdoblja navedenog u prethodnom stavku ne ostvari pravo otkaza predviđeno ovim člankom, bit će obvezana novim desetogodišnjim razdobljem, i prema tome, moći će da otkaze ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg razdoblja pod uvjetima predviđenim ovim člankom.

Članak 40.

1. Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda obaveštava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, glavni ravnatelj će skrenuti pozornost državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Članak 41.

Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada će dostaviti glavnom tajniku Ujedinjenih naroda radi registracije, prema članku 102. Povelje Ujedinjenih naroda, potpune podatke glede svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrirao prema odredbama prethodnih članaka.

Članak 42.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, upravno tijelo Međunarodnog ureda rada će podnijeti Glavnoj konferenciji izvješće o primjeni ove Konvencije i ispitat će je li potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njezine potpune ili djelomične revizije.

Članak 43.

1. U slučaju da Konferencija usvoji novu Konvenciju kojom se u potpunosti ili djelomično revidira ova Konvencija i ako nova Konvencija ne nalaže drugačije:

a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključuje bi ipso jure neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore navedeni članak 39, ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupi na snagu;

b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije čiji je predmet revizija ova Konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratificirale, a koje nisu ratificirale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Članak 44.

Francuska i engleska verzija teksta ove Konvencije su podjednako mjerodavne.

C160 - Konvencija o statistici rada iz 1985. godine (br. 160)

Preambula

Glavna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala na svom 71. zasjedanju 7. lipnja 1985. godine,

nakon što je odlučila usvojiti određene prijedloge u vezi revizije Konvencije o statistici plaća i sati rada iz 1938. godine (br. 63), što je peta točka dnevnog reda zasjedanja, a smatrajući da ovi prijedlozi treba da dobiju oblik međunarodne Konvencije,

usvaja na dan 25. lipnja 1985. godine sljedeću Konvenciju koja će nositi naziv Konvencija o statistici rada iz 1985. godine:

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Svaka država članica koja ratificira ovu Konvenciju se obvezuje da će redovito prikupljati, sastavljati i objavljivati osnovnu statistiku rada, koja će se progresivno proširivati u skladu sa svojim resursima kako bi pokrila sljedeće teme:

(a) ekonomski aktivno stanovništvo, zaposlenost, gdje je relevantno nezaposlenost, a gdje je moguće vidljivu nedovoljnu zaposlenost;

(b) strukturu i distribuciju ekonomski aktivnog stanovništva, radi detaljne analize i da služi kao referentni podaci;

(c) prosječne zarade i sate rada (stvarno odrađeni sati ili plaćeni sati) i, gdje je to prikladno, stanice i normalne sate rada;

(d) strukturu i raspodjelu plaća;

(e) cijenu rada;

(f) indekse potrošačkih cijena;

(g) potrošnju kućanstva ili, gdje je to prikladno, porodičnu potrošnju i, gdje je to moguće, prihodi domaćinstva ili, gdje je prikladno, obiteljske prihode;

(h) povrede na radu i, koliko je to moguće, profesionalne bolesti; i

(i) industrijske sporove.

Članak 2.

Prilikom osmišljavanja ili revizija koncepata, definicija i metodologije korištene za prikupljanje, sastavljanje i objavljivanje statističkih podataka potrebnih prema ovoj Konvenciji, države članice će uzeti u obzir najnovije standarde i smjernice uspostavljene pod okriljem Međunarodne organizacije rada.

Članak 3.

Prilikom osmišljavanja ili revizija koncepata, definicija i metodologije korištene za prikupljanje, sastavljanje i objavljivanje statističkih podataka potrebnih prema ovoj Konvenciji, konzultovat će se reprezentativne organizacije poslodavaca i radnika, tamo gdje one postoje, u cilju uzimanja u obzir njihove potrebe i kako bi se osigurala njihova suradnja.

Članak 4.

Ništa što je navedeno u ovoj Konvenciji ne nameće obvezu da se objavljuju ili otkrivaju podaci koji bi mogli na bilo koji način da dovedu do otkrivanja informacija koje se odnose na pojedinačnu statističku jedinicu, kao što je osoba, kućanstvo, ustanova ili poduzeće.

Članak 5.

Svaka država članica koja ratificira ovu Konvenciju obvezuje se da će Međunarodnoj kancelariji rada, čim bude izvodljivo, dostaviti objavljene statističke podatke prikupljene u skladu sa Konvencijom i informacije o njihovom objavljivanju, posebno:

(a) referentne informacije koje odgovaraju korištenim sredstvima za širenje informacija (naslovi i referentni brojevi u slučaju štampanih publikacija i ekvivalentni opisi u slučaju podataka čije se širenje vršilo u drugim oblicima); i

(b) najnovije datume ili periode za koje su dostupne različite vrste statistika i datume njihove publikacije ili objavljivanja.

Članak 6.

Detaljni opisi izvora, koncepata, definicija i metodologije koji su korišteni za prikupljanje i sastavljanje statističkih podataka u skladu sa ovom Konvencijom bit će:

(a) pripremljeni i ažurirani da odražavaju značajne promjene;

(b) priopćeno Međunarodnom uredu rada čim to bude izvodljivo; i

(c) objavljeni od strane nadležnog državnog tijela.

II. OSNOVNA STATISTIKA RADA

Članak 7.

Aktualne statistike o ekonomski aktivnom stanovništvu, zaposlenosti, gdje je relevantno nezaposlenosti i gdje je moguće vidljivoj nedovoljnoj zaposlenosti, se sastavljaju tako da budu reprezentativne za državu u cjelini.

Članak 8.

Statistika strukture i distribucije ekonomski aktivnog stanovništva se sastavlja tako da bude reprezentativna u cjelini, radi detaljne analize i da služi kao referentni podaci.

Članak 9.

1. Trenutna statistika prosječnih zarada i sati rada (stvarno odrađenih sati ili plaćenih sati) se sastavlja tako da obuhvaća sve važne kategorije zaposlenih i sve važne grane gospodarske djelatnosti, i to tako da bude reprezentativan za zemlju u cjelini.

2. Tamo gdje je to prikladno, sastavlja se statistika satnica i uobičajenih sati rada koja pokriva važna zanimanja ili skupine zanimanja u važnim granama gospodarske djelatnosti, i to tako da bude reprezentativan za zemlju u cjelini.

Članak 10.

Statistike strukture i raspodjele plaća će se sastaviti za zaposlene u važnim granama gospodarske djelatnosti.

Članak 11.

Statistike cijene rada se sastavljaju koje pokrivaju važne grane gospodarske djelatnosti. Tamo gdje je moguće, ova statistika mora biti u skladu s podacima o zaposlenosti i satima rada (stvarno odrađeni sati ili plaćeni sati) istog opsega.

Članak 12.

Indeksi potrošačkih cijena se izračunavaju kako bi se izmjerile varijacije tijekom vremena u cijenama artikala koji su reprezentativni za obrasce potrošnje značajnih skupina stanovništva ili ukupnog stanovništva.

Članak 13.

Statistički podaci o potrošnji kućanstva ili, gdje je to prikladno, obiteljskoj potrošnji i, gdje je to moguće, prihodima kućanstva ili, gdje je prikladno, kućanskim prihodima se sastavljaju tako da pokrivaju sve vrste i veličine privatnih kućanstava ili obitelji, i na takav način da budu reprezentativni za zemlju u cjelini.

Članak 14.

1. Statistika povreda na radu se sastavlja na način da bude reprezentativna za državu u cjelini, pokrivajući, gdje je to moguće, sve grane gospodarske djelatnosti.

2. Koliko je to moguće, sastavlja se statistika profesionalnih bolesti koja pokriva sve grane gospodarske djelatnosti, i to tako da bude reprezentativna za državu u cjelini.

Članak 15.

Statistika industrijskih sporova se sastavlja tako da bude reprezentativna za državu u cjelini, pokrivajući, gdje je to moguće, sve grane gospodarske djelatnosti.

III. PRIHVATANJE OBVEZA

Članak 16.

1. Svaka država članica koja ratificira ovu Konvenciju će, u skladu sa općim obvezama iz Dijela I, prihvatiti obveze iz Konvencije glede jednog ili više članova Dijela II.

2. Svaka država članica će u svojoj ratifikaciji navesti član ili članove Dijela II glede kojih prihvaća obveze iz ove Konvencije.

3. Svaka država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju može naknadno obavijestiti glavnog ravnatelja Međunarodnog ureda rada da prihvaća obveze iz Konvencije glede jednog ili više članova Dijela II koji nisu već navedeni u njezinoj ratifikaciji. Ove obavijesti imaju snagu ratifikacije od dana njihovog priopćavanja.

4. Svaka država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju će u svojim izvješćima o primjeni Konvencije, koji se dostavljaju prema članku 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, navesti stav svog zakona i prakse o temama koje pokrivaju članovi Dijela II glede kojih nije prihvatila obveze iz Konvencije i stupanj do kog se Konvencija sprovodi ili se predlaže da se Konvencija sprovodi glede takvih tema.

Članak 17.

1. Država članica može inicijalno ograničiti opseg statistike iz članka ili članaka Dijela II glede kojih je prihvatila obveze ove Konvencije na određene kategorije radnika, sektore gospodarstva, grane gospodarske djelatnosti ili geografska područja.

2. Svaka država članica koja ograničava opseg statistike u skladu sa stavkom 1. ovog članka naznačit će u svom prvom izvješću o primjeni Konvencije dostavljenom prema članku 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, članak ili čl. Dijela II na koji se ograničenje odnosi, navodeći prirodu i razloge takvog ograničenja, te će u narednim izvješćima navesti u kojoj mjeri je to bilo moguće ili se predlaže proširenje opsega na druge kategorije radnika, sektore gospodarstva, grane gospodarske djelatnosti ili geografska područja.

3. Nakon konzultacija sa reprezentativnim organizacijama poslodavaca i radnika, država članica može, izjavom dostavljenom glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada u mjesecu nakon svake godišnjice stupanja na snagu Konvencije, da uvede naknadna ograničenja o tehničkom opsegu statistike obuhvaćene člankom ili čl. Dijela II glede kojih je prihvatila obveze iz Konvencije. Takve izjave stupaju na snagu godinu dana nakon datuma njihove registracije. Svaka država članica koja uvodi takva ograničenja dužna je da u svojim izvješćima o primjeni Konvencije podnesenim u skladu s člankom 22. Ustava Međunarodne organizacije rada navede podatke iz stavka 2. ovog članka.

Članak 18.

Ova Konvencija revidira Konvenciju o statistici plaća i radnih sati iz 1938. godine

IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 19.

Službene ratifikacije ove Konvencije bit će dostavljene glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije.

Članak 20.

1. Ova Konvencija je obvezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrirana kod glavnog ravnatelja.

2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada glavni ravnatelj registrira ratifikaciju dvije države članice.

3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njezine ratifikacije.

Članak 21.

1. Država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju je može otkazati po isteku vremenskog razdoblja od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe razdoblje od jedne godine od datuma registracije.

2. Svaka država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg razdoblja navedenog u prethodnom stavku, ne ostvari pravo otkaza predviđeno ovim člankom, bit će obvezana novim desetogodišnjim razdobljem, i prema tome, moći će da otkaze ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg razdoblja uz uvjete predviđenim ovim člankom.

3. Nakon konzultacija s reprezentativnim organizacijama poslodavaca i radnika, država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju može, nakon isteka pet godina od datuma kada je Konvencija prvi put stupila na snagu, putem izjave dostavljene glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada, da povuče svoje prihvatanje obveza iz Konvencije glede jednog ili više članaka Dijela II, uz uvjet da i dalje prihvata ove obveze glede barem jednog od ovih članova. Takvo povlačenje neće stupiti na snagu dok ne prođe razdoblje od jedne godine od datuma registracije.

4. Svaka država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju i koja u roku od godinu dana nakon isteka razdoblja od pet godina navedenog u stavku 3. ovog članka ne iskoristi pravo na povlačenje predviđeno u tom stavku, obvezana je člancima Dijela II glede kojih je prihvatila obveze iz Konvencije na još jedno razdoblje od pet godina i nakon toga može povući prihvaćanje ovih obveza po isteku svakog perioda od pet godina uz uvjete predviđene u ovom članku.

Članak 22.

1. Glavni ravnatelj Međunarodne kancelarije obavještava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, glavni ravnatelj će skrenuti pozornost državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Članak 23.

Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada će dostaviti Glavnom tajniku Ujedinjenih naroda radi registracije, prema članku 102. Povelje Ujedinjenih naroda, potpune podatke u pogledu svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrirana prema odredbama prethodnih članaka.

Članak 24.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, Upravno tijelo Međunarodnog ureda rada će podnijeti Glavnoj konferenciji izvješće o primjeni ove Konvencije i ispitat će je li potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njezine potpune ili djelomične revizije.

Članak 25.

1. Ako Konferencija usvoji novu Konvenciju čiji je predmet potpuna ili djelomična revizija ove Konvencije, tada, osim ako nova Konvencija ne propisuje drugačije:

(a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključit će ipso jure

neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore navedeni članak 46, ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupi na snagu;

(b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije čiji je predmet revizija ova Konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratificirale, a koje nisu ratificirale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Članak 26.

Engleska i francuska verzija teksta ove Konvencije su jednako mjerodavne.

C152 - Konvencija o zaštiti i zdravlju na radu (lučki radnici) iz 1979. godine (br. 152)

Preambula

Glavna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodne kancelarije rada i koja se sastala na svom 65. zasjedanju 6. lipnja 1979. godine,

uzimajući u obzir uvjete postojećih relevantnih međunarodnih konvencija i preporuka o radu, a posebice Konvenciju o označavanju težine na teškim koletima koji se prevoze brodovima iz 1929. godine, Konvenciju o zaštiti strojeva iz 1963. godine i Konvenciju o radnoj sredini (zagađenje zraka, buka i vibracije) iz 1977. godine,

nakon što je odlučila da usvoji određene prijedloge u vezi sa revizijom Konvencija o zaštiti od nesreća (lučki radnici) (revidirana) iz 1932. godine, pitanje koje je bilo četvrta točka dnevnog reda zasjedanja, a

smatrajući da ovi prijedlozi treba da dobiju oblik međunarodne konvencije,

usvaja na dan 25. lipnja 1979. godine sljedeću Konvenciju koja će nositi naziv Konvencija o zaštiti i zdravlju na radu (lučki radnici) iz 1979. godine:

DIO I. OPSEG I DEFINICIJE

Članak 1.

Za svrhe ove Konvencije, termin **rad u luci** obuhvaća sav i bilo koji dio rada utovara ili istovara bilo kog broda, kao i bilo kakav rad u vezi sa tim; definicija takvog rada se utvrđuje nacionalnim zakonodavstvom ili praksom. Relevantne organizacije poslodavaca i radnika će se konzultirati ili će na neki drugi način sudjelovati u utvrđivanju i reviziji ove definicije.

Članak 2.

1. Članica može odobriti oslobađanja ili dozvoliti izuzetke od odredbi ove Konvencije u vezi sa radom u luci na bilo kom mjestu gdje je saobraćaj neredovan i ograničen na male brodove, kao i u pogledu rada u luci u vezi sa ribarskim brodovima ili određenim kategorijama istih, pod uslovom da:

(a) se održavaju sigurni uvjeti rada; i

(b) nadležna tijela, nakon konzultacija sa relevantnim organizacijama poslodavaca i radnika, se uvjeri da su takva oslobađanja ili izuzeci razumno opravdani u svim okolnostima.

2. Posebni zahtjevi Dijela III ove Konvencije mogu varirati ako se nadležno tijelo uvjeri, nakon konzultacija sa relevantnim organizacijama poslodavaca i radnika, da te varijacije pružaju odgovarajuće prednosti i da ukupna zaštita koja se pruža nije nepovoljnija od one koja bi proizašla iz potpune primjene odredbi ove Konvencije.

3. Sva oslobađanja ili izuzeci odobreni prema stavku 1. ovog članka i sve značajne varijacije odobrene u skladu sa stavkom 2. ovog članka, kao i razlozi za njih, će se navesti u

izvještajima o primjeni Konvencije koji se podnose u skladu sa člankom 22. Ustava Međunarodne organizacije rada.

Članak 3.

Za potrebe ove Konvencije

(a) izraz **radnik** označava svaku osobu angažiranu na radu u luci;

(b) izraz **stručna osoba** označava osobu koja posjeduje potrebno znanje i iskustvo za vršenje određene dužnosti ili određenih dužnosti i koje je kao takvo prihvatljivo za nadležno tijelo;

(c) izraz **odgovorna osoba** označava osobu koju je imenovao poslodavac, zapovjednik broda ili vlasnik opreme, kao što to može biti slučaj, da bude odgovorno za obavljanje određene ili određenih dužnosti i koje posjeduje dovoljno znanje i iskustvo i potrebno ovlaštenje za pravilno obavljanje te ili tih dužnosti;

(d) izraz **ovlašćena osoba** označava osobu koju je ovlastio poslodavac, zapovjednik broda ili odgovorna osoba da preuzme određeni zadatak ili zadatke i koje posjeduje neophodno tehničko znanje i iskustvo;

(e) izraz **uređaj za dizanje** obuhvaća sve fiksne ili pokretne uređaje za rukovanje teretom, uključujući i kopnene rampe na električni pogon, koje se koriste na kopnu ili na brodu za vješanje, podizanje ili spuštanje tovара ili njegovo premještanje iz jedne pozicije u drugu, dok visi ili je pričvršćen;

(f) izraz **pokretna oprema** obuhvaća svu opremu pomoću koje se teret može pričvrstiti na uređaj za dizanje, ali koji ne čini sastavni dio teretnog uređaja ili tereta;

(g) termin **pristup** uključuje izlaz;

(h) izraz **brod** obuhvaća bilo koju vrstu broda, plovila, barže, teglenice ili lebdjelice, isključujući ratne brodove.

DIO II. OPĆE ODREDBE

Članak 4.

1. Nacionalnim zakonodavstvom ili propisima moraju se propisati mjere u vezi sa radom u luci na način da iste budu usklađene sa Dijelom III ove Konvencije i s ciljem da njihovo sprovođenje:

(a) pruža i održava radna mjesta, opremu i metode rada sigurnim i bez rizika od povrede zdravlja;

(b) pruža i održava sigurnim sve načine pristupa radnom mjestu;

(c) pruža neophodne informacije, obuku i nadzor kako bi se osigurala zaštita radnika od rizika nezgode ili povrede zdravlja, za vrijeme njihovog radnog odnosa ili od rizika koji proizilaze iz radnog odnosa;

(d) pruža radnicima osobnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću, te uređaje za spašavanje, koji se razumno mogu zahtijevati u slučajevima kada adekvatna zaštita od rizika od nezgode ili povrede zdravlja ne može biti pružena na drugi način;

(e) pruža i održava prikladnim i adekvatnim objekte za pružanje prve pomoći i objekte koji su namijenjeni spašavanju;

(f) razvija i uspostavlja odgovarajuće procedure s ciljem postupanja u izvanrednim situacijama koje mogu nastati.

2. Mjere koje će se poduzeti u skladu sa ovom Konvencijom treba da obuhvataju:

(a) opće uvjete koji se odnose na izgradnju, opremanje i održavanje struktura pristaništa i drugih mjesta i objekata u kojim se obavlja rad u luci;

(b) prevenciju i zaštitu od požara i eksplozije;

(c) siguran način pristupa brodovima, brodskim skladištima, platformama, opremi i uređajima za dizanje;

(d) transport radnika;

(e) otvaranje i zatvaranje otvora, zaštita grotlova i rad u skladištima;

(f) konstrukciju, održavanje i uporabu uređaja za dizanje i drugih uređaja za rukovanje teretom;

(g) konstrukciju, održavanje i uporabu platformi;

(h) montažu i uporabu brodskih samarica;

(i) testiranje, ispitivanje, pregled i sertifikaciju, na odgovarajući način, uređaja za dizanje, pokretne opreme, uključujući lance, konopce, nosače i druge uređaje za dizanje koji čine sastavni dio tovara;

(j) rukovanje različitim vrstama tereta;

(k) slaganje i skladištenje robe;

(l) opasne materije i druge opasnosti u radnoj sredini;

(m) osobnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću;

(n) toalete i druge objekte za održavanje higijene kao i druge pogodnosti u pogledu komfora;

(o) medicinski nadzor;

(p) objekte za pružanje prve pomoći i objekte namijenjene spasavanju;

(q) organizaciju zaštite i zdravlja;

(r) osposobljavanje radnika;

(s) prijavljivanje i istraživanje nezgoda na radu i profesionalnih bolesti.

3. Praktična primjena zahtjeva propisanih u skladu sa stavom 1. ovog članka će se osigurati uz pomoć tehničkih standarda ili prakse koje je odobrilo nadležno tijelo, ili na drugi odgovarajući način koji je u skladu sa nacionalnom praksom i uvjetima.

Članak 5.

1. Nacionalnim zakonodavstvom ili propisima treba učiniti da odgovarajuće osobe, bilo poslodavci, vlasnici, zapovjednici, ili druge osobe, kako može biti slučaj, budu odgovorne za poštovanje mjera iz članka 4, stavak 1. ove Konvencije.

2. Kada dva ili više poslodavaca istodobno vrše aktivnosti na jednom radnom mjestu, isti su u obvezi surađivati kako bi njihove radnje bile usklađene s propisanim mjerama, ne dovodeći u pitanje odgovornost svakog poslodavca za zdravlje i sigurnost njihovih zaposlenih. U odgovarajućim okolnostima, nadležna tijela propisuje opće procedure takve suradnje.

Članak 6.

1. Potrebno je da postoje rješenja na temelju kojih će radnici:

(a) biti u obvezi da ne ometaju bez valjanih razloga funkcioniranje bilo kojeg sigurnosnog uređaja ili sprave, te da ne zloupotrebljavaju funkcioniranje uređaja koji su predviđeni za njihovu osobnu zaštitu ili zaštitu drugih osoba;

(b) starati se na razuman način o svojoj osobnoj sigurnosti i o sigurnosti drugih osoba koje mogu biti ugrožene njihovim radnjama i propustima u radu;

(c) odmah prijavljivati svom nadređenom bilo koju situaciju za koju imaju razloga da vjeruju da može predstavljati rizik, a koju samostalno ne mogu ispraviti, sve u cilju poduzimanja korektivnih mjera.

2. Radnici imaju pravo da na bilo kojem radnom mjestu sudjeluju u osiguravanju sigurnog rada do stupnja njihove kontrole nad opremom i metodama rada, kao i da izraze svoje viđenje o usvojenim radnim procedurama koje mogu utjecati na bezbjednost na radu. U odgovarajućoj mjeri i kada su po nacionalnom zakonodavstvu i propisima, suglasno članku 37. ove Konvencije, formirani odbori za zaštitu i zdravlja na radu, ta svoja prava će radnici ostvariti posredstvom navedenih odbora.

Članak 7.

1. Sprovođenjem odredbi ove Konvencije putem nacionalnog zakonodavstva ili propisa, ili na drugi način u ovisnosti od nacionalnih uvjeta i prakse, nadležna tijela će

djelovati u konzultacijama s zainteresiranim organizacijama poslodavaca i radnika.

2. U primjeni mjera koje su navedene u članku 4. stavak 1. ove Konvencije, neophodno je osigurati blisku suradnju poslodavaca i radnika ili njihovih predstavnika.

DIO III. TEHNIČKE MJERE

Članak 8.

U svim slučajevima kada radno mjesto postane nesigurno ili postoji rizik od povrede zdravlja, potrebno je poduzeti djelotvorne mjere (ograđivanjem, obilježavanjem ili drugim pogodnim sredstvima, uključujući, gdje je potrebno, i prestanak rada) s ciljem zaštite radnika, a takve mjere moraju ostati na snazi sve dok se radno mjesto ne učini sigurnim ponovno.

Članak 9.

1. Sva mjesta gdje se obavlja rad u lukama kao i svi prilazi tim mjestima se moraju osvijetliti adekvatno i na odgovarajući način.

2. Bilo koja prepreka koja može ugroziti kretanje uređaja za dizanje, vozila ili osobe, ako se ne može ukloniti iz praktičnih razloga, mora biti na odgovarajući način i vidno označena, a gdje je potrebno i odgovarajuće osvijetljena.

Članak 10.

1. Sve površine koje se koriste za promet vozila ili za slaganje robe ili tvari moraju biti pravilo održavane i pogodne za te namjene.

2. Kada su roba ili materijali naslagani, odloženi, nenaslagani i neodloženi, radovi se moraju obaviti na siguran i uredan način, uzimajući u obzir prirodu robe ili tvari kao i njihovo pakovanje.

Članak 11.

1. Kako bi se omogućilo sigurno korišćenje vozila i uređaja za rukovanje teretom, moraju se ostaviti prolazi adekvatne širine.

2. Kada je potrebno i izvodljivo, moraju se ostaviti odvojeni prolazi za pješake. Takvi prolazi moraju biti odgovarajuće širine i odvojeni od prolaza koji se koriste za vozila, koliko je to izvodljivo.

Članak 12.

Pogodna i adekvatna sredstva za gašenje požara treba da budu osigurana i da budu dostupna za uporabu tamo gdje se izvodi rad u luci.

Članak 13.

1. Svi opasni dijelovi strojeva moraju biti efikasno zaštićeni, osim ako nisu u takvom položaju ili takve konstrukcije da budu sigurni koliko bi bili kada bi bili efikasno zaštićeni.

2. U hitnom slučaju, moraju se osigurati djelotvorne mjere za pravovremeni prekid napajanja bilo kojeg stroja čije je gašenje potrebno.

3. U slučaju da treba obaviti čišćenje, održavanje ili popravak stroja, a da takva radnja može dovesti u opasnost bilo koju osobu, stroj se mora zaustaviti prije početka radova i neophodno je poduzeti sve adekvatne mjere kako bi se osiguralo da stroj ne može biti aktiviran prije završetka takvih radova, pod uvjetom da odgovorna osoba može aktivirati stroj za potrebe ispitivanja ili podešavanja, koja ne bi mogla biti obavljena dok je stroj ugašen.

4. Samo ovlaštenoj osobi može biti dozvoljeno da:

(a) udalji stražu gdje je potrebno u cilju obavljanja poslova;
(b) ukloni sigurnosni uređaj ili ga učini nefunkcionalnim radi čišćenja, podešavanja ili popravki.

5. Ako je bilo koji stražar udaljen, potrebno je poduzeti adekvatne mjere predostrožnosti, a stražara je potrebno što prije zamijeniti.

6. Ako je bilo koji sigurnosni uređaj uklonjen ili je učinjen nefunkcionalnim, isti treba zamijeniti ili ga je potrebno što prije staviti u funkciju i neophodno je poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da oprema ne može biti korištena ili slučajno aktivirana sve dok se predmetni sigurnosni uređaj ne stavi u funkciju ili zamijeni drugim sigurnosnim uređajem.

7. U svrhu primjene ovog članka, izraz stroj uključuje bilo koji uređaj za dizanje, mehanizirane poklopce grotla ili drugu opremu na električni pogon.

Članak 14.

Sve instalacije kao i električna oprema moraju biti konstruirane, instalirane, održavane i istim se mora upravljati na način da se sprečava opasnost u skladu sa standardima koji su priznati od strane nadležnog tijela.

Članak 15.

Pri utovaru ili istovaru broda uzduž obale ili uz drugi brod, sva sredstva pristupa brodu potrebno je držati pristupačnim, adekvatno instaliranim i osiguranim.

Članak 16.

1. Kada radnici moraju biti prevezeni vodenim putem na brod ili s broda na neko drugo mjesto, potrebno je poduzeti sve adekvatne mjere kako bi se osigurao njihov siguran dolazak, prijevoz i odlazak s broda. Moraju biti propisani uvjeti koje moraju ispunjavati plovila koja se koriste u te svrhe.

2. Kada je radnike potrebno prevesti s jednog na drugo radno mjesto na kopnu, sva sredstva prevoza koja osigurava poslodavac moraju biti sigurna.

Članak 17.

1. Sredstva pristupa brodskim skladištima ili palubi za prijevoz tereta moraju biti sljedeća:

(a) fiksirane stube ili, kada to nije izvodljivo, fiksirane merdevine ili okovi za uklinčenje ili prečke odgovarajućih dimenzija, adekvatne čvrstoće i pravilne konstrukcije, ili
(b) druga sredstva pristupa prihvatljiva od strane nadležnog tijela.

2. Sredstva pristupa navedena u ovom članku moraju biti odvojena od otvora grotlova, onoliko koliko je to razumno moguće.

Radnici ne smiju koristiti, niti će se od njih zahtijevati da koriste, bilo koje drugo sredstvo pristupa brodskim skladištima i palubi za prijevoz tereta osim onih navedenih u ovom članku.

Članak 18.

1. Ne smiju se koristiti poklopci grotla ili spone neispravne konstrukcije i za te svrhe neadekvatne čvrstoće, kao ni poklopci grotla ili spone koji nisu odgovarajuće održavani.

2. Poklopci grotla kojima se rukuje uz pomoć uređaja za dizanje moraju biti opremljeni odgovarajućim i lako dostupnim dodacima kojima se osiguravaju nosači ili druga oprema za dizanje.

3. Kada poklopci grotla i spone nisu međusobno zamjenjivi, moraju se jasno označiti kako bi se naznačilo skladište kojem pripadaju i njihov položaj na istom.

4. Samo ovlaštenom licu (kada je izvodivo članu brodske posade) može biti dopušteno da otvara i zatvara poklopce grotla na mehanički pogon. Poklopci grotla ne smiju biti otvarani ili zatvarani sve dok se takvim operacijama poklopaca može povrijediti bilo koju osobu.

5. Odredbe stavka 4. ovog članka analogno se primjenjuju i na brodsku opremu na mehanički pogon kao što mogu biti vrata na trupu broda, rampa ili platforma, uvlačeće palube za prijevoz vozila ili na osobnu opremu.

Članak 19.

1. Moraju se poduzeti sve adekvatne mjere u cilju zaštite bilo kojeg otvora na palubi na kojoj radnici obavljaju svoj posao, i kroz koje bi radnici ili vozila mogli propasti.

2. Svaki otvor grotla koji nije opremljen pražnicama adekvatne visine i čvrstoće mora biti zatvoren, a straža promijenjena kada otvor grotla više nije u upotrebi, osim tijekom kratkih prekida poslova. Odgovorna osoba mora biti zadužena za sprovođenje ovdje navedenih mjera.

Članak 20.

1. Moraju se poduzeti sve neophodne mjere kako bi se osigurala potrebna sigurnost radnika u brodskim skladištima ili na palubi za prijevoz i krcanje tereta broda, kada se u tim skladištima koriste vozila na mehanički pogon ili kada se operacije utovara i istovara tereta obavljaju uz pomoć naprava i uređaja na mehanički pogon.

2. Ne smiju se uklanjati ili mijenjati poklopci grotla ili spone za vrijeme vršenja poslova u brodskom skladištu ispod otvora grotla. Prije počinjanja operacija utovara i istovara, moraju se ukloniti svi poklopci grotla ili spone koji nisu adekvatno osigurani od pomicanja.

3. Mora se osigurati adekvatna ventilacija cirkulacijom svježeg zraka u brodskom skladištu ili na palubi za krcanje i prijevoz tereta, radi prevencije rizika od povrede zdravlja gasovima koje proizvode motori s unutarnjim sagorijevanjem ili drugi izvori.

4. Za vrijeme ukrcaja ili iskrcaja suhog rasutog tereta u bilo koje skladište ili iz bilo kojeg broskog skladišta ili međupalublja, te kada su radnici angažirani u skladištima broda, moraju se poštivati adekvatna rješenja, uključujući i sigurni načini bjekstva.

Članak 21.

Svi uređaji za dizanje, svi dijelovi pokretne opreme, te svi nosači ili uređaji za dizanje koji čine sastavni dio tovara, moraju:

biti odgovarajućeg dizajna i konstrukcije, adekvatne čvrstoće za svrhu u koju se koriste, moraju se uredno održavati i biti u stanju ispravnosti, a u slučaju pokretne opreme ista mora biti i pravilno instalirana;

se koristiti na siguran i odgovarajući način i naročito, ne smiju se opteretiti tovarom ili o tovarima iznad dozvoljenog i sigurnog radnog opterećenja, osim u svrhe testiranja na način kako odredi stručna osoba i pod vođstvom takve osobe.

Članak 22.

1. Svi uređaji za dizanje kao i svi dijelovi pokretne opreme, moraju se testirati od strane stručne osobe u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili propisima i to prije nego što se prvi put stave u uporabu kao i nakon svih značajnijih izmjena ili popravki na bilo kojem dijelu koji bi mogao ugroziti njihovu sigurnost.

2. Uređaji za dizanje koji su sastavni dio brodske opreme moraju biti ponovno testirani najmanje jednom u pet godina.

3. Kopneni uređaji za dizanje moraju biti ponovno testirani onoliko puta koliko to propiše nadležno tijelo.

4. Po završetku svakog testiranja, koje se sprovodi u skladu sa ovim člankom, uređaj za dizanje ili pokretna oprema moraju se temeljno ispitati i certificirati od strane osobe koja obavlja testiranje.

Članak 23.

1. Osim zahtjeva navedenih u članku 22, svi uređaji za dizanje, te svi dijelovi pokretne opreme moraju biti periodično i temeljno ispitani i certificirani od strane stručne osobe. Takvo ispitivanje se mora sprovoditi najmanje jednom u dvanaest mjeseci.

2. U smislu stavka 4. članka 22. i stavka 1. ovog članka, temeljni pregled je detaljan vizualni pregled od strane nadležne osobe, dopunjen po potrebi drugim odgovarajućim sredstvima ili mjerama kako bi se došlo do pouzdanog zaključka o ispitivanoj sigurnosti uređaja ili pokretne opreme.

Članak 24.

1. Svi dijelovi pokretne opreme moraju biti pregledani prije njihove uporabe. Ne smiju se ponovo koristiti istrošeni ili nosači za jednokratnu uporabu. U slučaju tereta koji je unaprijed složen, nosači moraju biti pregledani onoliko često koliko je to razumno izvodljivo.

2. U smislu primjene stavka 1. ovog članka, pregled podrazumijeva vizualni pregled koji obavlja stručna osoba, kako bi utvrdila, koliko se može utvrditi na taj način, jesu li oprema ili nosači sigurni za daljnje korišćenje.

Članak 25.

1. Uredno ovjeren zapisnik, koji se, od ovisnosti od slučaja, mora sačiniti na kopnu ili na brodu, će se smatrati, prima facie dokazom o sigurnosti uređaja za dizanje i dijelova pokretne opreme. Takav zapisnik mora da sadrži sigurno radno opterećenje kao i datume testiranja sprovedenih ispitivanjem i pregledom navedenim u članovima 22, 23, i 24. ove Konvencije. U slučaju pregleda navedenog u stavku 1. članka 24. ove Konvencije, zapisnik treba voditi samo ako je pregledom ustanovljeno oštećenje na dijelovima pokretne opreme.

2. Registar uređaja za dizanje i dijelova pokretne opreme mora se voditi u formi koju propisuje nadležno tijelo, vodeći računa o formi koju je preporučio Međunarodni ured rada.

3. Registar treba da sadrži sve izdate certifikate kao i one certifikate koji su priznati kao validni od strane nadležnog tijela, u originalu ili u ovjerenoj preslici i u formi propisanoj od strane istog tijela, vodeći računa o modelima preporuka Međunarodne kancelarije rada u vezi sa testiranjem uređaja za dizanje i dijelova pokretne opreme, koje se sprovodi ispitivanjem ili pregledom, u zavisnosti od slučaja.

Članak 26.

U cilju međusobnog priznavanja pojedinačnih rješenja usvojenih od strane država članica koje su ratificirale ovu Konvenciju, a koja se odnose na testiranje provođeno ispitivanjem i pregledom, te na certifikaciju uređaja za dizanje i dijelova pokretne opreme koja čini sastavni dio brodske opreme, kao i na registre s tim u vezi:

(a) nadležno tijelo svake članice koja je ratificirala ovu Konvenciju mora imenovati ili na drugi način priznati stručne osobe, nacionalnu ili međunarodnu organizaciju, koja će obavljati testiranja sprovedena ispitivanjem ili sličnim radnjama, s tim da je nastavak angažiranja stručnih osoba ili priznavanja organizacije uvjetovan zadovoljavajućim učinkom;

(b) članice koju su ratificirale ovu Konvenciju moraju prihvatiti ili priznati te imenovane osobe ili na drugi način priznate organizacije u skladu s točkom (a) ovog stavka, ili moraju sklopiti recipročne sporazume u vezi sa takvim prihvaćanjem ili priznavanjem. U svakom slučaju, prihvaćanje ili priznavanje kao i kontinuitet s tim u vezi, mora biti uvjetovan zadovoljavajućim učinkom tih osoba ili organizacija.

2. Ne smiju se koristiti uređaji za dizanje, pokretna oprema ili drugi uređaji za rukovanje teretom ako:

(a) nadležno tijelo, uvidom u certifikat o provedenom testiranju ili ispitivanju, ili uvidom u ovjereni zapisnik, kako može biti slučaj, utvrdi da neophodno testiranje, ispitivanje ili pregled nisu sprovedeni saglasno odredbama ove Konvencije;

(b) po viđenju nadležnog tijela naprava ili oprema nisu sigurne za uporabu.

3. Stavak 2 ovog članka se ne smije primjenjivati na način da može izazvati kašnjenje pri utovaru ili istovaru brodova kada se za te operacije koristi oprema koja zadovoljava zahtjeve nadležnog tijela.

Članak 27.

1. Svi uređaji za dizanje (osim brodskih samarica) koje imaju jedinstveno sigurno radno opterećenje kao i sva pokretna oprema, moraju se jasno označiti utiskivanjem sigurnog radnog opterećenja, a kada to nije izvodljivo, na drugi pogodan način.

2. Svi uređaji za dizanje (osim brodskih samarica) koje imaju više od jednog sigurnog radnog opterećenja moraju biti snabdjeveni djelotvornim sredstvom koje vozaču omogućava da prilikom svake upotrebe može utvrditi sigurno radno opterećenje.

3. Sve brodske samarice (osim brodske dizalice) moraju biti jasno označene sigurnim radnim opterećenjem koje se primjenjuje kada se samarica koristi:

- (a) pojedinačno;
- (b) s nižim blokom koloturnika;
- (c) u paru u svim položajima bloka koloturnika.

Članak 28.

Svaki brod mora imati planove opreme i uređaja za rukovanje teretom kao i sve druge informacije s tim u vezi koje omogućavaju sigurno korištenje brodskih samarica i dodatne opreme.

Članak 29.

Paleta i slični uređaji koji se koriste za podupiranje tereta moraju biti ispravne konstrukcije i odgovarajuće čvrstoće kao i bez vidljivih oštećenja koja bi mogla utjecati na njihovu sigurnu uporabu.

Članak 30.

Tovari se ne smiju podizati ili spuštati ako prethodno nisu obuhvaćeni i na siguran način prikačeni na uređaj za dizanje.

Članak 31.

1. Svi kontejnerski terminali moraju biti tako postavljeni i organizirani da u razumnoj mjeri osiguravaju sigurnost radnika.

2. U slučaju brodova za prijevoz kontejnera, moraju se osigurati sredstva koja osiguravaju sigurnost radnika prilikom vezivanja i odvezivanja kontejnera.

Članak 32.

1. Svi opasni tereti moraju biti upakirani, označeni i obilježeni, uskladišteni, složeni i istim se mora rukovati suglasno zahtjevima međunarodnih propisa koji se primjenjuju na vođeni transport opasnih tereta kao i onima kojim je bliže uređeno rukovanje opasnim teretima u lukama.

2. Ne smije se rukovati opasnim supstancama i iste se ne smiju skladištiti i slagati, ako nisu upakirane, označene i obilježene shodno međunarodnim propisima o transportu opasnih tvari.

3. U slučaju da dođe do loma ili oštećenja spremnika ili kontejnera za prijevoz opasnih tvari u opasnoj mjeri, moraju se obustaviti svi lučki poslovi u tom području, osim onih koji su neophodni za otklanjanje opasnosti, a radnici se moraju skloniti na sigurno mjesto sve dok se takva opasnost ne otkloni.

4. Moraju se poduzeti sve adekvatne mjere kako bi se spriječilo izlaganje radnika toksičnim i štetnim tvarima ili agensima kao i izlaganje radnika zapaljivim atmosferama i atmosferama s manjkom kisika.

5. Moraju se poduzeti sve adekvatne mjere s ciljem prevencije nesreća ili povreda po zdravlje kada je potrebno da radnici uđu u bilo koji zatvoreni prostor u kojem mogu biti prisutne toksične i štetne materije, ili u prostor u kojem može doći do manjka kisika.

Članak 33.

Moraju se poduzeti sve odgovarajuće mjere predostrožnosti radi zaštite radnika na radnom mjestu od štetnog dejstva prekomjerne buke.

Članak 34.

1. Kada se adekvatna zaštita od rizika od nesreće ili povrede zdravlja ne može osigurati drugim sredstvima, radnicima će se osigurati i od njih se zahtijeva da pravilno koriste takvu osobnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću koja je razumno potrebna za obavljanje njihovog posla.

2. Radnici su dužni da se brinu o takvoj osobnoj zaštitnoj opremi i zaštitnoj odjeći.

3. Poslodavac je dužan održavati osobnu zaštitnu opremu i zaštitnu odjeću na odgovarajući način.

Članak 35.

U slučaju nesreće, adekvatni objekti, kao i obučeno osoblje, moraju biti osigurani i lako dostupni radi spasavanja osoba u opasnosti, za pružanje prve pomoći i za sklanjanje povrijeđenih osoba u mjeri u kojoj je to razumno izvodljivo bez njihovog daljnjeg ugrožavanja.

Članak 36.

1. Nacionalnim zakonima, propisima ili drugim odgovarajućim metodama u skladu s nacionalnom praksom i uvjetima, svaka država članica, nakon obavljenih konzultacija s organizacijama zainteresiranih poslodavaca i radnika, mora odrediti:

(a) za koje rizike u vezi sa radom je neophodno obaviti početni ili periodični liječnički pregled, ili oba pregleda;

(b) koji su najduži vremenski intervali nakon kojih se moraju obaviti periodični liječnički pregledi, uzimajući u vidu prirodu i stupanj rizika i druge specifične okolnosti;

(c) opseg posebnih ispitivanja, koja se smatraju potrebnim, u slučaju radnika koji su izloženi posebnim opasnostima po zdravlje na radu;

(d) odgovarajuće mjere za pružanje zdravstvene zaštite na radu;

2. Troškovi svih medicinskih pregleda i ispitivanja obavljenih prema stavku 1. ovog članka ne smiju padati na teret radnika.

3. Evidencija o medicinskim pregledima i ispitivanjima mora biti povjerljiva.

Članak 37.

1. U svakoj luci sa značajnijim brojem radnika obvezno je osnivanje zdravstvenih i sigurnosnih odbora koji uključuju predstavnike poslodavaca i radnika. Takvi odbori će se osnovati i u drugim lukama ako je potrebno.

2. Osnivanje, sastav i funkcije tih odbora uređuju se nacionalnim zakonima ili propisima ili drugim odgovarajućim metodama u skladu sa nacionalnom praksom i uvjetima, a nakon obavljenih konzultacija s organizacijama zainteresiranih poslodavaca i radnika, i uzimajući u obzir lokalne okolnosti.

Članak 38.

1. Nijedan radnik ne smije biti angažiran za rad u luci ako mu prethodno nisu date adekvatne instrukcije ili ako prethodno nije prošao obuku o potencijalnim rizicima koji se odnose na njegov rad i o osnovnim mjerama predostrožnosti koje se moraju poduzeti.

2. Uređajima za dizanje i drugim uređajima za rukovanje teretom može upravljati samo osoba sa navršenih 18 godina života i sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom ili osoba koja pohađa obuku, ako se propisno nadgleda.

Članak 39.

U cilju što kvalitetnije prevencije od nesreća na radu i profesionalnih bolesti, moraju se poduzeti mjere koje će osigurati da takve nezgode i bolesti budu prijavljene nadležnom tijelu, a gdje je potrebno i adekvatno istražene.

Članak 40.

U svakoj luci, u skladu s nacionalnim zakonima i propisima, mora postojati dovoljan broj toaleta i objekata za održavanje osobne higijene, koji moraju biti pravilno održavani i kada je izvodljivo, na razumnoj udaljenosti od radnog mjesta.

DIO IV. PRIMJENA

Članak 41.

Svaka država članica koja ratifikuje ovu Konvenciju mora:

- (a) specificirati, u pogledu zaštite i zdravlja na radu, dužnosti svih osoba i tijela povezanih sa radom u luci;
- (b) poduzeti sve neophodne mjere u cilju provođenja ove Konvencije, uključujući i odredbe o odgovarajućim kaznama;
- (c) zadužiti odgovarajuća inspeksijska tijela da nadziru primjenu mjera koje se moraju preuzeti u skladu s ovom Konvencijom, ili se uvjeriti u provođenje odgovarajućeg inspeksijskog nadzora.

Članak 42.

1. Nacionalnim zakonima ili propisima obvezno je odrediti vremenske rokove za primjenu odredbi ove Konvencije, u vezi sa:

- (a) konstrukcijom ili opremanjem broda;
 - (b) konstrukcijom ili opremanjem bilo kojeg kopnenog uređaja za dizanje ili drugog uređaja za rukovanje teretom;
 - (c) konstrukcijom bilo kojeg dijela pokretne opreme.
2. Vremenski rok propisan saglasno stavku 1. ovog članka ne smije biti duži od četiri godine od datuma ratifikacije ove Konvencije.

DIO V. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 43.

Ova Konvencija revidira Konvenciju o zaštiti od nesreća (lučki radnici) iz 1929. godine i Konvenciju o zaštiti od nesreća (lučki radnici) iz 1932. godine (revidirana).

Članak 44.

Službene ratifikacije ove Konvencije bit će dostavljene glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije.

Članak 45.

1. Ova Konvencija je obvezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrirana kod glavnog ravnatelja.
2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada glavni ravnatelj registruje ratifikaciju dvije države članice.
3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njene ratifikacije.

Članak 46.

1. Država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju je može otkazati po isteku razdoblja od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe razdoblje od jedne godine od datuma registracije.
2. Svaka država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg razdoblja navedenog u prethodnom stavku, ne iskoristi pravo otkaza predviđeno ovim člankom, bit će obvezana novim desetogodišnjim razdobljem, i prema tome, moći će da otkáže

ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg razdoblja pod uvjetima predviđenim ovim člankom.

Članak 47.

1. Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda obavještava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.
2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, glavni ravnatelj će skrenuti pozornost državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Članak 48.

Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada će dostaviti Glavnom tajniku Ujedinjenih naroda radi registracije, prema članku 102. Povelje Ujedinjenih naroda, potpune podatke u pogledu svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrirano prema odredbama prethodnih članova.

Članak 49.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, Upravno tijelo Međunarodnog ureda rada će podnijeti Glavnoj konferenciji izvješće o primjeni ove Konvencije i ispitat će je li potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njezine potpune ili djelomične revizije.

Članak 50.

1. Ako Konferencija usvoji novu Konvenciju čiji je predmet potpuna ili djelomična revizija ove Konvencije, tada, osim ako nova Konvencija ne propisuje drugačije:
 - (a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključuje ipso jure neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore navedeni članak 46, ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupi na snagu;
 - (b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije čiji je predmet revizija ova Konvencija će prestati da bude otvorena za ratifikaciju od strane članica.
2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratificirale, a koje nisu ratificirale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Članak 51.

Engleska i francuska verzija teksta ove Konvencije su jednako mjerodavne.

C130 - Konvencija o medicinskoj njezi i naknadama u slučaju bolesti iz 1969. godine (br. 130)

Preambula

Glavna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodnog ugovora rada i koja se sastala na svom 53. zasjedanju 4. lipnja 1969. godine, nakon što je odlučila da usvoji određene prijedloge u pogledu na reviziju Konvencije o osiguranju u slučaju bolesti (industrija) iz 1927. godine i Konvencije o osiguranju u slučaju bolesti (poljoprivreda) iz 1927. godine, što je peta točka dnevnog reda zasjedanja, a smatrajući da ovi prijedlozi treba da imaju oblik međunarodne konvencije, usvaja ovog 25. lipnja 1969. godine sljedeću Konvenciju, koja će nositi naziv Konvencija o medicinskoj njezi i naknadama u slučaju bolesti iz 1969. godine:

DIO I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

U ovoj Konvenciji

(a) izraz "zakonodavstvo" uključuje sva pravila o socijalnom osiguranju, kao i zakone i propise;

(b) izraz "propisano" znači određeno nacionalnim zakonodavstvom ili na temelju njega;

(c) izraz "industrijsko poduzeće" uključuje sva preduzeća u sljedećim granama gospodarske djelatnosti: vađenje ruda i kamena; proizvodnja; građevinarstvo; električna energija, plin i voda; i prijevoz, skladištenje i komunikacije;

(d) izraz "prebivalište" označava uobičajeno prebivalište na teritoriju države članice, a izraz "stanovnik" označava osobu koja ima uobičajeno prebivalište na teritoriju države članice;

(e) izraz "ovisan" se odnosi na stanje ovisnosti za koje se pretpostavlja da postoji u propisanim slučajevima;

(f) izraz "žena" označava ženu koja ovisi od svog muža;

(g) izraz "dijete" obuhvaća

(i) dijete koje je mlađe od uzrasta predviđenog za završetak obveznog školovanja ili mlađe od 15 godina, u ovisnosti od toga kada je to dijete starije: uz uvjet da država članica koja je dala izjavu prema članku 2. može, dok je takva izjava na snazi, da primjenjuje Konvenciju kao da navedeni izraz pokriva dijete mlađe od uzrasta predviđenog za završetak obveznog školovanja ili mlađe od 15 godina; i

(ii) dijete mlađe od propisanog uzrasta koja je veća od navedene u točki (i) ovog podstava i koje je šegrt ili učenik ili ima kroničnu bolest ili nemoć zbog koje ne može vršiti bilo kakvu djelatnost za dobit, pod propisanim uvjetima: uz uvjet da će se ovaj uvjet smatrati ispunjenim kada državno zakonodavstvo definira taj izraz tako da on obuhvaća svako dijete koje je mlađe od uzrasta značajno većeg od uzrasta navedenog u točki (i) ovog podstava;

(h) izraz "standardni korisnik" označava muškarca sa ženom i dvoje djece;

(i) izraz "kvalifikacijsko razdoblje" znači razdoblje uplate doprinosa, ili razdoblje zaposlenja, ili prebivališta, ili bilo koju kombinaciju toga, kako može biti propisano;

(j) izraz "bolest" označava svako oboljenje, bez obzira na uzrok;

(k) pojam "medicinska njega" uključuje srodne naknade.

Članak 2.

1. Država članica čije gospodarstvo i medicinske ustanove nisu dovoljno razvijene može da iskoristi, uz izjavu koja prati ratifikaciju, privremene izuzetke predviđene člankom 1, točka (g), klauzula (i); člankom 11, člankom 14, člankom 20. i člankom 26, stavkom 2. U svakoj takvoj izjavi se moraju navesti razlozi za takve izuzetke.

2. Sve države članice koje su dale izjavu prema stavku 1. ovog članka navest će u svojim izvješćima o primjeni ove Konvencije, koji se podnose prema članku 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, izjavu u vezi sa svakim izuzetkom koji ona koristi:

(a) da razlog za to postoji; ili

(b) da se odriče svog prava da iskoristi dotični izuzetak od navedenog datuma.

3. Svaka država članica koja je dala izjavu prema stavu 1. ovog člana dužna je u skladu sa uvjetima takve izjave i ako to okolnosti dozvoljavaju:

(a) da poveća broj zaštićenih osoba;

(b) da proširi opseg pružene medicinske njege;

(c) da produži trajanje naknade u slučaju bolesti.

Članak 3.

1. Svaka država članica čije zakonodavstvo štiti zaposlene može, izjavom koja prati njezinu ratifikaciju, da privremeno isključi iz primjene ove Konvencije zaposlene u sektoru koji obuhvaća poljoprivredna zanimanja koji u vrijeme ratifikacije još nisu zaštićeni zakonodavstvom koje je usklađeno sa standardima ove Konvencije.

2. Svaka država članica koja je dala izjavu u skladu sa stavkom 1. ovog članka će navesti u svojim izvješćima o primjeni ove Konvencije, podnesenim prema članku 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, u kojoj mjeri se primjenjuju i predložene mjere u vezi s primjenom Konvencije u odnosu na zaposlene u sektoru koji obuhvaća poljoprivredna zanimanja i svaki napredak koji je možda postignut glede primjene Konvencije na takve zaposlene ili, ako nema promjena u izvješću, dostavit će sva odgovarajuća objašnjenja.

3. Svaka država članica koja je dala izjavu prema stavku 1. ovog članka će povećati broj zaštićenih zaposlenih u sektoru koji obuhvaća poljoprivredna zanimanja u opsegu i tempu kako to okolnosti dozvoljavaju.

Članak 4.

1. Svaka država članica koja ratificira ovu Konvenciju može, putem izjave uz ratifikaciju, isključiti iz primjene Konvencije:

(a) pomorce, uključujući morske ribare,

(b) javne službenike,

gdje su ove kategorije zaštićene posebnim programima koji osiguravaju ukupne naknade koje su najmanje ekvivalentne onima koje se zahtijevaju ovom Konvencijom.

2. Kada je na snazi izjava prema stavku 1. ovog članka, država članica može:

(a) isključiti osobe koje pripadaju kategoriji ili kategorijama isključenim iz primjene Konvencije iz broja osoba uzetih u obzir prilikom izračunavanja procenata navedenih u članku 5, točka (c); članak 10, točka (b); članak 11; članak 19, točka (b); i članak 20;

(b) isključiti osobe koje pripadaju kategoriji ili kategorijama isključenim iz primjene Konvencije, kao i supruge i djecu tih osoba, iz broja osoba uzetih u obzir prilikom izračunavanja procenata navedenog u članku 10, točka (c).

3. Svaka država članica koja je dala izjavu prema stavku 1. ovog članka može naknadno obavijestiti glavnog ravnatelja Međunarodnog ureda rada da prihvća obveze iz ove Konvencije u pogledu na kategoriju ili kategorije koje su isključene u vrijeme njezine ratifikacije.

Članak 5.

Svaka država članica čije zakonodavstvo štiti zaposlene može, prema potrebi, isključiti iz primjene ove Konvencije:

(a) osobe čije je zaposlenje povremene prirode;

(b) članove obitelji poslodavca koji žive u njegovoj kući, glede njihovog rada za njega;

(c) druge kategorije zaposlenih, koje ne smiju premašiti broj od 10 procenata svih zaposlenih osim onih koji su isključeni prema točkama (a) i (b) ovog članka.

Članak 6.

U svrhu usklađenosti s ovom Konvencijom, država članica može uzeti u obzir zaštitu ostvarenu putem osiguranja koje, iako nije postalo obvezno prema njezinom zakonodavstvu u vrijeme ratifikacije za osobe koje treba zaštititi:

(a) je pod nadzorom javnih vlasti ili je upravljano, u skladu s propisanim standardima, zajedničkim djelovanjem poslodavaca i djelatnika;

(b) pokriva znatan dio osoba čije zarade ne prelaze zarade kvalificiranog muškog djelatnika u manualnoj djelatnosti definiranoj u članku 22, stavku 6; i

(c) je u skladu s, u vezi sa drugim oblicima zaštite, gdje je to prikladno, s odredbama Konvencije.

Članak 7.

Pokrivene situacije uključuju:

(a) potrebu za medicinskom njegom kurativne prirode i, uz propisane uvjete, potrebu za medicinskom njegom preventivne prirode;

(b) nesposobnost za rad koja je ishod bolesti i koja uključuje obustavu zarade, kako je definirano državnim zakonodavstvom.

DIO II. MEDICINSKA NJEGA

Članak 8.

Svaka država članica će, uz propisane uvjete, osigurati da se zaštićenim osobama pruži medicinska njega, kurativne ili preventivne prirode, glede nepredviđenih situacija navedenih u točki (a) članka 7.

Članak 9.

Medicinska njega iz članka 8. će se pružati s ciljem održavanja, obnavljanja ili poboljšanja zdravlja zaštićene osobe i njezine radne sposobnosti i da se ispune osobne potrebe.

Članak 10.

Zaštićene osobe u slučaju nepredviđenih situacija navedenih u točki (a) članka 7 obuhvaćaju:

(a) sve zaposlene, uključujući šegrtе, te supruge i djecu takvih zaposlenika; ili

(b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva, koje čine najmanje 75 ukupnog ekonomski aktivnog stanovništva, i supruge i djeca osoba iz navedenih kategorija; ili

(c) propisane kategorije stanovnika koji čine najmanje 75% svih stanovnika.

Članak 11.

Kada je na snazi izjava data u skladu sa člankom 2, osobe zaštićene glede nepredviđenih situacija navedenih u točki (a) članka 7 obuhvaćaju:

(a) propisane kategorije zaposlenih, koje čine najmanje 25 procenata svih zaposlenih, te supruge i djecu zaposlenih iz navedenih kategorija; ili (b) propisane kategorije zaposlenih u industrijskim poduzećima, koji čine najmanje 50 procenata svih zaposlenih u industrijskim poduzećima, i supruge i djecu zaposlenih u navedenim kategorijama.

Članak 12.

Osobe koje primaju socijalnu pomoć za invalidnost, starost, smrt hranitelja ili nezaposlenost i, prema potrebi, supruge i djeca tih osoba, i dalje će biti zaštićene, uz propisane uvjete, glede nepredviđene situacije navedene u točki (a) članka 7.

Članak 13.

Medicinska njega iz članka 8. obuhvaća najmanje:

(a) negu liječnika opće prakse, uključujući kućne posjete;

(b) specijalističku negu u bolnicama za bolničke i izvanbolničke pacijente, kao i specijalističku negu koja može biti dostupna izvan bolnica;

(c) neophodne farmaceutske zalihe na recept od strane medicinskih ili drugih kvalificiranih djelatnika;

(d) hospitalizaciju po potrebi;

(e) stomatološku negu, kako je propisano; i

(f) medicinsku rehabilitaciju, uključujući nabavu, održavanje i obnavljanje protetskih i ortopedskih pomagala, kako je propisano.

Članak 14.

Kada je na snazi izjava data na temelju članka 2, medicinska njega iz članka 8. će sadržati najmanje:

(a) negu liječnika opće prakse, uključujući, gdje god je moguće, kućni posjet;

(b) specijalističku negu u bolnicama za bolničke i izvanbolničke pacijente, i, gdje god je moguće, specijalističku negu koja može biti dostupna izvan bolnica;

(c) neophodne farmaceutske zalihe na recept od strane medicinskih ili drugih kvalificiranih djelatnika; i

(d) hospitalizaciju po potrebi.

Članak 15.

Kada zakonodavstvo države članice uvjetuje pravo na zdravstvenu zaštitu iz članka 8. time da zaštićena osoba ili njen hranitelj ispunjavaju uvjet vezan za kvalifikacijsko razdoblje, uvjeti koji reguliraju kvalifikacijsko razdoblje će biti takvi da ne uskraćuju pravo na naknadu osobama koje inače pripadaju kategorijama zaštićenih osoba.

Članak 16.

1. Medicinska njega iz članka 8. se pruža tijekom čitavog trajanja nepredviđene situacije.

2. Kada korisnik prestane pripadati kategorijama zaštićenih osoba, dalje pravo na zdravstvenu negu u slučaju bolesti koja je započela dok je pripadao navedenim kategorijama se može ograničiti na propisani period koji ne može biti kraći od 26 tjedana, uz uvjet da medicinska njega ne prestaje dok korisnik i dalje prima naknadu u slučaju bolesti.

3. Ne dovodeći u pitanje odredbe stavka 2. ovog članka, trajanje zdravstvene njege se produžava za propisane bolesti za koje je priznato da podrazumijevaju produženu negu.

Članak 17.

Kada zakonodavstvo države članice zahtijeva od korisnika ili njegovog hranitelja sudjelovati u troškovima medicinske njege iz članka 8., pravila koja se odnose na takvu podjelu troškova će biti osmišljena tako da se izbjegnju poteškoće i da se ne dovede u pitanje učinkovitost medicinske i socijalne skrbi.

DIO III. NAKNADA U SLUČAJU BOLESTI

Članak 18.

Svaka država članica će osigurati zaštićenim osobama, pod propisanim uvjetima, pružanje naknade u slučaju bolesti za nepredviđenu situaciju navedenu u točki (b) članka 7.

Članak 19.

Osobe zaštićene u slučaju nepredviđene situacije propisane točkom (b) članka 7 obuhvaćaju:

(a) sve zaposlene, uključujući šegrtе; ili

(b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva, koje čine najmanje 75 procenata ukupnog ekonomski aktivnog stanovništva; ili

(c) sve stanovnike čija sredstva za vrijeme nepredviđene situacije ne prelaze granice propisane tako da budu u skladu s zahtjevima iz članka 24.

Članak 20.

Kada je izjava data na temelju članka 2. na snazi, osoba zaštićena glede nepredviđenih situacija navedenih u točki (b) članka 7 obuhvaćaju:

(a) propisane kategorije zaposlenih, koje čine najmanje 25 procenata svih zaposlenih; ili

(b) propisane kategorije zaposlenih u industrijskim poduzećima, koje čine najmanje 50% svih zaposlenih u industrijskim poduzećima.

Članak 21.

Naknada u slučaju bolesti iz članka 18. je periodična isplata i:

(a) kada su zaposleni ili kategorije ekonomski aktivnog stanovništva zaštićeni, bit će izračunata na takav način da bude u skladu sa zahtjevima čl. 22. i 23;

(b) kada su zaštićeni svi stanovnici čija sredstva za vrijeme nepredviđene situacije ne prelaze propisane granice, bit će izračunata na način da bude u skladu sa zahtjevima iz članka 24.

Članak 22.

1. U slučaju periodične isplate na koju se primjenjuje ovaj članak, stopa naknade, uvećana za iznos svih obiteljskih dodatka koji se isplaćuju tijekom nepredviđene situacije, će biti takva da dosegne standardnog korisnika, glede nepredviđene situacije iz članka 7. točka (b), najmanje 60 procenata ukupne prethodne zarade korisnika i iznosa bilo kog obiteljskog dodatka koji se plaća zaštićenoj osobi s istim porodičnim obvezama kao i standardni korisnik.

2. Dosadašnja primanja korisnika se obračunavaju prema propisanim pravilima, a ako su zaštićene osobe raspoređene u kategorije prema njihovim primanjima, njihova prethodna primanja se mogu obračunati iz osnovnih primanja kategorija kojima su te osobama pripadala.

3. Maksimalno ograničenje se može propisati za stopu naknade ili za zaradu koja se uzima u obzir za obračun naknade, uz uvjet da je maksimalna granica utvrđena tako da se poštuju odredbe stavka 1. ovog članka, pri čemu je prethodna zarada korisnika jednaka ili niža od plaće kvalificiranog muškog djelatnika.

4. Prethodna primanja korisnika, plaća kvalificiranog fizičkog djelatnika, naknade i svi obiteljski dodaci se obračunavaju na istom vremenskom osnovu.

5. Za ostale korisnike naknada će biti u razumnom odnosu sa naknadom za standardnog korisnika.

6. Za potrebe ovog članka, kvalificirani fizički radnik muškog spola je:

(a) monter ili tokar u proizvodnji strojeva koje nisu elektronski; ili

(b) osoba za koju se smatra da je tipična za kvalificiranu radnu snagu izabranu u skladu s odredbama sljedećeg stavka; ili

(c) osoba čija su primanja takva da su jednaka ili veća od zarade od 75 procenata svih zaštićenih osoba, takve zarade se utvrđuju na temelju godišnjih ili kraćih razdoblja kako se može propisati; ili

(d) osoba čija je zarada jednaka 125 procenata prosječne zarade svih zaštićenih osoba.

7. Osoba koja se smatra tipičnim za kvalificiranu radnu snagu u smislu točke (b) prethodnog stavka je osoba zaposlena u glavnoj skupini gospodarskih djelatnosti s najvećim brojem ekonomski aktivnih muških osoba zaštićenih u slučaju iz točke (b) članka 7. u području koje obuhvaća najveći broj takvih osoba; u tu svrhu će se koristiti Međunarodna standardna industrijska klasifikacija svih gospodarskih djelatnosti koju je usvojio Ekonomsko i socijalno vijeće Ujedinjenih naroda na svojoj sedmoj sjednici 27. kolovoza 1948. godine, s izmjenama i dopunama do 1968. i koje su navedene u Aneksu ove Konvencije, ili takva klasifikacija koja je u bilo koje vrijeme dalje izmijenjena i dopunjena.

8. Kada se stopa naknada razlikuje po regionima, kvalificirani fizički radnik može se odrediti za svaki region u skladu sa st. 6. i 7. ovog članka.

9. Plaća kvalificiranog manualnog djelatnika se utvrđuje na temelju stopa nadnica za uobičajene sate rada utvrđene kolektivnim ugovorima, ili u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, gdje je primjenjivo, ili običajima, uključujući

troškove - dnevnice ako ih ima; ako se te stope razlikuju po regionima, a ne primjenjuje se stavak 8. ovog članka, srednja stopa se uzima.

Članak 23.

1. U slučaju periodične isplate na koju se primjenjuje ovaj članak, stopa naknade, uvećana za iznos svih obiteljskih dodatka koji se isplaćuju tijekom nepredviđene situacije, će biti takva da dostiže standardnog korisnika, glede nepredviđene situacije iz članka 7. točka (b), najmanje 60 procenata od ukupne plaće običnog odraslog muškog djelatnika i od iznosa bilo kojeg obiteljskog dodatka koji se isplaćuje osobi zaštićenoj istim obiteljskim obvezama kao i standardni korisnik.

2. Plaća običnog odraslog muškog djelatnika, beneficija i svi obiteljski dodaci obračunavaju se na istom vremenskom osnovu.

3. Za ostale korisnike, naknada će imati razuman odnos sa naknadom standardnog korisnika.

4. U svrhu ovog članka, običan odrasli radnik, muškarac, će biti:

(a) osoba koja se smatra tipičnom za nekvalificirani rad u proizvodnji strojeva koje nisu elektronski; ili

(b) osoba koja se smatra tipičnom za nekvalificirani rad odabrano u skladu s odredbama sljedećeg stavka.

5. Osoba koja se smatra tipičnom za nekvalificirani rad u svrhu točke (b) prethodnog stavka je osoba zaposlena u većoj skupini ekonomskih djelatnosti s najvećim brojem ekonomski aktivnih muških osoba zaštićenih u slučaju iz točke (b) članka 7. u području koje obuhvaća najveći broj takvih osoba; u tu svrhu će se koristiti Međunarodna standardna industrijska klasifikacija svih gospodarskih djelatnosti koju je usvojio Ekonomsko i socijalno vijeće Ujedinjenih naroda na svojoj sedmoj sjednici 27. kolovoza 1948. godine, s izmjenama i dopunama do 1968. i koje su navedene u Aneksu ove Konvencije, ili takva klasifikacija koja je u bilo koje vrijeme dalje izmijenjena i dopunjena.

6. Kada se stopa naknada razlikuje po regionima, obični odrasli muški djelatnik može se odrediti za svaki region u skladu sa st. 4. i 5. ovog članka.

7. Plaća običnog odraslog muškog djelatnika se utvrđuje na temelju stopa nadnica za uobičajene sate rada utvrđene kolektivnim ugovorima, ili u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, gdje je primjenjivo, ili običajima, uključujući troškove - dnevnice ako ih ima; ako se te stope razlikuju po regionima, a ne primjenjuje se stavka 6. ovog članka, srednja stopa se uzima.

Članak 24.

U slučaju periodične isplate na koju se ovaj članak primjenjuje:

(a) stopa naknade se utvrđuje prema propisanoj skali ili skali koju utvrđuje nadležno javno tijelo u skladu s propisanim pravilima;

(b) takva stopa može biti smanjena samo do mjere u kojoj druga sredstva obitelji korisnika premašuju propisane značajne iznose ili značajne iznose koje je odredilo nadležno javno tijelo u skladu s propisanim pravilima;

(c) ukupna naknada i bilo koja druga sredstva, nakon odbitka značajnih iznosa navedenih u točki (b), će biti dovoljna za izdržavanja zdravlja i dostojanstva obitelji korisnika i neće biti manja od odgovarajuće naknade izračunate u skladu sa zahtjevima članka 23;

(d) smatrat će se da su odredbe točke (c) ispunjene ako ukupan iznos naknade u slučaju bolesti isplaćen po ovoj Konvenciji premašuje za najmanje 30 procenata ukupan iznos naknada koji bi se ostvario primjenom odredbi članka 23. i odredbe točke (b) članka 19.

Članak 25.

Kada zakonodavstvo države članice uvjetuje pravo na naknadu u slučaju bolesti iz članka 18. ispunjenjem kvalifikacijskog razdoblja od strane zaštićene osobe, uvjeti koji reguliraju kvalifikacijsko razdoblje bit će takvi da ne uskraćuju pravo na beneficije osobama koje inače spadaju u kategorije zaštićenih osoba.

Članak 26.

1. Naknada u slučaju bolesti iz članka 18. dodjeljuje se za vrijeme nepredviđene situacije: uz uvjet da se naknada može ograničiti na najmanje 52 tjedana u svakom slučaju nesposobnosti, kako je propisano.

2. Kada je na snazi izjava data u skladu sa člankom 2., odobravanje naknade u slučaju bolesti iz članka 18. može biti ograničena na najmanje 26 tjedana u svakom slučaju nesposobnosti, kako je propisano.

3. Kada zakonodavstvo članice predviđa da se naknada u slučaju bolesti ne isplaćuje za početno razdoblje obustave zarade, to razdoblje ne može biti duže od tri dana.

Članak 27.

1. U slučaju smrti osobe koja je primala, ili je ispunjavala uvjete za, naknadu u slučaju bolesti iz članka 18, naknada za sprovod će se, uz propisane uvjete, isplatiti njegovim nadživjelim, bilo kojoj drugoj izdržavanoj osobi ili osobi koja je snosila troškove sprovoda.

2. Država članica može odstupiti od odredbe stavka 1. ovog članka kada:

(a) prihvati obveze iz Dijela IV Konvencije o invalidskim, starosnim i obiteljskim naknadama, 1967.;

(b) u svom zakonodavstvu predvidi novčanu naknadu u slučaju bolesti po stopi od najmanje 80 procenata zarade zaštićenih osoba; i

(c) većina zaštićenih osoba je pokrivena dobrovoljnim osiguranjem koje je pod nadzorom javnih vlasti i koje osiguravaju naknadu za sprovod.

DIO IV. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 28.

1. Naknada na koju bi zaštićene osobe inače imale pravo u skladu s ovom Konvencijom može se suspendirati u takvoj mjeri kako se to može propisati:

(a) sve dok je dotična osoba odsutna s teritorija države članice;

(b) sve dok treća strana obeštećuje dotičnu osobu za nepredviđenu situaciju, do visine obeštećenja;

(c) kada je dotična osoba podnijela lažni zahtjev;

(d) ako je nepredviđena situacija prouzročena kaznenim djelom koje je počinila dotična osoba;

(e) ako je nepredviđena situacija prouzrokovana ozbiljnim i namjernim lošim ponašanjem dotične osobe;

(f) kada dotična osoba, bez valjanog razloga, zanemari iskoristiti medicinsku njegu ili rehabilitacijske usluge koje su mu stavljene na raspolaganje, ili se ne pridržava pravila propisanih za provjeru nastanka ili trajanja nepredviđene situacije ili za ponašanje korisnika;

(g) u slučaju naknade u slučaju bolesti iz članka 18., sve dok se dotična osoba izdržava o javnom trošku ili o trošku ustanove ili službe socijalnog osiguranja; i

(h) u slučaju naknade u slučaju bolesti iz članka 18, sve dok dotična osoba prima drugu novčanu naknadu iz socijalnog osiguranja, osim obiteljske naknade, uz uvjet da dio naknade koji je suspendiran ne prelazi drugu naknadu.

2. U propisanim slučajevima i granicama, dio naknade koja inače dospije će se isplatiti izdržanim osobama dotične osobe.

Članak 29.

1. Svaki podnositelj zahtjeva će imati pravo na žalbu u slučaju da mu se odbije naknada ili na prigovor na njezinu kvalitetu ili količinu.

2. Kada se prilikom primjene ove Konvencije vladinom odjeljenju odgovornom zakonodavnom tijelu povjeri upravljanje medicinskom njegom, pravo na žalbu propisano stavkom 1. ovog članka se može zamijeniti pravom da odgovarajuće tijelo ispita pritužbu u vezi sa odbijanjem medicinske njege ili kvalitetom pružene njege.

Članak 30.

1. Svaka država članica će prihvatiti opću odgovornost za propisno osiguranje naknada koje se osiguravaju u skladu sa ovom Konvencijom i poduzeće sve potrebne mjere u tu svrhu.

2. Svaka država članica će prihvatiti opću odgovornost za pravilno upravljanje institucijama i službama na koje se odnosi primjena ove Konvencije.

Članak 31.

Kada upravljanje nije povjereno instituciji koju reguliraju javno tijelo ili vladinom odjelu odgovornom zakonodavnom tijelu:

(a) predstavnici zaštićenih osoba će sudjelovati u upravljanju pod propisanim uvjetima;

(b) nacionalno zakonodavstvo će, gdje odgovara, propisati učešće predstavnika poslodavaca;

(c) nacionalno zakonodavstvo može također odlučiti o učešću predstavnika javnih tijela.

Članak 32.

Svaka država članica će, na svom teritoriju, osigurati osobama koje nisu državljani, a koje u toj državi inače borave ili rade tretman jednak tretmanu svojih državljana glede prava na naknade predviđene ovom Konvencijom.

Članak 33.

1. Država članica:

(a) koja je prihvatila obveze ove Konvencije, a da nije iskoristila izuzetke i oslobađanja predviđene čl. 2. i 3.,

(b) koja pruža sveukupno veće naknade od onih predviđenih ovom Konvencijom i čiji ukupni relevantni izdaci za medicinsku njegu i naknade u slučaju bolesti iznose najmanje 4 procenta njenog nacionalnog dohotka, i

(c) koja ispunjava najmanje dva od tri sljedeća uvjeta:

(i) pokriva procenat ekonomski aktivnog stanovništva koji je najmanje deset bodova viši od procenta koji se zahtijeva člankom 10. točka (b) i člankom 19. točka (b), ili postotak svih stanovnika koji je najmanje deset bodova viši od procenta koji se zahtijeva člankom 10. točka (c),

(ii) pruža medicinsku njegu kurativne i preventivne prirode znatno višeg standarda od one propisane člankom 13.,

(iii) pruža naknadu u slučaju bolesti koja odgovara procentu najmanje deset bodova višem nego što je propisano čl. 22. i 23., može, nakon konzultacija sa najrepresntativnijim organizacijama poslodavaca i djelatnika, gdje takve postoje, da privremeno odstupa od posebnih odredbi Dijelova II i III ove Konvencije pod uslovom da takvo odstupanje neće u osnovi umanjiti niti narušiti bitne garancije ove Konvencije.

2. Svaka država članica koja je izvršila takvo odstupanje će u svojim izvješćima o primjeni ove Konvencije, dostavljenim prema članku 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, navesti stavak svog zakona i prakse u pogledu takvog odstupanja i svaki napredak postignut ka potpunoj primjeni odredbi Konvencije.

Članak 34.

Ova Konvencija se ne primjenjuje na:

(a) nepredviđene situacije koje nastanu prije stupanja na snagu Konvencije za dotičnu državu članicu;

(b) naknade u nepredviđenim situacijama koje nastanu nakon stupanja na snagu Konvencije za dotičnu državu članicu u onoj mjeri u kojoj prava na takve naknade proizlaze iz razdoblja koja prethode tom datumu.

DIO V. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 35.

Ova Konvencija revidira Konvencije o osiguranju u slučaju bolesti (industrija) iz 1927. godine i Konvencije o osiguranju u slučaju bolesti (poljoprivreda) iz 1927. godine.

Članak 36.

1. U skladu sa odredbama članka 75. Konvencije o socijalnom osiguranju (minimalni standardi) iz 1952. godine, dio III te Konvencije i relevantne odredbe drugih njenih dijelova će se prestati primjenjivati na bilo koju državu članicu koja je ratificirala ovu Konvenciju od datuma na koji ova Konvencija postane obavezujuća za tu državu članicu i nijedna izjava prema članku 3. neće biti na snazi.

2. Prihvatanje obveza iz ove Konvencije, uz uvjet da nijedna izjava prema članku 3. nije na snazi, će se smatrati prihvatanjem obveza iz Dijela III Konvencije o socijalnom osiguranju (minimalni standardi) iz 1952. godine i relevantnih odredbi njenih ostalih dijelova, u svrhu članka 2. navedene Konvencije.

Članak 37.

Ako bilo koja Konvencija, koju Konferencija može naknadno da usvoji, u vezi s bilo kojim temom ili temama kojima se bavi ova Konvencija, tako predviđa, odredbe ove Konvencije koje mogu biti propisane u navedenoj Konvenciji će se prestati primjenjivati na bilo koju državu članicu koja je ratificirala navedenu Konvenciju od datuma na koji navedena Konvencija stupa na snagu za tu državu članicu.

Članak 38.

Službene ratifikacije ove Konvencije bit će priopćene glavnog ravnatelja Međunarodnog ureda rada radi registracije.

Članak 39.

1. Ova Konvencija je obavezujuća samo za one države članice Međunarodne organizacije rada čija ratifikacija bude registrirana kod glavnog ravnatelja.

2. Ona će stupiti na snagu 12 mjeseci od datuma kada glavni ravnatelj registruje ratifikaciju dvije države članice.

3. Poslije toga, ova će Konvencija stupiti na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od datuma registracije njezine ratifikacije.

Članak 40.

1. Država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju je može otkazati po isteku razdoblja od deset godina od datuma prvobitnog stupanja na snagu Konvencije, aktom dostavljenim glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije. Takvo otkazivanje neće stupiti na snagu dok ne prođe razdoblje od jedne godine od datuma registracije.

2. Svaka država članica koja je ratificirala ovu Konvenciju, a koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg razdoblja navedenog u prethodnom stavku, ne ostvari pravo otkaza predviđeno ovim člankom, bit će obvezana novim desetogodišnjim razdobljem, i prema tome, moći će da otkaze ovu Konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg razdoblja uz uvjete predviđene ovim člankom.

Članak 41.

1. Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda obavještava sve države članice Međunarodne organizacije rada o registracijama

svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Kada bude obavještavao države članice Organizacije o registraciji druge ratifikacije o kojoj je obaviješten, glavni ravnatelj će skrenuti pozornost državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu Konvencije.

Članak 42.

Generalni direktor Međunarodne kancelarije rada će dostaviti Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija radi registracije, prema članu 102. Povelje Ujedinjenih nacija, potpune podatke u pogledu svih ratifikacija i svih akata o otkazima Konvencije koje je registrovao prema odredbama prethodnih članova.

Članak 43.

Kada god bude smatralo da je to neophodno, Upravno tijelo Međunarodnog ureda rada će podnijeti Glavnoj konferenciji izvješće o primjeni ove Konvencije i ispitat će je li potrebno da se stavi na dnevni red Konferencije pitanje njezine potpune ili djelomične revizije.

Članak 44.

1. Ako Konferencija usvoji novu Konvenciju čiji je predmet potpuna ili djelomična revizija ove Konvencije, osim ako nova Konvencija ne propisuje drugačije:

(a) ratifikacija od strane jedne države članice nove Konvencije, čiji je predmet revizija, uključila bi ipso jure neposredno otkazivanje ove Konvencije, bez obzira na gore navedeni članak 40., ako i kada nova Konvencija čiji je predmet revizija stupa na snagu;

(b) od datuma stupanja na snagu nove Konvencije, čiji je predmet revizija, ova Konvencija prestaje biti otvorena za ratifikaciju od strane članica.

2. Ova Konvencija će ostati u svakom slučaju na snazi u svojoj stvarnoj formi i sadržini za one države članice koje su je ratificirale, a koje nisu ratificirale Konvenciju čiji je predmet revizija.

Članak 45.

Engleska i francuska verzija teksta ove Konvencije su jednako mjerodavne.

ANEKS

MEĐUNARODNA STANDARDNA INDUSTRIJSKA KLASIFIKACIJA SVIH GOSPODARSKIH DJELATNOSTI (Revizija 4)*

Odjeljak A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov

Područje Opis

01 Biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti u vezi s njima

02 Šumarstvo i sječa drva

03 Ribolov i akvakultura

Odjeljak B Vađenje ruda i kamena

Područje Opis

05 Vađenje ugljena i lignita

06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina

07 Vađenje metalnih ruda

08 Vađenje ostalih ruda i kamena

09 Pomoćne uslužne djelatnosti u vađenju ruda i kamena

Odjeljak C. Proizvodnja

Područje Opis

10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda

11 Proizvodnja pića

12 Proizvodnja duhanskih proizvoda

13 Proizvodnja tekstila

14 Proizvodnja odjeće

15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda
16 Proizvodnja drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira
18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda
20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda
21 Proizvodnja farmaceutskih produkata, medicinskih hemikalija i biljnih proizvoda
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda
24 Proizvodnja baznih metala
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašine i opreme
26 Proizvodnja računalskih, elektronskih i optičkih proizvoda
27 Proizvodnja električne opreme
28 Proizvodnja strojeva i uređaja, n.d.
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica
30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava
31 Proizvodnja namještaja
32 Ostala proizvođačka industrija
33 Popravka i instaliranje strojeva i opreme

Odjeljak D Snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom

Područje Opis

35 Snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom

Odjeljak E Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije

Područje Opis

36 Sakupljanje, pročišćavanje i snabdijevanje vodom
37 Uklanjanje otpadnih voda
38 Sakupljanje otpada, djelatnosti obrade i zbrinjavanja otpada; reciklaža materijala
39 Djelatnosti sanacije okoliša te ostale djelatnosti upravljanja otpadom

Odjeljak F Izgradnja

Područje Opis

41 Gradnja građevina visokogradnje
42 Gradnja građevina niskogradnje
43 Specijalizovane građevinske djelatnosti

Odjeljak G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala

Područje Opis

45 Trgovina na veliko i na malo motornim vozilima i motociklima; popravak motornih vozila i motocikala
46 Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima
47 Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima

Odjeljak H. Prijevoz i skladištenje

Područje Opis

49 Kopneni prijevoz i cjevovodni transport
50 Vodeni prijevoz
51 Vazdušni prijevoz
52 Skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu
53 Poštanske i kurirske djelatnosti

Odjeljak I. Usluge smještaja i prehrane

Područje Opis

55 Smještaj
56 Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića

Odjeljak J Informacije i komunikacija

Područje Opis

58 Nakladnička djelatnost
59 Proizvodnja filmova, video i televizijskog programa, djelatnosti snimanja zvučnih zapisa i izdavanja glazbenih zapisa
60 Programiranje i emitovanje programa
61 Telekomunikacije
62 Računalsko programiranje, savjetovanje i djelatnosti u vezi s njima
63 Informacijske uslužne djelatnosti

Odjeljak K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja

Područje Opis

64 Financijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova
65 Osiguranje, reosiguranje i mirovinski fondovi, osim obveznog socijalnog osiguranja
66 Pomoćne djelatnosti kod finansijskih usluga i djelatnosti osiguranja

Odjeljak L Poslovanje nekretninama

Područje Opis

68 Poslovanje nekretninama

Sekcija M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti

Područje Opis

69 Pravne i računovodstvene aktivnosti
70 Upravljačke djelatnosti; savjetovanje u vezi s upravljanjem
71 Arhitektonske i inženjerske djelatnosti; tehničko ispitivanje i analizu
72 Znanstveno istraživanje i razvoj
73 Promocija (reklama i propaganda) i istraživanje tržišta
74 Ostale stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
75 Veterinarske djelatnosti

Odjeljak N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti

Područje Opis

77 Djelatnosti iznajmljivanja i davanja u zakup (leasing)
78 Djelatnosti zapošljavanja
79 Turističke agencije, turoperator, rezervacijske usluge te djelatnosti u vezi s njima
80 Zaštitne i istražne djelatnosti
81 Usluge u vezi s upravljanjem i održavanjem zgrada te djelatnosti uređenja i održavanja zelenih površina
82 Uredske administrativne i pomoćne djelatnosti te ostale poslovne pomoćne djelatnosti

Odjeljak O Javna uprava i odbrana; obvezno socijalno osiguranje

Područje Opis

84 Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje

Odjeljak P. Obrazovanje

Područje Opis

85 Obrazovanje

Odjeljak Q DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE SKRBI

Područje Opis

86 Djelatnosti zdravstvene zaštite
87 Djelatnosti socijalne skrbi u ustanovama sa smještajem
88 Djelatnosti socijalne skrbi bez smještaja

Odjeljak R Umjetnost, zabava i rekreacija

Područje Opis

90 Kreativne, umjetničke i zabavne aktivnosti
91 Knjižnice, arhivi, muzeji i ostale kulturne djelatnosti
92 Djelatnosti kockanja i kladenja
93 Sportske, zabavne i rekreacijske djelatnosti

Odjeljak S Ostale uslužne djelatnosti

Područje Opis

- 94 Djelatnost članskih organizacija
- 95 Popravlak računala i predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo
- 96 Ostale osobne uslužne aktivnosti

Odjeljak T Djelatnosti kućanstva kao poslodavaca; kućanstva koja proizvode različita dobra i vrše različite usluge za vlastite potrebe

Područje Opis

- 97 Djelatnosti kućanstva kao poslodavaca koji zapošljavaju posluđu
- 98 Djelatnosti privatnih kućanstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe

Odjeljak U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela

Područje Opis

- 99 Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela
- * Napomena: U skladu sa čl. 22. stavak (7) i 23. stavak (5) Konvencije, njen originalni Aneks je ažuriran izmijenjenom i dopunjenom verzijom Međunarodne standardne industrijske klasifikacije svih gospodarskih djelatnosti (ISIC) Rev. 4, kako je odobrila Statističko povjerenstvo Ekonomskog i socijalnog vijeća UN-a u ožujku 2006. (Statistički radovi, serija M br. 4, Rev. 4 - potpuni tekst na <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/isic-4.asp>).

Vidi povezano

Ustav

Ustav članak 22.

Ključne informacije

Konvencija o medicinskoj njezi i naknadama u slučaju bolesti (stupanje na snagu: 27. svibnja 1972.)

Usvajanje: Ženeva, 53. zasjedanje MOR-a (25. lipnja 1969.)

Status: Ažuriran dokument (Tehnička konvencija).

Konvencija se može otkazati: 27. svibnja 2032. do 27. svibnja 2033.

P155 - Protokol iz 2002. godine uz Konvenciju o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine

Preambula

Glavna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvalo Upravno tijelo Međunarodnog ureda rada i koja se sastala 3. lipnja 2002. godine na svojem 90. zasjedanju,

uzimajući u obzir članak 11. Konvencije o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine (u daljnjem tekstu: "Konvencija"), u kojem se osobito naglašava:

"S ciljem provedbe politike navedene u članku 4. ove Konvencije, nadležno tijelo ili tijela osigurati će postupno izvršavanje sljedećih zadaća:

(c) utvrđivanje i primjenu postupaka kojima poslodavci i, prema potrebi, ustanove osiguranja i drugi neposredno zainteresirani subjekti prijavljuju ozljede na radu i profesionalne bolesti, kao i izradu godišnjih statistika o ozljedama na radu i profesionalnim bolestima;

(e) godišnje objavljivanje podataka o mjerama poduzetima u skladu s politikom navedenom u članku 4. ove Konvencije te o ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i drugim oštećenjima zdravlja koja nastanu tijekom rada ili u vezi s radom",

te

imajući u vidu potrebu jačanja postupka evidentiranja i prijavljivanja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti, kao i potrebu unaprjeđenja usklađenosti sustava za evidentiranje i prijavljivanje ozljeda na radu i profesionalnih bolesti radi

utvrđivanja njihovih uzroka i uspostave preventivnih mjera, nakon što je odlučila usvojiti određene prijedloge koji se odnose na evidentiranje i prijavljivanje ozljeda na radu i profesionalnih bolesti, što predstavlja petu točku dnevnog reda zasjedanja, smatrajući da ti prijedlozi trebaju poprimiti oblik Protokola uz Konvenciju o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine, usvaja 20. lipnja 2002. godine sljedeći Protokol, koji će nositi naziv Protokol iz 2002. godine uz Konvenciju o zaštiti i zdravlju na radu iz 1981. godine.

I. DEFINICIJE

Članak 1.

Za potrebe ovoga Protokola:

(a) izraz "ozljeda na radu" odnosi se na događaj nastao kao posljedica obavljanja posla ili koji se dogodio na radnom mjestu, a koji je prouzročio ozljedu sa smrtnim ishodom ili bez njega;

(b) izraz "profesionalna bolest" odnosi se na svaku bolest nastalu kao rezultat izloženosti rizičnim čimbenicima koji se javljaju pri obavljanju radnih zadataka;

(c) izraz "opasan događaj" odnosi se na sve lako prepoznatljive slučajeve utvrđene odredbama nacionalnog zakonodavstva, a koji mogu prouzročiti ozljedu ili bolest osobama na radnom mjestu ili na javnim mjestima;

(d) izraz "nesreća na radu" ili "s radnog mjesta" odnosi se na nesreću koja rezultira smrću ili ozljedom, a koja se dogodi na radu ili s radnog mjesta, i to do ili od:

i) glavnog ili sporednog prebivališta radnika; ili

ii) mjesta na kojem radnik uobičajeno uzima obrok; ili

iii) mjesta na kojem radnik uobičajeno prima svoju plaću.

II. SUSTAVI EVIDENTIRANJA I PRIJAVLJIVANJA

Članak 2.

Nadležno tijelo vlasti će, putem zakona ili drugih propisa ili na drugi način u skladu s nacionalnim uvjetima i praksom, te uz savjetovanje s najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika, uspostaviti i periodično preispitivati zahtjeve i postupke za:

- evidentiranje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i, prema potrebi, opasnih događaja, nesreća na radu ili s radnog mjesta te slučajeva za koje se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti; i

- prijavljivanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i, prema potrebi, opasnih događaja, nesreća na radu ili s radnog mjesta te slučajeva za koje se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti.

Članak 3.

Zahtjevi i postupci za evidentiranje trebaju uključivati sljedeće:

(a) odgovornost poslodavca:

(i) da evidentira ozljede na radu, profesionalne bolesti i, prema potrebi, opasne događaje, nesreće na radu ili s radnog mjesta te slučajeve za koje se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti;

(ii) da obavijesti radnike ili njihove predstavnike o sustavu evidentiranja;

(iii) da osigura odgovarajuće čuvanje tih podataka i njihovo korištenje radi uspostave preventivnih mjera; i

(iv) da ne poduzima nikakve mjere odmazde ili stegovne mjere protiv radnika zbog prijavljivanja ozljeda na radu, profesionalne bolesti, opasnog događaja, nesreće na radu ili s radnog mjesta te slučajeva za koje se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti;

(b) podatke koji se evidentiraju;

(c) razdoblje čuvanja tih evidencija; i

(d) mjere za osiguravanje povjerljivosti osobnih i medicinskih podataka kojima raspolaže poslodavac, u skladu s nacionalnim zakonima i propisima te uvjetima i praksom.

Članak 4.

Zahtjevi i postupci za prijavljivanje trebaju utvrditi sljedeće:

(a) odgovornost poslodavca:

(i) da nadležnim tijelima vlasti ili drugim nadležnim tijelima prijavi ozljede na radu, profesionalne bolesti i, prema potrebi, opasne događaje, nesreće na putu do ili s radnog mjesta te slučajeve za koje se sumnja da je riječ o profesionalnoj bolesti;

(ii) da obavijesti radnike ili njihove predstavnike o prijavljenim slučajevima;

(b) da, prema potrebi, sklopi sporazume o prijavljivanju ozljeda na radu i profesionalnih bolesti s osiguravajućim zavodima, službama medicine rada, liječnicima i drugim nadležnim tijelima;

(c) da utvrdi kriterije prema kojima se ozljede na radu, profesionalne bolesti i, prema potrebi, opasni događaji, nesreće na putu do ili s radnog mjesta te slučajeve za koje se pretpostavlja da je riječ o profesionalnoj bolesti prijavljuju; i

(d) da utvrdi rok za prijavljivanje.

Članak 5.

Prijava mora sadržavati podatke o:

- poduzeću, njegovoj lokaciji i poslodavcu;

- prema potrebi, ozlijeđenim osobama te naravi ozljede ili bolesti; i

- radnom mjestu, okolnostima pod kojima se dogodila ozljeda ili opasan događaj te, u slučaju profesionalne bolesti, okolnostima pod kojima je došlo do ugrožavanja zdravlja.

III. DRŽAVNA STATISTIKA

Članak 6.

Svaka država koja ratificira ovaj Protokol objavljivat će, na temelju prijava i drugih dostupnih podataka, godišnje statističke podatke sastavljene tako da budu reprezentativni za zemlju u cjelini, u vezi s ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i, prema potrebi, opasnim događajima te nesrećama na putu do ili s radnog mjesta, kao i njihove analize.

Članak 7.

Statistički podaci utvrđuju se prema klasifikacijskim shemama koje su kompatibilne s najnovijim relevantnim međunarodnim shemama uspostavljenim pod pokroviteljstvom Međunarodne organizacije rada ili drugih nadležnih međunarodnih organizacija.

Članak 3.

Daje se ovlaštenje ministru vanjskih poslova Bosne i Hercegovine da potpiše Instrumente o pristupanju ovim konvencijama i protokolu.

Članak 4.

Ova Odluka će biti objavljena u "Službenome glasniku BiH - Međunarodni ugovori" na hrvatskome, srpskom i bosanskom jeziku i stupa na snagu danom objave.

Број 01-50-1-2342-37/26

3. rujna 2026. godine

Sarajevo

Predsjedatelj

Dr. Denis Bećirović, v. r.

DIO IV. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 8.

1. Država članica može ratificirati ovaj Protokol istodobno s ratifikacijom Konvencije ili u bilo kojem trenutku nakon njezine ratifikacije, tako što će službeno priopćiti svoju ratifikaciju Protokola glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije.

2. Protokol stupa na snagu 12 mjeseci nakon što glavni ravnatelj registrira ratifikacije dviju država članica. Nakon toga, Protokol stupa na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od dana registracije njezine ratifikacije od strane glavnog ravnatelja, a Konvencija postaje obvezujuća za tu državu članicu zajedno s odredbama članka 1. do 7. ovog Protokola.

Članak 9.

1. Svaka država članica koja ratificira ovaj Protokol može ga otkazati u bilo kojem trenutku kada se Konvencija može otkazati u skladu s člankom 25. Konvencije, putem akta koji se dostavlja glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije.

2. Otkazivanje Konvencije u skladu s njezinim člankom 25. od strane države članice koja je ratificirala ovaj Protokol podrazumijeva ipso jure otkazivanje ovog Protokola.

3. Svako otkazivanje ovog Protokola u skladu s stavcima 1. ili 2. stupa na snagu za svaku državu članicu dvanaest mjeseci od dana registracije njezina otkazivanja.

Članak 10.

- Glavni ravnatelj Međunarodne organizacije rada obavijestit će sve države članice o registraciji svih ratifikacija i otkaza koje su mu dostavile države članice.

- Prilikom obavještanja država članica o registraciji druge ratifikacije potrebne za stupanje Konvencije na snagu, glavni ravnatelj će skrenuti pažnju svih država članica na datum stupanja na snagu ovog Protokola.

Članak 11.

Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada priopćuje glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, radi registracije u skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, sve podatke o ratifikacijama i otkazima koje je registrirao u skladu s prethodnim člancima.

Članak 12.

Engleska i francuska verzija ovog Protokola jednako su mjerodavne.

На основу члана V 3. д) Устава Босне и Херцеговине и сагласности Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (Одлука ПСБиХ број 01,02-21-1-1584/26 од 30. јуна 2026. године), Председништво Босне и Херцеговине, на 31. редовној сједници, одржаној 3. септембра 2026. године, донијело је

ОДЛУКУ О РАТИФИКАЦИЈИ ПЕТ КОНВЕНЦИЈА И ПРОТОКОЛА МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ РАДА

Члан 1.

Ратификује се пет конвенција и протокол Међународне организације рада:

1. Ц170 - Конвенција о хемикалијама из 1990. године (бр. 170);
2. Ц167 - Конвенција о безбједности и здрављу у грађевинарству из 1988. године (бр. 167);
3. Ц160 - Конвенција о статистици рада из 1985. године (бр. 160);
4. Ц152 - Конвенција о заштити и здрављу на раду (лучки радници) из 1979. године (бр. 152);
5. Ц130 - Конвенција о медицинској њези и накнадама у случају болести из 1969. године (бр. 130);
6. П155 - Протокол из 2002. године уз Конвенцију о заштити и здрављу на раду из 1981. године;

Члан 2.

Текст конвенција и протокола у преводу гласи:

Ц170 - Конвенција о хемикалијама из 1990. године (бр. 170)

Преамбула

Генерална конференција Међународне организације рада,

коју је у Женеви сазвало Управно тијело Међународне канцеларије рада и која се састала на свом 77. засједању 6. јуна 1990. године,

подсјећајући на релевантне међународне конвенције и препоруке о раду, а посебно на Конвенцију и препоруку о заштити од тровања бензолом из 1971. године, Конвенцију и препоруку о професионалним канцерогеним обољењима из 1974. године, Конвенцију и препоруку о радној околини (загађење ваздуха, бука и вибрације) из 1977. године, Конвенцију и препоруку о заштити и здрављу на раду из 1981. године, Конвенцију и препоруку о Конвенција о службама медицине рада, из 1985. године, Конвенцију и препоруку о азбесту из 1986. године и листу професионалних болести, са измјенама и допунама из 1980. године, приложену уз Конвенцију о накнадама у случају повреде на раду,

напомињући да заштита радника од штетних ефеката хемикалија такође побољшава и заштиту шире јавности и животне средине,

напомињући да радници имају потребу и право на информације о хемикалијама које користе на раду,

сматрајући да је неопходно спријечити или смањити учесталост болести и повреда на раду изазваних хемикалијама тако што ће се:

(а) обезбједити да се обавља процјена свих хемикалија како би се утврдиле њихове опасности;

(б) пружити послодавцима механизам да од добављача добију информације о хемикалијама које се користе на раду како би могли спровести ефикасне програме заштите радника од хемијских опасности;

(ц) пружити информације радницима о хемикалијама на њиховим радним мјестима и о одговарајућим превентивним мјерама како би могли ефикасно учествовати у заштитним програмима;

(д) успоставити принципи за такве програме како би се осигурало да се хемикалије користе безбједно,

имајући у виду потребу за сарадњом у оквиру Међународног програма о хемијској безбједности између Међународне организације рада, Програма Уједињених нација за животну средину и Свјетске здравствене организације, као и са Организацијом за храну и пољопривреду Уједињених нација и Организацијом Уједињених нација за индустријски развој, а узимајући у обзир релевантне инструменте, кодексе и смјернице које су ове организације објавиле,

након што је одлучила да усвоји одређене приједлоге у погледу заштите током употребе хемикалија на раду, што је пета тачка дневног реда овог засједања,

након што је одлучила да ови приједлози треба да добију облик међународне конвенције;

усваја овог 25. јуна 1990. године следећу Конвенцију, која се назива Конвенција о хемикалијама из 1990. године

ДИО I. ОПИС И ДЕФИНИЦИЈЕ

Члан 1.

1. Ова Конвенција се примјењује на све гране привредне дјелатности у којима се користе хемикалије.

2. Надлежни орган државе чланице која ратификује ову Конвенцију, након консултација са најрепрезентативнијим заинтересованим организацијама послодаваца и радника, а на основу процјене укључених опасности и заштитних мјера које треба примјенити:

(а) може да искључи одређене гране привредне дјелатности, предузећа или производе из примјене Конвенције или појединих њених одредби;

(и) када се појаве посебни проблеми суштинске природе; и

(ии) када укупна заштита која се пружа у складу са државним правом и праксом није мања у односу на ону која би била резултат потпуне примјене одредби ове Конвенције;

(б) ће донијети посебне одредбе за заштиту повјерљивих информација чије би откривање конкуренту могло нанијети штету послодавчевом пословању све док тиме не буду угрожени сигурност и здравље радника.

3. Ова Конвенција се не примјењује на предмете који неће изложити раднике опасној хемикалији под нормалним или разумно предвидивим условима употребе.

4. Ова Конвенција се не примјењује на организме, али се примјењује на хемикалије изведене из организама.

Члан 2.

За потребе ове Конвенције:

(а) израз **хемикалије** означава хемијске елементе и једињења и њихове смјеше, природне или синтетичке;

(б) израз **опасна хемикалија** укључује сваку хемикалију која је класификована као опасна у складу са чланом 6. или за коју постоје релевантне информације које указују да је хемикалија опасна;

(ц) израз **употреба хемикалија на раду** означава сваку радну активност која може да изложи радника хемикалији, укључујући:

(и) производњу хемикалија;

(ии) руковање хемикалијама;

(иии) складиштење хемикалија;

(ив) транспорт хемикалија;

(в) одлагање и третман отпадних хемикалија;

(ви) испуштање хемикалија које су резултат радних активности;

(ви) одржавање, поправку и чишћење опреме и контејнера за хемикалије;

(а) израз **ране привредне дјелатности** означава све гране у којима су радници запослени, укључујући јавну службу;

(б) израз **артикал** означава предмет који је обликован у одређени облик или дизајн током своје производње или који је у свом природном облику, а чија употреба у том облику у цијелости или дјеломично зависи од његовог облика или дизајна;

(ц) израз **представници радника** означава лица која су као таква призната државним законом или праксом, у складу са Конвенцијом о представницима радника из 1971. године

ДИО II. ОПШТИ ПРИНЦИПИ

Члан 3.

Најрепрезентативније заинтересоване организације послодаваца и радника ће се консултовати о мјерама које треба предузети да би се примениле одредбе ове Конвенције.

Члан 4.

У свјетлу државних услова и праксе и уз консултације са најрепрезентативнијим организацијама послодаваца и радника, свака држава чланица ће формулисати, спроводити и периодично ревидирати усклађену политику о безбједности приликом употребе хемикалија на раду.

Члан 5.

Надлежни орган ће имати овлашћење, ако је то оправдано из сигурносних и здравствених разлога, да забрани или ограничи употребу одређених опасних хемикалија, или да захтијева претходно обавјештење и одобрење прије употребе таквих хемикалија.

ДИО III. КЛАСИФИКАЦИЈА И ПОВЕЗАНЕ МЈЕРЕ

Члан 6.

СИСТЕМИ КЛАСИФИКАЦИЈЕ

1. У складу са државним или међународним стандардима, надлежни орган или орган којег је надлежни орган одобрио или признао, успоставља системе и посебне критеријуме одговарајуће за класификацију свих хемикалија према врсти и степену њихове својствене физичке и опасности по здравље и за процјену релевантности информација потребних за утврђивање да ли је хемикалија опасна.

2. Опасна својства смјеша које са састоје од двије или више хемикалија се могу утврдити процјенама заснованим на својственим опасностима њихових саставних хемикалија.

3. У случају транспорта, такви системи и критеријуми ће узети у обзир Препоруке Уједињених нација о транспорту опасних терета.

4. Класификациони системи и њихова примјена ће се прогресивно проширивати

Члан 7.

СТАВЉАЊЕ ЕТИКЕТЕ И ОЗНАЧАВАЊЕ

1. Све хемикалије морају бити означене тако да се укаже на њихов идентитет.

2. На опасне хемикалије ће се додатно ставити етикета, на начин који је лако разумљив радницима, како би се пружиле битне информације о њиховој класификацији, опасностима које оне представљају и мјерама предострожности које треба поштовати.

3.

(1) Услове за обиљежавање или означавање хемикалија из ст. 1. и 2. овог члана утврђује надлежни орган, односно

тијело које је надлежни орган одобрио или признао, у складу са државним или међународним стандардима.

(2) У случају транспорта, ти захтјеви ће узети у обзир Препоруке Уједињених нација о транспорту опасне робе.

Члан 8.

БЕЗБЈЕДНОСНО-ТЕХНИЧКИ ЛИСТОВИ ЗА ХЕМИКАЛИЈЕ

1. За опасне хемикалије, послодавцима се достављају безбједносно-технички листови хемикалија који садрже детаљне битне информације о њиховом идентитету, добављачу, класификацији, опасностима, мјерама предострожности и процедурама за хитне случајеве.

2. Критеријуме за припрему безбједносно-техничких листова хемикалија утврђује надлежни орган, или тијело које је надлежни орган одобрио или признао, у складу са државним или међународним стандардима.

3. Хемијски или уобичајени назив који се користи за њену идентификацију на безбједносно-техничком листу мора бити исти као онај који се користи на етикету.

Члан 9.

ОДГОВОРНОСТИ ДОБАВЉАЧА

1. Добављачи хемикалија, било да су произвођачи, увозници или дистрибутери, морају обезбиједити:

(а) да су такве хемикалије класификоване у складу са чланом 6. на основу познавања њихових својстава и претраге доступних информација или процењене у складу са испод наведеним ставом 3.;

(б) да су такве хемикалије означене тако да се укаже на њихов идентитет у складу са чланом 7. став 1.;

(ц) да су на опасне хемикалије које они испоручују стављене етикете у складу са чланом 7, став 2;

(д) да су безбједносно-технички листови хемикалије за такве опасне хемикалије припремљени у складу са чланом 8, став 1, и достављени послодавцима.

2. Добављачи опасних хемикалија ће обезбиједити да се ревидирају етикете и безбједносно-технички листови о хемикалијама припремају и достављају послодавцима, методом која је у складу са државним законом и праксом, кад год нове релевантне информације о сигурности и здрављу постану доступне.

3. Добављачи хемикалија које још нису класификоване у складу са чланом 6. ће идентификовати хемикалије чију испоруку врше и процијенити својства тих хемикалија на основу претраге доступних информација како би се утврдило да ли су опасне хемикалије.

ДИО IV. ОДГОВОРНОСТИ ПОСЛОДАВЦА

Члан 10.

ИДЕНТИФИКАЦИЈА

1. Послодавци ће обезбиједити да на свим хемикалија које се користе током раду буде етикета или да буду означене у складу са чланом 7. и да безбједносно-технички листови хемикалија буду достављени у складу са чланом 8. и да буду доступни радницима и њиховим представницима.

2. Послодавци који примају хемикалије које немају етикету или нису означене као што је прописано чланом 7, или за које нису достављени безбједносно-технички листови хемикалија у складу са чланом 8, морају добити релевантне информације од добављача или из других разумно доступних извора и неће користити хемикалије док се такве информације не добију.

3. Послодавци ће обезбиједити да се користе само хемикалије које су класификоване у складу са чланом 6. или идентификоване и процењене у складу са чланом 9, став 3. и које имају етикету или су означене у складу са чланом 7. и да

се предузму све неопходне мјере предострожности када се оне користе.

4. Послодавци ће водити евиденцију о опасним хемикалијама које се користе на радном мјесту, а истовремено ће упућивати на одговарајуће безбједносно-техничке листови хемикалија. Ова евиденција ће бити доступна свим заинтересованим радницима и њиховим представницима.

Члан 11.

ПРЕНОС ХЕМИКАЛИЈА

Послодавци ће обезбиједити да када се хемикалије преносе у друге контејнере или опрему, њихов садржај буде наведен на начин на који ће радници бити упознати са њиховим идентитетом, свим опасностима повезаним с њиховом употребом и свим мјерама предострожности које треба поштовати.

Члан 12.

ИЗЛОЖЕНОСТ

Послодавци ће:

(а) обезбиједити да радници нису изложени хемикалијама у мјери која прелази границе изложености или друге критеријуме изложености за процјену и контролу радне средине које је утврдио надлежни орган, или друго тијело којег је надлежно тијело одобрило или признало, у складу са државним или међународним стандардима;

(б) процијенити изложеност радника опасним хемикалијама;

(ц) пратити и евидентирати изложеност радника опасним хемикалијама када је то неопходно ради заштите њихове безбједности и здравља или како то може прописати надлежни орган;

(д) обезбиједити да се евиденција о праћењу радне околине и изложености радника који користе опасне хемикалије чува током периода којег прописује надлежни орган и да буду доступна радницима и њиховим представницима.

Члан 13.

ОПЕРАТИВНА КОНТРОЛА

1. Послодавци ће извршити процјену ризика који произлазе из употребе хемикалија на раду и заштитити раднике од таквих ризика одговарајућим средствима, као што су:

(а) избор хемикалија које елиминишу или сведе ризик на минимум;

(б) избор технологије која елиминише или своди ризик на минимум;

(ц) коришћење адекватних мјера инжењерске контроле;

(д) усвајање радних система и пракси које елиминишу или сведе ризик на минимум;

(е) усвајање адекватних мјера хигијене на раду;

(ф) када примјена горе наведених мјера није довољна, обезбјеђивање и правилно одржавање личне заштитне опреме и одјеће без икаквих трошкова за радника, те спровођење мјера за осигурање њихове употребе.

2. Послодавци су дужни да:

(а) ограниче изложеност опасним хемикалијама како би се заштитила сигурност и здравље радника;

(б) пружи прву помоћ;

(ц) направе аранжмане за поступање у хитним случајевима.

Члан 14.

ОДЛАГАЊЕ

Опасним хемикалија које више нису потребне и контејнерима који су испражњени, али који могу садржавати

остатке опасних хемикалија, се мора руковати или се морају одлагати на начин који елиминише или своди на минимум ризик за сигурност и здравље и животну средину, у складу са државним законом и праксом.

Члан 15.

ИНФОРМАЦИЈЕ И ОБУКА

Послодавци ће:

(а) информисати раднике о опасностима повезаним са излагањем хемикалијама које се користе на радном мјесту;

(б) упутити раднике како да добију и користе информације наведене на етикетама безбједносно-техничким листовима;

(ц) користити безбједносно-техничке листове, заједно са информацијама специфичним за радно мјесто, као основу за припрему инструкција за раднике, које треба написати ако је то потребно;

(д) континуирано обучавати раднике о праксама и процедурама које треба поштовати ради сигурности приликом коришћења хемикалија на раду.

Члан 16.

САРАДЊА

Послодавци ће, приликом извршавања својих обавеза, што је могуће ближе сарађивати са радницима или њиховим представницима у погледу сигурности при употреби хемикалија на раду.

ДИО V. ДУЖНОСТИ РАДНИКА

Члан 17.

1. Радници ће што ближе сарађивати са својим послодавцима приликом испуњавања њихових обавеза и придржаваће се свих процедура и пракси које се односе на сигурност при употреби хемикалија на раду.

2. Радници ће предузети све разумне кораке да елиминишу или сведу на минимум ризик за себе и друге од употребе хемикалија на раду.

ДИО VI. ПРАВА РАДНИКА И ЊИХОВИХ ПРЕДСТАВНИКА

Члан 18.

1. Радници ће имати право да се склоне од опасности која произилази из употребе хемикалија када имају разумно оправдање да вјерују да постоји непосредна и озбиљна опасност по њихову сигурност или здравље, те ће одмах обавијестити свог надређеног.

2. Радници који се склоне од опасности у складу са одредбама претходног става или који остваре било које друго право према овој Конвенцији биће заштићени од непрописних посљедица.

3. Дотични радници и њихови представници имају право на:

(а) информације о идентитету хемикалија које се користе на раду, опасним својствима таквих хемикалија, мјерама предострожности, едукацији и обуци;

(б) информације садржане на етикетама и ознакама;

(ц) безбједносно-техничке листове;

(д) све друге информације које захтијева ова Конвенција.

4. Када би откривање специфичног идентитета састојка хемијске смјеше конкуренту могло да нанесе штету послодавчевом пословању, послодавац може, пружајући информације које се захтијевају у складу са изнад наведеним ставом 3. заштитити тај идентитет на начин који одобри надлежни орган према члану 1. став 2. (б).

ДИО VII. ОДГОВОРНОСТ ДРЖАВЕ ИЗВОЗНИЦЕ

Члан 19.

Када су у држави чланици извозници све или неке употребе опасних хемикалија забрањене због безбједности и здравља на раду, држава чланица извозница ће саопштити ову чињеницу и разлоге за то свакој земљи увозници.

Члан 20.

Службене ратификације ове Конвенције биће достављене генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације.

Члан 21.

1. Ова Конвенција је обавезујућа само за оне државе чланице Међународне организације рада чија ратификација буде регистрована код генералног директора.

2. Она ће ступити на снагу 12 мјесеци од датума када генерални директор региструје ратификацију двије државе чланице.

3. Послије тога, ова ће Конвенција ступити на снагу за сваку државу чланицу дванаест мјесеци од датума регистрације њене ратификације.

Члан 22.

1. Држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију је може отказати по истеку временског периода од десет година од датума првобитног ступања на снагу Конвенције, актом достављеним генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације. Такво отказивање неће ступити на снагу док не прође период од једне године од датума регистрације.

2. Свака држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију, а која у року од годину дана по истеку десетогодишњег периода наведеног у претходном ставу не оствари право отказа предвиђено овим чланом, биће обавезана новим десетогодишњим периодом, и према томе, моћи ће да откаже ову Конвенцију по истеку сваког десетогодишњег периода под условима предвиђеним овим чланом.

Члан 23.

1. Генерални директор Међународне канцеларије рада обавјештава све државе чланице Међународне организације рада о регистрацијама свих ратификација и отказа које су му доставиле државе чланице Организације.

2. Када буде обавјештавао државе чланице Организације о регистрацији друге ратификације о којој је обавијештен, генерални директор ће скренути пажњу државама чланицама Организације на датум ступања на снагу Конвенције.

Члан 24.

Генерални директор Међународне канцеларије рада ће доставити Генералном секретару Уједињених нација ради регистрације, према члану 102. Повеље Уједињених нација, потпуне податке у погледу свих ратификација и свих аката о отказима Конвенције које је регистровао према одредбама претходних чланова.

Члан 25.

Када год буде сматрало да је то неопходно, Управно тијело Међународне канцеларије рада ће поднијети Генералној конференцији извјештај о примјени ове Конвенције и испитаће да ли је потребно да се стави на дневни ред Конференције питање њене потпуне или дјелимичне ревизије.

Члан 26.

1. Ако Конференција усвоји нову Конвенцију чији је предмет потпуна или дјелимична ревизија ове Конвенције, тада, осим ако нова Конвенција не прописује другачије:

(а) ратификација од стране једне државе чланице нове Конвенције, чији је предмет ревизија, укључује би ipso jure непосредно отказивање ове Конвенције, без обзира на горе наведени члан 22, ако и када нова Конвенција чији је предмет ревизија ступи на снагу;

(б) од датума ступања на снагу нове Конвенције чији је предмет ревизија ова Конвенција престаје да буде отворена за ратификацију од стране чланица.

2. Ова конвенција ће остати у сваком случају на снази у својој стварној форми и садржини за оне државе чланице које су је ратификовале, а које нису ратификовале Конвенцију чији је предмет ревизија.

Члан 27.

Енглеска и француска верзија текста ове конвенције су подједнако мјеродавне.

Ц167- Конвенција о безбједности и здрављу у грађевинарству из 1988. (бр. 167)

Преамбула

Генерална конференција Међународне организације рада,

коју је у Женеви сазвало Управно тијело Међународне канцеларије рада и која се састала на свом 75. засједању 1. јуна 1988. године,

имајући у виду релевантне међународне конвенције и препоруке и, посебно, Конвенцију и Препоруку о прописима о безбједности (високоградња) из 1937. године, Препоруку о сарадњи на спречавању несрећа (високоградња) из 1937. године, Конвенцију и Препоруку о заштити од радијације из 1960. године, Конвенцију и Препоруку о заштити машина из 1963. године, Конвенцију и Препоруку о максималној тежини из 1967. године, Конвенцију и Препоруку о раку који настаје као последица услова рада у неким занимањима из 1974. године, Конвенцију и Препоруку о радној средини (загађење ваздуха, бука и вибрације) из 1977. године, Конвенцију и Препоруку о заштити и здрављу на раду из 1981. године, Конвенцију и Препоруку о службама медицине рада из 1985. године, Конвенцију и Препоруку о азбесту из 1986. године и списак професионалних обољења онакв какав је ревидиран 1980. и приложен Конвенцији о накнадама у случајевима несрећа на раду и професионалних болести из 1964. године.

након што је одлучила да усвоје одређене приједлоге везане за безбједност и здравље у грађевинарству, питање које чини четврту тачку дневног реда засједања,

сматрајући да ти приједлози треба да добију форму међународне Конвенције, којом се ревидира Конвенција о прописима о безбједности (високоградња) из 1937. године,

усваја на дан 20. јуна 1988. године Конвенцију која ће се звати Конвенција о безбједности и здрављу у грађевинарству из 1988. године.

1. ПОЉЕ ПРИМЈЕНЕ И ДЕФИНИЦИЈЕ

Члан 1.

1. Конвенција се примјењује на све активности у грађевинарству, то јесте на високоградњу, нискоградњу, монтажу и демонтажу, укључујући и сваки поступак, радњу или транспорт на грађевинском градилишту, од припреме терена до окончања пројекта.

2. Чланица која ратификује Конвенцију може, након консултације са најрепрезентативнијим заинтересованим

организацијама послодаваца и радника, тамо гдје оне постоје, да искључи из примјене Конвенције или из неких њених одредби одређене гране привредне дјелатности или одређене послове у погледу којих се јављају посебни проблеми суштинске природе, под условом да у њима буде осигурана безбједна и здрава радна средина.

3. Конвенција се примјењује и на samozапослена лица, уколико су као таква одређена националним законима и прописима.

Члан 2.

За сврху ове Конвенције:

а) израз **"грађевинарство"** покрива:

и) високоградњу, укључујући и ископавања и градњу, промјену структура, реновирање, поправку и одржавање (укључујући чишћење и кречење), као и рушење свих врста зграда или објеката;

ии) нискоградњу, укључујући и ископавања и градњу, промјену структура, поправку, одржавање и рушење објеката као што су аеродроми, докови, луке, унутрашњи водени путеви, бране, радови на објектима за одбрану од ријека, лавина и мора, путеви и аутопутеви, пруге, мостови, тунели, вијадукти и остали јавни објекти који служе за саобраћај, дренажу, сакупљање отпадних вода и снабдијевање водом и енергијом;

иии) монтажу и демонтажу монтажних зграда и објеката, као и израду монтажних елемената на грађевинском градилишту;

б) израз **"грађевинско градилиште"** означава свако градилиште на коме се одвија било који од процеса или описаних у горе наведеном ставу а);

ц) израз **"радна средина"** означава сва мјеста на којима радници треба да буду или на која треба да оду због свог посла и која су стављена под контролу послодавца у смислу доле наведеног става е);

д) израз **"радник"** означава свако лице ангажовано у грађевинарству;

е) израз **"послодавац"** означава:

и) свако физичко или правно лице које запошљава једног или више радника на грађевинском градилишту и

ии) зависно од контекста, било главног извођача, извођача или подизвођача;

ф) израз **"надлежно лице"** означава лице које посједује довољне квалификације као што су одговарајућа обука и довољно знање, искуство и вјештина да безбједно извршава одређени посао. Надлежни органи могу да утврде одговарајуће критеријуме за одређивање таквих лица и могу да тачно утврде њихове задатке;

г) израз **"скела"** означава било коју привремену конструкцију, фиксну, висућу или покретну, и њене пратеће компоненте која се користи за подршку радника и материјала или за приступ било којој таквој структури, осим дизалица у смислу доле наведене тачке х);

х) израз **"дизалица"** означава сваки непокретни или покретни уређај који служи да подиже или спушта људе или терете;

и) израз **"помоћна опрема за дизање"** означава сваки уређај помоћу којег се терет може учврстити за дизалицу, али који не чини саставни дио дизалице или терета.

II. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 3.

Најрепрезентативније заинтересоване организације послодаваца и радника треба да буду консултоване по питању мјера које треба да се предузму како би се примјењивале одредбе ове Конвенције.

Члан 4.

Свака држава чланица која ратификује Конвенцију се обавезује да ће, на основу процјене опасности које постоје у погледу безбједности и здравља, усвојити и одржавати на снази законе и прописе који обезбјеђује примјену одредби Конвенције.

Члан 5.

1. Закони и прописи усвојени у складу с горе наведеним чланом 4. могу да пропишу да ће се они примјењивати у пракси преко техничких стандарда или кодекса праксе или путем других одговарајућих начина који су у складу са националним условима и праксом.

2. Приликом спровођења члана 4. и горе наведеног става 1. свака чланица ће водити рачуна о релевантним стандардима усвојеним од стране признатих међународних организација у области стандардизације.

Члан 6.

Биће донесене мјере како би се обезбиједила, према модалитетима које треба да утврди национално законодавство, сарадња између послодаваца и радника ради унапређења безбједности и здравља на грађевинским градилиштима.

Члан 7.

Национални закони и прописи ће тачно назначити да послодавци и samozапослена лица морају да се придржавају мјера које су прописане у области безбједности и здравља у радним срединама.

Члан 8.

1. Увијек када два или више послодаваца истовремено започну радове на градилишту:

а) главни извођач, или друго лице или орган који врши стварну контролу или сноси главну одговорност за све што се ради на грађевинском градилишту, биће дужан да координише прописане мјере у области безбједности и здравља и да обезбиједи њихово поштовање уколико је то сагласно с националним законодавством.

б) Када главни извођач или лице или орган који врши стварну контролу или сноси главну одговорност за све што се ради на грађевинском градилишту није на њему присутан, он мора да, у мјери у којој је то у складу са националним законима и прописима, одреди лице или тијело на градилишту које има ауторитет и неопходна средства да обезбиједи, у њихово име, координацију и усклађеност са мјерама, како је предвиђено у изнад наведеној тачки а).

ц) Сваки послодавац биће и даље одговоран за примјену прописаних мјера када је ријеч о радницима који су стављени под његову надлежност.

2. Увијек када послодавци или samozапослена лица истовремено почну са радовима на градилишту, они ће морати да сарађују на примјени прописаних безбједносних и здравствених мјера, према томе како предвиђа национално законодавство.

Члан 9.

Лица одговорна за пројектовање и планирање грађевинског пројекта водиће рачуна о безбједности и здрављу грађевинских радника у складу с националним законодавством и праксом.

Члан 10.

Национално законодавство мора да предвиди да у свим радним срединама, и у мјери у којој радници врше контролу над материјалом и методама рада, они треба да имају право и дужност да допринесу безбједности на раду и да дају своје

мишљење о начинима рада који су усвојени, уколико они могу да угрозе безбједност и здравље.

Члан 11.

Национално законодавство мора да предвиди обавезу радника да:

- а) сарађују што је ближе могуће са својим послодавцем на примјени мјера прописаних у области безбједности и здравља;
- б) разумно се старају о сопственој безбједности и сопственом здрављу, као и безбједности и здрављу других лица која могу бити угрожена њихових дјеловањем или пропустима у раду;
- ц) користе средства која су им стављена на располагање и да не злоупотребљавају оно што им је дато за њихову сопствену заштиту или за заштиту других лица;
- д) одмах пријаве свом непосредно надређеном лицу и представнику за безбједност радника, када га има, сваку ситуацију која, по њиховом мишљењу, може да представља ризик и коју не могу сами на одговарајући начин да ријеше;
- е) поштују мјере које су прописане у области безбједности и здравља.

Члан 12.

1. Национално законодавство ће прописати да сваки радник има право да се удаљи од опасности када има оправдан разлог да вјерује да постоји непосредна и озбиљна опасност по његову безбједност или његово здравље и обавезу да о томе одмах обавијести свог надређеног.

2. У присуству непосредне опасности по безбједност радника, послодавац треба да предузме неодложне мјере како би зауставио рад и према случају, да приступи евакуацији.

III. ПРЕВЕНТИВНЕ И МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ

Члан 13.

БЕЗБЈЕДНОСТ У РАДНОЈ СРЕДИНИ

1. Све одговарајуће мјере предострожности ће се предузети како би све радне средине биле безбједне и без опасности по безбједност и здравље радника.

2. Морају се обезбиједити, одржавати и навести, гдје је то прикладно, безбједни начини да се приступи радним средина и да се изађе из њих.

3. Све одговарајуће мјере предострожности ће се предузети како би се лица, која се налазе на градилишту или у њиховој близини, заштитила од свих опасности које ово градилиште може да представља.

Члан 14.

СКЕЛЕ И ЉЕСТВЕ

1. Када посао не може потпуно безбједно да се обавља на земљи или са земље или са дијела зграде или неког другог сталног објекта, треба да се постави и одржава одговарајућа и безбједна скела или треба да се набави друго средство које одговара истим захтјевима.

2. У одсуству других безбједних приступа превисоко уздигнутим радним мјестима, треба да се набаве одговарајуће и квалитетне љестве. Оне треба да буду прикладно подешене како би се спријечио сваки ненамјеран покрет.

3. Све скеле и љестве морају да буду направљене и коришћене у складу с националним законодавством.

4. Инспекцију скела треба врши надлежно лица, у таквим случајевима и времену које прописује национално законодавство.

Члан 15.

ДИЗАЛИЦЕ И ПОМОЋНА ОПРЕМА ЗА ДИЗАЊЕ

1. Свака дизалица и свака помоћна опрема за дизање укључујући и њене саставне елементе, спојке, анкеровања и ослонце, мора бити:

- а) добро осмишљена и имати добру конструкцију, од квалитетних материјала и довољно отпорна за сврху за коју се користи;
- б) правилно инсталирана и коришћена;
- ц) одржавана тако да може добро да функционише;
- д) провјерена и испитана од стране надлежног лица у временским размацама и у случајевима које прописује национално законодавство, а резултати ових провјера и испитивања ће бити евидентирани;
- е) управљана од стране радника који су прошли кроз одговарајућу обуку, у складу с националним законодавством.

2. Ниједно лице не смије да се подиже, спушта или превози помоћу дизалице осим ако није конструисана, инсталисана и коришћена у ту сврху у складу са националним законодавством, осим у ванредним ситуацијама у којима може доћи до озбиљних тјелесних повреда или смрти, и за које се дизалица може безбједно да користи.

Члан 16.

ТРАНСПОРТНА ОПРЕМА, ОПРЕМА ЗА ЗЕМЉАНЕ РАДОВЕ И РУКОВАЊЕ МАТЕРИЈАЛОМ

1. Сва возила и опрема за земљане радове и руковање материјалом треба да буду:

- а) добро осмишљена и израђена водећи рачуна, у мјери у којој је то могуће, о принципима ергономије;
- б) одржавана тако да могу добро да функционишу;
- ц) исправно коришћена;
- д) управљана од стране радника који су прошли кроз одговарајућу обуку, у складу с националним законодавством.

2. На свим грађевинским градилиштима на којима се користе возила, као и опрема за земљане радове или руковање материјалом, треба да се:

- а) поставе одговарајући и безбједни прилази за њих;
- б) организује и надгледа кретање тако да се гарантује њихово безбједно коришћење.

Члан 17.

УРЕЂАЈИ, МАШИНЕ, ОПРЕМА И РУЧНИ АЛАТ

1. Уређаји, машине и опрема, укључујући ручни алат, и ручни и електрични, треба да буду:

- а) добро осмишљени и конструисани водећи рачуна, у мјери у којој је то могуће, о принципима ергономије;
- б) одржавани тако да могу добро да функционишу;
- ц) коришћени искључиво за радове за које су осмишљени, осим ако је њихова употреба у друге сврхе од оних за које су првобитно били предвиђени подлегла комплетној процјени надлежног лица које је закључило да је ова употреба безопасна;
- д) покретани од стране радника који су прошли кроз одговарајућу обуку.

2. Одговарајућа упутства ради безбједне употребе, у одговарајућим случајевима, треба да буду достављена од стране произвођача или послодаваца и да буду састављена тако да их разумију корисници.

3. Уређаји и апарати под притиском морају да буду провјерени и испробани од стране надлежног лица, у случајевима и временским размацама које прописује национално законодавство.

Члан 18.

РАДОВИ НА ВИСИНИ, УКЉУЧУЈУЋИ И РАДОВЕ НА КРОВУ

1. Тамо гдје је то потребно да би се избјегла опасност или када висина или нагиб објекта прелази вриједности утврђене националним законодавством, треба да се предузму превентивне мјере како би се спријечио пад радника, алата или других предмета или материјала.

2. Када радници треба да раде на, или у близини крова или сваке друге површине од непостојаног материјала кроз који може да се пропадне, треба да се предузму превентивне мјере како би се спријечило да, из непажње, ходају по површини од непостојаног материјала или кроз њега пропадну.

Члан 19.

ИСКОП, ШАХТ, ЗЕМЉАНИ РАДОВИ, ПОДЗЕМНИ РАДОВИ ИЛИ ТУНЕЛ

У ископу, шахту, земљаним радовима, подземним радовима или тунелу, морају се предузети одговарајуће мјере предострожности:

а) путем одговарајућег подупирача или на неки други начин како би се отклониле опасности којима би радници могли да буду изложени у случају да се земља, стијене или други материјали сруше или одроне;

б) како би се отклониле опасности везане за пад лица, материјала или предмета или провалу воде у ископ, шахт, земљане радове, подземне радове или тунел;

ц) како би се обезбиједила довољна вентилација на свим радним мјестима како би се одржала атмосфера погодна за дисање и ограничили сви димови, гасови, испарења, прашина или друге нечистоћа на нивоима који нису опасни или штетни по здравље и који су у границама прописаним националним законима или прописима;

д) како би се обезбједило радницима да се склоне на сигурно мјесто у случају пожара или провале воде или материјала;

е) како би се избјегао ризик за раднике који произилази из могућих подземних опасности као што су циркулација течности или присуство плинских цепова, предузимањем одговарајућих истрага како би се они лоцирали.

Члан 20.

КОФЕРДАМИ И КЕСОНИ

1. Сви кофердами и кесони треба да буду:

а) добро саграђени, од одговарајућих и чврстих материјала и довољно отпорни;

б) одговарајуће опремљени како би радници могли да се склоне у случају провале воде или материјала.

2. Изградња, постављање, мијењање или демонтажа кофердама или кесона треба да се обавља само под непосредним надзором надлежног лица.

3. Надлежно лице ћу у прописаним временским размацама вршити инспекцију кофердама и кесона.

Члан 21.

РАД У УСЛОВИМА САБИЈЕНОГ ВАЗДУХА

1. Рад у условима сабијеног ваздуха треба да се обавља само сходно одредбама садржаним у националном законодавству.

2. Рад у условима сабијеног ваздуха обављају само радници чија је физичка способност за тај рад утврђена љекарским прегледом и у присуству лица надлежног да надзире одвијање радова.

ГРАЂЕВИНСКЕ КОНСТРУКЦИЈЕ И ОПЛАТЕ

Члан 22.

1. Грађевинске конструкције и елементи грађевинске конструкције, оплате, привремени држачи и подупирачи треба да се монтирају само под надзором надлежног лица.

2. Одговарајуће мјере предострожности треба да буду предузете како би се радници заштитили од опасности које подразумевају непостојаност или привремена нестабилност грађевинског објекта.

3. Оплате, привремени држачи и подупирачи треба да буду осмишљени, саграђени и одржавани тако да могу без опасности да подносе све терете који могу да им буду наметнути.

РАД ИЗНАД ВОДЕНЕ ПОВРШИНЕ

Члан 23.

1. Ако се рад обавља изнад или у непосредној близини водене површине, треба да се предузму одговарајуће мјере како би се:

а) спријечило да радници падну у воду,

б) приступило спашавању радника који се нађу у опасности од утапања,

ц) обезбиједила безбједна и довољна превозна средства.

РУШЕЊЕ

Члан 24.

Када рушење зграде или објекта може да представља опасност по раднике и људе:

а) мјере предострожности, одговарајуће методе и поступци, укључујући и чишћење отпада или остатака, треба да буду предузете у складу с националним законодавством;

б) радови треба да буду планирани и започети само под надзором овлашћеног лица.

РАСВЈЕТА

Члан 25.

Адекватна и одговарајућа расвјета, укључујући преносно освјетљење гдје то одговара, мора да буде обезбијеђена на сваком радном мјесту и на сваком другом мјесту на градилишту гдје би радник могао да прође.

Члан 26.

ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА

1. Сва електрична опрема и инсталације мора да буде прављена, монтирана и одржавана од стране надлежног лица и коришћене тако да спрјечава сваку опасност.

2. Прије почетка и током грађевинских радова, потребно је подузети одговарајуће мјере да се утврди присуство и заштита од опасности за раднике од било којег електричног кабла или уређаја под напонам који се налази испод, изнад или на градилишту.

3. Постављање и одржавање каблова и електричних апарата на грађевинским градилиштима треба да одговара техничким стандардима и прописима који се примјењују на националном нивоу.

Члан 27.

ЕКСПЛОЗИВИ

Експлозиви треба да буду ускладиштени, транспортовани, руковани или коришћени само:

а) под условима које прописује национално законодавство, и

б) од стране надлежног лица које треба да предузме све неопходне мјере како би се спријечило да радници или друга лица буду изложени ризику од повреде.

Члан 28.

ОПАСНОСТИ ПО ЗДРАВЉЕ

1. Када радник може да буде изложен хемијској, физичкој или биолошкој опасности у таквој мјери да његово здравље може да буде угрожено, морају се предузети превентивне мјере како би се спријечило излагање таквој опасности.

2. Превентивне мјере из става 1. овог члана обухватају:

- а) замјену опасних супстанци безопасним или мање опасним супстанцама гдје год је то могуће; или
- б) техничке мјере примјењене на постројење, машине, опрему или процес; или
- ц) када није могуће поштовати горе наведене подставке (а) или (б), друге ефикасне мјере, укључујући коришћење личне заштитне опреме и заштитне одјеће.

3. Ако радници треба да уђу у простор чији ваздух може да садржи отровну или штетну супстанцу или у коме нема довољно кисеоника или је лако запаљив, морају се предузети одговарајуће мјере за заштиту од опасности.

4. Отпад се неће уништавати нити ће се на други начин одлагати на грађевинском градилишту на начин који може бити штетан по здравље.

МЈЕРЕ ПРЕДОСТРОЖНОСТИ ПРОТИВ ПОЖАРА

Члан 29.

1. Послодавац треба да предузме све одговарајуће мјере како би се:

- а) избегла опасност од пожара;
- б) брзо и ефикасно сузбио сваки пожар;
- ц) обезбиједила брза и безбједна евакуација људи.

2. Мора се обезбиједити довољно и прикладно складиште за запаљиве течности, чврсте материје и гасове.

ЛИЧНА ЗАШТИТНА ОПРЕМА И ЗАШТИТНА ОДЈЕЋА

Члан 30.

1. Када се адекватна заштита од ризика од несреће или повреде здравља, укључујући излагање неповољним условима, не може обезбиједити на други начин, послодавац обезбјеђује и одржава, без трошкова за раднике одговарајућу личну заштитну опрему и заштитну одјећу, с обзиром на врсту посла и ризике, како може бити прописано националним законима или прописима.

2. Послодавац ће обезбиједити радницима одговарајућа средства да им омогући коришћење личне заштитне опреме и обезбиједиће њену правилну употребу.

3. Заштитна опрема и заштитна одјећа морају бити у складу са стандардима које је утврдио надлежни орган узимајући у обзир, колико је то могуће, ергономске принципе.

4. Од радника се захтијева да правилно користе и добро брину о личној заштитној опреми и заштитној одјећи која им је дата за употребу.

ПРВА ПОМОЋ

Члан 31.

Послодавац ће имати обавезу да осигура да прва помоћ, укључујући и особље које је обучено у те сврхе, буде доступна у сваком тренутку. Подузеће се активности да се обезбиједи евакуација, ради медицинске помоћи, радника који су претрпјели несрећу или изненадну болест.

ДОБРОБИТ

Члан 32.

1. На сваком или у разумној близини сваког градилишта мора да се обезбиједи адекватно снабдијевање здравствено исправном водом за пиће.

2. На сваком или у разумној близини сваког градилишта, у зависности од броју радника и трајању радова, морају се обезбиједити и одржавати сљедећи објекти:

- а) санитарни чворови и купатила;
- б) просторије у којима радници могу да се пресвуку, осуше и одложе своју одјећу;
- ц) просторије у којима радници могу да једу и да се склоне у случају прекида рада због невремена.

Члан 33.

ИНФОРМИСАЊЕ И ОБУКА

Радници морају да буду у довољној и одговарајућој мјери:

а) информисани о могућим опасностима по безбједност и здравље којима могу да буду изложени у својој радној средини;

б) обавјештени о средствима која су им стављена на располагање како би спречили или савладали ове опасности и од њих се заштитили и да за то буду стручно обучени.

ПРИЈАВЉИВАЊЕ НЕСРЕЋА И БОЛЕСТИ

Члан 34.

Национално законодавство ће предвидјети да се, у прописаном року, надлежном органу пријаве несреће на раду и професионална обољења.

IV. ПРИМЈЕНА

Члан 35.

Свака држава чланица ће:

а) предузети све неопходне мјере, укључујући одговарајуће казне и корективне мјере, како би се обезбиједила ефикасна примјена одредби ове Конвенције;

б) установити одговарајуће инспекцијске службе за надгледање примјене мјера које треба да се предузму у складу с одредбама ове Конвенције и опремити ове службе средствима неопходним за извршавање њиховог задатка или да се увјери да је одговарајућа инспекција извршена.

V. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

Овом Конвенцијом се ревидира Конвенција о прописима о безбједности (високоградња) из 1937. године.

Члан 37.

Службене ратификације ове Конвенције биће достављене генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације.

Члан 38.

1. Ова Конвенција је обавезујућа само за оне државе чланице Међународне организације рада чија ратификација буде регистрована код генералног директора.

2. Она ће ступити на снагу 12 мјесеци од датума када генерални директор региструје ратификацију двије државе чланице.

3. Послије тога, ова ће Конвенција ступити на снагу за сваку државу чланицу дванаест мјесеци од датума регистрације њене ратификације.

Члан 39.

1. Држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију је може отказати по истеку временског периода од десет година од датума првобитног ступања на снагу

Конвенције, актом достављеним генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације. Такво отказивање неће ступити на снагу док не прође период од једне године од датума регистрације.

2. Свака држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију, а која у року од годину дана по истеку десетогодишњег периода наведеног у претходном ставу не оствари право отказа предвиђено овим чланом, биће обавезана новим десетогодишњим периодом, и према томе, моћи ће да откаже ову Конвенцију по истеку сваког десетогодишњег периода под условима предвиђеним овим чланом.

Члан 40.

1. Генерални директор Међународне канцеларије обавјештава све државе чланице Међународне организације рада о регистрацијама свих ратификација и отказа које су му доставиле државе чланице Организације.

2. Када буде обавјештавао државе чланице Организације о регистрацији друге ратификације о којој је обавијештен, генерални директор ће скренути пажњу државама чланицама Организације на датум ступања на снагу Конвенције.

Члан 41.

Генерални директор Међународне канцеларије рада ће доставити Генералном секретару Уједињених нација ради регистрације, према члану 102. Повеље Уједињених нација, потпуне податке у погледу свих ратификација и свих аката о отказима Конвенције које је регистровао према одредбама претходних чланова.

Члан 42.

Када год буде сматрало да је то неопходно, Управно тијело Међународне канцеларије рада ће поднијети Генералној конференцији извјештај о примјени ове Конвенције и испитаће да ли је потребно да се стави на дневни ред Конференције питање њене потпуне или дјелимичне ревизије.

Члан 43.

1. У случају да Конференција усвоји нову Конвенцију којом се у потпуности или дјелимично ревидира ова Конвенција и уколико нова Конвенција не налаже другачије:

а) ратификација од стране једне државе чланице нове Конвенције, чији је предмет ревизија, укључује би ipso jure непосредно отказивање ове Конвенције, без обзира на горе наведени члан 39, ако и када нова Конвенција чији је предмет ревизија ступи на снагу;

б) од датума ступања на снагу нове Конвенције чији је предмет ревизија ова Конвенција престаје да буде отворена за ратификацију од стране чланица.

2. Ова Конвенција ће остати у сваком случају на снази у својој стварној форми и садржини за оне државе чланице које су је ратификовале, а које нису ратификовале Конвенцију чији је предмет ревизија.

Члан 44.

Француска и енглеска верзија текста ове Конвенције су подједнако мјеродавне.

Ц160 - Конвенција о статистици рада из 1985. године (бр. 160)

Преамбула

Генерална конференција Међународне организације рада,

коју је у Женеви сазвао Управни орган Међународне канцеларије рада и која се састала на свом 71. засједању 7. јуна 1985. године,

након што је одлучила да усвоји одређене приједлоге у вези ревизије Конвенције о статистици плата и сати рада из 1938. године (бр. 63), што је пета тачка дневног реда засједања, а

сматрајући да ови приједлози треба да добију облик међународне Конвенције,

усваја на дан 25. јуна 1985. године следећу Конвенцију која ће носити назив Конвенција о статистици рада из 1985. године:

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Свака држава чланица која ратификује ову Конвенцију се обавезује да ће редовно прикупљати, састављати и објављивати основну статистику рада, која ће се прогресивно проширивати у складу са својим ресурсима како би покрила следеће теме:

(а) економски активно становништво, запосленост, гдје је релевантно незапосленост, а гдје је могуће видљиву недовољну запосленост;

(б) структуру и дистрибуцију економски активног становништва, ради детаљне анализе и да служи као референтни подаци;

(ц) просјечне зараде и часове рада (стварно одрађени часови или плаћени часови) и, гдје је то прикладно, станице и нормалне часове рада;

(д) структуру и расподјелу плата;

(е) цијену рада;

(ф) индексе потрошачких цијена;

(г) потрошњу домаћинства или, гдје је то прикладно, породичну потрошњу и, гдје је то могуће, приходи домаћинства или, гдје је прикладно, породичне приходе;

(х) повреде на раду и, колико је то могуће, професионалне болести; и

(и) индустријске спорове.

Члан 2.

Приликом осмишљавања или ревизија концепата, дефиниција и методологије коришћене за прикупљање, састављање и објављивање статистичких података потребних према овој Конвенцији, државе чланице ће узети у обзир најновије стандарде и смјернице успостављене под окриљем Међународне организације рада.

Члан 3.

Приликом осмишљавања или ревизија концепата, дефиниција и методологије коришћене за прикупљање, састављање и објављивање статистичких података потребних према овој Конвенцији, консултоваће се репрезентативне организације послодаваца и радника, тамо гдје оне постоје, с циљем узимања у обзир њихове потребе и како би се обезбиједила њихова сарадња.

Члан 4.

Ништа што је наведено у овој Конвенцији не намеће обавезу да се објављују или откривају подаци који би могли на било који начин да доведу до откривања информација које се односе на појединачну статистичку јединицу, као што је лице, домаћинство, установа или предузеће.

Члан 5.

Свака држава чланица која ратификује ову Конвенцију обавезује се да ће Међународној канцеларији рада, чим буде изводљиво, да достави објављене статистичке податке

прикупљене у складу са Конвенцијом и информације о њиховом објављивању, посебно:

(а) референтне информације које одговарају коришћеним средствима за ширење информација (наслови и референтни бројеви у случају штампаних публикација и еквивалентни описи у случају података чије се ширење вршило у другим облицима); и

(б) најновије датуме или периоде за које су доступне различите врсте статистика и датуме њихове публикације или објављивања.

Члан 6.

Детаљни описи извора, концепата, дефиниција и методологије који су кориштени за прикупљање и састављање статистичких података у складу са овом Конвенцијом биће:

(а) припремљени и ажурирани да одражавају значајне промјене;

(б) саопштени Међународној канцеларији рада чим то буде изводљиво; и

(ц) објављени од стране надлежног државног тијела.

II. ОСНОВНА СТАТИСТИКА РАДА

Члан 7.

Актуелне статистике о економски активном становништву, запослености, гдје је релевантно незапослености и гдје је могуће видљивој недовољној запосленост, се састављају на начин да буду репрезентативне за државу у цјелини.

Члан 8.

Статистика структуре и дистрибуције економски активног становништва се саставља тако да буде репрезентативна за државу у цјелини, ради детаљне анализе и да служи као референтни подаци.

Члан 9.

1. Тренутна статистика просјечних зарада и сати рада (стварно одрађених сати или плаћених сати) се саставља тако да обухвата све важне категорије запослених и све важне гране привредне дјелатности, и то на начин да буде репрезентативан за земљу у цјелини.

2. Тамо гдје је то прикладно, саставља се статистика сатница и уобичајених сати рада која покрива важна занимања или групе занимања у важним гранама привредне дјелатности, и то на начин да буде репрезентативан за земљу у цјелини.

Члан 10.

Статистике структуре и расподеле плата ће се саставити за запослене у важним гранама привредне дјелатности.

Члан 11.

Статистике цијене рада се састављају које покривају важне гране привредне дјелатности. Тамо гдје је могуће, ова статистика мора бити у складу са подацима о запослености и сатима рада (стварно одрађени часови или плаћени часови) истог обима.

Члан 12.

Индекси потрошачких цијена се израчунавају како би се измјериле варијације током времена у цијенама артикала који су репрезентативни за обрасце потрошње значајних група становништва или укупног становништва.

Члан 13.

Статистички подаци о потрошњи домаћинства или, гдје је то прикладно, породичној потрошњи и, гдје је то могуће, приходима домаћинства или, гдје је прикладно, породичним

приходима се састављају тако да покривају све врсте и величине приватних домаћинстава или породица, и на такав начин да буду репрезентативни за земљу у цјелини.

Члан 14.

1. Статистика повреда на раду се саставља на начин да буде репрезентативна за државу у цјелини, покривајући, гдје је то могуће, све гране привредне дјелатности.

2. Колико је то могуће, саставља се статистика професионалних болести која покрива све гране привредне дјелатности, и то на начин да буде репрезентативна за државу у цјелини.

Члан 15.

Статистика индустријских спорова се саставља на начин да буде репрезентативна за државу у цјелини, покривајући, гдје је то могуће, све гране привредне дјелатности.

III. ПРИХВАТАЊЕ ОБАВЕЗА

Члан 16.

1. Свака држава чланица која ратификује ову Конвенцију ће, у складу са општим обавезама из Дијела I, прихватити обавезе из Конвенције у погледу једног или више чланова Дијела II.

2. Свака држава чланица ће у својој ратификацији навести члан или чланове Дијела II у погледу којих прихвата обавезе из ове Конвенције.

3. Свака држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију може накнадно обавијестити генералног директора Међународне канцеларије рада да прихвата обавезе из Конвенције у погледу једног или више чланова Дијела II који нису већ наведени у њеној ратификацији. Ова обавјештења имају снагу ратификације од дана њиховог саопштавања.

4. Свака држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију ће у својим извјештајима о примјени Конвенције, који се достављају према члану 22. Устава Међународне организације рада, навести став свог закона и праксе о темама које покривају чланови Дијела II у погледу којих није прихватила обавезе из Конвенције и степен до ког се Конвенција спроводи или се предлаже да се Конвенција спроводи у погледу таквих тема.

Члан 17.

1. Држава чланица може иницијално ограничити обим статистике из члана или чланова Дијела II у погледу којих је прихватила обавезе ове Конвенције на одређене категорије радника, секторе привреде, гране привредне дјелатности или географска подручја.

2. Свака држава чланица која ограничава обим статистике у складу са ставом 1. овог члана назначиће у свом првом извјештају о примјени Конвенције достављеном према члану 22. Устава Међународне организације рада, члан или чланове Дијела II на који се ограничење односи, наводећи природу и разлоге таквог ограничења, те ће у наредним извјештајима навести у којој мјери је то било могуће или се предлаже проширење обима на друге категорије радника, секторе привреде, гране привредне дјелатности или географска подручја.

3. Након консултација са репрезентативним организацијама послодаваца и радника, држава чланица може, изјавом достављеном генералном директору Међународне канцеларије рада у мјесецу након сваке годишњице ступања на снагу Конвенције, да уведе накнадна ограничења о техничком обиму статистике обухваћене чланом или члановима Дијела II у погледу којих је

прихватила обавезе из Конвенције. Такве изјаве ступају на снагу годину дана након датума њихове регистрације. Свака држава чланица која уводи таква ограничења дужна је да у својим извјештајима о примјени Конвенције поднесеним у складу са чланом 22. Устава Међународне организације рада наведе податке из става 2. овог члана.

Члан 18.

Ова Конвенција ревидира Конвенцију о статистици плата и радних сати из 1938. године.

IV. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 19.

Службене ратификације ове Конвенције биће достављене генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације.

Члан 20.

1. Ова Конвенција је обавезујућа само за оне државе чланице Међународне организације рада чија ратификација буде регистрована код генералног директора.

2. Она ће ступити на снагу 12 мјесеци од датума када генерални директор региструје ратификацију двије државе чланице.

3. Послије тога, ова ће Конвенција ступити на снагу за сваку државу чланицу дванаест мјесеци од датума регистрације њене ратификације.

Члан 21.

1. Држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију је може отказати по истеку временског периода од десет година од датума првобитног ступања на снагу Конвенције, актом достављеним генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације. Такво отказивање неће ступити на снагу док не прође период од једне године од датума регистрације.

2. Свака држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију, а која у року од годину дана по истеку десетогодишњег периода наведеног у претходном ставу, не оствари право отказа предвиђено овим чланом, биће обавезана новим десетогодишњим периодом, и према томе, моћи ће да откаже ову Конвенцију по истеку сваког десетогодишњег периода под условима предвиђеним овим чланом.

3. Након консултација са репрезентативним организацијама послодаваца и радника, држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију може, након истека пет година од датума када је Конвенција први пут ступила на снагу, путем изјаве достављене генералном директору Међународне канцеларије рада, да повуче своје прихватање обавеза из Конвенције у погледу једног или више чланова Дијела II, под условом да и даље прихвата ове обавезе у погледу барем једног од ових чланова. Такво повлачење неће ступити на снагу док не прође период од једне године од датума регистрације.

4. Свака држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију и која у року од годину дана након истека периода од пет година наведеног у ставу 3. овог члана не искористи право на повлачење предвиђено у том ставу, обавезана је члановима Дијела II у погледу којих је прихватила обавезе из Конвенције на још један период од пет година и након тога може повући прихватање ових обавеза по истеку сваког периода од пет година под условима предвиђеним у овом члану.

Члан 22.

1. Генерални директор Међународне канцеларије обавјештава све државе чланице Међународне организације

рада о регистрацијама свих ратификација и отказа које су му доставиле државе чланице Организације.

2. Када буде обавјештавао државе чланице Организације о регистрацији друге ратификације о којој је обавијештен, генерални директор ће скренути пажњу државама чланицама Организације на датум ступања на снагу Конвенције.

Члан 23.

Генерални директор Међународне канцеларије рада ће доставити Генералном секретару Уједињених нација ради регистрације, према члану 102. Повјешће Уједињених нација, потпуне податке у погледу свих ратификација и свих аката о отказима Конвенције које је регистровао према одредбама претходних чланова.

Члан 24.

Када год буде сматрало да је то неопходно, Управни орган Међународне канцеларије рада ће поднијети Генералној конференцији извјештај о примјени ове Конвенције и испитаће да ли је потребно да се стави на дневни ред Конференције питање њене потпуне или дјелимичне ревизије.

Члан 25.

1. Ако Конференција усвоји нову Конвенцију чији је предмет потпуна или дјелимична ревизија ове Конвенције, тада, осим ако нова Конвенција не прописује другачије:

(а) ратификација од стране једне државе чланице нове Конвенције, чији је предмет ревизија, укључиће *ipso jure* непосредно отказивање ове Конвенције, без обзира на горе наведени члан 46., ако и када нова Конвенција чији је предмет ревизија ступи на снагу;

(б) од датума ступања на снагу нове Конвенције чији је предмет ревизија ова Конвенција престаје да буде отворена за ратификацију од стране чланица.

2. Ова Конвенција ће остати у сваком случају на снази у својој стварној форми и садржини за оне државе чланице које су је ратификовале, а које нису ратификовале Конвенцију чији је предмет ревизија.

Члан 26.

Енглеска и француска верзија текста ове Конвенције су једнако мјеродавне.

Ц152 - Конвенција о заштити и здрављу на раду (лучки радници) из 1979. године (бр. 152)

Преамбула

Генерална конференција Међународне организације рада,

коју је у Женеви сазвало Управно тијело Међународне канцеларије рада и која се састала на свом 65. засједању 6. јуна 1979. године,

узимајући у обзир услове постојећих релевантних међународних конвенција и препорука о раду, а посебно Конвенцију о означавању тежине на тешким колетима који се превозе бродовима из 1929. године, Конвенцију о заштити машина из 1963. године и Конвенцију о радној средини (загађење ваздуха, бука и вибрације) из 1977. године,

након што је одлучила да усвоји одређене приједлоге у вези са ревизијом Конвенција о заштити од несрећа (лучки радници) (ревидирана) из 1932. године, питање које је било четврта тачка дневног реда засједања, а

сматрајући да ови приједлози треба да добију облик међународне конвенције,

уважа на дан 25. јуна 1979. године следећу Конвенцију која ће носити назив Конвенција о заштити и здрављу на раду (лучки радници) из 1979. године:

ДИО I. ОБИМ И ДЕФИНИЦИЈЕ

Члан 1.

За сврхе ове Конвенције, термин **рад у луци** обухвата сав и било који дио рада уговара или истовара било ког брода, као и било какав рад у вези са тим; дефиниција таквог рада се утврђује националним законодавством или праксом. Релевантне организације послодаваца и радника ће се консултовати или ће на неки други начин учествовати у утврђивању и ревизији ове дефиниције.

Члан 2.

1. Чланица може одобрити ослобађања или дозволити изузетке од одредби ове Конвенције у вези са радом у луци на било ком мјесту гдје је саобраћај нередован и ограничен на мале бродове, као и у погледу рада у луци у вези са рибарским бродовима или одређеним категоријама истих, под условом да:

- (а) се одржавају безбједни услови рада; и
- (б) надлежни орган, након консултација са релевантним организацијама послодаваца и радника, се увјери да су таква ослобађања или изузеци разумно оправдани у свим околностима.

2. Посебни захтјеви Дијела III ове Конвенције могу варирати ако се надлежни орган увјери, након консултација са релевантним организацијама послодаваца и радника, да те варијације пружају одговарајуће предности и да укупна заштита која се пружа није неповољнија од оне која би произашла из потпуне примјене одредби ове Конвенције.

3. Сва ослобађања или изузеци одобрени према ставу 1. овог члана и све значајне варијације одобрене у складу са ставом 2. овог члана, као и разлози за њих, ће се навести у извјештајима о примјени Конвенције који се подносе у складу са чланом 22. Устава Међународне организације рада.

Члан 3.

За потребе ове Конвенције:

- (а) израз **радник** означава свако лице ангажовано на раду у луци;
- (б) израз **стручно лице** означава лице које посједује потребно знање и искуство за обављање одређене дужности или одређених дужности и које је као такво прихватљиво за надлежни орган;
- (ц) израз **одговорно лице** означава лице које је именовао послодавац, заповједник брода или власник опреме, као што то може бити случај, да буде одговорно за обављање одређене или одређених дужности и које посједује довољно знање и искуство и потребно овлашћење за правилно обављање те или тих дужности;
- (д) израз **овлашћено лице** означава лице које је овластио послодавац, заповједник брода или одговорно лице да преузме одређени задатак или задатке и које посједује неопходно техничко знање и искуство;
- (е) израз **уређај за дизање** обухвата све фиксне или покретне уређаје за руковање теретом, укључујући и копнене рампе на електрични погон, које се користе на копну или на броду за вјешање, подизање или спуштање товара или његово премјештање из једне позиције у другу, док виси или је причвршћен;
- (ф) израз **покретна опрема** обухвата сву опрему помоћу које се терет може причврстити на уређај за дизање, али који не чини саставни дио теретног уређаја или терета;
- (г) термин **приступ** укључује излаз;
- (х) израз **брод** обухвата било коју врсту брода, пловила, барже, тегленце или лебдјелице, искључујући ратне бродове.

ДИО II. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 4.

1. Националним законодавством или прописима морају се прописати мјере у вези са радом у луци на начин да исте буду усклађене са Дијелом III ове Конвенције и с циљем да њихово спровођење:

- (а) пружа и одржава радна мјеста, опрему и методе рада сигурним и без ризика од повреде здравља;
 - (б) пружа и одржава сигурним све начине приступа радном мјесту;
 - (ц) пружа неопходне информације, обуку и надзор како би се осигурала заштита радника од ризика незгоде или повреде здравља, за вријеме њиховог радног односа или од ризика који произилазе из радног односа;
 - (д) пружа радницима личну заштитну опрему и заштитну одјећу, те уређаје за спасавање, који се разумно могу захтијевати у случајевима када адекватна заштита од ризика од незгоде или повреде здравља не може бити пружена на други начин;
 - (е) пружа и одржава прикладним и адекватним објекте за пружање прве помоћи и објекте који су намијењени спасавању;
 - (ф) развија и успоставља одговарајуће процедуре у циљу поступања у ванредним ситуацијама које могу настати.
2. Мјере које ће се предузети у складу са овом Конвенцијом треба да обухватају:
- (а) опште услове који се односе на изградњу, опремање и одржавање структура пристаништа и других мјеста и објеката у којим се обавља рад у луци;
 - (б) превенцију и заштиту од пожара и експлозије;
 - (ц) сигуран начин приступа бродовима, бродским складиштима, платформама, опреми и уређајима за дизање;
 - (д) транспорт радника;
 - (е) отварање и затварање отвора, заштита гротлова и рад у складиштима;
 - (ф) конструкцију, одржавање и употребу уређаја за дизање и других уређаја за руковање теретом;
 - (г) конструкцију, одржавање и употребу платформи;
 - (х) монтажу и употребу бродских самарица;
 - (и) тестирање, испитивање, преглед и сертификацију, на одговарајући начин, уређаја за дизање, покретне опреме, укључујући ланце, конопце, носаче и друге уређаје за дизање који чине саставни дио товара;
 - (ј) руковање различитим врстама терета;
 - (к) слагање и складиштење робе;
 - (л) опасне материје и друге опасности у радној средини;
 - (м) личну заштитну опрему и заштитну одјећу;
 - (н) тоалете и друге објекте за одржавање хигијене као и друге погодности у погледу комфора;
 - (о) медицински надзор;
 - (п) објекте за пружање прве помоћи и објекте намијењене спасавању;
 - (q) организацију заштите и здравља;
 - (р) оспособљавање радника;
 - (с) пријављивање и истраживање незгода на раду и професионалних болести.

3. Практична примјена захтјева прописаних у складу са ставом 1. овог члана ће се обезбиједити уз помоћ техничких стандарда или праксе које је одобрио надлежни орган, или на други одговарајући начин који је у складу са националном праксом и условима.

Члан 5.

1. Националним законодавством или прописима треба учинити да одговарајућа лица, било послодавци, власници, заповједници, или друга лица, како може бити случај, буду одговорна за поштовање мјера из члана 4, став 1. ове Конвенције.

2. Када два или више послодаваца истовремено обављају активности на једном радном мјесту, исти су у обавези да сарађују како би њихове радње биле усклађене са прописаним мјерама, не доводећи у питање одговорност сваког послодавца за здравље и сигурност њихових запослених. У одговарајућим околностима, надлежни орган прописује опште процедуре такве сарадње.

Члан 6.

1. Потребно је да постоје рјешења на основу којих ће радници:

(а) бити у обавези да не ометају без ваљаних разлога функционисање било којег сигурносног уређаја или справе, те да не злоупотребљавају функционисање уређаја који су предвиђени за њихову личну заштиту или заштиту других лица;

(б) старати се на разуман начин о својој личној сигурности и о сигурности других лица која могу бити угрожена њиховим радњама и пропустима у раду;

(ц) одмах пријављивати свом надређеном било коју ситуацију за коју имају разлога да вјерују да може представљати ризик, а коју самостално не могу исправити, све у циљу предузимања корективних мјера.

2. Радници имају право да на било којем радном мјесту учествују у обезбјеђивању сигурног рада до степена њихове контроле над опремом и методама рада, као и да изразе своје виђење о усвојеним радним процедурама које могу утицати на безбједност на раду. У одговарајућој мјери и када су по националном законодавству и прописима, сагласно члану 37. ове Конвенције, формиран одбори за заштиту и здравља на раду, та своја права ће радници остварити посредством наведених одбора.

Члан 7.

1. Спровођењем одредби ове Конвенције путем националног законодавства или прописа, или на други начин у зависности од националних услова и праксе, надлежни орган ће дјеловати у консултацијама са заинтересованим организацијама послодаваца и радника.

2. У примјени мјера које су наведене у члану 4. став 1. ове Конвенције, неопходно је обезбједити блиску сарадњу послодаваца и радника или њихових представника.

ДИО III. ТЕХНИЧКЕ МЈЕРЕ

Члан 8.

У свим случајевима када радно мјесто постане несигурно или постоји ризик од повреде здравља, потребно је предузети дјелотворне мјере (ограђивањем, обиљежавањем или другим погодним средствима, укључујући, гдје је потребно, и престанак рада) у циљу заштите радника, а такве мјере морају остати на снази све док се радно мјесто не учини сигурним поновно.

Члан 9.

1. Сва мјеста гдје се обавља рад у лукама као и сви прилази тим мјестима се морају освијетлити адекватно и на одговарајући начин.

2. Било која препрека која може угрожити кретање уређаја за дизање, возила или лица, ако се не може уклонити из практичних разлога, мора бити на одговарајући начин и

видно означена, а гдје је потребно и одговарајуће освијетљена.

Члан 10.

1. Све површине које се користе за саобраћај возила или за слагање робе или материјала морају бити правило одржаване и погодне за те намјене.

2. Када су роба или материјали наслагани, одложени, ненаслагани и неодложени, радови се морају обавити на сигуран и уредан начин, узимајући у обзир природу робе или материјала као и њихово паковање.

Члан 11.

1. Како би се омогућило сигурно коришћење возила и уређаја за руковање теретом, морају се оставити пролази адекватне ширине.

2. Када је потребно и изводљиво, морају се оставити одвојени пролази за пјешаке. Такви пролази морају бити одговарајуће ширине и одвојени од пролаза који се користе за возила, колико је то изводљиво.

Члан 12.

Погодна и адекватна средства за гашење пожара треба да буду обезбјеђена и да буду доступна за употребу тамо гдје се изводи рад у луци.

Члан 13.

1. Сви опасни дијелови машина морају бити ефикасно заштићени, осим ако нису у таквом положају или такве конструкције да буду безбједни колико би били када би били ефикасно заштићени.

2. У хитном случају, морају се осигурати дјелотворне мјере за правовремени прекид напајања било које машине чије је гашење потребно.

3. У случају да треба обавити чишћење, одржавање или поправак машине, а да таква радња може довести у опасност било које лице, машина се мора зауставити прије почетка радова и неопходно је предузети све адекватне мјере како би се осигурало да машина не може бити активирана прије завршетка таквих радова, под условом да одговорно лице може активирати машину за потребе испитивања или подешавања, која не би могла бити обављена док је машина угашена.

4. Само овлашћеном лицу може бити дозвољено да:

(а) удаљи стражу гдје је потребно у циљу обављања послова;

(б) уклони сигурносни уређај или га учини нефункционалним ради чишћења, подешавања или поправки,

5. Ако је било који стражар удаљен, потребно је предузети адекватне мјере предострожности, а стражара је потребно што прије замијенити.

6. Ако је било који сигурносни уређај уклоњен или је учињен нефункционалним, исти треба замијенити или га је потребно што прије ставити у функцију и неопходно је предузети одговарајуће мјере како би се осигурало да опрема не може бити кориштена или случајно активирана све док се предметни сигурносни уређај не стави у функцију или замијени другим сигурносним уређајем.

7. У сврху примјене овог члана, израз **машина** укључује било који уређај за дизање, механизоване поклопце гротла или другу опрему на електрични погон.

Члан 14.

Све инсталације као и електрична опрема морају бити конструисане, инсталиране, одржаване и истим се мора управљати на начин да се спречава опасност у складу са стандардима који су признати од стране надлежног органа.

Члан 15.

При утовару или истовару брода уздуж обале или уз други брод, сва средства приступа броду потребно је држати приступачним, адекватно инсталираним и обезбијеђеним.

Члан 16.

1. Када радници морају бити превезени воденим путем на брод или с брода на неко друго мјесто, потребно је предузети све адекватне мјере како би се осигурао њихов сигуран долазак, превоз и одлазак с брода. Морају бити прописани услови које морају испуњавати пловила која се користе у те сврхе.

2. Када је раднике потребно превести с једног на друго радно мјесто на копну, сва средства превоза која обезбјеђује послодавац морају бити сигурна.

Члан 17.

1. Средства приступа бродским складиштима или палуби за превоз терета морају бити следећа:

(а) фиксирани степенице или, када то није изводљиво, фиксирани мердевине или окови за уклончење или пречке одговарајућих димензија, адекватне чврстоће и правилне конструкције, или

(б) друга средства приступа прихватљива од стране надлежног органа.

2. Средства приступа наведена у овом члану морају бити одвојена од отвора гротлова, онолико колико је то разумно могуће.

Радници не смију користити, нити ће се од њих захтијевати да користе, било које друго средство приступа бродским складиштима и палуби за превоз терета осим оних наведених у овом члану.

Члан 18.

1. Не смију се користити поклопци гротла или споне неисправне конструкције и за те сврхе неадекватне чврстоће, као ни поклопци гротла или споне који нису одговарајуће одржавани.

2. Поклопци гротла којима се рукује уз помоћ уређаја за дизање морају бити опремљени одговарајућим и лако доступним додацима којима се обезбјеђују носачи или друга опрема за дизање.

3. Када поклопци гротла и споне нису међусобно замјењиви, морају се јасно означити како би се назначило складиште којем припадају и њихов положај на истом.

4. Само овлашћеном лицу (када је изводиво члану бродске посаде) може бити допуштено да отвара и затвара поклопце гротла на механички погон. Поклопци гротла не смију бити отворани или затварани све док се таквим операцијама поклопаца може повриједити било које лице.

5. Одредбе става 4. овог члана аналогно се примјењују и на бродску опрему на механички погон као што могу бити врата на трупу брода, рампа или платформа, увлачеће палубе за превоз возила или на сличну опрему.

Члан 19.

1. Морају се предузети све адекватне мјере у циљу заштите било којег отвора на палуби на којој радници обављају свој посао, и кроз које би радници или возила могли пропасти.

2. Сваки отвор гротла који није опремљен пражницама адекватне висине и чврстоће мора бити затворен, а стража промијењена када отвор гротла више није у употреби, осим током кратких прекида послова. Одговорно лице мора бити задужено за спровођење овдје наведених мјера.

Члан 20.

1. Морају се предузети све неопходне мјере како би се осигурала потребна сигурност радника у бродским складиштима или на палуби за превоз и крцање терета брода, када се у тим складиштима користе возила на механички погон или када се операције утовара и истовара терета обављају уз помоћ направа и уређаја на механички погон.

2. Не смију се уклањати или мијењати поклопци гротла или споне за вријеме вршења послова у бродском складишту испод отвора гротла. Прије почињања операција утовара и истовара, морају се уклонити сви поклопци гротла или споне који нису адекватно осигурани од помицања.

3. Мора се обезбиједити адекватна вентилација циркулацијом свјежег ваздуха у бродском складишту или на палуби за крцање и превоз терета, ради превенције ризика од повреде здравља гасовима које производе мотори с унутрашњим сагорјевањем или други извори.

4. За вријеме укрцаја или искрцаја сувог расутог терета у било које складиште или из било којег бродског складишта или међупалубља, те када су радници ангажовани у складиштима брода, морају се поштовати адекватна рјешења, укључујући и сигурни начини бјекства.

Члан 21.

Сви уређаји за дизање, сви дијелови покретне опреме, те сви носачи или уређаји за дизање који чине саставни дио товара, морају:

бити одговарајућег дизајна и конструкције, адекватне чврстоће за сврху у коју се користе, морају се уредно одржавати и бити у стању исправности, а у случају покретне опреме иста мора бити и правилно инсталирана;

се користити на сигуран и одговарајући начин и нарочито, не смију се оптеретити товаром или о товарима изнад дозвољеног и сигурног радног оптерећења, осим у сврхе тестирања на начин како одреди стручно лице и под вођством таквог лица.

Члан 22.

1. Сви уређаји за дизање као и сви дијелови покретне опреме, морају се тестирати од стране стручног лица у складу са националним законодавством или прописима и то прије него што се први пут ставе у употребу као и након свих значајнијих измјена или поправки на било којем дијелу који би могао угрозити њихову сигурност.

2. Уређаји за дизање који су саставни дио бродске опреме морају бити поновно тестирани најмање једном у пет година.

3. Копнени уређаји за дизање морају бити поновно тестирани онолико пута колико то пропише надлежни орган.

4. По завршетку сваког тестирања, које се спроводи у складу са овим чланом, уређај за дизање или покретна опрема морају се темељно испитати и сертификовати од стране лица које обавља тестирање.

Члан 23.

1. Осим захтјева наведених у члану 22, сви уређаји за дизање, те сви дијелови покретне опреме морају бити периодично и темељно испитани и сертификовани од стране стручног лица. Такво испитивање се мора спроводити најмање једном у дванаест мјесеци.

2. У смислу става 4. члана 22. и става 1. овог члана, темељни преглед је детаљан визуелни преглед од стране надлежног лица, допуњен по потреби другим одговарајућим средствима или мјерама како би се дошло до поузданог закључка о испитиваној безбједности уређаја или покретне опреме.

Члан 24.

1. Сви дијелови покретне опреме морају бити прегледани прије њихове употребе. Не смију се поново користити истрошени или носачи за једнократну употребу. У случају терета који је унапред сложен, носачи морају бити прегледани онолико често колико је то разумно изводљиво.

2. У смислу примјене става 1. овог члана, преглед подразумијева визуелни преглед који обавља стручно лице, како би утврдило, колико се може утврдити на тај начин, да ли су опрема или носачи безбједни за даље коришћење.

Члан 25.

1. Уредно овјерен записник, који се, од зависности од случаја, мора сачинити на копну или на броду, ће се сматрати, прима фасе доказом о сигурности уређаја за дизање и дијелова покретне опреме. Такав записник мора да садржи сигурно радно оптерећење као и датуме тестирања спроведених испитивањем и прегледом наведеним у члановима 22, 23, и 24. ове Конвенције. У случају прегледа наведеног у ставу 1. члана 24. ове Конвенције, записник треба водити само ако је прегледом установљено оштећење на дијеловима покретне опреме.

2. Регистар уређаја за дизање и дијелова покретне опреме мора се водити у форми коју прописује надлежни орган, водећи рачуна о форми коју је препоручила Међународна канцеларија рада.

3. Регистар треба да садржи све издате сертификате као и оне сертификате који су признати као валидни од стране надлежног органа, у оригиналу или у овјереној копији и у форми прописаној од стране истог органа, водећи рачуна о моделима препорука Међународне канцеларије рада у вези са тестирањем уређаја за дизање и дијелова покретне опреме, које се спроводи испитивањем или прегледом, од зависности од случаја.

Члан 26.

У циљу међусобног признавања појединачних рјешења усвојених од стране држава чланица које су ратификовале ову Конвенцију, а која се односе на тестирање спровођено испитивањем и прегледом, те на сертификацију уређаја за дизање и дијелова покретне опреме која чини саставни дио бродске опреме, као и на регистре с тим у вези:

(а) надлежни орган сваке чланице која је ратификовала ову Конвенцију мора именовати или на други начин признати стручна лица, националну или међународну организацију, која ће обављати тестирања спровођена испитивањем или сличним радњама, с тим да је наставак ангажовања стручних лица или признавања организације условљен задовољавајућим учинком;

(б) чланице коју су ратификовале ову Конвенцију морају прихватити или признати та именована лица или на други начин признате организације у складу са тачком (а) овог става, или морају склопити реципрочне споразуме у вези са таквим прихватањем или признавањем. У сваком случају, прихватање или признавање као и континуитет с тим у вези, мора бити условљен задовољавајућим учинком тих лица или организација.

2. Не смију се користити уређаји за дизање, покретна опрема или други уређаји за руковање теретом ако:

(а) надлежни орган, увидом у сертификат о спроведеном тестирању или испитивању, или увидом у овјерени записник, како може бити случај, утврди да неопходно тестирање, испитивање или преглед нису спроведени сагласно одредбама ове Конвенције;

(б) по виђењу надлежног органа направа или опрема нису сигурне за употребу.

3. Став 2 овог члана се не смије примјењивати на начин да може изазвати кашњење при утовару или истовару бродова када се за те операције користи опрема која задовољава захтјеве надлежног органа.

Члан 27.

1. Сви уређаји за дизање (осим бродских самарица) које имају јединствено сигурно радно оптерећење као и сва покретна опрема, морају се јасно означити утискивањем сигурног радног оптерећења, а када то није изводљиво, на други погодан начин.

2. Сви уређаји за дизање (осим бродских самарица) које имају више од једног сигурног радног оптерећења морају бити снабђевени дјелотворним средством које возачу омогућава да приликом сваке употребе може утврдити сигурно радно оптерећење.

3. Све бродске самарице (осим бродске дизалице) морају бити јасно означене сигурним радним оптерећењем које се примјењује када се самарица користи:

- (а) појединачно;
- (б) с нижим блоком колотурника;
- (ц) у пару у свим положајима блока колотурника.

Члан 28.

Сваки брод мора имати планове опреме и уређаја за руковање теретом као и све друге информације с тим у вези које омогућавају сигурно коришћење бродских самарица и додатне опреме.

Члан 29.

Палете и слични уређаји који се користе за подупирање терета морају бити исправне конструкције и одговарајуће чврстоће као и без видљивих оштећења која би могла утицати на њихову сигурну употребу.

Члан 30.

Товари се не смију подизати или спуштати ако претходно нису обухваћени и на сигуран начин прикачени на уређај за дизање.

Члан 31.

1. Сви контејнерски терминнали морају бити тако постављени и организовани да у разумној мјери осигуравају сигурност радника.

2. У случају бродова за превоз контејнера, морају се обезбиједити средства која осигуравају сигурност радника приликом везивања и одвезивања контејнера.

Члан 32.

1. Сви опасни терети морају бити упаковани, означени и обиљежени, ускладиштени, сложени и истим се мора руковати сагласно захтјевима међународних прописа који се примјењују на водени транспорт опасних терета као и онима којим је ближе уређено руковање опасним теретима у лукама.

2. Не смије се руковати опасним супстанцама и исте се не смију складиштити и слагати, ако нису упаковане, означене и обиљежене сходно међународним прописима о транспорту опасних материја.

3. У случају да дође до лома или оштећења spremника или контејнера за превоз опасних материја у опасној мјери, морају се обуставити сви лучки послови у том подручју, осим оних који су неопходни за отклањање опасности, а радници се морају склонити на сигурно мјесто све док се таква опасност не отклони.

4. Морају се предузети све адекватне мјере како би се спријечило излагање радника токсичним и штетним материјама или агенсима као и излагање радника запаљивим атмосферама и атмосферама с мањком кисеоника.

5. Морају се предузети све адекватне мјере у циљу превенције несрећа или повреда по здравље када је потребно да радници уђу у било који затворени простор у којем могу бити присутне токсичне и штетне материје, или у простор у којем може доћи до мањка кисеоника.

Члан 33.

Морају се предузети све одговарајуће мјере предострожности ради заштите радника на радном мјесту од штетног дејства прекомјерне буке.

Члан 34.

1. Када се адекватна заштита од ризика од несреће или повреде здравља не може обезбиједити другим средствима, радницима ће се обезбиједити и од њих се захтијева да правилно користе такву личну заштитну опрему и заштитну одјећу која је разумно потребна за обављање њиховог посла.

2. Радници су дужни да се брину о таквој личној заштитној опреми и заштитној одјећи.

3. Послодавац је дужан да одржава личну заштитну опрему и заштитну одјећу на одговарајући начин.

Члан 35.

У случају несреће, адекватни објекти, као и обучено особље, морају бити обезбијеђени и лако доступни ради спасавања лица у опасности, за пружање прве помоћи и за склањање повријеђених лица у мјери у којој је то разумно изводљиво без њиховог даљег угрожавања.

Члан 36.

1. Националним законима, прописима или другим одговарајућим методама у складу с националном праксом и условима, свака држава чланица, након обављених консултација са организацијама заинтересованих послодаваца и радника, мора одредити:

(а) за које ризике у вези са радом је неопходно обавити почетни или периодични љекарски преглед, или оба прегледа;

(б) који су најдужи временски интервали након којих се морају обавити периодични љекарски прегледи, узимајући у виду природу и степен ризика и друге специфичне околности;

(ц) опсег посебних испитивања, која се сматрају потребним, у случају радника који су изложени посебним опасностима по здравље на раду;

(д) одговарајуће мјере за пружање здравствене заштите на раду;

2. Трошкови свих медицинских прегледа и испитивања обављених према ставу 1. овог члана не смију падати на терет радника.

3. Евиденција о медицинским прегледима и испитивањима мора бити повјерљива.

Члан 37.

1. У свакој луци са значајнијим бројем радника обавезно је оснивање здравствених и сигурносних одбора који укључују представнике послодаваца и радника. Такви одбори ће се основати и у другим лукама ако је потребно.

2. Оснивање, састав и функције тих одбора уређују се националним законима или прописима или другим одговарајућим методама у складу са националном праксом и условима, а након обављених консултација с организацијама заинтересованих послодаваца и радника, и узимајући у обзир локалне околности.

Члан 38.

1. Ниједан радник не смије бити ангажован за рад у лицу ако му претходно нису дате адекватне инструкције или ако претходно није прошао обуку о потенцијалним ризицима

који се односе на његов рад и о основним мјерама предострожности које се морају предузети.

2. Уређајима за дизање и другим уређајима за руковање теретом може управљати само лице са навршених 18 година живота и са одговарајућим квалификацијама и искуством или лице које похађа обуку, ако се прописно надгледа.

Члан 39.

У циљу што квалитетније превенције од несрећа на раду и професионалних болести, морају се предузети мјере које ће осигурати да такве незгоде и болести буду пријављене надлежном органу, а гдје је потребно и адекватно истражене.

Члан 40.

У свакој луци, у складу с националним законима и прописима, мора постојати довољан број тоалета и објеката за одржавање личне хигијене, који морају бити правилно одржавани и када је изводљиво, на разумној удаљености од радног мјеста.

ДИО IV. ПРИМЈЕНА

Члан 41.

Свака држава чланица која ратификује ову Конвенцију мора:

(а) специфицирати, у погледу заштите и здравља на раду, дужности свих лица и тијела повезаних са радом у луци;

(б) предузети све неопходне мјере у циљу спровођења ове Конвенције, укључујући и одредбе о одговарајућим казнама;

(ц) задужити одговарајуће инспекцијске органе да надзиру примјену мјера које се морају преузети у складу са овом Конвенцијом, или се увјерити у спровођење одговарајућег инспекцијског надзора.

Члан 42.

1. Националним законима или прописима обавезно је одредити временске рокове за примјену одредби ове Конвенције, у вези са:

(а) конструкцијом или опремањем брода;

(б) конструкцијом или опремањем било којег копненог уређаја за дизање или другог уређаја за руковање теретом;

(ц) конструкцијом било којег дијела покретне опреме.

2. Временски рок прописан сагласно ставу 1. овог члана не смије бити дужи од четири године од датума ратификације ове Конвенције.

ДИО V. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 43.

Ова Конвенција ревидира Конвенцију о заштити од несрећа (лучки радници) из 1929. године и Конвенцију о заштити од несрећа (лучки радници) из 1932. године (ревидирана).

Члан 44.

Службене ратификације ове Конвенције биће достављене генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације.

Члан 45.

1. Ова Конвенција је обавезујућа само за оне државе чланице Међународне организације рада чија ратификација буде регистрована код генералног директора.

2. Она ће ступити на снагу 12 мјесеци од датума када генерални директор региструје ратификацију двије државе чланице.

3. Послије тога, ова ће Конвенција ступити на снагу за сваку државу чланицу дванаест мјесеци од датума регистрације њене ратификације.

Члан 46.

1. Држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију је може отказати по истеку временског периода од десет година од датума првобитног ступања на снагу Конвенције, актом достављеним генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације. Такво отказивање неће ступити на снагу док не прође период од једне године од датума регистрације.

2. Свака држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију, а која у року од годину дана по истеку десетогодишњег периода наведеног у претходном ставу, не искористи право отказа предвиђено овим чланом, биће обавезана новим десетогодишњим периодом, и према томе, моћи ће да откаже ову Конвенцију по истеку сваког десетогодишњег периода под условима предвиђеним овим чланом.

Члан 47.

1. Генерални директор Међународне канцеларије обавјештава све државе чланице Међународне организације рада о регистрацијама свих ратификација и отказа које су му доставиле државе чланице Организације.

2. Када буде обавјештавао државе чланице Организације о регистрацији друге ратификације о којој је обавијештен, генерални директор ће скренути пажњу државама чланицама Организације на датум ступања на снагу Конвенције.

Члан 48.

Генерални директор Међународне канцеларије рада ће доставити Генералном секретару Уједињених нација ради регистрације, према члану 102. Повеље Уједињених нација, потпуне податке у погледу свих ратификација и свих аката о отказима Конвенције које је регистровао према одредбама претходних чланова.

Члан 49.

Када год буде сматрало да је то неопходно, Управно тијело Међународне канцеларије рада ће поднијети Генералној конференцији извјештај о примјени ове Конвенције и испитаће да ли је потребно да се стави на дневни ред Конференције питање њене потпуне или дјелимичне ревизије.

Члан 50.

1. Ако Конференција усвоји нову Конвенцију чији је предмет потпуна или дјелимична ревизија ове Конвенције, тада, осим ако нова Конвенција не прописује другачије:

(а) ратификација од стране једне државе чланице нове Конвенције, чији је предмет ревизија, укључује *ipso jure* непосредно отказивање ове Конвенције, без обзира на горе наведени члан 46, ако и када нова Конвенција чији је предмет ревизија ступи на снагу;

(б) од датума ступања на снагу нове Конвенције чији је предмет ревизија ова Конвенција ће престати да буде отворена за ратификацију од стране чланица.

2. Ова Конвенција ће остати у сваком случају на снази у својој стварној форми и садржини за оне државе чланице које су је ратификовале, а које нису ратификовале Конвенцију чији је предмет ревизија.

Члан 51.

Енглеска и француска верзија текста ове Конвенције су једнако мјеродавне.

Ц130 - Конвенција о медицинској њези и накнадама у случају болести из 1969. године (бр. 130)

Преамбула

Генерална конференција Међународне организације рада,

коју је у Женеви сазвало Управно тијело Међународне канцеларије рада и која се састала на свом 53. засједању 4. јуна 1969. године,

након што је одлучила да усвоји одређене приједлоге у погледу на ревизију Конвенције о осигурању у случају болести (индустрија) из 1927. године и Конвенције о осигурању у случају болести (пољопривреда) из 1927. године, што је пета тачка дневног реда засједања, а

сматрајући да ови приједлози треба да имају облик међународне конвенције,

усваја овог 25. јуна 1969. године сљедећу Конвенцију, која ће носити назив Конвенција о медицинској њези и накнадама у случају болести из 1969. године:

ДИО I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

У овој Конвенцији

(а) израз "законодавство" укључује сва правила о социјалном осигурању, као и законе и прописе;

(б) израз "прописано" значи одређено националним законодавством или на основу њега;

(ц) израз "индустријско предузеће" укључује сва предузећа у сљедећим гранама привредне дјелатности: вађење руда и камена; производња; грађевинарство; електрична енергија, плин и вода; и превоз, складиштење и комуникације;

(д) израз "пребивалиште" означава уобичајено пребивалиште на територији државе чланице, а израз "становник" означава лице које има уобичајено пребивалиште на територији државе чланице;

(е) израз "зависан" се односи на стање зависности за које се претпоставља да постоји у прописаним случајевима;

(ф) израз "жена" означава жену која зависи од свог мужа;

(г) израз "дијете" обухвата

(и) дијете које је млађе од узраста предвиђеног за завршетак обавезног школовања или млађе од 15 година, у зависности од тога када је то дијете старије: уз услов да држава чланица која је дала изјаву према члану 2. може, док је таква изјава на снази, да примјењује Конвенцију као да наведени израз покрива дијете млађе од узраста предвиђеног за завршетак обавезног школовања или млађе од 15 година; и

(ии) дијете млађе од прописаног узраста која је већа од наведене у тачки (и) овог подстава и које је шегрт или ученик или има хроничну болест или немоћ због које не може да обавља било какву дјелатност за добит, уз прописане услове: уз услове да ће се овај услов сматрати испуњеним када државно законодавство дефинише тај израз тако да он обухвата свако дијете које је млађе од узраста значајно већег од узраста наведеног у тачки (и) овог подстава;

(х) израз "стандардни корисник" означава мушкарца са женом и двоје дјеце;

(и) израз "квалификациони период" значи период уплате доприноса, или период запослења, или период пребивалишта, или било коју комбинацију тога, како може бити прописано;

(ј) израз "болест" означава свако обољење, без обзира на узрок;

(к) појам "медицинска њега" укључује сродне накнаде.

Члан 2.

1. Држава чланица чија привреда и медицинске установе нису довољно развијене може да искористи, уз изјаву која прати ратификацију, привремене изузетке предвиђене чланом 1, тачка (г), клаузула (и); чланом 11, чланом 14, чланом 20. и чланом 26, став 2. У свакој таквој изјави се морају навести разлози за такве изузетке.

2. Све држава чланица које су дале изјаву према ставу 1. овог члана навешће у својим извјештајима о примјени ове Конвенције, који се подносе према члану 22. Устава Међународне организације рада, изјаву у вези са сваким изузетком који она користи:

(а) да разлог за то постоји; или

(б) да се одриче свог права да искористи дотични изузетак од наведеног датума.

3. Свака држава чланица која је дала изјаву према ставу 1. овог члана дужна је у складу са условима такве изјаве и ако то околности дозвољавају:

(а) да повећа број заштићених особа;

(б) да прошири опсег пружене медицинске његе;

(ц) да продужи трајање накнаде у случају болести.

Члан 3.

1. Свака држава чланица чије законодавство штити запослене може, изјавом која прати њену ратификацију, да привремено искључи из примјене ове Конвенције запослене у сектору који обухвата пољопривредна занимања који у вријеме ратификације још нису заштићени законодавством које је усклађено са стандардима ове Конвенције.

2. Свака држава чланица која је дала изјаву у складу са ставом 1. овог члана ће навести у својим извјештајима о примјени ове Конвенције, поднесеним према члану 22. Устава Међународне организације рада, у којој мјери се примјењују и предложене мјере у вези са примјеном Конвенције у односу на запослене у сектору који обухвата пољопривредна занимања и сваки напредак који је можда постигнут у погледу примјене Конвенције на такве запослене или, ако нема промјена у извјештају, доставиће сва одговарајућа објашњења.

3. Свака држава чланица која је дала изјаву према ставу 1. овог члана ће повећати број заштићених запослених у сектору који обухвата пољопривредна занимања у обиму и темпом како то околности дозвољавају.

Члан 4.

1. Свака држава чланица која ратификује ову Конвенцију може, путем изјаве уз ратификацију, да искључи из примјене Конвенције:

(а) поморце, укључујући морске рибаре,

(б) јавне службенике,

гдје су ове категорије заштићене посебним програмима који обезбјеђују укупне накнаде које су најмање еквивалентне онима које се захтијевају овом Конвенцијом.

2. Када је на снази изјава према ставу 1. овог члана, држава чланица може:

(а) да искључи лица која припадају категорији или категоријама искљученим из примјене Конвенције из броја лица узетих у обзир приликом израчунавања постотока наведених у члану 5, тачка (ц); члан 10, тачка (б); члан 11; члан 19, тачка (б); и члан 20;

(б) да искључи лица која припадају категорији или категоријама искљученим из примјене Конвенције, као и супруге и дјецу тих лица, из броја лица узетих у обзир

приликом израчунавања постотка наведеног у члану 10, тачка (ц).

3. Свака држава чланица која је дала изјаву према ставу 1. овог члана може накнадно да обавијести генералног директора Међународне канцеларије рада да прихвата обавезе из ове Конвенције у погледу на категорију или категорије које су искључене у вријеме њене ратификације.

Члан 5.

Свака држава чланица чије законодавство штити запослене може, према потреби, да искључи из примјене ове Конвенције:

(а) лица чије је запослење повремене природе;

(б) чланове породице послодавца који живе у његовој кући, у погледу њиховог рада за њега;

(ц) друге категорије запослених, које не смију премашити број од 10 постотока свих запослених осим оних који су искључени према тачкама (а) и (б) овог члана.

Члан 6.

У сврху усклађености са овом Конвенцијом, држава чланица може узети у обзир заштиту остварену путем осигурања које, иако није постало обавезно према њеном законодавству у вријеме ратификације за лица која треба да заштити:

(а) је под надзором јавних власти или је управљано, у складу са прописаним стандардима, заједничким дјеловањем послодаваца и радника;

(б) покрива знатан дио лица чије зараде не прелазе зараде квалификованог мушког радника у мануелној дјелатности дефинисаној у члану 22, став 6; и

(ц) је у складу са, у вези са другим облицима заштите, гдје је то прикладно, са одредбама Конвенције.

Члан 7.

Покривене ситуације укључују:

(а) потребу за медицинском његом куративне природе и, уз прописане услове, потребу за медицинском његом превентивне природе;

(б) неспособност за рад која је резултат болести и која укључује обуставу зараде, како је дефинисано државним законодавством.

ДИО II. МЕДИЦИНСКА ЊЕГА

Члан 8.

Свака држава чланица ће, уз прописане услове, да обезбједи да се заштићеним лицима пружи медицинска њега, куративне или превентивне природе, у погледу непредвиђених ситуација наведених у тачки (а) члана 7.

Члан 9.

Медицинска њега из члана 8. ће се пружати у циљу одржавања, обнављања или побољшања здравља заштићеног лица и његове радне способности и да се испуне личне потребе.

Члан 10.

Заштићена лица у случају непредвиђених ситуација наведених у тачки (а) члана 7 обухватају:

(а) све запослене, укључујући шегрте, те супруге и дјецу таквих запосленика; или

(б) прописане категорије економски активног становништва, које чине најмање 75 укупног економски активног становништва, и супруге и дјеца лица из наведених категорија; или

(ц) прописане категорије становника који чине најмање 75% свих становника.

Члан 11.

Када је на снази изјава дата у складу са чланом 2, лица заштићена у погледу непредвиђених ситуација наведених у тачки (а) члана 7 обухватају:

(а) прописане категорије запослених, које чине најмање 25 постотака свих запослених, те супруге и дјецу запослених из наведених категорија; или (б) прописане категорије запослених у индустријским предузећима, који чине најмање 50 постотака свих запослених у индустријским предузећима, и супруге и дјецу запослених у наведеним категоријама.

Члан 12.

Лица која примају социјалну помоћ за инвалидност, старост, смрт хранитеља или незапосленост и, према потреби, супруге и дјеца тих лица, и даље ће бити заштићена, уз прописане услове, у погледу непредвиђене ситуације наведене у тачки (а) члана 7.

Члан 13.

Медицинска нега из члана 8. обухвата најмање:

- (а) његу љекара опште праксе, укључујући кућне посјете;
- (б) специјалистичку његу у болницама за болничке и ванболничке пацијенте, као и специјалистичку његу која може бити доступна изван болница;
- (ц) неопходне фармацеутске залихе на рецепт од стране медицинских или других квалификованих радника;
- (д) хоспитализацију по потреби;
- (е) стоматолошку његу, како је прописано; и
- (ф) медицинску рехабилитацију, укључујући набавку, одржавање и обнављање протетских и ортопедских помагала, како је прописано.

Члан 14.

Када је на снази изјава дата на основу члана 2, медицинска нега из члана 8. ће садржати најмање:

- (а) његу љекара опште праксе, укључујући, гдје год је могуће, кућну посјету;
- (б) специјалистичку његу у болницама за болничке и ванболничке пацијенте, и, гдје год је могуће, специјалистичку његу која може бити доступна изван болница;
- (ц) неопходне фармацеутске залихе на рецепт од стране медицинских или других квалификованих радника; и
- (д) хоспитализацију по потреби.

Члан 15.

Када законодавство државе чланице условљава право на здравствену заштиту из члана 8. тиме да заштићено лице или њен хранитељ испуњавају услов везан за квалификациони период, услови који регулишу квалификациони период ће бити такви да не ускраћују право на накнаду лицима која иначе припадају категоријама заштићених лица.

Члан 16.

1. Медицинска нега из члана 8. се пружа током читавог трајања непредвиђене ситуације.

2. Када корисник престане да припада категоријама заштићених лица, даље право на здравствену његу у случају болести која је започела док је припадао наведеним категоријама се може ограничити на прописани период који не може бити краћи од 26 седмица, уз услов да медицинска нега не престаје док корисник и даље прима накнаду у случају болести.

3. Не доводећи у питање одредбе става 2. овог члана, трајање здравствене неге се продужава за прописане болести за које је признато да подразумијевају продужену његу.

Члан 17.

Када законодавство државе чланице захтијева од корисника или његовог хранитеља да учествује у трошковима медицинске неге из члана 8., правила која се односе на такву подјелу трошкова ће бити осмишљена тако да се избјегну тешкоће и да се не доведе у питање ефикасност медицинске и социјалне заштита.

ДИО III. НАКНАДА У СЛУЧАЈУ БОЛЕСТИ

Члан 18.

Свака држава чланица ће обезбиједити заштићеним лицима, уз прописане услове, пружање накнаде у случају болести за непредвиђену ситуацију наведену у тачки (б) члана 7.

Члан 19.

Лица заштићена у случају непредвиђене ситуације прописане тачком (б) члана 7 обухватају:

- (а) све запослене, укључујући шегрте; или
- (б) прописане категорије економски активног становништва, које чине најмање 75 постотака укупног економски активног становништва; или
- (ц) све становнике чија средства за вријеме непредвиђене ситуације не прелазе границе прописане на начин да буду у складу са захтјевима из члана 24.

Члан 20.

Када је изјава дата на основу члана 2. на снази, лица заштићена у погледу непредвиђених ситуација наведених у тачки (б) члана 7. обухватају:

- (а) прописане категорије запослених, које чине најмање 25 постотака свих запослених; или
- (б) прописане категорије запослених у индустријским предузећима, које чине најмање 50% свих запослених у индустријским предузећима.

Члан 21.

Накнада у случају болести из члана 18. је периодична исплата и:

- (а) када су запослени или категорије економски активног становништва заштићени, биће израчуната на такав начин да буде у складу са захтјевима чл. 22. и 23;
- (б) када су заштићени сви становници чија средства за вријеме непредвиђене ситуације не прелазе прописане границе, биће израчуната на начин да буде у складу са захтјевима из члана 24.

Члан 22.

1. У случају периодичне исплате на коју се примјењује овај члан, стопа накнаде, увећана за износ свих породичних додатка који се исплаћују током непредвиђене ситуације, ће бити таква да достиже стандардног корисника, у погледу непредвиђене ситуације из члана 7. тачка (б), најмање 60 постотака укупне претходне зараде корисника и износа било ког породичног додатка који се плаћа заштићеном лицу са истим породичним обавезама као и стандардни корисник.

2. Досадашња примања корисника се обрачунавају према прописаним правилима, а ако су заштићена лица распоређена у категорије према њиховим примањима, њихова претходна примања се могу обрачунати из основних примања категорија којима су та лица припадала.

3. Максимално ограничење се може прописати за стопу накнаде или за зараду која се узима у обзир за обрачун накнаде, уз услов да је максимална граница утврђена на начин да се поштују одредбе става 1. овог члана, при чему је претходна зарада корисника једнака или нижа од плате квалификованог мушког радника.

4. Претходна примања корисника, плата квалификованог физичког радника, накнаде и сви породични додаци се обрачунавају на истом временском основу.

5. За остале кориснике накнада ће бити у разумном односу са накнадом за стандардног корисника.

6. За потребе овог члана, квалификовани физички радник мушког пола је:

(а) монтер или токар у производњи машина које нису електричне; или

(б) лице за које се сматра да је типично за квалификовану радну снагу изабрану у складу са одредбама следећег става; или

(ц) лице чија су примања таква да су једнака или већа од зараде од 75 постотака свих заштићених лица, такве зараде се утврђују на основу годишњих или краћих периода како се може прописати; или

(д) лице чија је зарада једнака 125 постотака просјечне зараде свих заштићених лица.

7. Лице које се сматра типичним за квалификовану радну снагу у смислу тачке (б) претходног става је лице запослено у главној групи привредних дјелатности са највећим бројем економски активних мушких особа заштићених у случају из тачке (б) члана 7. у подручју које обухвата највећи број таквих лица; у ту сврху ће се користити Међународна стандардна индустријска класификација свих привредних дјелатности коју је усвојио Економски и социјални савјет Уједињених нација на својој седмој сједници 27. августа 1948. године, с измјенама и допунама до 1968. и које су наведене у Анексу ове Конвенције, или таква класификација која је у било које вријеме даље измијењена и допуњена.

8. Када се стопа накнада разликује по регионима, квалификовани физички радник може се одредити за сваки регион у складу са ставовима 6. и 7. овог члана.

9. Плата квалификованог мануелног радника се утврђује на основу стопа надница за уобичајене сате рада утврђене колективним уговорима, или у складу са националним законодавством, гдје је примјењиво, или обичајима, укључујући трошкове - дневнице ако их има; ако се те стопе разликују по регионима, а не примјењује се став 8. овог члана, средња стопа се узима.

Члан 23.

1. У случају периодичне исплате на коју се примјењује овај члан, стопа накнаде, увећана за износ свих породичних додатка који се исплаћују током непредвиђене ситуације, ће бити таква да достиже стандардног корисника, у погледу непредвиђене ситуације из члана 7. тачка (б), најмање 60 постотака од укупне плате обичног одраслог мушког радника и од износа било којег породичног додатка који се исплаћује особи заштићеној истим породичним обавезама као и стандардни корисник.

2. Плата обичног одраслог мушког радника, бенефиција и сви породични додаци обрачунавају се на истом временском основу.

3. За остале кориснике, накнада ће имати разуман однос са накнадом стандардног корисника.

4. У сврху овог члана, обичан одрасли радник, мушкарац, ће бити:

(а) лице које се сматра типичним за неквалификовани рад у производњи машина које нису електричне; или

(б) лице које се сматра типичним за неквалификовани рад одабрано у складу са одредбама следећег става.

5. Лице које се сматра типичним за неквалификовани рад у сврху тачке (б) претходног става је лице запослено у већој групи економских дјелатности са највећим бројем

економски активних мушких особа заштићених у случају из тачке (б) члана 7. у подручју које обухвата највећи број таквих лица; у ту сврху ће се користити Међународна стандардна индустријска класификација свих привредних дјелатности коју је усвојио Економски и социјални савјет Уједињених нација на својој седмој сједници 27. августа 1948. године, с измјенама и допунама до 1968. и које су наведене у Анексу ове Конвенције, или таква класификација која је у било које вријеме даље измијењена и допуњена.

6. Када се стопа накнада разликује по регионима, обични одрасли мушки радник може се одредити за сваки регион у складу са ставовима 4. и 5. овог члана.

7. Плата обичног одраслог мушког радника се утврђује на основу стопа надница за уобичајене сате рада утврђене колективним уговорима, или у складу са националним законодавством, гдје је примјењиво, или обичајима, укључујући трошкове - дневнице ако их има; ако се те стопе разликују по регионима, а не примјењује се став 6. овог члана, средња стопа се узима.

Члан 24.

У случају периодичне исплате на коју се овај члан примјењује:

(а) стопа накнаде се утврђује према прописаној скали или скали коју утврђује надлежни јавни орган у складу са прописаним правилима;

(б) таква стопа може бити смањена само до мјере у којој друга средства породице корисника премашују прописане значајне износе или значајне износе које је одредио надлежни јавни орган у складу са прописаним правилима;

(ц) укупна накнада и било која друга средства, након одбитка значајних износа наведених у тачки (б), ће бити довољна за издржавања здравља и достојанства породице корисника и неће бити мања од одговарајуће накнаде израчунате у складу са захтјевима члана 23;

(д) сматраће се да су одредбе тачке (ц) испуњене ако укупан износ накнаде у случају болести исплаћен по овој Конвенцији премашује за најмање 30 постотака укупан износ накнада који би се остварио примјеном одредби члана 23. и одредбе тачке (б) члана 19.

Члан 25.

Када законодавство државе чланице условљава право на накнаду у случају болести из члана 18. испуњењем квалификационог периода од стране заштићеног лица, услови који регулишу квалификациони период биће такви да не ускраћују право на бенефиције лицима која иначе спадају у категорије заштићених лица.

Члан 26.

1. Накнада у случају болести из члана 18. додјељује се за вријеме непредвиђене ситуације: уз услов да се накнада може ограничити на најмање 52 седмице у сваком случају неспособности, како је прописано.

2. Када је на снази изјава дата у складу са чланом 2, одобравање накнаде у случају болести из члана 18. може бити ограничена на најмање 26 седмица у сваком случају неспособности, како је прописано.

3. Када законодавство чланице предвиђа да се накнада у случају болести не исплаћује за почетни период обуставе зараде, тај период не може бити дужи од три дана.

Члан 27.

1. У случају смрти особе која је примала, или је испуњавала услове за, накнаду у случају болести из члана 18, накнада за сахрану ће се, уз прописане услове, исплатити

његовим наживјели, било ком другом издржаваном лицу или лицу које је сносило трошкове сахране.

2. Држава чланица може одступити од одредбе става 1. овог члана када:

(а) прихвати обавезе из Дијела IV Конвенције о инвалидским, старосним и породичним накнадама, 1967;

(б) у свом законодавству предвиди новчану накнаду у случају болести по стопи од најмање 80 постотака зараде заштићених лица; и

(ц) већина заштићених лица је покривено добровољним осигурањем које је под надзором јавних власти и које обезбјеђује накнаду за сахрану.

ДИО IV. ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 28.

1. Накнада на коју би заштићено лице иначе имало право у складу са овом Конвенцијом може се суспендовати у таквој мјери како се то може прописати:

(а) све док је дотично лице одсутно са територије државе чланице;

(б) све док трећа страна обештећује дотично лице за непредвиђену ситуацију, до висине обештећења;

(ц) када је дотично лице поднијело лажни захтјев;

(д) ако је непредвиђена ситуација узрокована кривичним дјелом које је починило дотично лице;

(е) ако је непредвиђена ситуација узрокована озбиљним и намјерним лошим понашањем дотичног лица;

(ф) када дотично лице, без ваљаног разлога, занемари да искористи медицинску његу или рехабилитационе услуге које су му стављене на располагање, или се не придржава правила прописаних за провјеру настанка или трајања непредвиђене ситуације или за понашање корисника;

(г) у случају накнаде у случају болести из члана 18., све док се дотично лице издржава о јавном трошку или о трошку установе или службе социјалног осигурања; и

(х) у случају накнаде у случају болести из члана 18, све док дотично лице прима другу новчану накнаду из социјалног осигурања, осим породичне накнаде, уз услов да дио накнаде који је суспендован не прелази другу накнаду.

2. У прописаним случајевима и границама, дио накнаде која иначе доспје ће се исплатити издржаваним лицима дотичног лица.

Члан 29.

1. Сваки подносилац захтјева ће имати право на жалбу у случају да му се одбије накнада или на приговор на њен квалитет или количину.

2. Када се приликом примјене ове Конвенције владином одјељењу одговорном законодавном тијелу повјери управљање медицинском његом, право на жалбу прописано ставом 1. овог члана се може да замијени правом да одговарајући орган испита притужбу у вези са одбијањем медицинске његе или квалитетом пружене његе.

Члан 30.

1. Свака држава чланица ће прихватити општу одговорност за прописно обезбјеђивање накнада које се обезбјеђују у складу са овом Конвенцијом и предузеће све потребне мјере у ту сврху.

2. Свака држава чланица ће прихватити општу одговорност за правилно управљање институцијама и службама на које се односи примјена ове Конвенције.

Члан 31.

Када управљање није повјерено институцији коју регулишу јавни органи или владином одјељењу одговорном законодавном тијелу:

(а) представници заштићених лица ће учествовати у управљању уз прописане услове;

(б) национално законодавство ће, гдје одговара, прописати учешће представника послодаваца;

(ц) национално законодавство може такође одлучити о учешћу представника јавних органа.

Члан 32.

Свака држава чланица ће, на својој територији, обезбиједити лицима која нису држављани а који у тој држави иначе бораве или раде третман једнак третману својих држављана у погледу права на накнаде предвиђене овом Конвенцијом.

Члан 33.

1. Држава чланица

(а) која је прихватила обавезе ове Конвенције, а да није искористила изузетке и ослобађања предвиђене члановима 2. и 3.,

(б) која пружа свеукупно веће накнаде од оних предвиђених овом Конвенцијом и чији укупни релевантни издаци за медицинску његу и накнаде у случају болести износе најмање 4 постотка њеног националног дохотка, и

(ц) која испуњава најмање два од три следећа услова:

(и) покрива проценат економски активног становништва који је најмање десет бодова виши од процента који се захтијева чланом 10. тачка (б) и чланом 19. тачка (б), или постотак свих становника који је најмање десет бодова виши од процента који се захтијева чланом 10. тачка (ц),

(ии) пружа медицинску његу куративне и превентивне природе знатно вишег стандарда од оне прописане чланом 13,

(III) пружа накнаду у случају болести која одговара проценту најмање десет бодова вишем него што је прописано члановима 22. и 23., може, након консултација са најрепрезентативнијим организацијама послодаваца и радника, гдје такве постоје, да привремено одступи од посебних одредби Дијелова II и III ове Конвенције уз услов да такво одступање неће у основи умањити нити нарушити битне гаранције ове Конвенције.

2. Свака држава чланица која је извршила такво одступање ће у својим извјештајима о примјени ове Конвенције, достављеним према члану 22. Устава Међународне организације рада, навести став свог закона и праксе у погледу таквог одступања и сваки напредак постигнут ка потпуној примјени одредби Конвенције.

Члан 34.

Ова Конвенција се не примјењује на:

(а) непредвиђене ситуације које настану прије ступања на снагу Конвенције за дотичну државу чланицу;

(б) накнаде у непредвиђеним ситуацијама које настану након ступања на снагу Конвенције за дотичну државу чланицу у оној мјери у којој права на такве накнаде произлазе из периода који претходе том датуму.

ДИО V. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 35.

Ова Конвенција ревидира Конвенције о осигурању у случају болести (индустрија) из 1927. године и Конвенције о осигурању у случају болести (пољопривреда) из 1927. године.

Члан 36.

1. У складу са одредбама члана 75. Конвенције о социјалном осигурању (минимални стандарди) из 1952. године, дио III те Конвенције и релевантне одредбе других

њених дијелова ће се престати примјењивати на било коју државу чланицу која је ратификовала ову Конвенцију од датума на који ова Конвенција постане обавезујућа за ту државу чланицу и ниједна изјава према члану 3. неће бити на снази.

2. Прихватање обавеза из ове Конвенције, уз услов да ниједна изјава према члану 3. није на снази, ће се сматрати прихватањем обавеза из Дијела III Конвенције о социјалном осигурању (минимални стандарди) из 1952. године и релевантних одредби њених осталих дијелова, у сврху члана 2. наведене Конвенције.

Члан 37.

Ако било која Конвенција, коју Конференција може накнадно да усвоји, у вези с било којим темом или темама којима се бави ова Конвенција, тако предвиђа, одредбе ове Конвенције које могу бити прописане у наведеној Конвенцији ће се престати примјењивати на било коју државу чланицу која је ратификовала наведену Конвенцију од датума на који наведена Конвенција ступи на снагу за ту државу чланицу.

Члан 38.

Службене ратификације ове Конвенције биће саопштене генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације.

Члан 39.

1. Ова Конвенција је обавезујућа само за оне државе чланице Међународне организације рада чија ратификација буде регистрована код генералног директора.

2. Она ће ступити на снагу 12 мјесеци од датума када генерални директор региструје ратификацију двије државе чланице.

3. Послије тога, ова ће Конвенција ступити на снагу за сваку државу чланицу дванаест мјесеци од датума регистрације њене ратификације.

Члан 40.

1. Држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију је може отказати по истеку временског периода од десет година од датума првобитног ступања на снагу Конвенције, актом достављеним генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације. Такво отказивање неће ступити на снагу док не прође период од једне године од датума регистрације.

2. Свака држава чланица која је ратификовала ову Конвенцију, а која у року од годину дана по истеку десетогодишњег периода наведеног у претходном ставу, не оствари право отказа предвиђено овим чланом, биће обавезана новим десетогодишњим периодом, и према томе, моћи ће да откаже ову Конвенцију по истеку сваког десетогодишњег периода уз услове предвиђене овим чланом.

Члан 41.

1. Генерални директор Међународне канцеларије обавјештава све државе чланице Међународне организације рада о регистрацијама свих ратификација и отказа које су му доставиле државе чланице Организације.

2. Када буде обавјештавао државе чланице Организације о регистрацији друге ратификације о којој је обавијештен, генерални директор ће скренути пажњу државама чланицама Организације на датум ступања на снагу Конвенције.

Члан 42.

Генерални директор Међународне канцеларије рада ће доставити Генералном секретару Уједињених нација ради регистрације, према члану 102. Повеље Уједињених нација,

потпуне податке у погледу свих ратификација и свих аката о отказима Конвенције које је регистровао према одредбама претходних чланова.

Члан 43.

Када год буде сматрало да је то неопходно, Управно тијело Међународне канцеларије рада ће поднијети Генералној конференцији извјештај о примјени ове Конвенције и испитаће да ли је потребно да се стави на дневни ред Конференције питање њене потпуне или дјелимичне ревизије.

Члан 44.

1. Ако Конференција усвоји нову Конвенцију чији је предмет потпуна или дјелимична ревизија ове Конвенције, осим ако нова Конвенција не прописује другачије:

(а) ратификација од стране једне државе чланице нове Конвенције, чији је предмет ревизија, укључила би ipso jure непосредно отказивање ове Конвенције, без обзира на горе наведени члан 40, ако и када нова Конвенција чији је предмет ревизија ступи на снагу;

(б) од датума ступања на снагу нове Конвенције, чији је предмет ревизија, ова Конвенција престаје да буде отворена за ратификацију од стране чланица.

2. Ова Конвенција ће остати у сваком случају на снази у својој стварној форми и садржини за оне државе чланице које су је ратификовале, а које нису ратификовале Конвенцију чији је предмет ревизија.

Члан 45

Енглеска и француска верзија текста ове Конвенције су једнако мјеродавне.

АНЕКС

МЕЂУНАРОДНА СТАНДАРДНА ИНДУСТРИЈСКА КЛАСИФИКАЦИЈА СВИХ ПРИВРЕДНИХ ДЈЕЛАТНОСТИ (Ревизија 4)*

Одјељак А Пољопривреда, шумарство и риболов

Област Опис

- 01 Биљна и сточарска производња, ловство и услужне дјелатности у вези с њима
- 02 Шумарство и сјеча дрва
- 03 Риболов и аквакултура

Одјељак Б Вађење руда и камена

Област Опис

- 05 Вађење угљена и лигнита
- 06 Вађење сирове нафте и природног плина
- 07 Вађење металних руда
- 08 Вађење осталих руда и камена
- 09 Помоћне услужне дјелатности у вађењу руда и камена

Одјељак Ц. Производња

Област Опис

- 10 Производња прехранбених производа
- 11 Производња пића
- 12 Производња духанских производа
- 13 Производња текстила
- 14 Производња одјеће
- 15 Производња коже и сродних производа
- 16 Производња дрва и производа од дрва и плута, осим намјештаја; производња производа од сламе и плетарских материјала
- 17 Производња папира и производа од папира
- 18 Штапање и умножавање снимљених записа
- 19 Производња кокса и рафинираних нафтних производа
- 20 Производња хемикалија и хемијских производа
- 21 Производња фармацевтских продуката, медицинских хемикалија и биљних производа

22 Производња производа од гуме и пластичних маса
23 Производња осталих неметалних минералних производа
24 Производња базних метала
25 Производња готових металних производа, осим машине и опреме
26 Производња рачунарских, електронских и оптичких производа
27 Производња електричне опреме
28 Производња машина и уређаја, н.д.
29 Производња моторних возила, приколица и полуприколица
30 Производња осталих превозних средстава
31 Производња намјештаја
32 Остала произвођачка индустрија
33 Поправка и инсталирање машина и опреме

Одјељак Д Снабдијевање електричном енергијом, плин, паром и климатизацијом

Област Опис

35 Снабдијевање електричном енергијом, плин, паром и климатизацијом

Одјељак Е Снабдијевање водом; уклањање отпадних вода, управљање отпадом те дјелатности санације

Област Опис

36 Сакупљање, прочишћавање и снабдијевање водом
37 Уклањање отпадних вода
38 Сакупљање отпада, дјелатности обраде и збрињавања отпада; рециклажа материјала
39 Дјелатности санације околиша те остале дјелатности управљања отпадом

Одјељак Ф Изградња

Област Опис

41 Градња грађевина високоградње
42 Градња грађевина нискоградње
43 Специјализоване грађевинске дјелатности

Одјељак Г Трговина на велико и мало; поправак моторних возила и мотоцикала

Област Опис

45 Трговина на велико и на мало моторним возилима и мотоциклима; поправак моторних возила и мотоцикала
46 Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима
47 Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима

Одјељак Х Превоз и складиштење

Област Опис

49 Копнени превоз и цјевоводни транспорт
50 Водени превоз
51 Ваздушни превоз
52 Складиштење и пратеће дјелатности у превозу
53 Поштанске и курирске дјелатности

Одјељак И Услуге смјештаја и прехране

Област Опис

55 Смјештај
56 Дјелатности припреме и услуживања хране и пића

Одјељак Ј Информације и комуникација

Област Опис

58 Издавачка дјелатност
59 Производња филмова, видео и телевизијског програма, дјелатности снимања звучних записа и издавања музичких записа
60 Програмирање и емитовање програма
61 Телекомуникације

62 Рачунарско програмирање, савјетовање и дјелатности у вези с њима
63 Информацијске услужне дјелатности

Одјељак К Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања

Област Опис

64 Финансијске услужне дјелатности, осим осигурања и пензијских фондова
65 Осигурање, реосигурање и пензијски фондови, осим обавезног социјалног осигурања
66 Помоћне дјелатности код финансијских услуга и дјелатности осигурања

Одјељак Л Пословање некретнинама

Област Опис

68 Пословање некретнинама

Секција М Стручне, научне и техничке дјелатности

Област Опис

69 Правне и рачуноводствене активности
70 Управљачке дјелатности; савјетовање у вези с управљањем
71 Архитектонске и инжењерске дјелатности; техничко испитивање и анализу
72 Научно истраживање и развој
73 Промоција (реклама и пропаганда) и истраживање тржишта
74 Остале стручне, научне и техничке дјелатности
75 Ветеринарске дјелатности

Одјељак Н Административне и помоћне услужне дјелатности

Област Опис

77 Дјелатности изнајмљивања и давања у закуп (leasing)
78 Дјелатности запошљавања
79 Туристичке агенције, туроператори, резервационе услуге те дјелатности у вези с њима
80 Заштитне и истражне дјелатности
81 Услуге у вези с управљањем и одржавањем зграда те дјелатности уређења и одржавања зелених површина
82 Канцеларијске административне и помоћне дјелатности те остале пословне помоћне дјелатности

Одјељак О Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање

Област Опис

84 Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање

Одјељак П Образовање

Област Опис

85 Образовање

Одјељак Q ДЈЕЛАТНОСТИ ЗДРАВСТВЕНЕ И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Област Опис

86 Дјелатности здравствене заштите
87 Дјелатности социјалне заштите у установама са смјештајем
88 Дјелатности социјалне заштите без смјештаја

Одјељак Р Умјетност, забава и рекреација

Област Опис

90 Креативне, умјетничке и забавне активности
91 Библиотеке, архиви, музеји и остале културне дјелатности
92 Дјелатности коцкања и клађења
93 Спортске, забавне и рекреационе дјелатности

Одјељак С Остале услужне дјелатности

Област Опис

94 Дјелатност чланских организација

95 Поправак рачунара и предмета за личну употребу и домаћинство

96 Остале личне услужне активности

Одјељак Т Дјелатности домаћинства као послодаваца; домаћинства која производе различита добра и обављају различите услуге за властите потребе

Област Опис

97 Дјелатности домаћинства као послодаваца који запошљавају послугу

98 Дјелатности приватних домаћинства која производе различита добра и обављају различите услуге за властите потребе

Одјељак У Дјелатности вантериторијалних организација и органа

Област Опис

99 Дјелатности вантериторијалних организација и органа

* Напомена: У складу са члановима 22. став (7) и 23. став (5) Конвенције, њен оригинални Анекс је ажуриран измијењеном и допуњеном верзијом Међународне стандардне индустријске класификације свих привредних дјелатности (ISIC) Рев. 4, како је одобрила Статистичка комисија Економског и социјалног савјета УН-а у марту 2006. (Статистички радови, серија М бр. 4, Рев. 4 - потпуни текст на <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/isic-4.asp>).

Види повезано

Устав

Устав Члан 22.

Кључне информације

Конвенција о медицинској њези и накнадама у случају болести (ступање на снагу: 27. маја 1972.)

Усвајање: Женева, 53. засједање МОР-а (25. јуна 1969.)

Статус: Ажуриран документ (Техничка конвенција).

Конвенција се може отказати: 27. маја 2032. до 27. маја 2033.

П155 - Протокол из 2002. године уз Конвенцију о заштити и здрављу на раду из 1981. године

Преамбула

Генерална конференција Међународне организације рада,

коју је у Женеви сазвало Управни орган Међународне канцеларије рада и која се састала 3. јуна 2002. године на свом 90. засједању,

узимајући у обзир члан 11. Конвенције о заштити и здрављу на раду из 1981. године (у даљем тексту "Конвенција"), у коме се посебно наглашава:

"У циљу спровођења у дјело политике наведене у члану 4. ове Конвенције, надлежни орган односно органи ће обезбиједити да се слjedeћи задаци прогресивно обављају:

ц) утврђивање и примјена поступака којима послодавац и, гдје то одговара, установе осигурање и остали директно заинтересовани, пријављују несреће на раду и професионалне болести, као и израђивање годишњих статистика о несрећама на раду и професионалним болестима;

е) годишње објављивање информација о мјерама које су предузете у складу са политиком наведеном у члану 4. ове Конвенције и о несрећама на раду, професионалним болестима и осталим повредама у вези здравља које се десе у току рада или у вези са радом",

и

имајући у виду потребу за јачањем поступка регистровања и пријављивања несрећа на раду и професионалних болести и потребу за унапређењем усклађености система за евидентирање и пријављивање несрећа на раду и професионалних болести у циљу идентификације њихових узрока и успостављања превентивних мјера,

након што је одлучила да усвоји одређене приједлоге који се односе на евидентирање и пријављивање незгода на раду и професионалних болести, питање које представља пету тачку дневног реда засједања,

сматрајући да ти приједлози треба да добију форму Протокола уз Конвенцију о заштити и здрављу на раду из 1981. године,

усваја на 20. јуна 2002. године слjedeћи Протокол, који ће носити назив Протокол из 2002. године уз Конвенцију о заштити и здрављу на раду из 1981. године.

І. ДЕФИНИЦИЈЕ

Члан 1.

У сврху овог протокола:

(а) израз "несрећа на раду" односи се на околност која је настала као посљедица обављања неког посла или се десила на радном мјесту, а резултирала је повредом са или без смртног исхода;

(б) израз "професионална болест" односи се на свако обољење које је настало као резултат излагања ризичним факторима који се јављају при обављају радних задатака;

(ц) израз "опасан догађај" односи се на све лако препознатљиве случајеве који су дефинисани у одредбама државног законодавства, а који могу проузроковати повреду или болест лицима на радном мјесту или на јавним мјестима;

(д) израз "несрећа на путу са или до радног мјеста" односи се на несрећу која резултира смрћу или повредом, а дешава се на путу до или са радног мјеста, и до или са:

и) главног или споредног пребивалишта радника; или
ии) мјеста гдје радник обично обједује; или
иии) мјеста гдје радник обично прима своју накнаду..

ІІ. СИСТЕМИ ЕВИДЕНТИРАЊА И ПРИЈАВЉИВАЊА

Члан 2.

Јавни орган власти ће, путем закона односно прописа или било којим другим путем који је сагласан са државним условима и праксом и у консултацији са најрепрезентативнијим организацијама послодаваца и радника, успоставити и периодично ревидирати захтјеве и процедуре за:

евидентирање несрећа на раду, професионалних болести и, ако је потребно, опасних догађаја, несрећа на путу до и са радног мјеста и случајева за које се сумња да су професионална болест; и

пријављивање несрећа на раду, професионалних болести и, ако је потребно, опасних догађаја, несрећа на путу до и са радног мјеста и случајева за које се сумња да су професионална болест.

Члан 3.

Захтјеви и процедуре за евидентирање треба да укључују слjedeће:

(а) одговорност послодавца:

(и) да евидентира несреће на послу, професионалне болести и, ако је потребно, опасне догађаје, несреће на путу до и са радног мјеста и случајеве за које се сумња да су професионална болест;

(и) да информише раднике или њихове представнике о систему евидентирања;

(и) да осигура одговарајуће чување тих података и њихово кориштење за успостављање превентивних мјера; и

(ив) да не подузима никакве мјере освете или дисциплинске мјере против радника зато због пријављивања несреће на раду, професионалне болести, опасног догађаја, несреће на путу до и са радног мјеста и случајеве за које се сумња да су професионална болест;

(б) информације које ће се евидентирати;

(ц) период чувања тих евиденција; и

(д) мјере да се осигура повјерљивост личних и медицинских података које посједује послодавац, а у складу са државним законима и прописима, као и условима и праксом.

Члан 4.

Захтјеви и процедуре за пријављивање требају утврдити следеће:

(а) одговорност послодавца;

(и) да јавним органима власти или другим надлежним тијелима пријави несреће на раду, професионалне болести и, ако је потребно, опасне догађаје, несреће на путу до и са радног мјеста и случајеве за које се сумња да су професионална болест;

(и) да информише раднике или њихове представнике о пријављеним случајевима;

(б) да, ако је потребно, потпише споразуме за пријављивање несрећа на раду и професионалних болести са осигуравајућим заводима, службама медицине рада, љекарима и другим органима на која се то односи;

(ц) да постави критеријуме по којима се несреће на послу, професионалне болести и, ако је потребно, опасни догађаји, несреће на путу до и са радног мјеста и случајеви за које се претпоставља да су професионална болест пријављују; и

(д) да утврди крајњи рок за пријављивање.

Члан 5.

Пријава ће укључивати податке о:

предузећу, његовој локацији и послодавцу;

ако је потребно, повређеним лицима и природи повреде или болести; и

радном мјесту, околностима под којима се несрећа или опасни догађај десио и, у случају професионалне болести, околности под којима је дошло до угрожавања здравља.

III. ДРЖАВНА СТАТИСТИКА

Члан 6.

Свака чланица која ратификује овај протокол ће, на основу пријава и других доступних информација, објављивати годишње статистичке податке који се састављају на начин да буду репрезентативни за земљу у цјелини, у вези са несрећама на раду, професионалним болестима и, према потреби, опасним догађајима и несрећама на путу до и са радног мјеста, као и њихове анализе.

Члан 7.

Статистички подаци се успостављају према класификационим шемама које су компатибилне са најновијим релевантним међународним шемама успостављеним под покровитељством Међународне организације рада или других надлежних међународних организација.

Део IV. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 8.

1. Држава чланица може ратификовати овај протокол истовремено или било када након што ратификује Конвенцију, тако што ће саопштити своју службену ратификацију Протокола генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације.

2. Протокол ступа на снагу 12 мјесеци након што генерални директор региструје ратификације двије државе чланице. Након тога, овај Протокол ће ступити на снагу за државу чланицу дванаест мјесеци од дана регистрације њене ратификације од стране генералног директора, а Конвенција ће потом бити обавезујућа за дотичну државу чланицу уз додатак чланова 1. до 7. овог протокола.

Члан 9.

1. Свака држава чланица која ратификује овај протокол може га отказати било када када се Конвенција може отказати у складу са њеним чланом 25., путем акта који се доставља генералном директору Међународне канцеларије рада ради регистрације.

2. Отказивање Конвенције у складу са њеним чланом 25. од стране државе чланице која је ратификовала овај Протокол подразумијеваће ипсо јуре отказивање овог протокола.

3. Свако отказивање овог протокола у складу са параграфима 1. или 2. овог члана ступа на снагу, за сваку државу чланицу, дванаест мјесеци од дана регистрације њене ратификације.

Члан 10.

Генерални директор Међународне организације рада обавијестиће све државе чланице Међународне организације рада о регистрацији свих ратификација и отказа које су му доставиле државе чланице Организације.

Обавјештавајући државе чланице Организације о регистрацији друге ратификације потребне да би Конвенција ступила на снагу, генерални директор скренуће пажњу свим државама чланицама Организације на датум ступања на снагу овог протокола.

Члан 11.

Генерални директор Међународне канцеларије рада саопштава генералном секретару Уједињених нација, у циљу регистровања према члану 102. Повеље Уједињених нација, све податке о свим ратификацијама и отказима које је регистровао у складу са претходним члановима.

Члан 12.

Енглеска и француска верзија текста овог протокола су једнако мјеродавне.

Члан 3.

Даје се овлаштење министру иностраних послова Босне и Херцеговине да потпише Инструменте о приступању овим конвенцијама и протоколу.

Члан 4.

Ова Одлука биће објављена у "Службеном гласнику БиХ - Међународни уговори" на српском, босанском и хрватском језику и ступа на снагу даном објављивања.

Број 01-50-1-2342-37/26
3. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједавајући
Др **Денис Бећировић**, с. р.

SADRŽAJ

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

71	Odluka o ratifikaciji Protokola o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima (bosanski jezik)	1
	Odluka o Ratifikaciji Protokola o uklanjanju nezakonite trgovine duhanskim proizvodima (hrvatski jezik)	18
	Одлука о Ратификацији Протокола о уклањању незаконите трговине дуванским производима (српски језик)	35
72	Odluka o ratifikaciji pet konvencija i protokola Međunarodne organizacije rada (bosanski jezik)	54
	Odluka o ratifikaciji pet konvencija i protokola Međunarodne organizacije rada (hrvatski jezik)	77
	Одлука о ратификацији пет конвенција и протокола Међународне организације рада (српски језик)	100

SLUŽBENI LIST BiH

Jezik ▼ Službena glasila ▼ Oglašavanje Pretraga Vijesti Web shop Info ▼ Javne nabavke ▼

Naslovna stranica

Naslovna stranica

- Pretplata
- Cjenovnik
- Izdavaštvo
- Info - historijat
- Kontakt
- Međun. saradnja
- Korisni linkovi
- Oglasni dio

- Prijava
- Registracija
- Zaboravljena šifra

BAZA PRAVNIH AKATA

Službeni glasnik BiH
broj 73/26

**ČLAN KOLEGIJUMA PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH**
ODLUKU O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE
PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O KORIŠTENJU SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE
PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

Službene novine Federacije BiH
broj 78/26

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O UTVRĐIVANJU KOEFICIJENTA ZA OBRAČUN I
ISPLATU MJESEČNIH NOVČANIH NAKNADA DOBITNIKA
RATNIH PRIZNANJA I ODLUKOVANJA I ČLANOVA Njihovih
PORODICA ZA PERIOD JULI - DECEMBAR 2026. GODINE U
OKVIRU PROGRAMA POBOLJŠAVANJE DRUŠTVENO-
EKONOMSKOG STATUSA PRIPADNIKA BORAČKE
POPULACIJE I OČUVANJE TEKOVINA ODBRAMBENO-

JP NIO
Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39/III
71000 Sarajevo, BiH
tel/fax:
+387 33 72 20 30
e-pošta:
[Službeni list BiH](#)

BAZA PRAVNIH
AKATA

Registri
objavljenih glasila

Vodič za pristup
informacijama

Arhiva dokumenata

SLUŽBENI LIST BiH

Jezik ▼ Službena glasila ▼ Oglašavanje Pretraga Vijesti Web shop Info ▼ Javne nabavke ▼

Pretplata na štampano izdanje - internet izdanje

Početna / Pretplata na štampano izdanje ...

- Pretplata
- Cjenovnik
- Izdavaštvo
- Info - historijat
- Kontakt
- Međun. saradnja
- Korisni linkovi
- Oglasni dio

- Prijava
- Registracija
- Zaboravljena šifra

Pretplata na štampano izdanje - internet izdanje

Na osnovu Odluke Upravnog odbora JP NIO Službeni list BiH utvrđuje se pretplata za II polugodište 2026. godine:

«Službeni glasnik BiH»,
«Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori»,
«Službeni glasnik BiH - Oglasnik javne nabavke» za II polugodište 2026. godine 120,00 KM
«Službene novine Federacije BiH» za II polugodište 2026. godine 110,00 KM
«Službene novine Kantona Sarajevo» za II polugodište 2026. godine 80,00 KM

Uplate se vrše u KM.

Ova tarifa se primjenjuje od 01.07.2026. godine
Uplate se vrše UNAPRIJED za II polugodište 2026.
U CIJENU PRETPLATE JE URAČUNAT PDV 17%.

NAPOMENA: Pojedinačna cijena službenih glasila po jednoj stranici je 0,05 KM, ako cijena nije na drugi način utvrđena.

INTERNETSKO IZDANJE ZA 2026. GODINU

USLOVI ZA PRETPLATU
NA INTERNETSKO IZDANJE SLUŽBENIH GLASILA

- "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine - Međunarodni ugovori",
- "Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", i
- "Službene novine Kantona Sarajevo"

Vrijeme trajanja pretplate	CIJENA PO KORISNIKU			
	1 pretplatnička licenca	3 - 7 pretplatničkih licenci	8 pretplatničkih licenci	12 pretplatničkih licenci
12 mjeseci	240 KM	639 KM	1530 KM	1980 KM

- preko pedeset pretplatničkih licenci - po jednoj licenci 120,00 KM

U cijenu uračunat PDV 17% (preračunata stopa 14,53%)

Ova tarifa se primjenjuje od 01.07.2026. godine

Uplata se vrši u KM UNAPRIJED, za sve strana pravna i fizička lica u EUR-ima prema kursnoj listi Centralne banke BiH ili u drugim stranim važećim valutama.

Pretraga dokumenata

[Početna](#) / [Pretraga](#)

Brza pretraga

[Napredna pretraga](#)

Kod napredne pretrage možete filtrirati pretragu po mnogim parametrima.

- Naziv dokumenta
- Odaberite tip dokumenta
 - npr. Službeni glasnik BiH
 - i/ili Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori
 - i/ili Službene novine Federacije BiH
 - i/ili Službene novine Kantona Sarajevo
- Vrijeme objave dokumenta od datuma
- Vrijeme objave dokumenta do datuma

Ukoliko želite manji broj rezultata, onda iskoristite što je moguće više ponuđenih filtera!

Ukoliko niste zadovoljni rezultatima pretrage, možete ponoviti pretragu korištenjem napredne pretrage i povećanjem broja filtera!

Formular za naprednu pretragu

Naziv dokumenta, ili naziv naslova / zakona

Naziv dokumenta

Ovde unesite glavni naslov dokumenta

Pretraga samo određenih tipova dokumenata:

- ☐ Službeni glasnik BiH
- ☐ Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori
- ☐ Službene novine Federacije BiH
- ☐ Službene novine Kantona Sarajevo

Objavljen od:

Objavljen do:

[Obriši >>](#)

[Pretraga](#)

SLUŽBENI GLASNIK
BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

SLUŽBENI GLASNIK
BOSNE I HERCEGOVINE

Izdavač: JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Direktor i odgovorni urednik: Dragan Prusina
Tehnička priprema: Uredništvo JP NIO Službeni list BiH
Štampa: UNIONINVESTPLASTIKA d. d. Sarajevo
Za štampariju: Muhamed Mirvić
Telefoni:
Centrala: 033 72 20 30
Direktor: 033 72 20 61
Uredništvo: 033 72 20 38
Računovodstvo: 033 72 20 48
Služba za pravne i opće poslove: 033 72 20 51
Pretplata: 033 72 20 54
Oglasni odjel: 033 72 20 49 i 72 20 50
Komercijala sa poslovnicom i prodajom: 033 72 20 43

Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa:
UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11
ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09
ADDIKO BANK AD
Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57
Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska lista.
Identifikacijski broj 4200226120002
Porezni broj 01071019
PDV broj 200226120002
Pretplata za II polugodište 2026. godine na "Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" 120,00 KM.
Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba>
Godišnja pretplata 240,00 KM po korisniku
e-mail: redakcija@sllist.ba - oglasis@sllist.ba - pretplata@sllist.ba - racunovodstvo@sllist.ba - jnb.komercijala@sllist.ba